

PRAKTIJKONDERZOEK
VEEHOUDERIJ

Kwantitatieve informatie Veehouderij 2002-2003

KWIN-Veehouderij

Colofon

Uitgever

Praktijkonderzoek Veehouderij
Postbus 2176, 8203 AD Lelystad
Telefoon 0320 - 293 211
Fax 0320 - 241 584
E-mail info@pv.agro.nl.
Internet <http://www.pv.wageningen-ur.nl>

Redactie en fotografie

Praktijkonderzoek Veehouderij

© Praktijkonderzoek Veehouderij

Het is verboden zonder schriftelijke toestemming van de uitgever deze uitgave of delen van deze uitgave te kopiëren, te vermenigvuldigen, digitaal om te zetten of op een andere wijze beschikbaar te stellen.

Aansprakelijkheid

Het Praktijkonderzoek Veehouderij aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen

Bestellen

Praktijkboek 18
ISSN 0169-3689
Eerste druk 2002/oplage 2000
Prijs € 50,00

Losse nummers zijn schriftelijk, telefonisch, per E-mail of via de website te bestellen bij de uitgever.

PRAKTIJKONDERZOEK
VEEHOUDERIJ

Praktijkboek 18

Kwantitatieve Informatie Veehouderij 2002-2003

September 2002

Voorwoord

Geachte lezer,

Voor U ligt alweer de 14^e editie van de 'Kwantitatieve Informatie Veehouderij' (KWIN-V). Deze editie is opnieuw volledig geactualiseerd en aangevuld met nieuwe informatie. De algemene opzet van KWIN-V 2002-2003 is niet fundamenteel gewijzigd. Daar was ook geen reden voor. Reacties op de jaarlijkse uitgave van KWIN-V geven aan dat KWIN-V in de huidige opzet voldoet. De cijfers zijn dan ook weer volgens het bekende stramien samengesteld, met de aantekening dat de normbedragen eerst in euro's zijn weergegeven en daarna pas in guldens.

KWIN-V is een productie van het Praktijkonderzoek Veehouderij in Lelystad. Dit is de organisatie waarin het Praktijkonderzoek Rundvee, Schapen en Paarden uit Lelystad, het Praktijkonderzoek Varkenshouderij uit Rosmalen en het Praktijkonderzoek Pluimveehouderij uit Beekbergen per 1 januari 2001 zijn opgegaan. Omdat het Praktijkonderzoek Veehouderij een zelfstandig onderdeel is van het Wageningen Universiteit en Research Centrum (Wageningen UR) is de KWIN-V uitgevoerd in de huisstijl van Wageningen UR. De trouwe gebruikers van de KWIN-V hebben dit waarschijnlijk al gemerkt aan de omslag, omdat de logo's van de drie instellingen voor het praktijkonderzoek in de dierlijke sectoren ontbraken, en aan bijvoorbeeld het lettertype waarin dit voorwoord afgedrukt is. Voorheen stond er overigens nooit een voorwoord in de KWIN-V maar was het altijd een woord vooraf.

Met welk doel?

KWIN-V wordt uitgegeven met het doel een bundel betrouwbare en actuele gegevens beschikbaar te stellen voor het maken van berekeningen, bedrijfsevaluaties en begrotingen. KWIN-V heeft wat dit betreft betrekking op de sectoren melkvee, vleesvee, geiten, schapen, paarden, varkens, pluimvee, nertsen, konijnen en palingen.

KWIN-V bevat aan de ene kant statistische informatie. Deze is vooral te benutten voor het evalueren van bedrijfsgegevens van voorgaande jaren. Aan de andere kant bevat KWIN-V begrotingsnormen. De begrotingsnormen zijn gebaseerd op een inschatting van de ontwikkelingen op middellange termijn. In veel gevallen wordt bij de normen een toelichting gegeven over de inhoud en wijze van berekening. Generaliseren is bij het opstellen van normen onvermijdelijk. De normen moeten dan ook gezien worden als een richtlijn. Afhankelijk van de ideeën van de ondernemer en het bedrijf waarvoor begroot wordt kan aanpassing van de gegeven normen voor de hand liggen.

Andere naslagwerken

In KWIN-V staat informatie die jaarlijks wijzigt. Informatie met een meer permanent karakter staat in de in de handboeken voor de Melkveehouderij, de Schapenhouderij, de Geitenhouderij, de Varkenshouderij en de Pluimveehouderij. Wanneer economisch-structurele gegevens van de landbouw nodig zijn, is 'Landbouwcijfers' van het CBS/LEI een nuttig boekwerk.

Ten slotte verwijzen we naar de EC-LNVbundel 'Rekenen per sector'. Deze bundel bevat 23 modelberekeningen voor uiteenlopende veehouderij-activiteiten, van melkveehouderij tot broederij-ééndagskuikens en alles wat daar tussen ligt als vleesstieren, zeugen, eenden en konijnen. Voor elke productietak zijn op basis van een aantal uitgangspunten modelberekeningen gegeven voor saldo, productieresultaat en kostprijs. Actuele normen voor deze modelberekeningen zijn te halen uit KWIN-V.

Synthese in saldoberekeningen

Voor alle takken is er een saldoberekening gemaakt. Voor de saldoberekening voor de melkveehouderij is ook dit jaar gebruik gemaakt van het begrotingsprogramma BBPR van het Praktijkonderzoek Veehouderij. Dit programma biedt de mogelijkheid om voor de melkveehouderij op een vlotte manier, afhankelijk van de specifieke bedrijfssituatie, saldo- of nettobedrijfsresultaatsberekeningen te maken. Alle in KWIN-V gegeven saldoberekeningen zijn trouwens voorbeeldberekeningen, ze zullen voor specifieke bedrijfsbegrotingen aangepast moeten worden aan de bedrijfssituatie.

Nieuwe onderdelen

Dit jaar is er voor het eerst informatie opgenomen over de biologische melkveehouderij. Ook is in het hoofdstuk over MINAS informatie opgenomen over de indeling in uitspoelingsgevoelige zandgronden.

Alle bedragen in euro's

Vanwege de invoering van de euro als gezamenlijke munteenheid in een groot aantal Europese landen met ingang van 1 januari 2002 en omdat de euro met ingang van 28 februari 2002 in Nederland het enige wettelijke betaalmiddel is, zijn dit jaar alle bedragen in euro's weergegeven.

Alle prijzen/bedragen zijn inclusief BTW, tenzij anders vermeld

Let op: hoewel het hoge BTW-tarief met ingang van 1 januari 2001 verhoogd is van 17,5 % naar 19 %, is deze verhoging niet verwerkt in de normbedragen bij de hoofdstukken over de gebouwenkosten.

Behalve medewerkers van het Praktijkonderzoek Veehouderij hebben ook anderen informatie aangereikt. Onze bijzondere dank gaat daarbij uit naar het RIVO-DLO voor het actualiseren van het onderdeel over de palingteelt. Daarnaast hebben ook EC-LNV onderdeel Landbouw, DLV, LEI en LTO-Advies informatie aangereikt. Wij bedanken hen allen voor hun bereidwillige medewerking.

We streven ernaar dit product steeds verder te verbeteren. Het moet optimaal aansluiten op de behoeftes van de gebruiker. Wij houden ons daarom aanbevolen voor opmerkingen en/of suggesties die hieraan kunnen bijdragen.

Projectgroep KWIN-V 2002-2003,

Bert Philipsen (projectleider)
Hans Hemmer (projectcoördinator)
Bert Bosma
Aart Evers
Izak Vermeij

Lelystad, september 2002

Inhoudsopgave

Voorwoord

1	ALGEMEEN.....	1
2	MELKVEE	139
3	VLEESSTIEREN	201
4	VLEESKALVEREN.....	211
5	ZOOGKOEIEN	221
6	SCHAPEN.....	229
7	GEITEN	241
8	PAARDEN.....	251
9	OPFOKZEUGEN	263
10	ZEUGEN	269
11	VLEESVARKENS	283
12	VARKENS, NIET-TOEGEREKENDE KOSTEN	293
13	OPFOK LEGHENNEN.....	315
14	LEGHENNEN	325
15	OPFOK VLEESKUIKENOUDERDIEREN.....	343
16	VLEESKUIKENOUDERDIEREN	353
17	VLEESKUIKENS	367
18	VLEESKALKOENEN	379
19	VLEESEENDEN	389
20	BROEDERIJ	397

21	NERTSEN	401
22	KONIJNEN	409
23	PALING	417
	LIJST VAN AFKORTINGEN	423
	TREFWOORDENREGISTER	427
	EVALUATIE	433

1 Algemeen

1.1	Financiering	3
1.1.1	Rentestand	3
1.1.2	Aankoop onroerend goed	4
1.1.3	Aankoop melk- en mestquotum	8
1.1.4	Hypotheekkosten	8
1.1.5	Financieringsmogelijkheden	10
1.1.5.1	Financiële instellingen	10
1.1.5.2	Voorwaarden groundbank	12
1.1.6	Regeling bedrijfshervesting en - beëindiging	14
1.1.7	Privé-bestedingen	15
1.1.8	Kinderbijslag	16
1.1.9	AOW	17
1.1.10	ANW	18
1.1.11	IOAZ	19
1.1.12	Wet arbeidsongeschiktheid zelfstandigen	20
1.1.13	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (BbZ)	21
1.2	Belastingen en investeringsregelingen	22
1.2.1	Rekenschema belastingen	22
1.2.2	BTW-tarieven	35
1.2.3	Afdrachtvermindering loonbelasting	36
1.2.4	Belastingwijzigingen per 1 januari 2002	38
1.2.5	Milieu-investeringsaftrek	39
1.2.6	VAMIL-regeling	41
1.2.7	Energie-investeringsaftrek	42
1.2.8	FARBO-regeling	43
1.2.9	Stimuleringsregeling Investerings Varkenshouderij	44
1.3	Mest	46
1.3.1	Mestproductie	46
1.3.1.1	Mestproductie Rundvee	46
1.3.1.2	Mestproductie Varkens	48
1.3.1.3	Mestproductie Pluimvee	49
1.3.2	Ophaaltarieven mestafzet	50
1.3.3	Samenstelling organische meststoffen	51
1.3.4	Uitrijden dierlijke mest	53
1.3.5	Het Mineralenaangiftesysteem (MINAS)	53
1.3.6	Mestafzetovereenkomsten	57
1.3.7	Emissiefactoren	62
1.4	Kosten	74
1.4.1	Arbeidskosten	74
1.4.1.1	Arbeidstijden	74
1.4.1.2	Overwerkvergoeding	74
1.4.1.3	Bruto CAO-lonen	75
1.4.1.4	Ondernemerskosten CAO-lonen	76

Algemeen

1.4.1.5	Loonkosten ondernemer	77
1.4.1.6	Bedrijfshulp	79
1.4.1.7	Afstandsvergoeding	79
1.4.2	Verzekeringen	79
1.4.2.1	Ziektekostenverzekering	79
1.4.2.2	Arbeidsongeschiktheidsverzekeringen	82
1.4.3	Bouwwerken	83
1.4.3.1	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten kavelwegen en drainage	83
1.4.3.2	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten mestopslag	84
1.4.3.3	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten werkplaats	85
1.4.3.4	Verzekeringen	85
1.4.3.5	Slopen	86
1.4.3.6	Bijkomende kosten	87
1.4.4	Automatisering	88
1.4.4.1	Bedrijfs PC	88
1.4.4.2	Software	88
1.4.4.3	Klimaatregelapparatuur	90
1.4.5	Nieuwe werktuigen en gereedschappen	91
1.4.5.1	Vervangingswaarde, jaarlijkse kosten en benodigde m ² werktuigenberging	91
1.4.5.2	Kostenvergoeding bij onderling gebruik van werktuigen	104
1.4.6	Installaties	117
1.4.6.1	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten	117
1.4.6.2	Luchtafvoersystemen	117
1.4.7	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten tweedehands werktuigen	118
1.4.8	Brandstofkosten en smeermiddelen	119
1.4.9	Loonwerktarieven	120
1.4.10	Grondlasten	122
1.4.10.1	Pacht	122
1.4.10.2	Koopprijzen van los land en melkquotum	123
1.4.11	Bedrijfsomvang	124
1.4.12	Algemene kosten	127
1.4.12.1	Heffingen productschappen	127
1.4.12.2	Skal-tarieven 2002 (biologische landbouw)	129
1.4.13	Diverse algemene kosten	130
1.4.14	Elektriciteit	131
1.4.15	Aardgas	132
1.4.16	Overige brandstoffen	132
1.4.17	Water	133
1.4.18	Verontreinigingsheffing 2002	133
1.4.19	Graslandkosten	134
1.5	Overzicht van EEG-premies voor de veehouderij	135
1.6	Subsidieregeling agrarisch natuurbeheer	136

1.1 Financiering

1.1.1 Rentestand

Statistiek Ontwikkeling van enkele rentestanden

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Hypotheekrente ¹⁾ Rendement	7,25	7,12	6,25	5,82	5,56	5,10	5,90	5,80
staatsleningen ²⁾	6,67	6,49	5,63	5,15	4,75	4,34	5,30	4,70

1) Gemiddelde rente van alle nieuw ingeschreven eerste hypotheeken (bron: CBS)

2) Gemiddeld rendement op staatsleningen met een resterende looptijd van vijf tot acht jaar (bron: CBS)

Toelichting

Rente

In 2001 is de hypotheekrente in de loop van het jaar geleidelijk gedaald van 6,2 % in januari tot 5,3 % in december. Deze daling is een gevolg van de renteontwikkelingen op de kapitaalmarkt.

Norm

Voor de berekende rente is de norm 5,8 %. Deze is gebaseerd op het renteniveau van de eerste hypotheeken met een rentevaste periode van 5 jaar. Dit afgeronde percentage is iets hoger dan de gemiddelde hypotheekrente op het einde van de maand maart in 2002, omdat de deskundigen verwachten dat de rente dit jaar nog zal gaan stijgen.

Voor de financiering van roerende goederen en levende have (behalve voor pluimvee) geldt een opslag op het rentepercentage van circa 1%. De betaalde rente zal met name afhankelijk zijn van actuele tarieven, financieringsvorm, looptijd en beschikbare zekerheden. Actuele rentetarieven zijn opvraagbaar bij banken en financieringsinstellingen.

1.1.2 Aankoop onroerend goed

Toelichting

Transportakte

Voor het verlijden van de transportakte zijn notariskosten verschuldigd, te weten kosten van de transportakte plus een bedrag in verband met kadastrale tarieven. Hieronder vallen de kosten van inschrijving in openbare registers en recherche kosten; de bedragen zijn excl.€ 12,50 aan kadastrale tarieven voor iedere tien gehele kadastrale percelen die in de transportakte worden vermeld.

Norm

De tarieven van de notaris (exclusief BTW) voor een transportakte zijn als volgt:

Grondslag		Minimum tarief €	Maximum tarief €
vanaf €	tot €		
0	454	95	254
454	908	95	254
908	11 345	190	508
11 345	13 613	190	508
13 613	15 882	204	544
15 882	18 151	217	580
18 151	20 420	231	617
20 420	22 689	245	653
22 689	27 227	258	689
27 227	31 765	280	747
31 765	36 302	302	805
36 302	40 840	302	863
40 840	45 378	302	922
45 378	56 723	302	980
56 723	68 067	302	1 052
68 067	79 412	302	1 058
79 412	90 756	302	1 058
90 756	102 101	302	1 058
102 101	113 445	302	1 058
113 445	124 790	302	1 058
124 790	136 134	302	1 058
136 134	147 479	302	1 058
147 479	158 823	302	1 058
158 823	170 168	302	1 058
170 168	181 512	307	1 075
181 512	192 857	312	1 092
192 857	204 201	319	1 116
204 201	215 546	325	1 140
215 546	226 890	332	1 164
226 890	238 235	339	1 188
238 235	249 579	346	1 212
249 579	260 924	353	1 236
260 924	272 268	360	1 260
272 268	283 613	366	1 283

Algemeen, financiering

Grondslag		Minimum tarief €	Maximum tarief €
vanaf €	tot €		
283 613	294 957	376	1 318
294 957	306 302	386	1 352
306 302	317 646	396	1 386
317 646	328 991	405	1 420
328 991	340 335	415	1 454
340 335	351 680	425	1 488
351 680	363 024	435	1 522
363 024	374 369	444	1 557
374 369	385 713	462	1 618
385 713	397 058	480	1 680
397 058	408 402	497	1 741
408 402	419 747	515	1 802
419 747	431 091	532	1 864
431 091	442 036	550	1 902
442 036	453 780	567	1 902
453 780	499 158	585	1 902

Toelichting

Veilingkosten

Bij aankoop van onroerend goed op een veiling moet u rekening houden met veilingkosten. Deze bestaan uit het veilingtarief voor de werkzaamheden van de notaris (incl. kosten van de transportakte) en de kadastrale tarieven. Eventuele aanvullende andere kosten, zoals afslagersloon, zaalhuur, advertentiekosten e.d. worden apart in rekening gebracht.

Norm

Het tarief van de notaris voor veilingkosten bij aankoop onroerend goed is als volgt (incl. transportakte en exclusief BTW):

Er wordt een bedrag in rekening gebracht bij de koper én bij de verkoper, tenzij is overeengekomen dat één van beide het totale bedrag betaalt.

Tarief ten laste van de koper

Grondslag		Minimum tarief €	Maximum tarief €
vanaf €	tot €		
0	11 345	304	813
11 345	13 613	457	1 219
13 613	15 882	490	1 306
15 882	18 151	522	1 394
18 151	20 420	555	1 481
20 420	22 689	588	1 568
22 689	27 227	620	1 655
27 227	31 765	673	1 794
31 765	36 302	725	1 934
36 302	40 840	777	2 073
40 840	45 378	829	2 212

Algemeen, financiering

	Grondslag	Minimum	Maximum
vanaf	tot	tarief	tarief
€	€	€	€
45 378	56 723	882	2 352
56 723	68 067	958	2 557
68 067	79 412	966	2 761
79 412	90 756	966	2 966
90 756	102 101	966	3 171
102 101	113 445	966	3 286
113 445	124 790	966	3 381
124 790	136 134	966	3 381
136 134	147 479	966	3 381
147 479	158 823	966	3 381
158 823	170 186	966	3 381
170 186	181 512	994	3 482
181 512	192 857	1 023	3 583
192 857	204 201	1 050	3 678
204 201	215 546	1 078	3 773
215 546	226 890	1 105	3 868
226 890	238 235	1 132	3 964
238 235	249 579	1 159	4 059
249 579	260 924	1 187	4 154
260 924	272 268	1 214	4 250
272 268	283 613	1 241	4 345
283 613	294 957	1 285	4 497
294 957	306 302	1 328	4 650
306 302	317 646	1 372	4 802
317 646	328 991	1 415	4 955
328 991	340 335	1 459	5 107
340 335	351 680	1 502	5 260
351 680	363 024	1 546	5 412
363 024	374 369	1 590	5 565
374 369	385 713	1 633	5 717
385 713	397 058	1 677	5 870
397 058	408 402	1 720	6 022
408 402	419 747	1 764	6 175
419 747	431 091	1 807	6 300
431 091	442 436	1 851	6 300
442 436	453 780	1 894	6 300
453 780	499 158	1 938	6 300

Tarief ten laste van de verkoper

Grondslag		Minimum	Maximum
vanaf	tot	tarief	tarief
€	€	€	€
0	11 345	76	203
11 345	13 613	114	304
13 613	15 882	122	326
15 882	18 151	130	348
18 151	20 420	138	370
20 420	22 689	147	392
22 689	27 227	155	413
27 227	31 765	168	448
31 765	36 302	181	483
36 302	40 840	194	518
40 840	45 378	207	553
45 378	56 723	220	588
56 723	68 067	239	639
68 067	79 412	241	690
79 412	90 560	241	741
90 560	102 101	241	792
102 101	113 445	241	821
113 445	124 790	241	845
124 790	136 134	241	845
136 134	147 479	241	845
147 479	158 823	241	845
158 823	170 168	241	845
170 168	181 512	248	870
181 512	192 857	255	895
192 857	204 201	262	919
204 201	215 546	269	943
215 546	226 890	276	967
226 890	238 235	283	991
238 235	249 579	289	1 014
249 579	260 924	296	1 038
260 924	272 268	303	1 062
272 268	283 613	310	1 086
283 613	294 957	321	1 124
294 957	306 302	332	1 162
306 302	317 646	343	1 200
317 646	328 991	353	1 238
328 991	340 335	364	1 276
340 335	351 680	375	1 315
351 680	363 024	386	1 353
363 024	374 369	397	1 391
374 369	385 713	408	1 429
385 713	397 058	419	1 467
397 058	408 402	430	1 505
408 402	419 747	441	1 543
419 747	431 091	451	1 575

Toelichting

Overdrachtsbelasting

Bij de aankoop van een onroerend goed is een overdrachtsbelasting verschuldigd van 6% van de koopsom. Deze belasting wordt pas geheven wanneer de transportakte voor een notaris is verleden. Bij aankoop van naburige percelen landbouwgrond kan vrijstelling worden verleend van de overdrachtsbelasting. Deze vrijstelling geldt tot de oppervlakte grond die men reeds zelf minimaal 5 jaar in eigendom heeft.

Bij bedrijfsovername van ouders en voortzetting van het bedrijf geldt eveneens deze vrijstelling (Deze vrijstellingen zijn vermeld in de Wet Belastingen rechtsverkeer art. 15).

1.1.3 Aankoop melk- en mestquotum

Toelichting

Transportakte

Voor notariële akten van overdracht van melk- en mestquotum gelden voor zover ze niet onder andere tarieven vallen, dezelfde tarieven als op de pagina's 4 en 5. Als melk- en mestquotum tegelijk met grond worden overgedragen aan een andere eigenaar bepaalt de waarde van de grond de hoogte van het transport-tarief en worden er geen kosten berekend voor de overdracht van het mee-geleverde melk- en/of mestquotum. Als de koper en de verkoper het onderling niet eens worden over de waarde van de grond, dan is de notaris bevoegd om de waarde vast te stellen.

Toelichting

Veilingtarief

Voor de veiling van melk- en mestquotum gelden voor zover ze niet onder andere tarieven vallen, dezelfde tarieven als op de pagina's 4 en 5. Als melk- en mestquotum tegelijk met grond worden geveild bepaalt de waarde van de grond de hoogte van de veilingtarieven en worden er dus geen kosten berekend voor de veiling van het meegeleverde melk- en/of mestquotum. Als de koper en de verkoper het onderling niet eens worden over de waarde van de grond, dan is de notaris bevoegd om de waarde vast te stellen.

1.1.4 Hypotheekkosten

Toelichting

Hypotheekakte

Het hypotheektarief wordt berekend over het bedrag waarvoor de hypothecaire inschrijving plaatsvindt en bedraagt 2/3 van het tarief dat geldt voor de transportakte. Indien op dezelfde dag een akte van hypotheekverlening wordt verleden en een akte tot verkrijging van het onroerend goed waarop het recht van hypotheek wordt verleend wordt gepasseerd, wordt het hypotheektarief met 25 % verlaagd. Indien het recht van hypotheek wordt verleend op meer onroerende goederen die niet alle dezelfde dag zijn verkregen, wordt de 25 % verlaging berekend over dat deel van het honorarium dat, naar verhouding van de waarden van de ondergezette onroerende goederen, toegerekend kan worden aan de op dezelfde dag verkregen en ondergezette onroerende goederen.

Algemeen, financiering

Norm De notaristarieven voor opmaken hypotheekakte (excl. registratie-recht en BTW)

Grondslag		Minimum tarief €	Maximum tarief €
vanaf €	tot €		
0	454	63	169
454	908	63	169
908	11 345	127	339
11 345	13 613	127	339
13 613	15 882	136	363
15 882	18 151	145	387
18 151	20 420	154	411
20 420	22 689	163	435
22 689	27 227	172	459
27 227	31 765	187	498
31 765	36 302	201	537
36 302	40 840	201	575
40 840	45 378	201	615
45 378	56 723	201	653
56 723	68 067	201	701
68 067	79 412	201	705
79 412	90 756	201	705
90 756	102 101	201	705
102 101	113 445	201	705
113 445	124 790	201	705
124 790	136 134	201	705
136 134	147 479	201	705
147 479	158 823	201	705
158 823	170 168	201	705
170 168	181 512	205	717
181 512	192 857	208	728
192 857	204 201	213	744
204 201	215 546	217	760
215 546	226 890	221	776
226 890	238 235	226	792
238 235	249 579	231	808
249 579	260 924	235	824
260 924	272 268	240	840
272 268	283 613	244	855
283 613	294 957	251	879
294 957	306 302	257	901
306 302	317 646	264	924
317 646	328 991	270	947
328 991	340 335	277	969
340 335	351 680	283	992
351 680	363 024	290	1 015
363 024	374 369	296	1 038
374 369	385 713	308	1 079
385 713	397 058	320	1 120
397 058	408 402	331	1 161

Toelichting

Afsluitprovisie

Bij de meeste banken zal voor het afsluiten van een lening of andere kredietvormen een afsluitprovisie in rekening worden gebracht.

Norm Deze bedraagt in het algemeen 1,0 % van het financieringsbedrag.

1.1.5 Financieringsmogelijkheden

Toelichting

In de vermogensbehoefte van een landbouwbedrijf kan worden voorzien door middel van eigen vermogen en/of vreemd vermogen.

- De ondernemer kan vreemd vermogen verkrijgen via:
- De familie;
- Financiële instellingen, bijvoorbeeld banken;
- Overige geldverschaffers bijvoorbeeld pacht, erfpacht (o.a. van beleggingsmaatschappijen), leveranciers, afnemers;
- De overheid.

1.1.5.1 Financiële instellingen

Toelichting

Bij financiering via financiële instellingen zijn er verschillende vormen van zekerheid mogelijk. De verstrekkingnorm en de geadviseerde maximale looptijd zijn in de onderstaande tabel opgenomen.

Zekerheden	Object	Verstrekkingnorm	Max. looptijd ¹⁾
Hypotheek	grond, gebouwen	max. 70% van de executiewaarde (ew)	25-55 jaar ²⁾
	Recht van opstal, erfpacht met: - gebouw, onbeperkte verkoopmogelijkheid	max. 70% van de ew	33 jaar
Tophypotheek	grond, gebouwen	max. 20% van de taxatiewaarde boven de basisverstrekkingnorm van hypotheek	20 jaar
Verpanding afbraakrecht	gebouwen op pachtgrond	max. 25% van de executiewaarde	15 jaar
Verpanding vergoedingsrecht (melioratierecht)	gebouwen op pachtgrond	max. 50% van de executiewaarde	15 jaar
Verpanding debiteurenvorderingen	vorderingen	max. 60% van de vorderingen jonger dan 3 maanden	jaarlijks bezien

vervolg tabel op volgende bladzijde

Algemeen, financiering

vervolg tabel

Zekerheden	Object	Verstrekkingsnorm	Max. looptijd ¹⁾
Garantie borgstellingsfonds	levensvatbaar bedrijf	niet van toepassing	20 jaar ³⁾
(Stil) pandrecht	werktuigen en inventaris	max. 50% van de waarde/koopsom max. 66,7% van de koopsom met terugkoopverklaring	5 jaar 5 jaar
	rundveestapel	max 50% van de waarde	10-20 jaar
Bijzondere regelingen (combinaties van zekerheden)			
- Vrije regeling	vleesvarkens	€ 70,00 /varken (continu) € 100,00 /varken (all in -all out)	doorlopend
	fokzeugen	€ 275,00 /zeug	doorlopend
	vleeskuikens	€ 1,15 /dier ⁴⁾	
	vleeskalkoenen		
	- hennen	€ 6,00 /dier ⁴⁾	
	- hanen	€ 13,00 /dier ⁴⁾	
	opfok van legdieren		
	- leghennen	€ 2,75 /dier ⁴⁾	doorlopend
	- vermeerderingsdieren	€ 4,00 /dier ⁴⁾	
	legdieren		
- leghennen	€ 3,25 /dier ⁴⁾	doorlopend	
- vermeerderingsdieren	€ 7,00 /dier ⁴⁾⁵⁾		

1) Aflossingen op bedrijfsniveau moeten in relatie staan met de afschrijvingen op bedrijfsniveau.

2) Bij aankoop van bedrijven, waarbij in overwegende mate sprake is van grondfinanciering, de eerste vijf jaar geen, daarna 2% aflossing per jaar.

3) Vastgesteld in overleg met het Borgstellingsfonds, afhankelijk van de aard van het bedrijf en de investering.

4) Maximale financieringsbedrag is afhankelijk van de leeftijd van de dieren en de categorie dieren.

5) Bij vleeskuikenouderdieren is de financiering opgezet voor het aantal moederdieren (hennen).

Bron: Rabobank Nederland.

1.1.5.2 Voorwaarden grondbank

Toelichting

De grondbankregeling is een instrument ten behoeve van de financiering van grond. In opzet heeft de grondbankregeling als doel een bijdrage te leveren aan de verbetering van de landbouwstructuur. Het principe van de grondbankregeling bestaat hieruit dat de overheid de betreffende grond in eigendom verwerft en vervolgens op basis van een grondbankovereenkomst in erfpacht uit geeft aan de aanvrager. De aanvraag wordt getoetst aan landbouwstructurele en financiële voorwaarden. Men moet in alle gevallen aantonen, dat men niet over middelen beschikt om de grond in eigendom te verwerven.

Voorwaarden voor de ondernemer

1. Natuurlijke personen en, onder bepaalde voorwaarden, ook rechtspersonen kunnen voor uitgifte van grond in erfpacht in aanmerking komen.
2. Rechtspersonen komen slechts in aanmerking indien er een bedrijfsleider is, die voldoet aan dezelfde voorwaarden als gesteld aan natuurlijke personen. De rechtspersoon dient bij de aanvraag verder gegevens te overleggen betreffende de rechtsvorm, de naam van de rechtspersoon, de overeenkomst met de bedrijfsleider en de statuten.

Omstandigheden waarbij men in aanmerking kan komen

De grondbankregeling wordt thans slechts toegepast bij bedrijfsvergroting, van via de Bedrijfsverplaatsingsregeling verplaatste bedrijven binnen een landinrichtingsproject. Voorwaarde is dat de uit te geven grond reeds voor het tijdstip van de indiening van de aanvraag door het Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL) in eigendom is verworven.

Bij een dergelijke vergroting mag men niet ouder zijn dan 44 jaar, tenzij men aannemelijk maakt dat er een opvolger van tenminste 16 jaar is. Men moet tevens de landbouw als hoofdberoep uitoefenen en beschikken over voldoende ondernemersschap en vakbekwaamheid.

Indien meer natuurlijke personen voor gezamenlijke rekening een bedrijf uitoefenen, moet ieder van hen aan de voorwaarden voldoen en dient schriftelijk een samenwerkingsovereenkomst te zijn aangegaan.

Voorwaarden voor het bedrijf

1. In het bedrijf dient de akkerbouwsector, dan wel de sector veehouderij, dan wel deze sectoren tezamen, 80 % van de totale bedrijfsomvang, in s.b.e. uitgedrukt, uit te maken.
2. In de drie voorafgaande jaren mag geen grondbankaanvraag zijn ingediend die tot uitgifte in erfpacht heeft geleid.
3. In de vijf voorgaande jaren mag het bedrijf niet verkleind zijn.
4. De bedrijfsoppervlakte dient na uitgifte in erfpacht ten minste te zijn:
 - 40 ha voor een akkerbouwbedrijf
 - 25 ha voor een weide- of gemengd bedrijf
5. Indien een aanvrager voor de grondbank niet ouder is dan 30 jaar dient de bedrijfsoppervlakte na uitgifte ten minste te zijn:

Algemeen, financiering

- 32 ha voor een akkerbouwbedrijf
 - 20 ha voor een weide- of gemengd bedrijf
 - 17,5 ha voor een bedrijf met intensieve veehouderij, waarbij de omvang van de intensieve veehouderij tenminste 40 s.b.e. bedraagt.
6. In het geval van bedrijfsvergroting dient de som van de in erfpacht uit te geven oppervlakte en de bedrijfsoppervlakte bij het indienen van de groundbank-aanvraag ten hoogste 60 ha te zijn voor een akkerbouwbedrijf en ten hoogste 40 ha voor een weide- of gemengd bedrijf. Voor de bepaling van de bedrijfsoppervlakte dient uitgegaan te worden van de oppervlakte waarop duurzame gebruiksrechten zijn verkregen. De verkavelingssituatie van het bedrijf dient verantwoord te zijn.

Voorwaarden voor de in erfpacht uit te geven grond

1. Landbouwgrond, waarvan een aanvrager eigenaar of mede-eigenaar is kan niet aan het BBL in eigendom worden overgedragen.
2. De oppervlakte van de in erfpacht uit te geven landbouwgrond dient ten minste 5 ha te bedragen.
3. De oppervlakte van de in erfpacht uit te geven landbouwgrond bedraagt ten hoogste 10 ha. Indien dit zou leiden tot een ongewenste versnippering van de eigendom van een topografisch perceel kan uitgifte plaatsvinden tot ten hoogste 15 ha.

Enkele hoofdzaken van de erfpachtsovereenkomst

1. De duur van het erfpachtsrecht wordt vastgesteld op basis van het jaar waarin de erfpachter 65 jaar wordt, met dien verstande dat de duur van het recht niet korter is dan 26 jaar en niet langer dan 40 jaar. Als er meer erfpachters zijn, geldt de leeftijd van de oudste. Indien de Commissie Beheer Landbouwgronden toestemming verleent tot overdracht van het erfpachtsrecht aan een opvolger kan de duur van het recht aangepast worden aan de leeftijd van de opvolger. In het geval dat gebruik wordt gemaakt van de regeling voor jonge agrariërs is de duur van het erfpachtsrecht steeds 26 jaar. Aanpassing is dan mogelijk nadat aan de gewone bedrijfsgroutenorm is voldaan.
2. De canon bedraagt 2,5% van de door het BBL getaxeerde waarde in het economisch verkeer bij agrarische bestemming op het moment van uitgifte.
3. De erfpachter betaalt de kosten voor het op naam verkrijgen van het erfpachtsrecht.
4. Tijdens de duur van het recht betaalt de erfpachter alle op de erfpachtgrond drukkende lasten.
5. De erfpachter kan alleen met schriftelijke toestemming van de eigenaar zijn recht in gebruik geven of overdragen aan derden.

Overdrachtsbelasting

Op basis van de wet op belastingen van rechtsverkeer (WBR) wordt overdrachtsbelasting geheven bij verkrijging van een recht van erfpacht op landerijen. De WBR kent een vrijstelling van deze belasting.

Bron: Dienst Landelijk Gebied (DLG)

1.1.6 Regeling bedrijfshervesting en -beëindiging

Toelichting

De regeling bedrijfshervesting en -beëindiging is een nieuwe regeling voor de subsidiëring van de verplaatsing en/of beëindiging van landbouwbedrijven die gelegen zijn in bepaalde delen van landinrichtingsprojecten, natuurgebieden, ruilgebieden, randstadgroenstructuurprojecten, strategische groenprojecten, bufferzones en Rivieren en Natte Natuur. Deze delen zijn de zogenoemde toeslaggebieden.

De hervesting en beëindiging van landbouwbedrijven wordt gestimuleerd met het doel om grond aan te kopen voor natuur, landschap, of recreatie, al dan niet in combinatie met de verbetering van de ruimtelijke structuur van de agrarische sector in het gebied.

Enkele punten waaraan men moet voldoen om voor een bijdrage in aanmerking te komen zijn:

- De grond in eigendom die bij het bedrijf hoort, dient te worden overgedragen aan BBL op grond van een koopovereenkomst tussen BBL en de aanvrager.
- Indien er sprake is van bedrijfsverplaatsing dan dient er uiterlijk 24 maanden na het sluiten van de koopovereenkomst een nieuw bedrijf gesticht te worden op een andere plaats. Dit bedrijf mag niet gesticht worden in een natuurgebied of in een mestoverschotgebied, als de bodem voor minder dan 80 % uit kleigrond bestaat. Tuinbouwbedrijven mogen wel gesticht worden in een mestoverschotgebied.
- Indien er sprake is van beëindiging van het bedrijf, dan dient het gebruik van de grond uiterlijk 13 maanden na de overdracht aan BBL gestopt te worden.
- De aanvrager is een natuurlijk persoon of een rechtspersoon die beschikt over de eigendom of over het gebruiksrecht van de bij het bedrijf horende grond.
- Indien de aanvrager niet de eigenaar van de grond is dan dient hij of zij in het bezit te zijn van een goedgekeurd pachtcontract met een looptijd van tenminste zes jaar voor de grond en tenmiste twaalf jaar voor de bedrijfsgebouwen.

Norm

De subsidie bedraagt bij bedrijfsverplaatsingen en/of bedrijfsbeëindigingen die daarvoor in aanmerking komen:

- € 2 700 per ha voor de (aan BBL) over te dragen grond;
- 6% van de grondprijs van de aan de BBL over te dragen grond als de aanvrager overdrachtsbelasting is verschuldigd bij bedrijfsverplaatsing;
- het bedrag dat de aanvrager aan inkomstenbelasting verschuldigd is ter zake van winst met de staking van de onderneming, tot een maximum van € 1 800 per ha van de aan de BBL over te dragen grond, bij bedrijfsbeëindiging;
- 10 % van de agrarische waarde van het erf, de bedrijfsgebouwen en de bedrijfswoning als bij bedrijfsverplaatsing maximaal 50 % van de bedrijfsoppervlakte in een toeslaggebied is gelegen (maximaal € 45 000).

Bron: Dienst Landelijk Gebied (DLG)

Aan de teksten in de paragraaf 'Regeling bedrijfshervesting en -beëindiging' kunnen géén rechten worden ontleend.

1.1.7 Privé-bestedingen

Toelichting

Ten behoeve van de berekening van de besparingen en de liquiditeit wordt een norm weergegeven van de gezinsuitgaven. Deze gegevens moeten worden gezien als een hulpmiddel omdat gezinsuitgaven moeilijk aan een norm te binden zijn. Uitgangspunt is een bedrag in guldens per jaar, gebaseerd op het uitgavenpatroon bij een modaal inkomen. Dit bedrag is exclusief belastingen en heffingen, premies arbeidsongeschiktheidsverzekering ziektekostenverzekering en levensverzekering. Ook wordt een eventuele vervangingsreserve voor de woning buiten beschouwing gelaten. Deze posten moeten afzonderlijk worden opgenomen. De tabel geeft een globale indicatie.

Norm

	alleen- staande	gezin (zonder kinderen)	kind 0-12 jr	kind 12-16 jr	kind 16-17 jr
	€	€	€	€	€
Voeding en versnap.	2 070	3 060	1 035	1 755	1 755
Ov. huish. uitgaven ¹⁾	360	540	270	450	540
Kleding, schoeisel	720	1 395	315	450	450
Inventaris	1 710	2 115	90	90	90
Vervoer	2 745	2 970	135	135	135
Onderh. huis en tuin	1 980	2 205	-	-	-
Nutsvoorzieningen	1 215	1 530	135	315	315
Overige uitgaven ²⁾	1 170	1 485	180	405	1 350 ³⁾
Totaal	11 970	15 300	2 160	3 600	4 635

1) Overige huish. uitgaven zijn: toilet- en schoonmaakartikelen, kapper, zakgeld, e.d.

2) Overige uitgaven zijn: hobby's uitgaan, geschenken, studie, contributies, abonnementen, extra ziektekosten, e.d.

3) Deze post kan voor 16- en 17-jarigen sterk uiteen lopen. Hier is een bedrag genomen voor een schoolgaand kind. Het lesgeld à € 850 is hierin meegenomen.

N.B. Wanneer een gezin bestaat uit meer dan drie personen kan een korting van 15% op de post voeding en versnaperingen worden toegepast.

Indicatie voor overige privé-uitgaven:

overlijdensrisicoverzekering € 225 à € 900 per gezin

vakantie € 450 à € 2 250 per gezin

Vervangingsreserve privéwoning afhankelijk van nieuwwaarde en hoedanigheid.

Bron: LTO Advies, Den Haag

1.1.8 Kinderbijslag

Toelichting

Vanaf 1 januari 1996 bestaat er uitsluitend recht op kinderbijslag voor kinderen tot 18 jaar. Het gaat hierbij om:

- Kinderen tot 16 jaar die tot het huishouden van de verzekerde behoren of door hem worden onderhouden;
- Kinderen tussen de 16 en 18 jaar die studeren, werkloos of invalide zijn en niet meer dan een bepaald inkomen hebben. Voor werkloze kinderen is de kinderbijslag in duur beperkt. Na twee (soms vier) kwartalen vallen ze onder de Jeugdwerkgarantiewet.

Norm

Kinderbijslagbedragen

Vanaf 1 januari 2002 gelden in de kinderbijslag de volgende bedragen per kind per kwartaal:

I. Voor kinderen die zijn geboren voor 1 januari 1995, die na 1 oktober 1994 6 of 12 jaar zijn geworden

	6 t/m 11 jaar	12 t/m 17 jaar
Gezinnen met	€	€
1 kind	205,06	241,25
2 kinderen	231,63	272,51
3 kinderen	240,49	282,93
4 kinderen	259,96	305,84
5 kinderen	271,64	319,58
6 kinderen	279,43	328,74

II. Voor kinderen geboren op of na 1 januari 1995

	€
0-6 jaar	168,88
6-12 jaar	205,06
12-18 jaar	241,25

Bron: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

1.1.9 AOW

Toelichting

De AOW geeft recht op ouderdomspensioen bij het bereiken van de leeftijd van 65 jaar. De bedragen in onderstaande tabel zijn die van volledige pensioenen. Het AOW-pensioen wordt opgebouwd met 2 % per verzekerd jaar. Wie tussen zijn 15e en 65e jaar niet doorlopend verzekerd is geweest, krijgt geen volledig AOW-pensioen. Er wordt dan 2 % per niet verzekerd jaar gekort.

De pensioenen voor alleenstaanden en alleenstaande ouders komen overeen met 70 resp. 90 % van het netto minimumloon.

Gehuwde of samenwonende partners hebben elk een zelfstandig recht op pensioen. Indien het recht op pensioen inging vóór 1 februari 1994 geldt de volgende regeling: zolang slechts een van hen recht heeft (partner nog geen 65 jaar), komt het pensioen overeen met 70 % van het netto minimumloon. Het pensioen kan dan worden aangevuld met een toeslag van maximaal € 337,36. De toeslag is afhankelijk van het inkomen uit of in verband met arbeid van de jongere partner, waarvan een bedrag gelijk aan 15 % van het brutominimumloon plus 1/3 van het meerdere niet in mindering wordt gebracht op de toeslag. Zodra ook de jongere partner 65 jaar wordt, krijgt ieder 50 % van het netto minimumloon.

Als het recht op pensioen inging op of na 1 februari 1994 wordt het gehuwdenpensioen toegekend, ongeacht de leeftijd van de partner. Dit komt overeen met 50 % van het netto minimumloon. De toeslag bedraagt dan maximaal een bedrag dat gelijk is aan het bruto AOW-pensioen voor gehuwden (€ 598,07).

Norm

Per 1 januari 2002 gelden de volgende bedragen

	Bruto per maand €	Bruto vakantie uitkering per maand €
Alleenstaande	869,24	43,45
Alleenstaande ouders	1 077,54	55,87
Gehuwde of samenwonende (partner ook 65 jaar)	598,07	31,04
Gehuwde of samenwonende met volledige AOW-toeslag (partner jonger dan 65 jaar)	1 196,14	62,08
Gehuwde of samenwonende zonder AOW-toeslag (partner jonger dan 65 jaar)	598,07	31,04

1.1.10 ANW

Toelichting

Per 1 juli 1996 heeft de ANW de AWW vervangen. De ANW geeft recht op pensioen aan weduwen en weduwnaars van wie de echtgeno(o)t(e) op de dag van overlijden verzekerd was. Ook kent de wet een wezenpensioen voor het kind van wie beide ouders zijn overleden. Bij de invoering van de ANW bleken er echter onbedoelde en ongewenste effecten op te treden. Daarom is de wet later aangepast.

Een nabestaande heeft recht op ANW-uitkering als zij/hij:

- op 1 juli 1996 reeds een AWW-uitkering ontving;
- of geboren is vóór 1950;
- of ongehuwde kinderen heeft die jonger zijn dan 18 jaar;
- of voor ten minste 45 % arbeidsongeschikt is.

Gehuwde nabestaanden die zijn geboren tussen 1 januari 1950 en 1 juli 1956 en voor 1 juli 1996 getrouwd zijn kunnen onder bepaalde voorwaarden in aanmerking komen voor een nabestaandenuitkering, ongeacht de vraag of zij kinderen hebben of arbeidsongeschikt zijn.

Als de echtgenoot/echtgenote overleed voor 1 juli 1999 heeft de nabestaande tot zijn/haar 65^e jaar recht op een nabestaandenuitkering, ook al heeft hij/zij geen kinderen en is hij/zij niet arbeidsongeschikt. Wel geldt er in dat geval een inkomenstoets.

Als de echtgenoot/echtgenote overlijdt op of na 1 juli 1999 heeft de nabestaande alleen onder bepaalde voorwaarden recht op een nabestaandenuitkering.

De uitkering vervalt indien:

- a) de nabestaande 65 jaar oud wordt;
- b) de nabestaande opnieuw gaat trouwen of samenwonen;
- c) de nabestaande voor minder dan 45 % arbeidsongeschikt is;
- d) het (jongste) kind 18 jaar wordt.

De onder c en d genoemde voorwaarden gelden niet voor nabestaanden die geboren zijn vóór 1950 en ook niet voor nabestaanden geboren tussen 1 januari 1950 en 1 juli 1956 die voor 1 juli 1996 getrouwd zijn en van wie de echtgenoot/echtgenote is overleden tussen 1 juli 1996 en 1 juli 1999.

Een kind van wie beide ouders zijn overleden heeft recht op een wezenpensioen tot het 16 jaar is (bij invaliditeit tot 18 jaar, als het kind studeert tot 21 jaar).

Algemeen, financiering

Norm Per 1 januari 2002 gelden de volgende maximumbedragen:

	Bruto uitkering per maand €	Bruto vakantie uitkering per maand €
Nabestaanden zonder kinderen onder 18 jaar	932,38	54,95
Nabestaanden met kinderen onder 18 jaar	1 163,61	70,64
wezen tot 10 jaar	298,36	17,58
wezen van 10 tot 16 jaar	447,54	26,38
wezen van 16 tot 21 jaar	596,72	35,10

1.1.11 IOAZ

Toelichting

De IOAZ is, zoals de naam als zegt, bedoeld voor twee groepen zelfstandigen die moeten stoppen met hun bedrijf of zelfstandig beroep:

- Oudere zelfstandigen (tussen de 55 en 65 jaar);
- Gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen (tot 65 jaar), die het bedrijf of beroep moeten beëindigen vanwege arbeidsongeschiktheid. Voor deze groep geldt geen minimumleeftijdsgrens.

Oudere zelfstandigen moeten:

- a. Een inkomen uit hun bedrijf of beroep hebben dat lager is dan € 20 672.
- b. Ook in de afgelopen 3 boekjaren moet het gemiddelde jaarinkomen lager zijn geweest dan € 20 672 en voor de toekomst mag geen hoger inkomen dan dit bedrag worden verwacht.
- c. Het bedrijf of beroep moet minimaal 10 jaar zijn uitgeoefend of 3 jaar met daaraan voorafgaand 7 jaar een functie in loondienst.

Gedeeltelijke arbeidsongeschikte zelfstandigen moeten:

- a. Gedwongen zijn om hun bedrijf of beroep ten gevolge van hun arbeidsongeschiktheid te beëindigen.
- b. Een WAZ-uitkering hebben die gebaseerd is op een arbeidsongeschiktheid van maximaal 80 %.
- c. Het bedrijf of beroep moet minimaal 3 jaar zijn uitgeoefend en het in de toekomst te verwachten inkomen mag niet hoger zijn dan € 20 672.

Op de grondslagen worden bruto inkomsten uit of in verband met arbeid van de werkloze of zelfstandige en zijn of haar partner in mindering gebracht.

Bij de IOAZ wordt van vermogens boven € 105 936 een inkomen van 4 % van dat meerdere verondersteld.

1.1.12 Wet arbeidsongeschiktheid zelfstandigen

Toelichting

De WAZ is een nieuwe wet die op 1 januari 1998 in werking is getreden. Deze wet verzekert het inkomensverlies als gevolg van langdurige arbeidsongeschiktheid. Verzekerd zijn zelfstandigen, meewerkende echtgenoten/es, vrije beroepsbeoefenaren en directeuren/grootaandeelhouders. Deelname is verplicht. De hoogte van de uitkering hangt af van de mate van arbeidsongeschiktheid en het gederfde inkomen. De verzekerde moet daadwerkelijk inkomen hebben gehad en daarin zijn achteruitgegaan door ziekte. Het gaat om het inkomen uit het jaar voorafgaand aan de ziekte. Omdat zelfstandigen vaak wisselende inkomsten hebben, mag worden uitgegaan van het gemiddelde inkomen over de laatste vijf jaar als dat gunstiger is. De WAZ-uitkering bedraagt maximaal 70 % van het minimumloon.

Om in aanmerking te komen voor de WAZ moet men verder:

- a. In het laatste jaar voor de arbeidsongeschiktheid onafgebroken hebben gewerkt met als doel inkomen te behalen. Dit hoeft niet uitsluitend werk als WAZ-verzekerde te zijn.
- b. Een wachttijd hebben doorgemaakt van 52 weken, gerekend vanaf de eerste dag van de arbeidsongeschiktheid.
- c. Voor tenminste 25 % arbeidsongeschikt zijn voor gangbaar werk.

De WAZ-uitkering wordt toegekend voor vijf jaar. Uiterlijk drie maanden voor afloop van deze termijn moet opnieuw uitkering zijn aangevraagd. Als de WAZ-gerechtigde overlijdt, hebben de nabestaanden recht op een overlijdens-uitkering.

Vrouwelijke WAZ-verzekerden hebben recht op een zwangerschapsuitkering gedurende minimaal 16 weken ter grootte van 100 % van het gederfde inkomen. Deze uitkering is echter nooit hoger dan 100 % van het minimumloon. Deze uitkering kan ook worden aangewend voor vervanging. In dat geval gaat de uitkering bruto naar de organisatie die voor de vervanging zorgt.

Norm

Mate van arbeidsongeschiktheid van	Percentage van verdiende inkomen
25 – 35 %	21 %
35 – 45 %	28 %
45 – 55 %	35 %
55 – 65 %	42 %
65 – 80 %	50,75 %
meer dan 80 %	70 %

1.1.13 Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (BbZ)

Het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (BbZ) is bestemd voor ondernemers die in financiële problemen verkeren of dreigen te geraken en die niet via de normale financieringsmogelijkheden bij de bank en het Borgstellingsfonds geholpen kunnen worden. Het BbZ is een onderdeel van de Algemene Bijstandswet en wordt uitgevoerd door de gemeenten.

Iedere zelfstandige komt in aanmerking. Als belangrijkste eis geldt, dat de zelfstandige voor de inkomensvoorziening aangewezen is op arbeid in het eigen bedrijf. Het besluit voorziet ook in financiële ondersteuning van startende ondernemers, oudere zelfstandigen met een niet-levensvatbaar bedrijf en zelfstandigen die hun bedrijf willen beëindigen.

Er wordt een bijdrage verstrekt als gewone financieringsinstellingen, zoals banken en het Borgstellingsfonds voor de Landbouw geen hulp meer kunnen bieden. Behalve voor bedrijfsbeëindigers en oudere zelfstandigen moet het bedrijf na de hulpverlening levensvatbaar zijn en eventueel met inkomsten van buiten het bedrijf voldoende inkomen opleveren voor de ondernemer en zijn gezin. De aanvrager moet ouder zijn dan 18 jaar en jonger zijn dan 65 jaar, voldoen aan de wettelijke vereisten tot het uitoefenen van het bedrijf en fysiek in staat zijn het bedrijf uit te oefenen en Nederlander zijn of een legaal in Nederland verblijvende buitenlander.

Het BbZ onderscheidt twee typen uitkeringen namelijk de periodieke uitkering en het bedrijfskapitaal.

De periodieke uitkering is bedoeld voor de noodzakelijke bestaanskosten en wordt alleen dan verstrekt als de inkomensproblemen van tijdelijke aard zijn. Als de inkomensproblemen echter van een structurelere aard zijn dan is vaak ook bedrijfskapitaal noodzakelijk. De periodieke uitkering vult het inkomen aan tot de bijstandsnorm. Daarboven kan nog een uitkering worden gegeven voor de premies arbeidsongeschiktheid- en ziektekostenverzekering. Eventueel kan een tegemoetkoming in hoge woonkosten worden gegeven. De periodieke uitkering hangt af van de aard van de situatie en is van beperkte duur. Bedrijfskapitaal tot een maximum van € 147 932,35 kan worden verstrekt als dat nodig is voor de instandhouding van een levensvatbaar bedrijf. De rente ligt op het niveau van de bankrente, terwijl de lening in 10 jaar of korter moet worden terugbetaald. Als u in het jaar dat u een aanvraag voor bedrijfskapitaal doet of in het daaropvolgende jaar een laag inkomen hebt, dan kan een deel van het benodigde bedrijfskapitaal worden verstrekt in de vorm van een bedrag dat niet hoeft te worden terugbetaald. Bij een laag inkomen in de twee daaropvolgende jaren kan de rente over die jaren geheel of gedeeltelijk worden kwijtgescholden.

1.2 Belastingen en investeringsregelingen

1.2.1 Rekenschema belastingen

Netto-bedrijfsresultaat	€.....
+ Berekende arbeid ondernemer(s)	+ €.....
Arbeidsopbrengst ondernemer(s)	€.....
+ In kosten begrepen berekende rente	+ €.....
+ Rente baten	+ €.....
- Rentelasten	- €.....
+ Financieringsresultaat	+ €.....
ONDERNEMERSINKOMEN	€.....
+ Berekend loon echtgenoot/echtgenote	+ €.....
+ Berekend loon bedrijfsopvolger/kind	+ €.....
+ Bedrijfsmatige neveninkomsten (dividend)	+ €.....
GEZINSINKOMEN UIT BEDRIJF	€.....
- Financieringskosten (aktekosten/afsluitprovisie/taxatiekosten)-	€.....
- Fiscale afschrijving quota incl . aankoopkosten quota	- €.....
- Willekeurige afschrijving	- €.....
- Overige correcties afschrijvingen (verschil fiscaal-berekend)	- €.....
+ Auto van de zaak	+ €.....
+ Eigenwoningforfait bedrijfspwoning	+ €.....
FISCALE WINST ONDERNEMING (voor verdeling maten)	€.....
- Winsttaandeel overige maten	- €.....
- Vermogensaftrek (van de persoon)	- €.....
- Kleinschaligheidsinvesteringsaftrek (van de persoon)	- €.....
- Energie-investeringsaftrek (van de persoon)	- €.....
- Milieu-investeringsaftrek (van de persoon)	- €.....
WINST UIT ONDERNEMING(EN) (persoonlijk) (BASIS A)	€.....
+/- Niet-bedrijfsmatige neveninkomsten (o.a. rente en dividend)+/-	€.....
+ Eigenwoningforfait privé woning	+ €.....
ONZUIVER INKOMEN ONDERNEMER	€.....
Aftrekposten en vrijstellingen:	
- Giften en buitengewone lasten	- €.....
- Premies lijfrenten	- €.....
- Premies particuliere verzekeringen	- €.....
- Zelfstandigenaftrek	- €.....
- Aftrek speur- en ontwikkelingswerk	- €.....
- Stakingsaftrek	- €.....
- Meewerkaftrek (percentage op grond van BASIS A)	- €.....

vervolg rekenschema op volgende bladzijde

Algemeen, belastingen en investeringsregelingen

vervolg rekenschema

- Overige aftrekposten en vrijstellingen	- €.....
- Oudedagsreserve (BASIS A) €.....à 12 %	- €.....
- Te verrekenen verliezen (van vorige jaren)	- €.....

INKOMEN

	€.....
Algemene heffingskorting	- €.....
Arbeidskorting	- €.....
Kinderkorting	- €.....
Aanvullende kinderkorting	- €.....
Combinatiekorting	- €.....
Alleenstaande-ouderkorting	- €.....
Aanvullende alleenstaande-ouderkorting	- €.....
Toetrederskorting	- €.....
Jonggehandicaptenkorting	- €.....
Ouderenkorting	- €.....
Aanvullende ouderenkorting	- €.....
Korting maatschappelijke beleggingen	- €.....
Korting beleggingen in durfkapitaal	- €.....

BELASTBAAR INKOMEN UIT WERK EN WONING

	€.....

Belasting inkomen uit werk en woning

Grensbedrag schijf	€
Restbedrag €..... à.....%	+ €

Belasting inkomen uit werk en woning

€.....

Belasting inkomen uit sparen en beleggingen

Totaal vermogen	€.....
Heffingvrije vermogen	- €
Kindertoeslag	- €
Ouderentoeslag	- €
Vrijstelling maatschappelijke beleggingen	- €
Vrijstelling belegging in durfkapitaal	- €
Schulden	- €.....

Belastbaar vermogen

€.....

Forfaitair rendement van belastbaar vermogen

€..... à 4 %

€

Belasting inkomen uit sparen en beleggingen

€..... à 30 %

€

Toelichting bij rekenschema voor inkomstenbelasting en vermogensbelasting

Ondernemersinkomen

Deze berekening is gebaseerd op GRAS (Geüniformeerd Rekeningschema voor de Agrarische Sector, 3.05 E). De arbeidsopbrengst ondernemer(s) wordt berekend door bij het netto bedrijfsresultaat de berekende arbeid ondernemer(s) op te tellen. Het ondernemersinkomen wordt berekend door bij de arbeidsopbrengst ondernemer(s) de in de kosten begrepen berekende rente en het financieringsresultaat op te tellen. Het financieringsresultaat is het verschil tussen rentebaten en rentelasten. Rentesubsidie en ontvangen bedrijfsmatige rente zijn ook rentebaten.

Gezinsinkomen uit bedrijf

De in kosten begrepen arbeid gezinsleden en de bedrijfsmatige neveninkomsten worden bij het ondernemersinkomen geteld. De bedrijfsmatige neveninkomsten kunnen door de ondernemer zijn verdiend, maar ook door de overige gezinsleden. De kinderbijslag is belastingvrij en mag bij de berekening van de verschuldigde belasting niet als neveninkomsten worden meegenomen.

Winst uit onderneming

De winst uit de onderneming (fiscale winst) wordt berekend door het gezinsinkomen uit bedrijf te corrigeren met de financieringskosten, aankoopkosten onroerend goed, fiscale afschrijving quota, vervroegde afschrijvingen, overige afschrijvingscorrecties, auto van het bedrijf en huurwaardeforfait bedrijfswoning. De winst uit de onderneming wordt verminderd met het winstaandeel voor overige maten. Daarnaast dient de winst uit de onderneming verminderd te worden met de vermogensaftrek en de investeringsaftrek. Deze beide dienen bij maatschappen per persoon vastgesteld te worden. Op deze wijze wordt de winst uit de onderneming voor één persoon berekend.

Financieringskosten

De kosten van geldleningen kunnen worden afgetrokken. Hierbij valt aan het volgende te denken:

- notariskosten voor hypotheekakte, registratierecht;
- boeterente bij vervroegde aflossing;
- kosten royementsakte;
- afsluitprovisie;
- taxatiekosten.

Fiscale afschrijvingstermijnen quota

Het Landbouwschap en de centrale belastingdienst hebben een akkoord gesloten over de afschrijvingstermijnen van quota. Voor melkquota geldt een termijn van acht jaar en voor suikerquota vijf jaar. De hier beschreven afspraken hebben uitsluitend betrekking op quotumoverdrachten die na 1 januari 1994 hebben plaats gevonden.

Willekeurige afschrijving

De mogelijkheden voor de willekeurige afschrijving worden dit jaar uitgebreid met ARBO-investeringen. Om de investeringen in bedrijfsmiddelen ter verbetering van de arbeidsomstandigheden te stimuleren, wordt de mogelijkheid geboden om de aanschaffings- en voortbrengingskosten van de hierbedoelde bedragen willekeurig af te schrijven. De investeringen die voor facilitaire in aanmerking komen, worden bij ministeriële regeling door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in overeenstemming met de Minister van Financiën aangewezen.

Overige correcties afschrijvingen

De bedrijfseconomische afschrijvingsmethoden wijken meestal af van de afschrijvingsmethoden die de fiscus voorschrijft. In de bedrijfseconomie wordt bijvoorbeeld gebruik gemaakt van lineair afschrijven van de vervangingswaarde. De fiscus accepteert alleen de historische uitgaven als basis voor afschrijvingen. Voor dit verschil dient gecorrigeerd te worden.

Auto van de zaak

De fiscale regeling voor het privé-gebruik van een personen- of bestelauto van de zaak is veranderd. De nieuwe regeling houdt meer rekening met het feitelijke privé-gebruik van de auto. Als het privé-gebruik meer bedraagt dan 8.000 kilometer per jaar moet u 25 % van de catalogusprijs van de auto bijtellen. Bij een privé-gebruik van 8.000 kilometer of minder gelden lagere percentages. Dan moet wel uit een rittenadministratie blijken dat u niet meer dan 8.000 kilometer privé heeft gereden. Deze rittenadministratie moet aan bepaalde eisen voldoen. Bij minder dan 500 kilometer aan privé-ritten hoeft onder bepaalde voorwaarden geen administratie te worden bijgehouden.

In de volgende tabel ziet u welk percentage bij welk aantal privé-kilometers van toepassing is.

Aantal privé-kilometers	Percentage van de catalogusprijs
t/m 500	-
500 - 3.000	10 %
3.001 – 6.000	15 %
6.001 - 8.000	20 %
meer dan 8.000	25 %

Eigenwoningforfait

Het forfaitpercentage van de WOZ-waarde van de eigen woning bedraagt:

In euro's voor 2002:

Als de WOZ-waarde maar niet meer is dan	bedraagt het meer dan	forfaitpercentage
–	12 500	nihil
12 500	25 000	0,30 %
25 000	50 000	0,45 %
50 000	75 000	0,60 %
75 000	en hoger	0,80 %

De berekende eigenwoningwaarde kan niet hoger zijn dan € 8 000.

Winsttaandeel overige maten

Over de verdeling van de winst over de verschillende maten zijn meestal afspraken gemaakt. De verdeling van de winst wordt op deze plaats opgenomen, omdat de voorgaande posten gebonden waren aan het bedrijf en de nu volgende posten gebonden zijn aan een ondernemer.

Investeringsaftrek

De belastingplichtige die investeert in bedrijfsmiddelen kan (naast de afschrijvingen) een deel van het investeringsbedrag van de winst aftrekken (investeringsaftrek). Investeringsaftrek kan de vorm hebben van kleinschaligheidsinvesteringsaftrek, van energie-investeringsaftrek en van milieu-investeringsaftrek.

Kleinschaligheidsinvesteringsaftrek

De belastingplichtige die in een kalenderjaar investeert in bedrijfsmiddelen, kan een aangewezen percentage van het investeringsbedrag van de winst over dat jaar aftrekken.

Bij een investeringsbedrag in een kalenderjaar van:		
meer dan	maar niet meer dan	bedraagt het percentage
€	€	
0	1 900	0
1 900	31 000	26,5
31 000	61 000	22
61 000	90 000	19
90 000	120 000	16
120 000	150 000	13
150 000	180 000	11
180 000	210 000	8
210 000	240 000	5
240 000	270 000	3
270 000	–	0

Algemeen, belastingen en investeringsregelingen

Bij een samenwerkingsverband worden de investeringen voor het hele samenwerkingsverband samengenomen.

Energie-investeringsaftrek

Voor ondernemers die investeren in bedrijfsmiddelen met betrekking waartoe is verklaard dat sprake is van energie-investeringen (investeringen die in het belang zijn van een doelmatig gebruik van energie) geldt de energie-investeringsaftrek. Hieronder kunnen tevens worden begrepen de kosten van een advies dat (mede) op die investering betrekking heeft ter zake van energiebesparende maatregelen in gebouwen of bij processen.

De energie-investeringsaftrek bedraagt 55 procent bij een bedrag aan energie-investeringen in een kalenderjaar van meer dan € 1 900. Als bedrag aan energie-investeringen wordt ten hoogste in aanmerking genomen € 99 000 000. Bij een samenwerkingsverband worden de investeringen voor het hele samenwerkingsverband samengenomen.

Investeringen kunnen voor zowel de kleinschaligheidsinvesteringsaftrek als de energie-investeringsaftrek in aanmerking komen.

Milieu-investeringsaftrek

Voor ondernemers die investeren in bedrijfsmiddelen die zijn aangewezen als milieu-investeringen (investeringen in het belang van de bescherming van het Nederlandse milieu) geldt de milieu-investeringsaftrek.

Bij een bedrag aan milieu-investeringen in een kalenderjaar van meer dan € 1 900 bedraagt de milieu-investeringsaftrek:

- voor milieu-investeringen die behoren tot categorie I 40 procent
- voor milieu-investeringen die behoren tot categorie II 30 procent.
- voor milieu-investeringen die behoren tot categorie III 15 procent.

De milieu-investeringsaftrek is van toepassing naast de kleinschaligheidsinvesteringsaftrek. Heeft de ondernemer gekozen voor de energie-investeringsaftrek, dan komt de investering niet tevens in aanmerking voor de milieu-investeringsaftrek.

Desinvesteringsbijtelling

Een ondernemer die in een jaar bedrijfsmiddelen van de hand doet (desinvesteert) waarin hij binnen vijf jaar daarvoor heeft geïnvesteerd, moet, als hij met die desinvestering een bepaalde drempel overschrijdt, een bedrag aan de winst toevoegen gelijk aan het destijds genoten investeringsaftrekpercentage over het bedrag van de desinvestering. Daarbij kan de desinvesteringsbijtelling niet hoger zijn dan de destijds genoten investeringsaftrek. De desinvesteringsdrempel is voor 20021 vastgesteld op € 1 900.

Onzuiver inkomen ondernemer

Het onzuiver inkomen van de ondernemer wordt berekend door de niet-bedrijfsmatige neveninkomsten en het eigenwoningforfait privé woning (zie 3.6) bij de winst uit de onderneming op te tellen.

Inkomen

Het onzuiver inkomen van de ondernemer dient met een aantal aftrekposten en vrijstellingen te worden verminderd om het inkomen van de ondernemer te berekenen.

Giften en buitengewone lasten

De wet kent twee soorten giften die ieder volgens een eigen regime tot aftrek leiden: giften in de vorm van periodieke uitkeringen en andere giften. De giften in de vorm van periodieke uitkeringen zijn onder bepaalde voorwaarden volledig aftrekbaar. De andere giften komen alleen in aanmerking voor aftrek voor zover ze tezamen meer bedragen dan 60 euro of meer dan 1 % van het verzamelinkomen (voor toepassing van de persoonsgebonden aftrek). Maximaal komen ze voor 10 % van het verzamelinkomen in aanmerking voor aftrek. Bij partners geldt ook nog de voorwaarde dat zij hun andere giften en hun verzamelinkomen moeten samenvoegen.

Buitengewone lasten worden in mindering gebracht op het onzuiver inkomen ondernemer. Hieronder vallen uitgaven voor o.a. ziekte, invaliditeit, bevalling, adoptie, arbeidsongeschiktheid, ouderdom, overlijden, reizen wegens ziekenbezoek. Daarnaast zijn er mogelijkheden om uitgaven voor levensonderhoud van verwanten en kinderen en studiekosten als buitengewone lasten aan te merken.

Premies lijfrenten

Premies voor lijfrenten zijn onder bepaalde voorwaarden aftrekbaar. Indien is voldaan aan de voorwaarden voor lijfrentepremie-aftrek, gelden vervolgens voor de hoogte van de premie-aftrek de volgende regels:

- Betaalde lijfrentepremies zijn tot een bedrag van € 1 069 in elk geval aftrekbaar (de basisruimte). Indien een werknemersspaarrekening is gedeblokkeerd voor de betaling van vrijwillige premies voor een pensioenregeling, moet de basisruimte met dit bedrag worden verminderd;
- Boven de basisruimte betaalde premies zijn alleen aftrekbaar voor zover de belastingplichtige een pensioentekort heeft en jonger is dan 65 jaar. De hoogte van het aftrekbare bedrag moet bepaald worden aan de hand van de jaarruimte of reserveringsruimte;
- De jaarruimte bedraagt maximaal € 23 271;
- De reserveringsruimte bedraagt in het jaar van aftrek ten hoogste 17 % van de premiegrondslag met een maximum van € 5 885. Voor de belastingplichtige die op 1 januari 2002 de leeftijd van 55 jaar heeft bereikt, wordt het maximumbedrag van € 5885 verhoogd tot € 11 626.

Extra lijfrentepremie-aftrek bij stakende ondernemers

De extra ruimte aan lijfrentepremie-aftrek bij ondernemers die hun onderneming of een gedeelte van hun onderneming staken bedraagt maximaal:

€ 373 331 bij:

- Overdrachten door ondernemers van 60 jaar of ouder;
- Overdrachten door invalide ondernemers;
- Het staken de onderneming door overlijden.

€ 186 668 bij:

- Overdrachten door ondernemers van 50 tot 60 jaar;
- Overdrachten door ondernemers indien de lijfrente-uitkeringen direct ingaan.

€ 93 338 in de overige gevallen.

Premies particuliere verzekeringen

Premies die worden betaald voor een periodieke uitkering wegens arbeidsongeschiktheid en premies die worden betaald voor een vrijwillige verzekering ZW of de WAO worden van het onzuivere inkomen afgetrokken.

Premies voor een arbeidsongeschiktheidsverzekering, premies WAZ en premies van lijfrenten voor meerderjarige invalide(klein)kinderen zijn niet gebonden aan een maximaal aftrekbedrag.

Zelfstandigenaftrek

De hoogte van de zelfstandigenaftrek is in 2002 als volgt:

Bij winst gelijk aan of meer dan:	maar minder dan:	Zelfstandigen- aftrek:
-	12 110	6 358
12 110	14 050	5 922
14 050	15 995	5 486
15 995	45 805	4 906
45 805	47 745	4 491
47 745	49 685	4 033
49 685	51 620	3 576
51 620	-	2 162

Indien de ondernemer in een of meer van de vijf voorafgaande kalenderjaren geen ondernemer was en bij hem in die periode niet meer dan tweemaal zelfstandigenaftrek is toegepast, wordt de zelfstandigenaftrek verhoogd met € 1 829 (startersaftrek).

Speur- & Ontwikkelingswerk

Sinds begin 1994 geldt voor ondernemers die persoonlijk minstens 625 uur per jaar aan 'speur- en ontwikkelingswerk' (S&O) besteden, een extra zelfstandingenaftrek. Voor 2002 bedraagt deze S&O-zelfstandingenaftrek € 5 145.

Startende ondernemers die voldoen aan de hiervoor genoemde punten, komen in aanmerking voor een extra aftrek. Deze aftrek kan in beginsel gedurende een periode van 5 opeenvolgende jaren maximaal 3 keer worden genoten. De hoogte van de extra aftrek is in 2002 vastgesteld op € 2 573.

Meewerkaftrek

Als u niet duurzaam van uw partner bent gescheiden dan komt u in aanmerking voor een meewerkaftrek. U kunt ook de meewerkaftrek achterwege laten en in plaats daarvan kiezen voor de aftrek van de werkelijke beloning die u aan uw partner betaalt (geldt alleen voor de onderneming waarin de partner meewerkt).

De meewerkaftrek in 2002

Aantal meegewerkte uren	Aftrek (%)
525 t/m 874	1,25 van de winst
875 t/m 1224	2,00 van de winst
1225 t/m 1749	3,00 van de winst
1750 of meer	4,00 van de winst

Bij verlies wordt de meewerkaftrek op € 0,00 gesteld.

Overige aftrekposten en vrijstellingen

Hieronder kunnen alle overige aftrekposten en vrijstellingen worden ingevuld.

Stakingsaftrek

De stakingsaftrek geldt voor de ondernemer die in het kalenderjaar winst behaalt met of bij het staken van één of meer gehele ondernemingen waaruit hij als ondernemer winst geniet en bedraagt € 3 630 eenmaal per leven.

Als overgangsmaatregel wordt, voor belastingplichtigen die op 31 december 2000 ondernemer zijn en dit nog steeds zijn, de stakingsaftrek verhoogd. Dit geschiedt door het maximum voor de aftrek in het jaar 2002 te verhogen tot € 17 062 voor ondernemers van 55 jaar of ouder, en tot € 7 987 voor ondernemers jonger dan 55 jaar. De verhoging wordt verminderd met een eerder genoten stakingsvrijstelling en stakingsaftrek.

Oudedagsreserve

Ondernemers mogen ten laste van hun onzuiver inkomen een oudedagsreserve vormen. Het is een vorm van belastinguitstel. Te zijner tijd moet over de reserve belasting worden betaald. Het belastbaar inkomen en het premie-inkomen worden zo lager en men houdt beschikking over de bedragen die men anders direct aan belasting en premie zou moeten betalen.

Over 2002 kan aan de oudedagsreserve worden toegevoegd:

12 % van de winst met een maximum van € 10 178.

Belastbare inkomen

Het inkomen wordt verminderd met de verliezen om het belastbare inkomen te berekenen. Verliezen kunnen 3 jaar terug gecompenseerd worden en 8 jaar vooruit. Het oudste nog onverrekend gebleven verlies wordt het eerst met het positieve inkomen verrekend. De verrekening van verliezen is dwingend voorgeschreven. Aanloopverliezen, dat zijn de verliezen uit de eerste 6 boekjaren, kunnen onbeperkt worden verrekend. Verrekening van gewone verliezen gaat altijd voor.

Middeling

Bij sterk wisselende inkomens kan men over een periode van 3 jaar middelen. Men mag de belastbare sommen over een tijdvak van 3 jaar optellen en delen door 3. Een jaar mag slechts één maal bij een middeling betrokken zijn.

Heffingskortingen

Met ingang van 1 januari 2001 is het belastingstelsel aanmerkelijk gewijzigd. De bekende tariefgroepen zijn verdwenen. Hiervoor in de plaats zijn de heffingskortingen gekomen. Hieronder volgt een overzicht van de heffingskortingen met de bijbehorende voorwaarden.

Algemene heffingskorting

Iedere belastingplichtige heeft recht op de algemene heffingskorting. Partners hebben ieder zelfstandig recht op deze heffingskorting. Zij kunnen deze korting niet overdragen aan hun partner. Als één van de partners geen of weinig inkomsten heeft en dus zijn eigen heffingskorting niet (helemaal) gebruikt, kan hij onder bepaalde voorwaarden (een deel van) het bedrag rechtstreeks uitbetaald krijgen door de Belastingdienst. Weinig inkomen houdt hier in: het totaalbedrag van salaris, uitkering of pensioen is lager dan ongeveer € 5 100 en er is geen ander inkomen. Voorwaarde voor uitkering is dat de partner van belastingplichtige voldoende inkomen heeft en voldoende belasting betaalt.

De algemene heffingskorting bedraagt € 1 647. Voor personen van 65 jaar of ouder bedraagt de algemene heffingskorting € 737.

Arbeidskorting

Een belastingplichtige heeft recht op arbeidskorting als hij één van de volgende soorten inkomsten heeft: loon of salaris, winst uit onderneming of resultaat uit overige werkzaamheden. Het moet gaan om inkomsten uit tegenwoordige arbeid.

De hoogte van de arbeidskorting is afhankelijk van het gezamenlijk bedrag van de hiervoor bedoelde inkomsten uit tegenwoordige arbeid (de arbeidskortingsgrondslag). De arbeidskorting bedraagt maximaal € 949 voor personen tot 57 jaar.

Met ingang van 1 april 2002 is de arbeidskorting voor personen tussen de 57 en de 65 jaar verhoogd. Deze korting bedraagt maximaal € 1 119, € 1 289 of € 1 460 voor personen van 57, 58 of 59 jaar respectievelijk 60 of 61 jaar respectievelijk 62, 63 of 64 jaar.

Voor personen van 65 jaar of ouder bedraagt de arbeidskorting maximaal € 654.

Kinderkorting

Een belastingplichtige heeft recht op kinderkorting als aan de onderstaande voorwaarden wordt voldaan;

- er behoort in 2002 meer dan 6 maanden een kind tot het huishouden van de belastingplichtige en dit kind is op 1 januari jonger is dan 16 jaar (op 1 juli leeftijdsgrens naar 18 jaar; en
- dit kind is tijdens die periode op het woonadres van belastingplichtige of dat van zijn partner ingeschreven en wordt door één van beide in belangrijke mate onderhouden; en
- het gezamenlijke verzamelinkomen van de belastingplichtige en zijn partner is niet hoger dan € 56 191.

De kinderkorting bedraagt € 40. Voor personen van 65 jaar of ouder bedraagt de kinderkorting € 19.

Aanvullende kinderkorting

Een belastingplichtige heeft recht op de aanvullende kinderkorting als voor hem de kinderkorting geldt en het gezamenlijke verzamelinkomen van de belastingplichtige en zijn partner niet hoger is dan € 28 096.

De aanvullende kinderkorting bedraagt € 341. Met ingang van 1 juli 2002 wordt de aanvullende kinderkorting verhoogd tot € 428 bij een gezamenlijk verzamelinkomen dat niet hoger is dan € 25 704. Daarnaast wordt de aanvullende kinderkorting ook nog extra verhoogd met

€ 30 als er in het huishouden drie of meer kinderen zijn. Voor personen van 65 jaar of ouder bedraagt de aanvullende kinderkorting € 86.

Combinatiekorting

Een belastingplichtige heeft recht op de combinatiekorting als hij betaald werk heeft waarvoor meer dan € 4 060 wordt ontvangen, of de belastingplichtige komt in aanmerking voor de zelfstandigenaftrek voor ondernemers; en er behoort in 2002 meer dan 6 maanden een kind tot zijn huishouding dat op 1 januari 2002 nog geen 12 jaar was en tijdens die periode op hetzelfde woonadres is ingeschreven.

Als beide ouders aan de voorwaarden voldoen, hebben ze allebei recht op deze korting. De combinatiekorting bedraagt € 190. Voor personen van 65 jaar of ouder bedraagt de combinatiekorting € 86.

Alleenstaande-ouderkorting

Een belastingplichtige heeft recht op de alleenstaande-ouderkorting als hij;

- geen partner heeft; en
- een huishouding voert met een kind dat hij in belangrijke mate onderhoudt en dat op hetzelfde adres woonachtig is; en
- een huishouding voert met geen ander dan kinderen die op 1 januari 2002 de leeftijd van 27 jaar niet hebben bereikt.

De alleenstaande-ouderkorting bedraagt € 1 301. Voor personen van 65 jaar of ouder bedraagt de alleenstaande-ouderkorting € 582.

Aanvullende alleenstaande-ouderkorting

Een belastingplichtige heeft recht op de aanvullende alleenstaande-ouderkorting als hij:

- recht heeft op de alleenstaande-ouderkorting; en
- tegenwoordige arbeid verricht; en
- tot zijn huishouden behoort, gedurende een periode van meer dan 6 maanden, een kind dat op 1 januari 2002 de leeftijd van 16 jaar niet heeft bereikt en gedurende die tijd op hetzelfde woonadres is ingeschreven.

De hoogte van de aanvullende alleenstaande-ouderkorting bedraagt 4,3% van de inkomsten uit werkzaamheden buiten de huishouding, maar maximaal € 1 301.

Voor personen van 65 jaar of ouder bedraagt de aanvullende alleenstaande-ouderkorting maximaal € 582 .

Jonggehandicaptenkorting

De jonggehandicaptenkorting geldt voor de belastingplichtige die in het kalenderjaar een uitkering geniet op grond van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten, tenzij voor hem de ouderenkorting geldt.

De jonggehandicaptenkorting bedraagt € 500.

Ouderenkorting

Een belastingplichtige heeft recht op de ouderenkorting als hij op 31 december 2002 65 jaar of ouder is en een verzamelinkomen heeft van niet meer dan € 28 563.

De ouderenkorting bedraagt € 289.

Aanvullende ouderenkorting

Een belastingplichtige heeft recht op de aanvullende ouderenkorting als hij:

- recht heeft op de ouderenkorting; en
- een AOW-uitkering voor een alleenstaande heeft.

De aanvullende-ouderenkorting bedraagt € 256.

Toetrederskorting

Mensen die niet-gesubsidieerd werk gaan verrichten en die in de voorafgaande periode een uitkering ontvingen of gesubsidieerd werk hebben verricht, hebben met ingang van 1 april 2002 recht op een toetrederskorting.

Een belastingplichtige heeft recht op een toetrederskorting als hij/zij gedurende een periode van 3 jaren achtereenvolgend

- minimaal een half jaar aaneengesloten werkt tegen het wettelijk minimumloon of een hoger loon en
- hij/zij had, voordat men ging werken, minimaal 12 van de laatste 18 maanden een bijstandsuitkering, een uitkering in verband met arbeidsongeschiktheid of gesubsidieerd werk en
- deze uitkering is gestopt op het moment dat hij/zij ging werken, deze laatste eis geldt niet bij een WAO- uitkering, een WAZ-uitkering of een Wajong-uitkering.

De toetrederskorting bedraagt € 2 269 en wordt verdeeld over drie jaar. In het eerste jaar bedraagt de korting € 1 361, in het tweede en in het derde jaar bedraagt de korting € 454.

Korting voor maatschappelijke beleggingen

Deze korting geldt voor de belastingplichtige die belegt in maatschappelijke beleggingen (groene beleggingen en sociaal-ethische beleggingen) en bedraagt 1,3 % van het bedrag dat daarvoor is vrijgesteld op grond van de bepalingen in box 3.

Korting voor beleggingen in durfkapitaal

Deze korting geldt voor de belastingplichtige die belegt in durfkapitaal (direct en indirect) en bedraagt 1,3 % van het bedrag dat daarvoor is vrijgesteld op grond van de bepalingen in box 3.

Tarief Box 1 (belastbaar inkomen uit werk en woning)

Bij belastbare som van meer dan (grensbedrag) (euro)	maar niet meer dan (euro)	verschuldigde belasting van grensbedrag (euro)	plus van het meerdere, boven grensbedrag (%)
-	15 331	0	32,35
15 331	27 847	4 959	37,85
27 847	47 745	9 696	42,00
47 745	-	18 053	52,00
Met ingang van de maand waarin men 65 jaar wordt:			
-	15 331	0	14,45 ¹⁾
15 331	27 847	2 215	19,95
27 847	47 745	4 711	42,00
47 745	-	13 068	52,00

¹⁾ Vanaf 65 jaar is men geen premies meer verschuldigd. Het verschuldigde belastingbedrag wordt naar beneden afgerond op hele euro's.

Tarief Box 2 (belastbaar inkomen uit aanmerkelijk belang)

De belasting op het belastbare inkomen uit aanmerkelijk belang bedraagt 25 %.

Tarief Box 3 (belastbaar inkomen uit sparen en beleggen)

De belasting op het belastbaar inkomen uit sparen en beleggen bedraagt 30 %.

Heffingvrij vermogen

Bij de berekening van het voordeel uit sparen en beleggen, heeft een belastingplichtige recht op een heffingvrij vermogen van € 18 146 . Het heffingvrije vermogen kan onder voorwaarden worden overgedragen aan de partner.

Kindertoeslag

Het heffingvrije vermogen kan worden verhoogd met de kindertoeslag indien de belastingplichtige als ouder op 31 december 2002 het gezag uitoefent over minderjarige kinderen. De kindertoeslag bedraagt € 2 422 per minderjarig kind. Indien de belastingplichtige een partner heeft, wordt de kindertoeslag bij de oudste partner in aanmerking genomen, tenzij zij gezamenlijk anders verzoeken.

Ouderentoeslag

Het heffingvrije vermogen kan onder voorwaarden worden verhoogd met de ouderentoeslag.

De hoogte van de ouderentoeslag wordt als volgt berekend:

Bij een inkomen uit werk en woning - vóór inachtneming van de uitgaven voor kinderopvang en de persoonsgebonden aftrek - van:

meer dan	maar niet meer dan	bedraagt de ouderentoeslag 50% van de saldogrondslag doch ten hoogste
-	€ 12 276	€ 24 020
€ 12 276	€ 17 079	€ 12 010
€ 17 079	-	nihil

De ouderentoeslag kan onder voorwaarden worden overgedragen aan de partner.

Vrijstelling maatschappelijk beleggingen

Van de vermogensrendementsheffing zijn vrijgesteld maatschappelijke beleggingen tot een gezamenlijk maximum van € 48 441.

Maatschappelijke beleggingen zijn bepaalde in de Wet IB 2001 omschreven groene beleggingen en sociaal-ethische beleggingen.

Vrijstelling beleggingen in durfkapitaal

Van de vermogensrendementsheffing zijn vrijgesteld beleggingen in durfkapitaal tot een gezamenlijk maximum van € 48 441.

Beleggingen in durfkapitaal zijn bepaalde in de Wet IB 2001 omschreven directe en indirecte beleggingen. Hieronder vallen ook de culturele beleggingen.

Schulden

Voor de berekening van het voordeel uit sparen en beleggen worden schulden in aanmerking genomen voor zover de gezamenlijke waarde meer bedraagt dan € 2 500. Indien de belastingplichtige een partner heeft gelden bijzondere regels.

1.2.2 BTW-tarieven

Tarief	Belast %
Algemene (hoge) BTW-tarief	19
Lage BTW-tarief	6
Landbouwforfait ¹⁾	5,374

¹⁾ Een BTW-plichtige afnemer van landbouwproducten mag een percentage van de aankoop prijs beschouwen (verrekenen) als betaalde BTW. Dit percentage wordt aangeduid met de term landbouwforfait.

1.2.3 Afdrachtvermindering loonbelasting

Toelichting

Werkgevers die werknemers in dienst hebben die voldoen aan een of meer van de onderstaande voorwaarden, kunnen in aanmerking komen voor een afdrachtvermindering van de loonbelasting.

Het betreft werknemers:

- met een laag loon;
- die langdurig werkloos zijn geweest;
- die naast hun werkzaamheden onderwijs volgen;
- die onderzoekswerk uitvoeren;
- die kinderen verzorgen die jonger dan 13 jaar zijn;
- die in de zeevaart werkzaam zijn;
- die speur- en ontwikkelingswerk (S&O) verrichten. Ook ondernemers die S&O verrichten, komen in aanmerking voor vermindering van loonbelasting.

De voorwaarden verschillen per werknemerscategorie. Voor zover er voor het aanvragen verklaringen nodig zijn, is dat hierna aangegeven:

- a. langdurig werkloze werknemers
De Verklaring langdurig werkloze moet binnen 2 maanden na het ingaan van de arbeidsovereenkomst worden aangevraagd bij het arbeidsbureau,
- b. werknemers die ook opleiding volgen ('leerlingwezen', voortgezette beroepsopleiding, AIO of OIO en soortgelijke onderzoekswerknemers).
Informatie over de afdrachtkorting onderwijs is in te winnen bij de OC & W-informatietelefoon leerlingwezen, of bij het landelijk orgaan SOLLT/LOBAS,
- c. speur- en ontwikkelingswerk
De benodigde S&O-verklaring wordt afgegeven door het ministerie van Economische Zaken. Deze verklaring vermeldt het type onderzoek en het vermoedelijke S&O-loonbedrag. De S&O-verklaring moet uiterlijk 3 weken voor het begin van het kalenderhalfjaar waarin het onderzoek plaatsvindt, worden ingediend.

Afdrachtvermindering loonbelasting lage lonen.

Indien het loon niet meer bedraagt dan het zogenoemde toetsloon kan maximaal het in het overzicht vermelde bedrag worden afgetrokken van de loonbelasting.

<i>Norm</i>	Voor werknemers ouder dan	maar niet ouder dan	bedraagt het toetsloon €	en is de maximale vermindering loonbelasting €
	15	16	5 308	209
	16	17	6 105	239
	17	18	6 989	275
	18	19	8 050	317
	19	20	9 289	365
	20	21	10 881	426
	21	22	12 827	504
	22	23	15 038	591
	23	en ouder	17 576	2 011

Norm In 2002 bedraagt de afdrachtvermindering langdurig werklozen € 2 400. Het toetsloon voor werknemers die bij de aanvaarding van de dienstbetrekking jonger zijn dan 50 jaar is € 19 776. Het toetsloon voor werknemers die bij de aanvaarding van de dienstbetrekking 50 jaar of ouder zijn, is € 22 709.

Afdrachtvermindering onderwijs

Het toetsloon van 130 % bij de afdrachtvermindering onderwijs geldt alleen voor de volgende werknemers indien zij op het inhoudingtijdstip de 25-jarige leeftijd nog niet hebben bereikt:

- voor werknemers die de beroepspraktijkvorming (leerlingwezen) volgen, en
- voor werknemers die de duale leerweg in het hoger beroepsonderwijs volgen.

Voor werknemers die de 25-jarige leeftijd hebben bereikt geldt er dus geen toetsloon. Het toetsloon voor 2002 is € 19 776.

Daarnaast is de afdrachtvermindering onderwijs in 2002 verruimd. Ook recht op deze afdrachtvermindering bestaat wanneer een voormalig werkloze werknemer in dienst is, die aangewezen scholing volgt die er op gericht is de werknemer op startkwalificatieniveau te brengen. Het bedrag van deze afdrachtvermindering is op jaarbasis € 1.529. Bij deeltijdwerkers moet dit bedrag worden herleid met een deeltijdfactor.

De werknemer moet aan de volgende voorwaarden voldoen:

- op het tijdstip dat hij begint met de opleiding 23 jaar of ouder zijn;
- het loon mag niet hoger zijn dan het toetsloon in het desbetreffende loontijdvak;
- voor de werknemer moet er een verklaring van het Centrum voor werk en inkomen zijn waarin staat dat hij voor indiensttreding een werkloze zonder startkwalificatie was.

Norm In 2002 bedraagt de afdrachtvermindering onderwijs € 2 400.

Afdrachtvermindering scholing non-profit

De afdrachtvermindering scholing non-profit is een faciliteit voor werkgevers die niet zijn onderworpen aan de inkomstenbelasting of de vennootschapsbelasting en die kosten van scholing hebben gemaakt ten behoeve van bij hem werkzame personen.

Als de afdrachtbelasting scholing non-profit van toepassing is, zal in beginsel 12 % van de scholingskosten in mindering mogen worden gebracht op de af te dragen loonheffing. Als de totale scholingskosten lager zijn dan € 124 000 geldt voor de eerste € 30 000 een afdrachtvermindering van 19 % in plaats van 12 %.

Norm De afdrachtvermindering scholing non-profit bedraagt per werkgever hoogstens € 794 115 per kalenderjaar.

Norm De afdrachtvermindering loonbelasting voor het in dienst hebben van werknemers die speur- en ontwikkelingswerk verrichten bedraagt in 2002 13 % van het inkomen hoger dan € 90 756.

1.2.4 Belastingwijzigingen per 1 januari 2002

Toelichting

Regulerende energiebelasting

Per 1 januari 1996 is de regulerende energiebelasting ingevoerd. Van de in het Regeerakkoord afgesproken verhogingen van de energiebelastingen zal op 1 januari 2001 de derde tranche uitgevoerd worden. Daarbij worden de beide huidige belastingvrije voeten in de REB voor aardgas en elektriciteit (800 m³ onderscheidenlijk 800 kWh) omgevormd tot één belastingvermindering (een vast bedrag per elektriciteitsaansluiting). Hierdoor wordt het nadeel van degene die alleen beschikken over een elektriciteitsaansluiting opgeheven. Tevens is besloten om deze belastingvermindering te laten "meegroeien" met de verhoging van de tarieven voor aardgas en elektriciteit per 1 januari 2001.

Dit resulteert in een belastingvermindering met ingang van 1 januari 2002 van € 142 per verbruiksperiode van 12 maanden.

Norm De tarieven zijn als volgt vastgesteld:

Energiebron: Aardgas		bedragen in eurocenten excl. BTW
Hoeveelheid		
0-5000	m ³	12,40
5000-170 000	m ³	5,79
170 000- 1 mln	m ³	1,07
Energiebron: Elektriciteit		bedragen in eurocenten excl. BTW
Hoeveelheid		
0-10 000	kWh	6,01
10 000-50 000	kWh	2,00
50 000- 10 mln	kWh	0,61

Grondwaterbelasting

Bij de grondwaterbelasting wordt het tarief voor onttrekkingen van grondwater door de zogenoemde eigen winners geheel gelijk getrokken met het tarief dat geldt voor de waterleidingbedrijven.

Tarieven voor grondwaterbelasting 2002 in eurocenten per m³ (exclusief BTW):

Voor:	2001	2002	Vermindering infiltratie in 2001	Vermindering infiltratie in 2002
waterleidingbedrijven	16,31	16,82	14,09	13,67

1.2.5 Milieu-investeringsaftrek

Toelichting

Ondernemers die investeren in bedrijfsmiddelen die bij toepassing een belangrijke milieuverdiensite hebben kunnen in aanmerking komen voor de milieu-investeringsaftrek (=MIA). Tevens dient er bij investeringen in de veehouderijsector een belangrijke verbetering van het welzijn van de dieren optreden. Hierdoor kunnen zij 15, 30 of zelfs 40 % van het bedrag dat zij geïnvesteerd hebben in deze bedrijfsmiddelen van de fiscale winst aftrekken. Dit percentage is afhankelijk van de hoogte van de milieuverdiensite van het bedrijfsmiddel. Daarnaast zal de investering vaak ook nog onder de VAMIL-regeling vallen, wat betekent dat het geïnvesteerde bedrag voor de fiscus afgeschreven kan worden in het jaar/de jaren waarin dat voor de ondernemer fiscaal gezien het gunstigste is (zie volgende hoofdstuk).

De milieu-investeringsregeling kan echter niet gebruikt worden bij bedrijfsuitbreidingen.

Voor de veehouderijsector heeft de milieu-investeringsaftrek, in het kalenderjaar 2002, betrekking op de volgende investeringen (de getallen achter de investeringen zijn de nummers in de MIA-milieulijst en in de VAMIL-investeringslijst):

40 % milieu-investeringsaftrek plus VAMIL

- apparatuur voor mechanische onkruidbestrijding (3004)
- duurzame mestverwerking (4141)
- emissie-arme en diervriendelijke rundveestallen (2165)
- emissie-arme en diervriendelijke varkensstallen (2166)
- emissie-arme en diervriendelijke pluimveestallen (2167)
- onkruidstrijkers (3017)
- stallen geschikt voor de biologische veehouderij (2096)

30 % milieu-investeringsaftrek plus VAMIL

- aerobe biologische waterzuiveringsinstallaties met stikstof- en fosfaatverwijdering (1014)
- emissie-arme en diervriendelijke varkensstallen (2168)
- emissie-arme en diervriendelijke pluimveestallen (2169)
- helophytensystemen (1085)
- oxydatiekatalysatoren voor dieselmotoren (2081)

N.B. Investerings in de varkens- en pluimveestallen met de nummers 2168 en 2169 komen alleen in aanmerking voor milieu-investeringsaftrek tot de datum van de in werking treding van het Besluit ammoniak-emissie huisvesting veehouderij. Als dit besluit in werking is getreden zijn veehouders immers wettelijk verplicht om

Algemeen, belastingen en investeringsregelingen

bij nieuwbouw te investeren in dit type stallen en daarom vervalt de milieu-investeringsaftrek.

15 % milieu-investeringsaftrek plus VAMIL

- aërobe biologische waterzuivering (1013)
- algensystemen (1084)
- eendenstallen (3026)
- geluidsarme motorpomp (5008)
- geluidsarme telescooplader /verreiker (5016)
- kadaverkoeling (2100)
- melkleidingespoel(was)systemen (1060)
- milieuvriendelijke gemotoriseerde landbouwmachines (5025)
- milieuvriendelijke getrokken landbouwmachines (5026)
- milieuvriendelijke tractoren (5022)
- nitraatverwijderingsinstallatie bij viskwekerijen (1010)
- precieze dosering (kunst)mest (3000)
- regenwaterinstallaties (1044)
- rijen-, stroken- of onderbladspuitmachine (3001)
- schoffel met graszaadonderzaaimachine (3047)
- spoel(was)wateropslagsystemen (1061)
- spuitmachine met luchtondersteuningssysteem (3003)

40 % milieu-investeringsaftrek zonder VAMIL

- ammoniakemissieverminderende staltechnieken in bestaande stallen (2155)
- bezinkbassins voor dunne mest voor veehouderijbedrijven (3059)
- doorzaaimachine voor klaverzaad (3066)
- stikstofmeter (3063)
- vloeistofdichte kadaverplaatsen (3062)

15 % milieu-investeringsaftrek zonder VAMIL

- energiezuinige of mineraal-gerichte mestverwerking (4140)
- milieuvriendelijke gemotoriseerde landbouwmachines (5025)
- milieuvriendelijke getrokken landbouwmachines (5026)
- pelleteerinstallatie voor varkens- en pluimveemest (3067)
- rioolaansluiting voor land- en tuinbouwbedrijven (1109)

Investeringsen waarvoor de milieu-investeringsaftrek van toepassing is moeten aan de volgende criteria voldoen:

- De toepassing van het bedrijfsmiddel moet een belangrijke milieuverdiensite hebben;
- Er moet sprake zijn van meerkosten ten opzichte van een milieu-onvriendelijk alternatief;
- De verdere marktintroductie moet op korte termijn gewenst zijn.

Bij het beoordelen van de milieuverdiensite wordt vooral gelet op zaken als:

- De aard van de emissie die wordt gereduceerd;
- De mate waarin de emissie wordt gereduceerd;
- De aard van de technologie;
- Het beschikbare budget.

Deze lijst is aan te vragen bij de eenheden van de Belastingdienst en bij het Bureau Investeringsregelingen en Willekeurige Afschrijving, Postbus 3338, 4800 DH Breda.

1.2.6 VAMIL-regeling

Toelichting

De VAMIL-regeling is de regeling voor de Willekeurige (=Vrije) Afschrijving in Milieu-investeringen. Ondernemers die investeren in bedrijfsmiddelen die onder de VAMIL-regeling vallen kunnen deze investeringen afschrijven op een manier die voor hen uit fiscaal oogpunt het meest aantrekkelijke is. De VAMIL-regeling mag echter niet gebruikt worden bij bedrijfsuitbreidingen.

Onder de VAMIL-regeling vallen een groot aantal bedrijfsmiddelen. Voor een grote groep van deze bedrijfsmiddelen geldt dat investering in deze bedrijfsmiddelen ook in aanmerking komen voor een milieu-investeringsaftrek. Deze bedrijfsmiddelen zijn weergegeven in het hoofdstuk over milieu-investeringsaftrek.

Voor een iets kleinere groep bedrijfsmiddelen geldt dat de investering in deze bedrijfsmiddelen ook in aanmerking komen voor een energie-investeringsaftrek. Deze bedrijfsmiddelen vindt u in het hoofdstuk over de energie-investeringsaftrek. Voor de veehouderij-sector zijn er geen investeringen die alleen onder de VAMIL-regeling vallen.

Investerings die onder de VAMIL regeling vallen moeten aan de volgende criteria voldoen:

- De toepassing van het bedrijfsmiddel moet een belangrijke milieuverdienste hebben.
- Er moet sprake zijn van meerkosten ten opzichte van een milieu-onvriendelijk alternatief;
- Het bedrijfsmiddel mag niet gangbaar zijn.
- De verdere marktintroductie moet op korte termijn gewenst zijn.

Ieder jaar wordt er een nieuwe lijst met investeringen die onder de VAMIL-regeling vallen samengesteld. Deze lijst is aan te vragen bij de eenheden van de Belastingdienst en bij het Bureau Investeringsregelingen en Willekeurige Afschrijving, Postbus 3338,4800 DH Breda.

1.2.7 Energie-investeringsaftrek

Toelichting

Per 1 januari 1997 is de energie-investeringsaftrek van kracht. Ondernemers die in de 'energie'bedrijfsmiddelen van de VAMIL-regeling investeren genieten naast de VAMIL-afschrijving ook de Energie-investeringsaftrek. Deze bedraagt minimaal 40 % van de investeringskosten.

Voor de veehouderijsector heeft de EIA-regeling, in het kalenderjaar 2002 betrekking op de volgende bedrijfsmiddelen (de getallen achter de investeringen zijn de nummers in de EIA-investeringslijst):

- anaerobe (mest)vergistingsinstallaties (151110; VAMIL 6064)
- bandenspanningregelsysteem (140906; VAMIL 6068)
- biogasbenuttingsinstallaties (151109; VAMIL 6060)
- biomassaverbrandingsinstallaties met benutting van warmte (en kracht) (151106; VAMIL 6057)
- biomassavergassingsinstallaties (151104; VAMIL 6055)
- biomassavoorbewerkingsinstallaties (150104; VAMIL 6048)
- frequentieregelaar voor pompen, ventilatoren of compressoren (120603; VAMIL 6033)
- grondwarmtewisselaar (151202; VAMIL 6062)
- warmteterugwinningssysteem op koelinstallaties (120812; VAMIL 6009)
- windturbines (151103; VAMIL 6054)
- zonnecollectorsystemen (150101; VAMIL 6045)

N.B. Natte drijfmest wordt voor de Energie-investeringsaftrek en voor de Vamil-regeling niet beschouwd als biomassa, droge pluimveemest wel.

Bedrijfsmiddelen die onder de energie-investeringsaftrek vallen moeten aan de volgende criteria voldoen:

- Er moet sprake zijn van een eenduidige, heldere definitie van het apparaat of techniek.
- De investering moet tenminste in belangrijke mate bijdragen aan energiebesparing, of het benutten van duurzame energie.
- Het investeringsbedrag van het betreffende bedrijfsmiddel moet in redelijke verhouding staan tot de energiebesparingsprestatie (te dure apparaten met relatief weinig besparing worden in het algemeen niet opgenomen).
- Het bedrijfsmiddel mag in Nederland niet gangbaar zijn.
- Het bedrijfsmiddel dient geschikt te zijn voor toepassing in een voldoende groot aantal situaties of in een voldoende groot aantal bedrijven.

Ieder jaar wordt er een nieuwe lijst met bedrijfsmiddelen die onder de energie-investeringsaftrek vallen samengesteld. Deze lijst is aan te vragen bij de eenheden van de Belastingdienst en bij SENTER, Postbus 10073, 8000 GB Zwolle.

1.2.8 FARBO-regeling

Toelichting

De FARBO-regeling is de regeling voor de willekeurige afschrijving in ARBO-investeringen. Ondernemers die investeren in bedrijfsmiddelen die onder de FARBO-regeling vallen kunnen deze investeringen afschrijven op een manier die voor hen uit fiscaal oogpunt het meest aantrekkelijke is.

Voor de veehouderijsector heeft de FARBO -regeling, in het kalenderjaar 2002, betrekking op de volgende investeringen (de getallen achter de investeringen zijn de nummers in de FARBO-investeringslijst):

- aftakas- en hefschakelingen op spatborden van landbouwtrekkers (F 193)
- automatische melksystemen (F 170)
- automatiseringsvoorzieningen in de grupstal (F 154)
- beweegbare melkputvloeren (F 152)
- elektro-hydraulische besturingen van hefinrichting voor landbouwtrekkers (F 175)
- houtvezelstrooimachines (S 020)
- hydraulische hoef(klauw)verzorgingsboxen (F 162)
- kuilfrezen (F 041)
- mestkoppelingen (F 137)
- papiervoerleggers voor kuikenstallen (F 056)
- pelsmachine (F 240)
- rijkoppelingen landbouwtrekker (F 177)
- terugrij-inrichtingen voor landbouwtrekkers (F 176)
- trekkercabines (F 178)
- stroverdeler (F 009)

Investerings die onder de FARBO-regeling vallen moeten aan de volgende criteria voldoen:

- De arbeidsomstandigheden moeten door het gebruik van het bedrijfsmiddel aanmerkelijk worden verbeterd.
- Het bedrijfsmiddel mag in Nederland nog niet algemeen gangbaar zijn.
- Het bedrijfsmiddel dient geschikt te zijn voor toepassing op ruime schaal ook in het Midden- en Kleinbedrijf.
- Er moet sprake zijn van een "bronbeleid".

Ieder jaar wordt er een nieuwe lijst met investeringen die onder de FARBO-regeling vallen samengesteld. Deze lijst is aan te vragen bij de eenheden van de Belastingdienst en bij het Ministerie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Postbus 90801, 2509 LV Den Haag.

1.2.9 Stimuleringsregeling Investerings Varkenshouderij

De Stimuleringsregeling Investerings Varkenshouderij (SIV) is alleen bedoeld voor varkenshouderijbedrijven waarop, na uitvoering van de gesubsidieerde investeringen, meer dan 40 varkensseenheden per ha cultuurgrond aanwezig zijn. Onder de Stimuleringsregeling Investerings Varkenshouderij vallen in 2002 de volgende investeringen:

Investerings gericht op de vermindering van de ammoniakemissie:

mestschuif met gecoate keldervloer in een biggenopfokstal;

normbedrag € 2 250 per m² vloeroppervlakte in de stal
subsidiepercentage 25 %

mestopvang in en spoelen met aangezuurde vloeistof bij vleesvarkens;

normbedrag € 33 750 per installatie
plus € 33,75 per vleesvarkensplaats
subsidiepercentage 25 %

mestopvang in beluchte mest en vervanging hiervan via een rioleringsstelsel in vleesvarkensstallen;

normbedrag € 45 per vleesvarkensplaats
plus € 45 000 per bedrijf
subsidiepercentage 25 %

spoelgotensysteem met dunne mest bij kraamzeugen;

normbedrag € 405 per kraamzeugenplaats
subsidiepercentage 25 %

kunststofschijnvloer met schuif onder de roosters voor kraamzeugen (met biggen);

normbedrag € 675 per kraamzeugenplaats
subsidiepercentage 25 %

mestschuif met gecoate keldervloer in een kraamzeugenstal met biggen tot spenen;

normbedrag € 225,00 per m² vloeroppervlakte stal
subsidiepercentage 25 %

mestschuif met gecoate, hellende keldervloer en giergoot in een kraamzeugenstal met biggen tot spenen;

normbedrag € 540 per kraamzeugenplaats
subsidiepercentage 30 %

spoelgotensysteem met dunne mest bij gespeende biggen;

normbedrag € 25,00 per biggenplaats
subsidiepercentage 30 %

mestgoot met ontmestingsstelsel in kraamzeugenstal met biggen tot spenen

normbedrag € 250,00 per kraamzeugenplaats
subsidiepercentage 30 %

koeldekstelsel in vleesvarkensstallen;

normbedrag € 43,00 per vleesvarkensplaats
subsidiepercentage 30 %

mestopvang in NH₃-arme vloeistof (met behulp van formaldehyde-oplossing) in vleesvarkensstallen;

normbedrag € 90,00 per vleesvarkensplaats
subsidiepercentage 30 %

smalle ondiepe mestkanalen met metalen driekantroostervloer en rioleringsysteem voor drachtige en guste zeugen;

normbedrag € 56,00 per drachtige en guste
zeugenplaats
subsidiepercentage 30 %

mestgoot met combinatierooster en frequente ontmesting voor drachtige en guste zeugen;

normbedrag € 168,00 per drachtige en guste zeugenplaats
subsidiepercentage 30 %

mestopvang in water in combinatie met metalen driekantrooster voor vleesvarkens;

normbedrag € 90,00 per vleesvarkensplaats
subsidiepercentage 30 %

spoelgotensysteem met dunne mest voor drachtige en guste zeugen;

normbedrag € 168,00 per drachtige en guste zeugenplaats
subsidiepercentage 30 %

mestgoot met schuine wand en ontmestingssysteem bij gespeende biggen;

normbedrag € 22,50 per biggenplaats
subsidiepercentage 30%

ondiepe kelders met water en mestkanaal voor kraamzeugen;

normbedrag € 90,00 per kraamzeugenplaats
subsidiepercentage 30 %

ondiepe kelders met water- en mestkanaal voor gespeende biggen;

normbedrag € 11,25 per biggenplaats
subsidiepercentage 30 %

koeldek (200% vloeroppervlak) voor vleesvarkens;

normbedrag € 42,75 per vleesvarkensplaats
subsidiepercentage 30 %

mestopvang in en spoelen met aangezuurde vloeistof voor guste en dragende zeugen;

normbedrag € 90,00 per guste en dragende
zeugenplaats
subsidiepercentage 30 %

mestopvang in en spoelen met aangezuurde vloeistof voor kraamzeugen;

normbedrag € 315,00 per kraamzeugenplaats
subsidiepercentage 30 %

mestopvang in en spoelen met aangezuurde vloeistof voor gespeende biggen;

normbedrag € 40,50 per biggenplaats
subsidiepercentage 30 %

Investerings gericht op de verbeteringen van de kwaliteit van de mest

riolaansluiting voor veehouderijbedrijven;

normbedrag € 9 000 algemene aansluitkosten
plus € 36,00 per meter afstand tussen
het bedrijf en de aansluiting op het riool
subsidiepercentage 25 %

1.3 Mest

1.3.1 Mestproductie

1.3.1.1 Mestproductie Rundvee

Toelichting

De mestproductie van melkkoeien staat in nauw verband met de melkproductie, en dus ook met de voeropname, en de samenstelling van het rantsoen. De mestproductie in de put wordt berekend door de mestproductie per staldag, per overgangsdag en per dag op stal melken in de weideperiode te vermenigvuldigen met respectievelijk het aantal staldagen, het aantal overgangsdagen en het aantal dagen op stal melken in de weideperiode. Het aantal staldagen wordt ontleend aan de Normen Voor de Voedervoorziening (NVV). Bij het O-systeem moet het aantal overgangsdagen vermenigvuldigd worden met 2.

Graslandgebruiksystemen:

- (O = onbeperkt weiden) dag en nacht weiden;
- (B = beperkt weiden) 's nachts opstallen;
- (Z = zomerstalvoeding) dag en nacht opstallen en voeren met vers gras.

Norm Mestproductie (per dier) in opslag

Omschrijving	Mestproductie per dier ¹⁾ (l /dag)	
	samenstelling winterrantsoen	
	100 % graskuil	40 % graskuil 60 % snijmaïs
<i>Stalperiode</i>		
melk- en kalfkoeien		
6000 kg melk/koe	52	46
7000 kg melk/koe	57	52
8000 kg melk/koe	62	57
9000 kg melk/koe	70	65
10000 kg melk/koe	77	72
pinken	30	25
kalveren	15	12
fokstieren 1 jaar en ouder	31	26

Algemeen, mest

vervolg tabel

Omschrijving	Mestproductie per dier ¹⁾ (l /dag)
<i>Weideperiode</i>	
melk- en kalfkoeien (O)	
6000 kg melk/koe	8
7000 kg melk/koe	9
8000 kg melk/koe	10
9000 kg melk/koe	11
10000 kg melk/koe	12
melk- en kalfkoeien (B en overgang)	
6000 kg melk/koe	24
7000 kg melk/koe	27
8000 kg melk/koe	30
9000 kg melk/koe	33
10000 kg melk/koe	36
melk- en kalfkoeien (Z)	
6000 kg melk/koe	41
7000 kg melk/koe	45
8000 kg melk/koe	51
9000 kg melk/koe	57
10000 kg melk/koe	63
<i>Vleesvee</i>	
vleeskalveren	9,6
vleesstieren tot 1 jaar	12
vleesstieren 1 jaar en ouder	28

1) exclusief spoel- en reinigingswater

Bron: Rapportage Uniformering van de berekening van de mest- en mineralencijfers (augustus 1994) en BedrijfsBegrotingsProgramma Runveehouderij (BBPR) van het PV.

Reinigings- en spoelwater

De hoeveelheid reinigings- en spoelwater is afhankelijk van de uitrusting van de melkinstallatie, de lengte en de dikte van de melkleidingen. De hoeveelheid varieert van 8 tot 12 liter water per melkkoe per dag. Bij een automatisch melksysteem is de hoeveelheid reinigings- en spoelwater ongeveer 15 liter per melkkoe per dag.

Mestopslag

Bij de berekening van de mestopslagcapaciteit is het gewenst dat minimaal 10 % extra opslag boven de berekende mestproductie wordt gecreëerd i.v.m. de te verwachten stijging van de melkproductie, verschillen in de opname van het voederrantsoen en verschillen in het gebruik van spoelwater.

Algemeen, mest

1.3.1.2 Mestproductie Varkens

Norm Mestproductie per diercategorie in m³ per jaar

Omschrijving	Mestproductie in m ³ per gemiddeld aanwezig dier per jaar
Zogende zeugen met biggen	5,8
Zeugen zonder biggen	
beperkt	2,8
onbeperkt	2,9
Gespeende biggen	0,6
Opfokzeugen en -beren	1,3
Dekbeer	3,2
Vleesvarkens	
antimorsbak/brijbak	1,1
drinkbak	1,3
bijtnippel	1,5
brijvoermachine met bijproducten	1,2

Bron: Mestproductie, mineralenuitscheiding en mineralen in de mest, 1997, CBS.
Mestproductie en mineralenuitscheiding, 1998, CBS.

De mestproductie per gemiddeld aanwezige zeug op een zeugenbedrijf is 5,0 m³ per jaar. Hierbij is gerekend met 0,22 zeug met biggen, 0,78 zeug zonder biggen (à 2,8 m³) en 2,63 gespeende biggen.

N.B. De genoemde hoeveelheden (dunne) mest kunnen sterk variëren, afhankelijk van de hoeveelheid mors- en spoelwater.

Algemeen, mest

1.3.1.3 Mestproductie Pluimvee

Toelichting

De mestproductie is gegeven per gemiddeld aanwezig dier. In de praktijk verschilt de hoeveelheid mest en het drogestofgehalte van de mest per gemiddeld aanwezig dier tussen de bedrijven aanzienlijk. Er wordt geen rekening gehouden met leegstandperiodes tussen de rondes.

Bij huisvesting op de grond, wordt de mest na elke productiecyclus verwijderd. De lengte van een cyclus varieert per diersoort. De cyclus voor vleeskuikens duurt circa 8 weken inclusief de leegstand, de cyclus voor leghennen duurt circa 60 weken, inclusief de leegstand.

Norm

Berekende mestproductie van pluimvee en drogestofgehalten pluimveemest bij verschillende huisvestingssystemen.

Omschrijving	Drogestofgehalte mest in %	Kg mest per gemiddeld aanwezig dier/jaar
<i>Opfok leg</i>		
batterij		
- dunne mest	14	25,4
- mestband met geforceerde droging	50	9,5
grondhuisvesting	55	9,6
<i>Leghennen</i>		
batterij		
- dunne mest	14	63,5
- mestband met geforceerde droging	54	22,7
grondhuisvesting	45	29,5
<i>Opfok vleesrassen</i>		
gedeeltelijk rooster	45	17,0
volledig strooisel	55	13,8
<i>Vleeskuikenouderdieren</i>		
gedeeltelijk rooster	61	23,2
volledig strooisel	68	21,9
<i>Vleeskuikens</i>		
vleeskuikens	61	11,0
<i>Kalkoenen voor broedeiproductie</i>		
van 0 - 6 weken	60	13,5
van 6 - 30 weken	60	46,0
vanaf 30 weken	60	71,0
<i>Vleeskalkoenen</i>		
vleeskalkoenen	56	45,0
<i>Vleeseenden</i>		
vleeseenden	25	70,0
<i>Konijnen</i>		
voedsters (inclusief rammen en vleeskonijnen)	40	377
<i>Nertsen</i>		
fokteef (incl. reuen en pups)		
dunne mest	17,5	190

Bron: Mestproductie, mineralenuitscheiding en mineralen in de mest, 1997, CBS.
Mestproductie en mineralenuitscheiding, 1998, CBS.

1.3.2 Ophaaltarieven mestafzet

Toelichting

De prijzen voor mestafzet worden bepaald door vraag en aanbod. Producenten en afzetorganisaties zoals Mestac, Mestbureau-Oost, Ovem en Agro Limburg sluiten contracten af voor meerjarige mestafzet. De ophaaltarieven zijn afhankelijk van de mestsoort, het seizoen waarin de mest wordt afgevoerd en de regio waarin het bedrijf ligt dat de mest produceert. Meestal wordt ook onderscheid gemaakt naar de regio waar de mest naartoe gaat. Een enkele organisatie werkt met een vereffening, waardoor het niet uitmaakt waar de mest heen gaat. Een veehouder die mest levert aan een (lokale) gebruiker betaalt via een solidariteits- of vereffeningsbijdrage mee aan de hoge kosten van mesttransport over lange afstand. Bij veel organisaties wordt ook gerekend met de gehalten in de mest, veelal met het drogestofgehalte, maar soms ook met het fosfaatgehalte. Met name bij transport over lange afstand heeft dit effect op de afzetkosten. Sinds 1 januari 2000 moet bij elk mesttransport het gewicht bepaald worden en een mestmonster genomen en geanalyseerd worden.

Sommige afzetorganisaties verrekenen de kosten voor wegen, monsternamen en analyse, in de tarieven, bij anderen worden deze apart berekend. De kosten hiervoor zijn gemiddeld € 2,00 per ton mest en zijn afhankelijk van de vrachtgrote en het aantal monsters waaruit het mengmonster bestaat.

Een aantal afzetorganisaties berekent een opslagtarief. Dit tarief is afhankelijk van de gereserveerde capaciteit en bedraagt tussen de € 4,00 en € 6,50 per ton. In onderstaand tabel staan de prijzen voor mestafzet die vanaf voorjaar 2002 worden gehanteerd. Deze tarieven zijn onderhevig aan schommelingen en dienen slechts als indicatie. Plaatselijk kunnen zich afwijkingen in de prijs voordoen.

Norm

Tarieven voorjaar 2002 voor gecontracteerde mest. De prijzen gelden per ton mest en zijn exclusief 6 % BTW, minasheffing en monster- en analysekosten (gem. € 2,00 per ton). (De ruime marge geeft een indicatie van het verschil tussen vee-arme en veedichte regio's)

Omschrijving	Ophaalbijdrage per ton
Drijfmest	euro's
Vleesvarkens	9,00 - 15,50
Pluimvee	15,00 - 18,00
Zeugen	9,00 - 15,00
Rundvee	10,00 - 16,00
Stapelbare mest	
Banden-, dieppit- nabroeimest en mest van slachtkuikens, moederdieren, scharrelkippen e.d.	18,00 - 22,00

Op de in rekening gebrachte tarieven kan, afhankelijk van de ontwikkelingen op de mestmarkt, terugbetaling of naheffing plaatsvinden tot een maximum van € 1,15 per ton geleverde mest.

Algemeen, mest

Naast de afzetkosten (per ton mest) rekenen afzetorganisaties doorgaans ook inschrijfgelden of contributie en inleggeld. Het inleggeld is een bedrag dat wordt geheven over de hoeveelheid mest die wordt afgezet. Dit geld wordt gebruikt voor het verbeteren van de structuur van de mestafzet en -verwerking.

De inleggelden worden met name bepaald door de lengte van het contract dat een veehouder afsluit met een afzetorganisatie. De contractduur is minimaal 2 ½ jaar en maximaal 10 jaar. De hierboven beschreven kosten variëren sterk per afzetorganisatie. Nadere informatie hierover kan bij de betreffende organisaties verkregen worden.

contractlengte	totaal verschuldigd inleggeld/ton	reeds gestort inleggeld/ton
	€	€
5 - 6 jaar	4,50	0,00-1,15
10 jaar	6,35-13,65	0,00-3,40

De inleggelden zijn bedoeld voor verbetering van de structuur van de mestafzet zoals mestopslag en mestverwerking.

N.B. De inleggelden, ophaal- en de opslagtarieven zijn gegeven exclusief 6 % BTW.

1.3.3 Samenstelling organische meststoffen

Toelichting

In dit gedeelte wordt, voor zover mogelijk, de gemiddelde samenstelling gegeven van een aantal veel gebruikte organische meststoffen. Hierbij zijn de volgende opmerkingen te maken:

1. Opname van een meststof in dit hoofdstuk houdt niet in dat er een uitspraak wordt gedaan over de kwaliteit van deze meststof. Opname betekent ook niet dat het gebruik van deze meststof wordt aanbevolen.
2. Het gebruik van organische meststoffen is via een aantal wetten en besluiten (o.a. Meststoffenwet, BGDM en BOOM) aan wettelijke regels gebonden.
3. De samenstelling van Champost en GFT-Compost zijn volgens de opgave van de fabrikanten.
4. Het is mogelijk dat de weergegeven gehalten regelmatig bijgesteld moeten worden.

Algemeen, mest

Norm Gemiddelde samenstelling¹⁾ van organische meststoffen in kg per 1000 kg mest (landbouwkundige normen voor bemesting)

Omschrijving	droge stof ²⁾	org. stof	N-totaal	N _m	N _{org}	P ₂ O ₅ ⁴⁾	K ₂ O	MgO	Na ₂ O	volumegewicht kg/m ³
Gier										
Rundvee	25	10	4,0	3,8	0,2	0,2	8,0	0,2	1,0	1030
Vleesvarkens	20	5	6,5	6,1	0,4	0,9	4,5	0,2	1,0	1010
Zeugen ²⁾	10	10	2,0	1,9	0,1	0,9	2,5	0,2	0,2	-
Dunne mest										
Rundvee	90	66	4,9	2,6	2,3	1,8	6,8	1,3	0,8	1005
Vleesvarkens	90	60	7,2	4,2	3,0	4,2	7,2	1,8	0,9	1040
Zeugen ³⁾	55	35	4,2	2,5	1,7	3,0	4,3	1,1	0,6	-
Vleeskalveren	20	15	3,0	2,4	0,6	1,5	2,4	-	-	-
Kippen	145	93	10,2	5,8	4,4	7,8	6,4	2,2	0,9	1020
Vaste mest										
Kippen-droge mest	515	374	24,1	2,4	21,7	18,8	12,7	4,9	1,5	605
Kippenmest (strooisel)	640	423	19,1	8,6	10,5	24,2	13,3	5,3	4,2	600
Vleeskuikens	605	508	30,5	5,5	25,0	17,0	22,5	6,5	3,0	605
Vleeskuikenouderdieren	610	-	19,0	-	-	28,5	21,1	-	-	625
Rundvee grupstal	235	153	6,9	1,6	5,3	3,8	7,4	2,1	0,9	900
Vleesvarkens (stro)	230	160	7,5	1,5	6,0	9,0	3,5	2,5	1,0	-
Schapen	290	205	8,6	2,0	6,6	4,2	16,0	2,8	2,3	-
Geiten	265	182	8,5	2,6	5,9	5,2	10,6	3,5	1,9	-
Kalkoenen	565	464	24,7	6,4	18,3	19,6	18,4	6,3	7,3	535
Eenden	265	209	8,3	1,7	6,6	7,4	11,3	1,6	0,8	-
Paarden	310	250	5,0	-	-	3,0	5,6	1,8	-	700
Nertsen	285	185	17,7	10,1	7,6	27,0	3,9	2,2	5,1	-
Konijnen	451	367	13,6	3,3	10,3	13,8	11,7	5,7	2,2	-
Champost	350	220	5,0	0,3	5,5	3,6	6,7	2,4	0,9	550
GFT-compost	660	370	6,9	0,6	6,3	4,4	5,6	1,9	-	643

Samengesteld mei 2001 met behulp van het Handboek Meststoffen (2000).

- 1) De weergegeven gehalten zijn gemiddelden. Door verschillen in rantsoenen, watergebruik, productiewijze en andere factoren kan de samenstelling sterk variëren. Indien mogelijk is het beter om uit te gaan van de gemeten waarden.
- 2) Wanneer het ds % toe- of afneemt, worden de gehalten ook evenredig hoger of lager.
- 3) Inclusief biggen tot circa 25 kg.
- 4) In de mestboekhouding zijn de mestsoorten anders ingedeeld. De samenstelling van de mest is per mestsoort daar dus ook anders.

1.3.4 Uitrijden dierlijke mest

Norm

Gebieden	Bouwland	Grasland
Binnen de aangewezen gebieden	1 februari-31 augustus	1 februari-31 augustus
Buiten de aangewezen gebieden	gehele jaar	1 februari-15 september

Emissiearm aanwenden van dierlijke mest is gedurende het gehele jaar verplicht.

Aanwenden van dierlijke mest is tijdens de bovengenoemde periode verboden als de grond geheel of gedeeltelijk bevroren is.

1.3.5 Het Mineralenaangiftesysteem (MINAS)

Toelichting

Vanaf 2001 zijn bijna alle veehouderijbedrijven in Nederland minasplichtig. Alleen veehouderijbedrijven die aan alle drie onderstaande voorwaarden voldoen zijn vrijgesteld van de aangifteplicht voor MINAS:

- het bedrijf is niet groter dan 3 grootvee-eenheden (GVE);
- het bedrijf telt niet meer dan 3 hectare grond;
- de aanvoer van organische mest + de eigen productie mag niet meer dan 85 kilogram fosfaat per hectare bedragen.

Bedrijven die niet minasplichtig zijn moeten bij mestafvoer wel afleveringsbewijzen van dierlijke mest opmaken en bewaren. Zowel de mestproductie van de eigen veestapel als de aanvoer van organische mest moeten worden bijgehouden.

Voor bepaling van de bedrijfsoppervlakte in MINAS tellen mee

- grond in eigendom;
- grond met een langdurig, geregistreerd pachtcontract;
- grond met een kortlopend, geregistreerd pachtcontract;
- grond met een zogenaamde MINAS-gebruikersovereenkomst.

In MINAS gelden normen voor het toegestane mineralenverlies op het bedrijf. Wordt deze hoeveelheid overschreden dan moet hierover een heffing worden betaald. Middels de mineralenaangifte wordt dit gecontroleerd.

Verfijnde en forfaitaire mineralenaangifte

Voor de mineralenaangifte kan gekozen worden uit het verfijnde (precieze) systeem en het forfaitaire (eenvoudige) systeem dat gebaseerd is op wettelijke normen. In het verfijnde systeem wordt onder meer gewerkt met bemonstering en analyse van mest voor bepaling van de gehalten met gegevens over de werkelijke samenstelling van voer en kunstmest. In het forfaitaire systeem gelden vaste stikstof- en fosfaatproducties per dier en vaste gehalten in mest per mestcode. Er wordt dan een

Algemeen, mest

eenvoudige mineralenaangifte opgesteld op basis van aan- en afvoerposten voor mest.

In beide systemen bestaan de toegestane verliezen uit verliesnormen per hectare.

In de volgende tabellen is een overzicht van de aan- en afvoerposten in de verfijnde en forfaitaire aangifte opgenomen.

Aan- en afvoerposten verfijnde mineralenaangifte *)

Aanvoer	Afvoer
<i>Mest</i> - dierlijke mest¹⁾- overige organische mest¹⁾ (gft, slib, zwarte aarde enz)- andere meststoffen¹⁾- (fosfaat uit kunstmest)²⁾	<i>Mest</i> - dierlijke mest¹⁾
<i>Vee</i> - alle dieren die onder de meststoffenwet vallen- uitgeschaard vee	<i>Vee</i> - alle dieren die onder de meststoffenwet vallen- ingeschaard vee
	<i>Dierlijke producten</i> - zuivel- vlees- eieren- wol
<i>Voer</i> - kracht-/mengvoer¹⁾- ruwvoer³⁾- (industriële)bijproducten¹⁾	<i>Voer</i> - ruwvoer³⁾
	<i>Akker- en tuinbouwgewassen⁴⁾</i> <i>Stikstofcorrectie⁵⁾</i>
	<i>Toegestane verliezen</i> - verliesnorm per ha

1) Voor de met ¹⁾ gemerkte posten zijn de werkelijke gehalten aan fosfaat en stikstof vereist. De andere posten werken met forfaits.

2) De aanvoer van fosfaat via kunstmest moeten de veehouders wél registreren maar telt niet mee bij het berekenen van een eventuele heffing.

3) Indien ruwvoer via een handelaar verkocht of aangekocht wordt zijn de werkelijke gehalten vereist.

4) Forfait per ha.

5) Verliesnorm per dier x aantal dieren minus 60 kilo x aantal hectares grasland.

*) Voor het opstellen van de aangifte wordt verwezen naar de informatiebundels van Bureau Heffingen, waarin overige wettelijke normen zijn opgenomen.

Aan- en afvoerposten in de forfaitaire mineralenaangifte*)

Aanvoer	Afvoer
<i>Mest</i> - dierlijke mest eigen bedrijf ¹⁾ - aangevoerde dierlijke en overige organische mest - andere meststoffen - (fosfaat uit kunstmest)³⁾ - inscharen	<i>Mest</i> - dierlijke mest²⁾ - uitscharen <i>Onttrekking door het gewas⁴⁾</i> <i>Stikstofcorrectie⁵⁾</i> <i>Toegestane verliezen</i> - verliesnorm per ha

- 1) Aantal dieren x kg fosfaat en kg stikstof per dier, volgens forfaits
- 2) Aantal kuubs x kg fosfaat en kg stikstof per kuub volgens forfaits
- 3) De aanvoer van fosfaat via kunstmest moeten de veehouders wél registreren maar telt niet mee bij het berekenen van een eventuele heffing
- 4) Aantal ha x forfaitaire opname door gewas voor bouwland en voor grasland (zie hieronder)
- 5) Stikstofverlies per dier x aantal dieren minus 60 kilo x aantal hectares grasland

*) Voor het opstellen van de aangifte wordt verwezen naar de informatiebundels van Bureau Heffingen, waarin overige wettelijke normen zijn opgenomen.

Norm Forfaitaire opname door gewas grasland en bouwland (kilogrammen/hectare/jaar)

	Fosfaat	Stikstof
Grasland	65	300
Bouwland	50	125

Verliesnormen per ha

In het MINAS is een verlies van stikstof en fosfaat boven de toegestane verliesnorm belast met een heffing. De verliesnormen voor de komende jaren zijn aangegeven in de volgende tabel. De verliesnormen voor het jaar 2003 staan nog niet helemaal vast. In 2002 wordt de Meststoffenwet geëvalueerd. Als uitvloeisel van deze evaluatie kunnen de verliesnormen voor het jaar 2003 nog aangepast worden. Ook is het mogelijk dat in de jaren na 2003 de verliesnormen nog verder verlaagd worden, maar hierover bestaat nog geen enkele duidelijkheid.

Algemeen, mest

Norm

Verliesnormen (kilogram per ha per jaar)

	2001	2002	2003
Fosfaat			
Grasland	35	25	20
Bouwland	35	30	20
Stikstof			
Grasland			
- droge uitspoelingsgevoelige grond ¹⁾	250	190	140
- overige uitspoelingsgevoelige grond ²⁾	250	220	180
- overige zand- en lössgrond ³⁾	250	220	180
- klei- en veengrond	250	220	180
Bouwland			
- droge uitspoelingsgevoelige grond ¹⁾	125	100	60
- overige uitspoelingsgevoelige grond ²⁾	125	110	100
- overige zand- en lössgrond ³⁾	125	110	100
- klei- en veengrond	150	150	100

1) Droge uitspoelingsgevoelige gronden zijn zand- en lössgronden die voor tenminste twee derde grondwatertrap 7 of 8 hebben.

2) Overige uitspoelingsgevoelige gronden zijn zand en lössgronden die niet voor tenminste twee derde grondwatertrap 7 of 8 hebben.

3) Overige zand- en lössgronden zijn zand- en lössgronden die geen uitspoelingsgevoelige gronden zijn.

Heffingen

Bij aangifteplichtige bedrijven moet een accountantsverklaring worden meegestuurd. De bestemmingsheffing is hierdoor komen te vervallen. De heffing op de overschrijding van de toegestane verliesnorm zijn in de volgende tabel weergegeven.

Heffingen op de overschrijding van de toegestane verliesnorm (euro's per kg)

	2001	2002	2003
Fosfaat			
overschrijding:			
0 - 10 kg	2,30	9,00	9,00
> 10 kg	9,00	9,00	9,00
Stikstof			
overschrijding:			
0 - 40 kg	0,70	1,15	2,30
> 40 kg	0,70	2,30	2,30

1.3.6 Mestafzetovereenkomsten

Toelichting

Veehouders mogen vanaf 1 januari 2002 niet meer dieren houden dan de hoeveelheid stikstof uit dierlijke mest die op het eigen land geplaatst kan worden. Wil een veehouder toch meer dieren houden, dan moeten mestafzetovereenkomsten worden afgesloten. Bij het afsluiten van een mestafzetovereenkomst is er geen leveringsplicht, maar wel een afnameplicht van mest.

Veehouders die op hun eigen bedrijf te weinig plaatsingsruimte voor de mest van de eigen veestapel hebben, maar die op hun bedrijf zowel een stikstofoverschot als een fosfaatoverschot realiseren dat lager is dan de toegestane verliesnormen voor minas in 2003, dienen wel een mestafzetovereenkomst af te sluiten voor de mest die ze op het eigen bedrijf niet kunnen plaatsen. Ze hoeven echter geen mest te leveren aan degene met wie ze een mestafzet-overeenkomst hebben afgesloten.

Voor het afsluiten van een mestafzetovereenkomst zal door de veehouders geld betaald moeten worden aan de afnemers van de overtollige mest. De kosten voor het afsluiten kunnen van veehouder tot veehouder variëren maar liggen in 2002 op een niveau van rond de 0,70 euro per kilo N.

Aangetoond moet worden dat de mest die op het bedrijf geproduceerd wordt, ook te plaatsen is op het eigen bedrijf of op grond waarvoor een mestafzetovereenkomst is afgesloten.

Er mogen gemiddeld per jaar maar een maximum aantal dieren op een bedrijf worden gehouden. Dit maximum aantal dieren noemt men het jaarplafond. Overschrijdt een veehouder dit jaarplafond, dan riskeert hij of zij een strafvervolging.

Onderstaande tabel geeft aan hoeveel stikstof per hectare maximaal uit dierlijke mest geplaatst kan worden. Hiermee kan de plaatsingsruimte op het eigen land berekend worden.

Norm

Plaatsingsruimte dierlijke mest (kg N/ha/jaar)

	2002	2003
Grasland	300	250
Maïsland	210	170
Bouwland	170	170

De stikstofproductie van de veestapel op het bedrijf wordt berekend aan de hand van forfaitaire stikstofproductienormen per dier (zie tabel werkelijke productienormen).

In het rekenvoorbeeld op de volgende bladzijde zal het bovenstaande verduidelijkt worden.

Op dezelfde manier als in dit rekenvoorbeeld kan voor ieder veehouderijbedrijf de plaatsingsruimte voor dierlijke mest en het aantal hectares waarvoor een mestafzetovereenkomst gesloten moet worden, berekend worden.

Rekenvoorbeeld

Uitgangspunten

De veestapel op het voorbeeldbedrijf bestaat uit
 50 melkkoeien,
 20 pinken,
 20 kalveren,
 400 vleesvarkens en
 10.000 legkippen.

De oppervlakte is 30 hectare. Hiervan is 25 hectare grasland en 5 hectare maïsland.

Situatie in 2002

De mestproductie in kg stikstof van de veestapel in 2002 bedraagt

50	x	96,1	=	4 805
20	x	66,0	=	1 320
20	x	32,3	=	646
400	x	7,1	=	2 840
10 000	x	0,424	=	4 240
Totaal				<u>13 851</u> kilo stikstof

De plaatsingsruimte op het eigen bedrijf in 2002 bedraagt

$(25 \times 300) + (5 \times 210) = 8550$ kilo stikstof.

De mestproductie van de veestapel bedraagt echter 13 851 kilo stikstof.

Er is dus een overschot van $13\ 851 - 8\ 550 = 5\ 301$ kilo stikstof.

Als voor dit overschot een mestafzetovereenkomst moet worden afgesloten bij een akkerbouwer, dan zijn er $5\ 301 / 170 = 32,20$ hectares bouwland nodig om de overtollige mest op af te zetten. Als hiervoor een mestafzetovereenkomst kan worden afgesloten bij een veehouder dan zijn er $17,7$ ($5\ 301 / 300$) hectare grasland of $25,20$ ($5\ 301 / 210$) hectare snijmaïsland nodig.

Situatie in de jaren vanaf 2003

De mestproductie in kg stikstof van de veestapel in 2003 bedraagt

50	x	107,4	=	5 370
20	x	73,8	=	1 476
20	x	36,1	=	722
400	x	7,9	=	3 160
10 000	x	0,474	=	4 740
Totaal				<u>15 468</u> kilo stikstof

De plaatsingsruimte op het eigen bedrijf in 2003 bedraagt

$(25 \times 250) + (5 \times 170) = 7100$ kilo stikstof.

De mestproductie van de veestapel bedraagt echter 15 468 kilo stikstof.

Er is dus een overschot van $15\ 468 - 7100 = 8\ 368$ kilo stikstof.

Als voor dit overschot een mestafzetovereenkomst moet worden afgesloten bij een akkerbouwer, dan zijn er $8\ 368 / 170 = 49,22$ hectares bouwland nodig om de overtollige mest op af te zetten. Als hiervoor een mestafzetovereenkomst kan worden afgesloten bij een veehouder dan zijn er $33,47$ ($8\ 368 / 250$) hectare grasland of $49,22$ ($8\ 368 / 170$) hectare snijmaïsland nodig.

Wettelijke productienormen (kg stikstof per dier per jaar)

	Productienorm per dier voor 2002 (kg stikstof)	Productienorm per dier voor 2003 e.v. (kg stikstof)
Rundvee		
Fok- en gebruiksvee		
Melk- en kalfkoeien	96,1	107,4
Vrouwelijk jongvee		
- jonger dan 1 jaar	32,3	36,1
- 1 jaar en ouder	66,0	73,8
Stieren voor de fokkerij		
- jonger dan 1 jaar	26,7	29,8
- 1 jaar en ouder	51,0	57,0
Witvleesproductie		
Vleeskalveren		
- startkalf van ca. 0 tot ca. 2 maanden	4,3	4,8
- van startkalf tot vleeskalf, van ca. 2 tot ca. 6 maanden	10,5	11,8
- vleeskalf van ca. 0 tot ca. 6 maanden	8,3	9,3
Roséveesproductie		
Vleeskalveren		
- startkalf van ca. 0 tot ca. 3 maanden	9,3	10,4
- startkalf van ca. 3 tot ca. 8 maanden	25,1	28,0
- vleeskalf van ca. 0 tot ca. 8 maanden	18,6	20,8
Roodvleesproductie		
Weide- en zoogkoeien	66,2	74,0
Vleesstieren, ossen en vrouwelijk vleesvee jonger dan 16 maanden		
- startkalf van ca. 0 tot ca. 3 maanden	6,6	7,4
- van startkalf tot vleesstier, van ca. 3 tot ca. 16 maanden	27,2	30,4
- vleesstier van ca. 0 tot ca. 16 maanden	23,4	26,1

Algemeen, mest

Wettelijke productienormen (Vervolg)

	Productienorm per dier voor 2002 (kg stikstof)	Productienorm per dier voor 2003 e.v. (kg stikstof)
Overig vleesvee		
- jonger dan 1 jaar	26,4	29,5
- 1 jaar en ouder	65,4	73,1
Geiten		
Melkgeiten, inclusief lammeren tot 10 kilogram	6,7	7,5
Overige geiten	4,8	5,4
Varkens		
Fokkerij/vermeerdering		
Fokzeugen		
- waarvan de biggen worden afgeleverd naar een ander bedrijf als ze ca. 6 weken oud zijn	13,8	15,4
- waarvan de biggen worden aangehouden tot een gewicht van ca. 25 kilo	17,6	19,7
Opfokzeugen		
- van ca. 25 kilo tot 7 maanden	6,8	7,6
- van ca. 7 maanden tot aan de eerste dekking	10,5	11,7
- van ca. 25 kilo tot aan de eerste dekking	7,1	7,9
Opfokberen		
- van ca. 25 kilo tot ca. 7 maanden	6,5	7,2
Dekberen van ca. 7 maanden en ouder	13,5	15,1
Biggen, aangeleverd op ca. 6 weken, tot ca. 25 kilo	2,3	2,6
Mesterij		
Slachtzeugen	14,5	16,2
Vleesvarkens	7,1	7,9
Kippen		
Legrassen		
Opfokhennen en - hanen, jonger dan 18 weken	0,201	0,224
Hennen en hanen van ca. 18 weken en ouder	0,424	0,474

Algemeen, mest

Wettelijke productienormen (vervolg)

	Productienorm per dier voor 2002 (kg stikstof)	Productienorm per dier voor 2003 e.v. (kg stikstof)
Kippen		
Vleesrassen		
Opfokhennen en - hanen, jonger dan 19 weken	0,110	0,123
Ouderdieren van ca. 19 weken en ouder	0,411	0,460
Vleeskuikens	0,332	0,371
Kalkoenen		
Hennen en hanen voor de productie van broedeieren		
- ca. 0 tot ca. 6 weken	0,290	0,324
- ca. 6 tot ca. 30 weken	1,165	1,302
- ca. 30 weken en ouder	1,513	1,691
Vleeskalkoenen	0,884	0,988
Parelhoenders		
Vleesparelhoenders	0,437	0,488
Eenden		
Ouderdieren van vleeseenden	0,50	0,56
Vleeseenden	0,39	0,44
Konijnen		
Voedsters, inclusief de niet gespeende jongen	1,24	1,39
Fokrammen	0,75	0,84
Opfokkonijnen	1,01	1,13
Vleeskonijnen	0,40	0,45
Nertsen		
Fokteven inclusief de niet gespeende pups	0,62	0,69
Fokreuen	0,72	0,81
Pups	0,51	0,57
Vossen		
Fokmoeren, inclusief de niet gespeende pups	1,68	1,88
Fokrekels	1,33	1,48
Pups	1,19	1,3

1.3.7 Emissiefactoren

Toelichting

Indien in de volgende tabel wordt verwezen naar een Groen Labelnummer dan wordt de desbetreffende emissiefactor uitsluitend gehanteerd bij de berekening van de emissie vanuit een stal die is of zal worden gebouwd, overeenkomstig de door de 'Stichting Groen Label' bij de verlening van het Groen Label gepubliceerde beschrijving van het stalsysteem, die van dat Groen Label is voorzien.

Norm

Emissiefactoren voor de emissie vanuit de stal, inclusief de emissie van de mest die in de stal is opgeslagen

Categorie		Emissie in kg NH ₃ per dierplaats per jaar
Hoofdcategorie A: Rundvee		
A 1	melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar (zie eindnoot 1)	
A 1.1	grupstal met drijfmest, ammoniakemitterend oppervlak van grup en kelder max. 1,2 m ² per koe (Groen Label BB 93.06.009)	3,0
A 1.2	loopstal met hellende vloer en giergoot of met roostervloer; beide met spoelsysteem	4,4
A 1.3	loopstal met hellende vloer en giergoot; max. 3 m ² mestbesmeurd oppervlak per koe (Groen Label BB 93.03.003V1; BB 93.03.003/A 93.04.004V1; BB 93.03.003/B 93.04.005V1; BB 93.03.003/C 93.04.006V1; BB 93.03.003/D 94.06.020V1)	4,4
A 1.4	loopstal met hellende vloer en spoelsysteem; max. 3,75 m ² mestbesmeurd oppervlak per koe (Groen Label BB 94.02.015V1)	4,0
A 1.5	loopstal met sleufvloer en mestschuif (Groen Label BB 97.05.055)	4,4
A 1.6	overige bedrijven	8,8
A 2	Zoogkoeien ouder dan 2 jaar (zie eindnoot 1)	5,9
A 3	vrouwelijk jongvee tot 2 jaar	3,9
A 4	vleeskalveren van 0 tot 8 maanden	2,5
A 5	vleesstieren en overig vleesvee van 0 tot 24 maanden (roodvleesproductie)	
A 5.1	vleesstierkalveren van 0 tot 6 maanden	2,5
A 5.2	vleesstieren en overig vleesvee van 6 tot 24 maanden	7,2
A 6	overig rundvee ouder dan 2 jaar (zie eindnoot 1)	8,8

vervolg tabel op de volgende bladzijde

vervolg tabel

Categorie		Emissie in kg NH ₃ per dierplaats per jaar
Hoofdcategorie B: Schapen		
B 1	schapen ouder dan 1 jaar, inclusief lammeren tot 45 kg (zie eindnoot 2 en 3)	0,70
Hoofdcategorie C: Geiten		
C 1	geiten ouder dan 1 jaar	1,9
C 2	opfokgeiten van 61 dagen tot en met één jaar	0,8
C 3	opfokgeiten en afmestlammeren van 0 tot en met 60 dagen	0,2
Hoofdcategorie D: Varkens		
D 1	fokzeugen, inclusief biggen tot 25 kg (zie eindnoot 4)	
D 1.1	biggenopfok (gespeende biggen)	
D 1.1.1	vlakke gecoate keldervloer met tandbeugelschuifstelsysteem (<i>Groen Label BB 93.03.001V1</i>)	
D 1.1.1.1	hokoppervlak maximaal 0,35 m ²	0,18
D 1.1.1.2	hokoppervlak groter dan 0,35 m ²	0,23
D 1.1.2	spoelgotensysteem met dunne mest en gedeeltelijk roostervloer (<i>Groen Label BB 94.06.021V3; BB 94.06.021V1/A 97.01.049V1</i>)	
D 1.1.2.1	hokoppervlak maximaal 0,35 m ²	0,21
D 1.1.2.2	hokoppervlak groter dan 0,35 m ²	0,27
D 1.1.3	mestgoot met schuine wand en ontmestingssysteem (<i>Groen Label BB 95.12.031V1</i>)	
D 1.1.3.1	hokoppervlak maximaal 0,35 m ²	0,13
D 1.1.3.2	hokoppervlak groter dan 0,35 m ²	0,16
D 1.1.4	ondiepe mestkelders met water- en mestkanaal	
D 1.1.4.1	hokoppervlak maximaal 0,35 m ² (<i>Groen Label BB 96.03.033V2</i>)	0,26
D 1.1.4.2	hokoppervlak groter dan 0,35 m ²	0,33
D 1.1.5	halfrooster met verkleind mestoppervlak (max. 60% van het totale hokoppervlak bestaat uit een roostervloer)	
D 1.1.5.1	hokoppervlak maximaal 0,35 m ²	0,34
D 1.1.5.2	hokoppervlak groter dan 0,35 m ²	0,43
D 1.1.6	mestopvang in en spoelen met aangezuurde vloeistof (<i>Groen Label (volledig roostervloer) BB 96.04.038V2</i>)	
D 1.1.6.1	hokoppervlak maximaal 0,35 m ²	0,16
D 1.1.6.2	hokoppervlak groter dan 0,35 m ²	0,20
D 1.1.7	mestopvang in en spoelen met aangezuurde vloeistof (<i>Groen Label (gedeeltelijk roostervloer) BB 96.04.038V2</i>)	
D 1.1.7.1	hokoppervlak maximaal 0,35 m ²	0,22
D 1.1.7.2	hokoppervlak groter dan 0,35 m ²	0,28

vervolg tabel op de volgende bladzijde

Algemeen, mest

vervolg tabel

Categorie	Emissie in kg NH ₃ per dierplaats per jaar
D 1.1.8 gescheiden afvoer van mest en urine door middel van hellende mestband (<i>Groen Label BB 96.06.040V1</i>)	
D 1.1.8.1 hokoppervlak maximaal 0,35 m ²	0,20
D 1.1.8.2 hokoppervlak groter dan 0,35 m ²	0,25
D 1.1.9 biologisch luchtwassysteem 70% emissiereductie (<i>Groen Label BB 96.10.042V1; BB 96.10.042/A 96.10.044V1; BB 96.10.042/B 96.10.045V1; BB 96.10.042/C 96.10.046V1; BB 96.10.042V1/D 99.06.075</i>)	
D 1.1.9.1 hokoppervlak maximaal 0,35 m ²	0,18
D 1.1.9.2 hokoppervlak groter dan 0,35 m ²	0,23
D 1.1.10 chemisch luchtwassysteem 70% emissiereductie (<i>Groen Label BB 96.10.043V1; BB 96.10.043V1/A 99.06.074</i>)	
D 1.1.10.1 hokoppervlak maximaal 0,35 m ²	0,18
D 1.1.10.2 hokoppervlak groter dan 0,35 m ²	0,23
D 1.1.11 koeldekstelsysteem (150% koeloppervlak) (<i>Groen Label BB 97.01.052V2</i>)	
D 1.1.11.1 hokoppervlak maximaal 0,35 m ²	0,15
D 1.1.11.2 hokoppervlak groter dan 0,35 m ²	0,19
D 1.1.12 opfokhok met schuine putwand	
D 1.1.12.1 emitterend mestoppervlak maximaal 0,07 m ² , ongeacht groeps grootte	0,17
D 1.1.12.2 hokoppervlak maximaal 0,35 m ² , emitterend mestoppervlak groter dan 0,07 m ² , echter kleiner dan 0,10 m ² , en in kleine groepen, tot 30 biggen, gehuisvest	0,21
D 1.1.12.3 hokoppervlak groter dan 0,35 m ² , emitterend mestoppervlak groter dan 0,07 m ² , echter kleiner dan 0,10 m ² , in grote groepen, vanaf 30 biggen, gehuisvest (<i>Groen Label BB 99.06.072; BB 99.06.072/A 99.11.080; BB 99.06.072/B 99.11.082</i>)	0,18
D 1.1.13 Volledig rooster met water- en mestkanalen, eventueel voorzien van schuine putwand(en), emitterend mestoppervlak kleiner dan 0,10 m ² (<i>Groen Label BB 99.06.073</i>)	0,20
D 1.1.14 chemisch luchtwassysteem 95% emissiereductie (<i>Groen Label BB 99.06.076</i>)	
D 1.1.14.1 hokoppervlak maximaal 0,35 m ²	0,03
D 1.1.14.2 hokoppervlak groter dan 0,35 m ²	0,04
D 1.1.15 overige bedrijven	
D 1.1.15.1 hokoppervlak maximaal 0,35 m ²	0,60
D 1.1.15.2 hokoppervlak groter dan 0,35 m ²	0,75
D 1.2 kraamzeugen (incl. biggen tot spenen)	
D 1.2.1 spoelgotensysteem, spoelen met dunne mest (<i>Groen Label BB 93.11.012V2; BB 93.11.012V2/A 99.11.077</i>)	3,3
D 1.2.2 kunststof schijnvloer met schuif onder de roosters (<i>voormalig Groen Label BB 94.02.014V1</i>)(zie eindnoot 10)	3,7

vervolg tabel op de volgende bladzijde

Algemeen, mest

vervolg tabel

	Categorie	Emissie in kg NH ₃ per dierplaats per jaar
D 1.2.3	vlakke, gecoate keldervloer met tandbeugelschuifstelsysteem (voormalig Groen Label BB 94.04.018) (zie eindnoot 10)	4,0
D 1.2.4	mestschuif met gecoate, hellende keldervloer en giergoot (Groen Label BB 94.06.019)	3,1
D 1.2.5	mestgoot met mestafvoersysteem (Groen Label BB 94.06.022)	3,2
D 1.2.6	ondiepe mestkelders met mest- en waterkanaal (voormalig Groen Label BB 95.12.032)(zie eindnoot 10)	4,0
D 1.2.7	kraamopfokhok met hellende plaat	5,0
D 1.2.8	mestopvang in en spoelen met aangezuurde vloeistof (Groen Label BB 96.04.037V1)	3,1
D 1.2.9	schuiven in mestgoot	2,5
D 1.2.10	biologisch luchtwassysteem 70% emissiereductie (Groen Label BB 96.10.042V1; BB 96.10.042/A 96.10.044V1; BB 96.10.042/B 96.10.045V1; BB 96.10.042/C 96.10.046V1; BB 96.10.042V1/D 99.06.075)	2,5
D 1.2.11	chemisch luchtwassysteem 70% emissiereductie (Groen Label BB 96.10.043V1; BB 96.10.043V1/A 99.06.074)	2,5
D 1.2.12	koeldekstelsysteem (150% koeloppervlak) (Groen Label BB 97.01.051V1)	2,4
D 1.2.13	mestpan/-bak in kraamopfokhok (Groen Label BB 98.10.063)	2,9
D 1.2.14	mestpan met water- en mestkanaal onder kraamhok (Groen Label BB 99.11.081)	2,9
D 1.2.15	chemisch luchtwassysteem 95% emissiereductie (Groen Label BB 99.06.076)	0,42
D 1.2.16	overige bedrijven	8,3
D 1.3	guste en dragende zeugen	
D 1.3.1	smalle ondiepe mestkanalen met metalen driekant roostervloer en rioleringstelsysteem(alleen toepasbaar bij individuele huisvesting) (Groen Label BB 95.02.027V1)	2,4
D 1.3.2	mestgoot met combinatie-rooster en frequente mestafvoer (alleen toepasbaar bij individuele huisvesting) (Groen Label BB 95.06.028)	1,8
D 1.3.3	spoelgotenstelsysteem met dunne mest (Groen Label bij individuele huisvesting BB 95.10.030) (Groen Label bij groepshuisvesting BB 95.10.030/A 98.10.060; BB 95.10.030/B 99.11.078)	2,5
D 1.3.4	mestopvang in en spoelen met aangezuurde vloeistof (Groen Label bij individuele huisvesting BB 96.04.036V1) (Groen Label bij groepshuisvesting BB 96.04.036V1/A 98.10.061)	1,8
D 1.3.5	schuiven in mestgoot (alleen toepasbaar bij individuele huisvesting)	2,2

vervolg tabel op de volgende bladzijde

Algemeen, mest

vervolg tabel

	Categorie	Emissie in kg NH ₃ per dierplaats per jaar
D 1.3.6	biologisch luchtwassysteem 70% emissiereductie <i>(Groen Label bij individuele huisvesting BB 96.10.042V1; BB 96.10.042/A 96.10.044V1; BB 96.10.042/B 96.10.045V1; BB 96.10.042/C 96.10.046V1; BB 96.10.042V1/D 99.06.075) (Groen Label bij groepshuisvesting BB 96.10.042V1; BB 96.10.042/A 96.10.044V1; BB 96.10.042/B 96.10.045V1; BB 96.10.042/C 96.10.046V1; BB 96.10.2V1/D 99.06.075)</i>	1,3
D 1.3.7	chemisch luchtwassysteem 70% emissiereductie <i>(Groen Label bij individuele huisvesting BB 96.10.043V1; BB 96.10.043V1/A 99.06.074) (Groen Label bij groepshuisvesting BB 96.10.043V1; BB 96.10.043V1/A 99.06.074)</i>	1,3
D 1.3.8	koeldeksysteem	
D 1.3.8.1	115% koeloppervlak <i>(Groen Label bij individuele huisvesting en bij groepshuisvesting BB 97.03.054; BB 00.06.093)</i>	2,2
D 1.3.8.2	135% koeloppervlak <i>(Groen Label bij groepshuisvesting BB 97.03.054/A 98.10.062; BB 00.06.093)</i>	2,2
D 1.3.9	groepshuisvestingssysteem met voerligboxen of zeugenvoerstations, zonder strobed, met metalen driekantroosters en schuine putwanden in het mestkanaal <i>(Groen Label BB 00.06.085)</i>	2,3
D 1.3.10	rondloopstal met zeugenvoerstation en strobed <i>(Groen Label BB 00.06.086)</i>	2,6
D 1.3.11	chemisch luchtwassysteem 95% emissiereductie <i>(Groen Label bij individuele huisvesting BB 99.06.076) (Groen Label bij groepshuisvesting BB 99.06.076)</i>	0,21
D 1.3.12	overige bedrijven, individuele huisvesting	4,2
D 1.3.13	overige bedrijven groepshuisvesting	4,2
D 2	dekberen, 7 maanden en ouder	
D 2.1	biologisch luchtwassysteem 70% emissiereductie <i>(Groen Label BB 96.10.042V1; BB 96.10.042/A 96.10.044V1; BB 96.10.042/B 96.10.045V1; BB 96.10.042/C 96.10.046V1; BB 96.10.042V1/D 99.06.075)</i>	1,7
D 2.2	chemisch luchtwassysteem 70% emissiereductie <i>(Groen Label BB 96.10.043V1; BB 96.10.043V1/A 99.06.074)</i>	1,7
D 2.3	chemisch luchtwassysteem 95% emissiereductie <i>(Groen Label 99.06.076)</i>	0,28
D 2.4	overige bedrijven	5,5

vervolg tabel op de volgende bladzijde

Algemeen, mest

vervolg tabel

Categorie	Emissie in kg NH ₃ per dierplaats per jaar
D 3 vleesvarkens, opfokberen van ca. 25 kg tot 7 maanden, opfokzeugen van ca. 25 kg tot eerste dekking (zie eindnoot 5)	
D 3.1 volledig roostervloer	
D 3.1.1 hokoppervlak maximaal 0,8 m ²	3,0
D 3.1.2 hokoppervlak groter dan 0,8 m ²	4,0
D 3.2 gedeeltelijk roostervloer	
D 3.2.1 gehele dierplaats onderkelderd zonder stankafsluiter	
D 3.2.1.1 hokoppervlak maximaal 0,8 m ²	3,0
D 3.2.1.2 hokoppervlak groter dan 0,8 m ²	4,0
D 3.2.2 mestopvang in en spoelen met NH ₃ -arme vloeistof (inclusief aanzuren)	
D 3.2.2.1 hokoppervlak maximaal 0,8 m ² (Groen Label BB 93.06.010V1; BB 93.11.011; BB 93.11.011/A 95.04.024)	1,4
D 3.2.2.2 hokoppervlak groter dan 0,8 m ²	2,0
D 3.2.3 koeldekstelsysteem met metalen driekantroostervloer (170% koeloppervlak)	
D 3.2.3.1 hokoppervlak maximaal 0,8 m ² (Groen Label BB 95.04.023)	1,4
D 3.2.3.2 hokoppervlak groter dan 0,8 m ²	2,0
D 3.2.4 mestopvang in met formaldehyde behandelde mestvloeistof in combinatie met metalen driekantroostervloer (Groen Label BB 95.02.025V1)	
D 3.2.4.1 hokoppervlak maximaal 0,8 m ²	0,8
D 3.2.4.2 hokoppervlak groter dan 0,8 m ²	1,1
D 3.2.5 mestopvang in water in combinatie met metalen driekantroostervloer (Groen Label BB 95.10.029V3)	
D 3.2.5.1 hokoppervlak maximaal 0,8 m ²	1,1
D 3.2.5.2 hokoppervlak groter dan 0,8 m ²	1,5
D 3.2.6 koeldekstelsysteem (200% koeloppervlak)	
D 3.2.6.1 met metalen driekantroostervloer(maximaal 0,8 m ² emitterend mestoppervlak) (Groen Label BB 96.04.035V1)	1,2
D 3.2.6.2 met roostervloer anders dan metalen driekant	
D 3.2.6.2.1 emitterend mestoppervlak maximaal 0,6 m ² (Groen Label BB 99.02.069)	1,4
D 3.2.6.2.2 emitterend mestoppervlak groter dan 0,6 m ² , doch kleiner dan 0,8 m ²	2,0
D 3.2.7 mestkelders met water- en mestkanaal, bij een maximaal 0,18 m ² emitterend mestoppervlak door schuine putwand	
D 3.2.7.1 met metalen driekantroosters op het mestkanaal (Groen Label BB 97.07.056V2; BB 97.07.056/A 97.11.059V2)	
D 3.2.7.1.1 emitterend mestoppervlak maximaal 0,18 m ²	1,0
D 3.2.7.1.2 emitterend mestoppervlak groter dan 0,18 m ² , maar kleiner dan 0,27 m ²	1,4

vervolg tabel op de volgende bladzijde

Algemeen, mest

vervolg tabel

Categorie	Emissie in kg NH ₃ per dierplaats per jaar
D 3.2.7.2 met roosters anders dan metalen driekant op het mestkanaal (<i>Groen Label BB 99.02.070</i>)	
D 3.2.7.2.1 emitterend mestoppervlak maximaal 0,18 m ²	1,2
D 3.2.7.2.2 emitterend mestoppervlak groter dan 0,18 m ² , maar kleiner dan 0,27 m ²	1,5
D 3.2.8 biologisch luchtwassysteem 70% emissiereductie (<i>Groen Label BB 96.10.042V1; BB 96.10.042/A 96.10.044V1; BB 96.10.042/B 96.10.045V1; BB 96.10.042/C 96.10.046V1; BB 96.10.042V1/D 99.06.075</i>)	
D 3.2.8.1 hokoppervlak maximaal 0,8 m ²	0,8
D 3.2.8.2 hokoppervlak groter dan 0,8 m ²	1,1
D 3.2.9 chemisch luchtwassysteem 70% emissiereductie (<i>Groen Label BB 96.10.043V1; BB 96.10.043V1/A 99.06.074</i>)	
D 3.2.9.1 hokoppervlak maximaal 0,8 m ²	0,8
D 3.2.9.2 hokoppervlak groter dan 0,8 m ²	1,1
D 3.2.10 bollevloerhok met betonnen morsrooster en metalen driekantrooster	
D 3.2.10.1 hokoppervlak maximaal 0,8 m ²	1,4
D 3.2.10.2 hokoppervlak groter dan 0,8 m ²	2,0
D 3.2.11 hok met gescheiden mestkanalen	
D 3.2.11.1 hokoppervlak maximaal 0,8 m ²	1,8
D 3.2.11.2 hokoppervlak groter dan 0,8 m ²	2,5
D 3.2.12 spoelgotensysteem met metalen driekantroosters (<i>Groen Label BB 98.10.064</i>)	
D 3.2.12.1 hokoppervlak maximaal 0,8 m ²	1,0
D 3.2.12.2 hokoppervlak groter dan 0,8 m ²	1,3
D 3.2.13 spoelgotensysteem met andere dan metalen driekantroosters (<i>Groen Label BB 98.10.065; BB 98.10.065/A 99.11.079</i>)	
D 3.2.13.1 hokoppervlak maximaal 0,8 m ²	1,2
D 3.2.13.2 hokoppervlak groter dan 0,8 m ²	1,5
D 3.2.14 chemisch luchtwassysteem 95% emissiereductie (<i>Groen Label 99.06.076</i>)	
D 3.2.14.1 hokoppervlak maximaal 0,8 m ²	0,13
D 3.2.13.2 hokoppervlak groter dan 0,8 m ²	0,18
D 3.3 scharrel vleesvarkens	3,0
D 3.4 overige bedrijven	
D 3.4.1 hokoppervlak maximaal 0,8 m ²	2,5
D 3.4.2 hokoppervlak groter dan 0,8 m ²	3,5

Hoofdcategorie E: Kippen

E 1	opfokhennen en hanen van legrassen; jonger dan 18 weken	
E 1.1	open mestopslag onder de batterij al dan niet voorzien van een mestschuif (flat-deck-kooien, trapkooien of compactkooien voor natte mest)	0,045

vervolg tabel op de volgende bladzijde

Algemeen, mest

vervolg tabel

	Categorie	Emissie in kg NH ₃ per dierplaats per jaar
E 1.2	mestbandbatterij voor natte mest met afvoer naar een gesloten opslag (minimaal 2 maal per week ontmesten) <i>(voormalig Groen Label BB 93.06.007)(zie eindnoot 10)</i>	0,020
E 1.3	compactbatterij waarvan de natte mest 2 maal daags door middel van mestschuiven en een centrale mest-band afgevoerd wordt naar een gesloten opslag <i>(voormalig Groen Label BB 95.06.026)(zie eindnoot 10)</i>	0,011
E 1.4	batterij met geforceerde mestdroging (kanalenstal)	0,208
E 1.5	mestbandbatterij met geforceerde mestdroging (voor nageschakelde technieken: zie E 6)	
E 1.5.1	mestbandbatterij voor droge mest met geforceerde mestdroging (zie eindnoot 6) <i>(voormalig Groen Label BB 93.06.008)(zie eindnoot 10)</i>	0,020
E 1.5.2	mestbandbatterij met geforceerde mestdroging, belucht met 0,4 m ³ lucht per opfokken per uur; mestafdraaien per vijf dagen, de mest heeft dan een droge stof % van minimaal 55 (zie eindnoot 6). <i>(Groen Label BB 97.07.058)</i>	0,006
E 1.6	grondhuisvesting (strooiselvloer, roostervloer)	0,170
E 1.7	volière-opfokhuisvesting, minimaal 50% van de leefruimte is rooster, met daaronder een mestband. Mestbanden minimaal eenmaal per week afdraaien. Roosters minimaal in twee etages.(zie eindnoot 6 en 11)	0,050
E 1.8	chemisch luchtwassysteem 90 % emissiereductie; volière- en grondhuisvesting <i>(Groen Label BB 00.06.089/A 00.06.090)</i>	0,017
E 2	legkippen (voor (groot-)ouderdieren van legrassen geldt E.2.6)	
E 2.1	open mestopslag onder de batterij al dan niet voorzien van een mestschuif (flat-deck-kooien, trapkooien of compactkooien voor natte mest)	0,083
E 2.2	mestbandbatterij voor natte mest met afvoer naar een gesloten opslag (minimaal 2 maal per week ontmesten) <i>(voormalig Groen Label BB 93.06.007)(zie eindnoot 10)</i>	0,035
E 2.3	compactbatterij waarvan de natte mest 2 maal daags door middel van mestschuiven en een centrale mest-band afgevoerd wordt naar een gesloten opslag <i>(voormalig Groen Label BB 95.06.026)(zie eindnoot 10)</i>	0,020
E 2.4	batterij met geforceerde mestdroging (dieppitstal of highrise-stal, kanalenstal)	0,386
E 2.5	mestbandbatterij met geforceerde mestdroging (voor nageschakelde technieken: zie E 6)	

vervolg tabel op de volgende bladzijde

Algemeen, mest

vervolg tabel

	Categorie	Emissie in kg NH ₃ per dierplaats per jaar
E 2.5.1	mestbandbatterij voor droge mest met geforceerde mestdroging (zie eindnoot 6) <i>(voormalig Groen Label BB 93.06.008)(zie eindnoot 10)</i>	0,035
E 2.5.2	mestbandbatterij met geforceerde mestdroging, belucht met 0,7 m ³ lucht per leggen per uur. Mestafdraaien per vijf dagen; de mest heeft dan een droge stof % van minimaal 55. <i>(Groen Label BB 97.07.058) (zie eindnoot 6).</i>	0,010
E 2.6	batterijsysteem met mestbandbeluchting en bovenliggende droogtunnel <i>(Groen Label BB 99.06.071)</i>	0,015
E 2.7	grondhuisvesting zgn. scharrelkippen en (groot-)ouderdieren van legrassen (circa 1/3 strooiselvloer + circa 2/3 roostervloer)	0,315
E 2.8	scharrelkippen met beluchting onder gedeeltelijk verhoogde roostervloer	0,110
E 2.9	grondhuisvesting zgn. scharrelkippen en (groot-)ouderdieren van legrassen, mestbeluchting via buizen onder de beun	0,125
E 2.10	chemisch luchtwassysteem 90 % emissiereductie; volière- en grondhuisvesting <i>(Groen Label BB 00.06.089)</i>	0,032
E 2.11	volièrehuisvesting, minimaal 50% van de leefruimte is rooster met daaronder een mestband. Mestbanden minimaal eenmaal per week afdraaien. Roosters minimaal in twee etages.(zie eindnoot 6 en 11)	0,090
E 3	ouderdieren van vleeskuikens in opfok; jonger dan 19 weken	0,250
E 4	ouderdieren van vleeskuikens	
E 4.1	groepskooi voorzien van mestband en geforceerde mestdroging <i>(Groen Label BB 95.12.039; BB 95.12.039/A 96.06.041)</i>	0,080
E 4.2	volièrehuisvesting met geforceerde mestdroging <i>(Groen Label BB 97.01.050; BB 97.01.050/A 99.02.067)</i>	0,170
E 4.3	volièrehuisvesting met geforceerde mest- en strooiseldroging <i>(Groen Label BB 97.01.053; BB 97.01.053/A 99.02.068)</i>	0,130
E 4.4	grondhuisvesting met mestbeluchting van bovenaf	0,250
E 4.5	perfosysteem op gedeeltelijk verhoogde roostervloer <i>(Groen Label BB 98.10.066)</i>	0,230
E 4.6	chemisch luchtwassysteem 90 % emissiereductie; volière- en grondhuisvesting <i>(Groen Label BB 00.06.089/B 00.06.091)</i>	0,058
E 4.7	overige bedrijven	0,580
E 5	vleeskuikens	
E 5.1	zwevende vloer met strooiseldroging <i>(Groen Label BB 93.03.002; BB 93.03.002/A 94.04.017V1; BB 93.03.002/B 96.04.034; BB 93.03.002/C 96.10.048)</i>	0,005
E 5.2	geperforeerde vloer met strooiseldroging <i>(Groen Label BB 94.04.016; BB 94.04.016/A 96.10.047)</i>	0,014

vervolg tabel op de volgende bladzijde

Algemeen, mest

vervolg tabel

	Categorie	Emissie in kg NH ₃ per dierplaats per jaar
E 5.3	etagesysteem met volledige roostervloer en mestbandbeluchting (<i>Groen Label BB 97.07.057</i>)	0,005
E 5.4	chemisch luchtwassysteem 90 % emissiereductie; grondhuisvesting (<i>Groen Label BB 00.02.083;BB 00.06.089/C 00.06.092</i>)	0,005
E 5.5	overige vleeskuikenshouderijsystemen	0,05
E 6	nageschakelde technieken, additioneel aan de stalemissie van E 1.5 en E 2.5	
E 6.1	mestdroogsystemen met geperforeerde doek (zie eindnoot 8)	0,010/0,015
E 6.2	droogtunnel met oppervlakteverdroging (dichte banden) (zie eindnoot 8)	0,010/0,015
E 6.3	lucht uit een composteringsunit met chemische luchtwassing (zie eindnoot 8)	0,003/0,005
E 6.4	overige opslag van mest (zie eindnoot 8)	0,030/0,050
Hoofdcategorie F: Kalkoenen		
F 1	ouderdieren van vleeskalkoenen in opfok; van 0 tot 6 weken	0,15
F 2	ouderdieren van vleeskalkoenen in opfok; van 6 tot 30 weken	0,47
F 3	ouderdieren van vleeskalkoenen van 30 weken en ouder	0,59
F 4	vleeskalkoenen	
F 4.1	gedeeltelijk verhoogde strooiselvloer (zie eindnoot 9)	0,36
F 4.2	overige bedrijven (zie eindnoot 9)	0,68
Hoofdcategorie G: Eenden		
G 1	ouderdieren van vleeseenden van 0 tot 24 maanden	0,32
G 2	vleeseenden	
G 2.1	binnen mesten	0,210
G 2.2	buiten mesten (per afgeleverde eend)	0,019
Hoofdcategorie H: Pelsdieren		
H 1	nertsen, per fokteef (zie eindnoot 3)	
H 1.1	open mestopslag onder de kooi	0,58
H 1.2	dagontmesting met afvoer naar een gesloten opslag (<i>Groen Label BB 94.02.013</i>)	0,25
H 2	zilervossen, per fokmoer (zie eindnoot 3)	1,35
H 3	blauwvossen, per fokmoer (zie eindnoot 3)	2,7

vervolg tabel op de volgende bladzijde

vervolg tabel

Algemeen, mest

Categorie		Emissie in kg NH ₃ per dierplaats per jaar
Hoofdcategorie I: Konijnen		
I 1	voedster inclusief 0,15 ram en bijbehorende jongen tot speenleeftijd	1,2
I 2	vlees en opfokkonijnen tot dekleeftijd	0,2
Hoofdcategorie J: Parelhoenders		
J 1	parelhoenders voor de vleesproductie	0,05
Hoofdcategorie K: Paarden (zie eindnoot 7)		
K 1	volwassen paarden (3 jaar en ouder)	5,0
K 2	paarden in opfok (jonger dan 3 jaar)	2,1
K 3	volwassen pony's (3 jaar en ouder)	3,1
K 4	pony's in opfok (jonger dan 3 jaar)	1,3
Hoofdcategorie L: Struisvogels		
L 1	struisvogelouderdieren	2,5
L 2	opfokstruisvogels (0 tot 4 maanden)	0,30
L 3	vleesstruisvogels (4 tot 12 maanden)	1,8

Eindnoten:

1. De emissie heeft betrekking op een stalperiode van oktober tot mei.
2. De emissie heeft betrekking op een stalperiode van maximaal drie maanden in de winter.
3. De emissiefactor geldt inclusief opfok, jongvee onderscheidenlijk jongen, en reuen, waardoor zij niet apart meetellen voor de berekening van de ammoniakemissie.
4. Indien er meer dan 36 biggenplaatsen voor gespeende biggen per tien fokzeugenplaatsen aanwezig zijn, geldt voor de biggenplaatsen boven de 36 voor het desbetreffende stalsysteem de emissiefactor voor vleesvarkens.
5. Voor opfokzeugen na de eerste dekking wordt de emissiefactor voor fokzeugen gehanteerd.
6. Dit getal geldt in gevallen waarin de mest direct van het bedrijf wordt afgevoerd, of gedurende een periode van ten hoogste twee weken op het bedrijfsterrein wordt opgeslagen in een afgedekte container.
7. Het onderscheid tussen paarden en pony's ligt bij een stokmaat (schofthoogte) van 156 cm.
8. Het eerste getal geldt voor de stalsystemen onder E 1.5 en E 1.7; het tweede getal geldt voor stalsystemen onder E 2.5 en E 2.1.1. De emissiefactoren voor E 6.4 (overige opslag van mest) geldt alleen indien er geen nageschakelde technieken (E6.1, E 6.2 of E 6.3) worden toegepast.
9. Het aantal dierplaatsen dient te worden vastgesteld door het aantal dieren in de 10e week na opzetten te tellen.
10. In verband met wijziging van de grenswaarden (Stcrt. 1999, nr. 60) is de Groen-Labelerkenning per 1 juli 1999 ingetrokken.
11. Het voliëresysteem is al dan niet van mestbandbeluchting voorzien. Bij toepassing van een mestnadroogstelsysteem moet de mest echter minimaal 2x per week worden afgedraaid.

Algemeen, mest

Indien in de tabel wordt verwezen naar een Groen-Labelnummer, wordt de desbetreffende emissiefactor uitsluitend gehanteerd bij de berekening van de emissie vanuit een stal die is of zal worden gebouwd overeenkomstig de door de Stichting Groen Label bij de verlening van het Groen-Labelnummer gepubliceerde beschrijving van het stalsysteem, die van dat Groen-Labelnummer is voorzien.

Uit: Staatscourant 15 december 2000, nr. 244 / pag. 15

1.4 Kosten

1.4.1 Arbeidskosten

1.4.1.1 Arbeidstijden

Toelichting

De CAO landbouw liep tot 1 april 2001. Na die tijd worden aparte CAO's opgesteld voor de verschillende sectoren. Een van de nieuwe CAO's wordt de CAO voor de dierhouderij, waarvoor de informatie uit de onderhandelingen nog niet volledig beschikbaar was.

Per 1 juli gaat er een nieuwe regeling over flexibele invulling van arbeid in werking. De werkweek is bepaald op maandag tot en met zaterdag en er mag ook op zondag worden gewerkt, indien er sprake is van verzorging, voederen, melken of andere noodzakelijke werkzaamheden.

Norm Werkgevers krijgen in de CAO de mogelijkheid om te kiezen uit twee systemen voor de invulling van arbeid in de onderneming:

- standaard bedrijfstijd van 38 uur tussen 06.00 uur en 19.00 uur
- bedrijfstijd die ligt tussen 05.00 uur en 20.00 uur

De werkweek voor een werknemer bedraagt maximaal 5 dagen in de week.

1.4.1.2 Overwerkvergoeding

Toelichting

De overwerkvergoedingen gelden voor gewerkte uren buiten de CAO-afspraken. In de loop van 2002 is een akkoord over een nieuwe CAO voor de dierhouderij bereikt met een looptijd van 1 april 2001 tot 1 juli 2003.

Aangezien informatie voor overwerkvergoeding niet bijtijds beschikbaar is, is onderstaande norm nog op de oude CAO landbouw gebaseerd.

Norm Bij overwerk worden de volgende percentages van het basisuurloon (1/37,5 van het feitelijk loon per week) betaald:

Zondagen		200% van het basisuurloon
Zaterdag	morgenuren	vervangende tijd + 50 % van het basisuurloon of 150 % van het basisuurloon
	middaguren	150 % van het basisuurloon
Feest- en gedenkdagen		150 % van het basisuurloon
Overige dagen	tussen 6.00 en 21.00 uur	135 % van het basisuurloon
	tussen 21.00 en 6.00 uur	150 % van het basisuurloon

Bron CAO landbouw, 1 januari 1998 tot en met 31 december 2000.

1.4.1.3 Bruto CAO-lonen

Toelichting

In 2002 is er een akkoord over een nieuwe CAO voor de dierhouderij bereikt. Informatie over de nieuwe CAO was niet tijds beschikbaar . Onderstaande tekst is daarom nog gebaseerd op de oude CAO landbouw.

De CAO-lonen voor vaste werknemers worden jaarlijks herzien en opgegeven per week of per maand. Hierover wordt 8,25 % vakantietoeslag uitbetaald.

In onderstaande tabel zijn de bruto jaarlonen voor vaste werknemers berekend. Hiertoe is uitgegaan van 52,2 maal de weklonen en daarover is 8,25 % vakantietoeslag berekend. Uitgegaan wordt van functieklass E, hetgeen volgens de CAO-Landbouw gedefinieerd wordt als:

Dierverzorger: Verzorgen en in goede gezondheid houden van de toegewezen dieren. De functie komt voor in alle soorten agrarische bedrijven waar dieren worden verzorgd t.b.v. fokken, mesten of t.b.v. de productie van dierlijke producten. De zorg voor hygiëne is een belangrijk onderdeel van de functie. De dierverzorger overlegt met chef, collega's, transporteur (aanvoer en afvoer) van dieren over werk en werkuitvoering en signaleert aan chef en dierenarts bijzonderheden in gedrag van dieren.

Agrarisch medewerker melkveehouderij: Verrichten van alle voorkomende werkzaamheden op een melkveehouderijbedrijf. Op veel melkveehouderijen wordt tevens voorzien in (een deel van) de eigen voerbehoeften in de vorm van gras en/of mais Bij de voorbereidings-, teelt en oogstwerkzaamheden wordt meestal gebruik gemaakt van een tractor en diverse machines. De agrarisch medewerker melkveehouderij overlegt met de ondernemer over werk en werkuitvoering en signaleert (ook aan dierenarts) bijzonderheden in gedrag van dieren.

Voor een uitgebreidere functie-omschrijving kan het "Functiehandboek voor de agrarische sectoren landbouw, tuinbouw, boomkwekerij en paddestoelen" worden geraadpleegd.

Algemeen, kosten

Norm Bruto lonen per jaar voor vaste werknemers bij een overeengekomen arbeidstijd van 2 211 uur per jaar, van 2 139,5 uur per jaar en van 1 957,5 uur per jaar, dit laatste is 37,5 uur per week, volgens functieklasse E.

Bruto CAO-lonen per jaar (prijsspeil 1 januari 2001) voor vaste medewerkers, volgens functieklasse E. De nieuwe CAO voor de dierhouderij omvat loonsverhogingen op 1 januari 2002 van 3,5%, op 1 juli 2002 van 2,0% en op 1 januari 2003 van 1,5%. De looncijfers zijn echter nog niet beschikbaar. Ter indicatie kunnen de cijfers uit de onderstaande tabel met deze percentages verhoogd worden. Doordat een andere systematiek gehanteerd wordt, kunnen de definitieve looncijfers, wel hiervan afwijken.

Leeftijd	(2 211 uur / jaar)	(2 139,5 uur / jaar)	(1 957,5 uur / jaar)
	€ / jaar	€ / jaar	€ / jaar
18 jaar	16 451	15 605	13 422
19 jaar	18 982	18 006	15 487
20 jaar	21 261	20 166	17 345
21 jaar	23 538	22 326	19 203
22 t/m 64 jaar			
1e functiejaar	25 310	24 008	20 648
2e functiejaar	26 033	24 693	21 237
3e functiejaar	26 756	25 378	21 827
4e functiejaar	27 478	26 064	22 416
5e functiejaar	28 202	26 751	23 007
6e functiejaar	28 926	27 438	23 598

Bron: Looncijfers Landbouw, 1 januari 2001, LTO Advies 2001 en Persbericht LTO Nederland op 4 juni 2002.

1.4.1.4 Ondernemerskosten CAO-lonen

Toelichting

Voor het berekenen van de totale werkgeverslasten voor een werknemer op basis van de CAO dient het weekloon met 52,2 vermenigvuldigd te worden. Dit bedrag wordt met 8,25 % vakantietoeslag verhoogd. Het aldus berekende brutoloon wordt tenslotte verhoogd met het werkgeversaandeel in premies en de overhevelingstoeslag (over de jaren heen variërend van circa 30 % tot 39 %). Uitgegaan wordt van functieklasse E (zie toelichting bij Bruto CAO-lonen) .

Algemeen, kosten

Norm Normatieve loonkosten per jaar (prijspeil 1 januari 2001 uit CAO-landbouw) voor de werkgever voor een vaste werknemer volgens functieklassse E. De nieuwe CAO voor de dierhouderij omvat loonsverhogingen op 1 januari 2002 van 3,5%, op 1 juli 2002 van 2,0% en op 1 januari 2003 van 1,5%. De looncijfers zijn echter nog niet beschikbaar. Ter indicatie kunnen de cijfers uit de onderstaande tabel met deze percentages verhoogd worden. Doordat een andere systematiek gehanteerd wordt, kunnen de definitieve looncijfers, wel hiervan afwijken.

Leeftijd	(2 211 uur / jaar) € / jaar	(2 139,5 uur / jaar) € / jaar	(1 957,5 uur / jaar) € / jaar
18 jaar	21 859	20 708	18 106
19 jaar	25 299	23 971	20 967
20 jaar	28 396	26 908	23 543
21 jaar	33 008	31 196	27 098
22 t/m 64 jaar			
1e functiejaar	35 656	33 708	29 303
2e functiejaar	36 736	34 734	30 204
3e functiejaar	37 817	35 758	31 102
4e functiejaar	38 888	36 781	31 999
5e functiejaar	39 929	37 809	32 903
6e functiejaar	40 968	38 832	33 802

Bron: Looncijfers Landbouw, februari 2001, LTO Advies 2001, Premie-overzicht Relan 2002, GUO Premie-overzicht 2002 en Persbericht LTO Nederland, 4 juni 2002.

1.4.1.5 Loonkosten ondernemer

Toelichting

Het aantal arbeidsuren van de ondernemer in de veehouderij is berekend op 37,5 uur per week plus 3,5 arbeidsuren per dag in de weekeinden; een v.a.k. is 2 323 uren per jaar. De vergoeding is gebaseerd op het CAO-loon voor vaste medewerkers (zonder overbrugging) in functieklassse F in het 2e functiejaar. Functieklassse F wordt volgens de CAO gedefinieerd als:

Allround dierverzorger: De allround dierverzorger verricht in principe qua uitvoering dezelfde werkzaamheden als de dierverzorger (zie toelichting paragraaf 1.4.1.3), maar met een grotere zelfstandigheid. Bij grootschaliger bedrijven maakt de zorg voor de technische installaties een belangrijk onderdeel uit van de werkzaamheden. In de functie wordt incidenteel gewerkt met gemotoriseerde hef- en tractiemiddelen. De allround dierverzorger kan de bedrijfsleider/ondernemer vervangen in de dagelijkse bedrijfsvoering bij iets langere afwezigheid. Ook kan de allround dierverzorger eventueel aanwezige overige medewerkers instrueren en toezien op de uitvoering van hun werkzaamheden.

Allround agrarisch medewerker melkveehouderij: De allround agrarisch medewerker melkveehouderij verricht in principe qua uitvoering dezelfde werkzaamheden als de agrarisch medewerker melkveehouderij (zie toelichting paragraaf 1.4.1.3). De allround agrarisch medewerker melkveehouderij werkt zelfstandiger dan de agrarisch medewerker melkveehouderij. Dat wil zeggen, hij plant meer zelf de volgorde van de werkzaamheden

Algemeen, kosten

en beslist eerder over veranderingen in aanpak n.a.v. een veranderde situatie. Hij werkt binnen algemene overlegafspraken met de ondernemer of binnen richtlijnen van leveranciers of afnemers. Controle vindt, waar mogelijk of zinvol achteraf plaats. De allround medewerker kan ook de dagelijkse leiding hebben over (tijdelijke) medewerkers, over dislokale onderdelen van een agrarische onderneming of kan de ondernemer vervangen wanneer deze wat frequenter afwezig is. De vervanging betreft in deze beschrijving niet de administraties of de contracten met leveranciers en afnemers. Voor een uitgebreidere functie-omschrijving kan het Functiehandboek voor de agrarische sectoren landbouw, tuinbouw, boomkwekerij en paddestoelen worden geraadpleegd.

In de berekening zijn 25 vakantiedagen van 37,5 gedeeld door 5 dagen is 7,5 uur en 6 zon- en feestdagen van 3,5 uur volgens de CAO-regels beloond. Het brutoloon wordt verhoogd met 8,25 % vakantietoeslag. Tot slot wordt dit brutoloon verhoogd met het werkgeverstaandeel in premies en de overhevelingstoeslag (circa 35 %).

Arbeidsuren voor 1 v.a.k.

Werkweken	52,2 weken x	37,5 uur =	1 957,5 uur
Zaterdag	52,2 weken x	3,5 uur =	182,7 uur
Zondagen	52,2 weken x	3,5 uur =	182,7 uur
Totaal			<u>2 322,9 uur</u>

Loonberekening

Normale werkweek:

52,2 werkweken x 37,5 uur x 100% beloning

Weekloon: € 413,46 x 52,2 weken = € 21 582

Overige uren die standaard worden gewerkt:¹⁾

52,2	zaterdag	x	3,5 uur	x	150% beloning	=	274,05 uur
52,2	zondagen	x	3,5 uur	x	200% beloning	=	365,40 uur
6	feestdagen	x	3,5 uur	x	150% beloning	=	31,50 uur
25	vakantiedagen	x	7,5 uur	x	100% beloning	=	187,50 uur
							<u>858,45 uur</u>

¹⁾ De zaterdagen, zondagen, feestdagen en vakantiedagen worden ofwel door de ondernemer zelf gewerkt ofwel geheel of gedeeltelijk opgevangen door extern personeel. Voor deze uren wordt de ondernemer of losse arbeidskracht beloond tegen onderstaand loon per uur vermenigvuldigd met het betreffende beloningspercentage.

Loon per uur: € 11,03 x 858,45 uur = € 9 465

Totaal loon per jaar	€ 31 047
Vakantietoeslag 8,25 %	€ 2 561
	<u>€ 33 609</u>
Aandeel werkgeverspremies ca. 33 %	€ 11 095
Berekende bruto loonkosten ondernemer	<u>€ 44 704</u>

Algemeen, kosten

Norm Berekende bruto loonkosten ondernemer met beloning voor leiding geven, beslissen en het verrichten van arbeid: € 44 700 per jaar.

Bron: Looncijfers landbouw, februari 2001, LTO Advies 2001, Relan premieoverzicht 2002, GUO Premieoverzicht 2002 en Persbericht LTO Nederland, 4 juni 2002.

De looncijfers uit CAO landbouw, die liep tot 1 april 2001, zijn hier met 5% verhoogd, op basis van de nieuwe CAO voor de dierhouderij.

De nieuwe CAO voor de dierhouderij omvat loonsverhogingen op 1 januari 2002 van 3,5%, op 1 juli 2002 van 2,0% en op 1 januari 2003 van 1,5%.

1.4.1.6 Bedrijfshulp

Norm Tarief per uur¹⁾ voor de bedrijfshulp voor 'gezonde arbeid' voor kortlopende hulpaanvragen bij leden (geldig van 1-1-2002 tot en met 31-12-2002).

Werkweek	- meer dan 5 uur per dag	€ 24,25	per uur
	- 5 uur of minder per dag	€ 26,00	per uur
Zaterdag		€ 31,60	per uur
Zondag		€ 38,80	per uur

¹⁾ Deze bedragen zijn exclusief BTW (hoog tarief). Voor leden geldt een forfait van 250 BTW-vrije uren. Voor niet leden geldt een "niet-ledentoeslag" van € 2,27 per gewerkt uur.

Bron: CVAB Agrarische bedrijfsverzorging Oost Nederland, 2002.

1.4.1.7 Afstandsvergoeding

Norm Afstandsvergoeding woning tot plaats aanvang werk (in 2001).

0 - 5 km		geen vergoeding
5 - 10 km	€ 1,05	per werkdag
10 - 15 km	€ 1,82	per werkdag
15 - 20 km	€ 2,52	per werkdag
meer dan 20 km	€ 3,45	per werkdag

Bron: CAO landbouw, 1 januari 1998 tot en met 31 december 2000.

In de nieuwe CAO voor de dierhouderij is afgesproken dat bovengenoemde bedragen worden geïndexeerd.

1.4.2 Verzekeringen

1.4.2.1 Ziektekostenverzekering

Toelichting

Sinds 1 januari 2000 is de ziekenfondswet veranderd. Kleine zelfstandigen met een gemiddeld belastbaar inkomen van € 19 650 of lager in 2002, moeten verplicht verzekerd worden in het ziekenfonds. Dit wordt beoordeeld door de belastingdienst. De

Algemeen, kosten

belastingdienst beslist ook in de gevallen van zelfstandigen die in loondienst zijn of een uitkering genieten. Men moet zich zelf aanmelden met de verklaring van de belastingdienst.

1.4.2.1.1 Ziekenfonds voor zelfstandigen

Toelichting

Zelfstandigen die voldoen aan al de onderstaande voorwaarden moeten verplicht verzekerd worden in het ziekenfonds:

- Zelfstandigen die verzekerd zijn voor de wet arbeidsongeschiktheid zelfstandigen (WAZ),
- Jonger zijn dan 65 jaar,
- Winst uit onderneming genieten,
- Met een belastbaar jaarinkomen lager dan € 19 650,
- Geen beroepsbeoefenaar (alfahulpen, freelancers, auteurs, geestelijken, etc.) en directeuren- /grootaandeelhouders van een B.V. of een N.V. zijn.

Norm

De ziekenfondspremie voor zelfstandigen bestaat uit:

1. Een vast deel (nominale premie) plus aanvullende verzekering.
De nominale premie voor 2002 bedraagt € 17,95, kinderen tot 27 jaar zijn gratis meeverzekerd, als ze niet in het bezit zijn van studiefinanciering.

Premies voor eventuele aanvullende verzekering:

	Basis €	Uitgebreid €	Top €
Verzekerde van 18 jaar en ouder	7,00	10,50	14,00
Hoofdverzekerde /partner tot 18 jaar	5,25	8,75	12,25

2. Een percentage van het belastbare inkomen in het jaar 2002.
De procentuele premie is 7,95 % van het belastbaar inkomen. Dit zal in het laatste kwartaal van 2002 aan de Belastingdienst betaald moeten worden.

1.4.2.1.2 Particuliere ziektekostenverzekering

Toelichting

De premies voor een particuliere ziektekostenverzekering zijn sterk gevarieerd en afhankelijk van o.a.:

- leeftijd
- gezinsgrootte
- verzekeringsklasse
- regio
- eigen risico
- betalingstermijnen

Algemeen, kosten

Norm Maandpremies met ingang van 1 januari 2002 (excl. wettelijke bijdragen) tot 65 jaar.

Polis voor regio's Randstad, Limburg, Brabant en Zeeland, bij een eigen risico van € 90 per jaar

Premies per persoon per maand (euro's)	Hoofdverzekering	Hoofdverz. + module 1	Hoofdverz. + module 2	Hoofdverz. + module 3
Kinderen tot 18 jaar	31,36	34,13	35,97	38,71
Studenten tot 27 jaar	37,17	40,65	42,84	46,34
Volwassenen t/m 27 jaar	54,71	65,14	68,87	74,51
Voor elk jaar boven 27 jaar ¹⁾	+1,62	+1,97	+2,15	+2,36

¹⁾ Na het bereiken van de leeftijd van 44 jaar wordt de premie niet meer verhoogd.

Polis voor de rest van Nederland, bij een eigen risico van € 90 per jaar

Premies per persoon per maand (euro's)	Hoofdverzekering	Hoofdverz. + module 1	Hoofdverz. + module 2	Hoofdverz. + module 3
Kinderen tot 18 jaar	29,50	32,11	33,84	36,41
Studenten tot 27 jaar	34,97	38,24	40,30	43,60
Volwassenen t/m 27 jaar	51,47	61,28	64,79	70,10
Voor elk jaar boven 27 jaar ¹⁾	+1,52	+1,85	+2,02	+2,21

¹⁾ Na het bereiken van de leeftijd van 44 jaar wordt de premie niet meer verhoogd.

Aanvullingen

Bij het ingaan van deze verzekeringen op latere leeftijd worden de volgende toeslagen gehanteerd:

Leeftijd verzekerde	Premietoeslag
45 t/m 49 jaar	10 %
50 t/m 54 jaar	25 %
55 t/m 59 jaar	40 %
60 t/m 64 jaar	50 %

Wettelijke bijdragen (per persoon per maand) per 2002

	€
• verzekerden 0 t/m 19 jaar	13,16
• verzekerden van 20 t/m 64 jaar	26,32
• verzekerden van 65 jaar en ouder	5,44

Kortingen op maandpremies bij vrijwillig hoger eigen risico in gezinsverband. Is er slechts één volwassene (met of zonder kinderen) verzekerd op de polis, dan geldt 50 % van het vermelde eigen risico. Uiteraard wordt dan ook de premiekorting gehalveerd.

Algemeen, kosten

Eigen risico per polis per jaar €	Korting op de premie van de hoofdverzekering €/maand
226	10,78
340	18,72
452	25,71
566	31,76
680	36,87
794	41,03
904	44,24

Bron: Univé Verzekeringen 2002

1.4.2.2 Arbeidsongeschiktheidsverzekeringen

Toelichting

De hoogte van de premie is afhankelijk van tal van factoren zoals:

- aanvangsleeftijd van verzekerde;
- eindleeftijd van verzekerde;
- eigen risico termijn;
- beroep van verzekerde;
- gekozen dekkingsrubrieken;
- verzekerde bedragen;
- gekozen uitkeringsvorm.

Uitgangspunten bij de voorbeeld premieberekening:

- premie vast tarief;
- eindleeftijd 60;
- wachttijd 14 dagen;
- 52,2 x 6 verzekerde dagen per jaar;
- daguitkering € 68,00 in het eerste jaar;
- daguitkering € 45,00 na het eerste jaar;
- stijging van de verzekerde rente 3 % per jaar;
- beroep veehouder.

Norm

Leeftijd bij aanvang	Premie per jaar €
20 jaar	3 448
25 jaar	3 738
30 jaar	4 025
35 jaar	4 283
40 jaar	4 477
45 jaar	4 682
50 jaar	4 964

Bron: Univé Verzekeringen 2001

Algemeen, kosten

1.4.3 Bouwwerken

1.4.3.1 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten kavelwegen en drainage

Norm

Omschrijving	Vervangingswaarde ¹⁾ (euro's)	Afschrijving ²⁾ (%)	Onderhoud (%)
Kavelwegen (niet vorstvrij aangelegd/zonder zwaar funderingspakket)			
klinkerweg per m ²	25 - 30	3	1,5
betonweg per m ²	30 - 35	3	0,5
groenspoorplaten per m ²	25 - 30	3	0,5
Toegangswegen/erfverharding (vorstvrij aangelegd met fundering van 30 - 50 cm slakken/zand)			
asfaltwegen per m ²	35 - 45	3	1,0
klinkerweg per m ²	35 - 45	3	1,5
betonwegen per m ²	40 - 50	3	0,5
beton-erfverharding per m ²	40 - 50	3	0,5
prefab betonplaten per m ²	35 - 45	3	0,5

¹⁾ Bij asfalt- en betonwegen wordt de prijs sterk beïnvloed door de omvang. Bij oppervlaktes groter dan 750 m² kan asfalt en beton concurreren met prefab- beton en klinkers

²⁾ Mede afhankelijk van het gebruik. Overbelasting (te hoge aslast) of aantasting door zuren en mest kunnen de levensduur bekorten

Drainage per ha bij € 1 en € 1,25 per meter

Drainafstand	m/ha ¹⁾	€ 1 ²⁾	€ 1,25 ³⁾	afschrijving	onderhoud
		€	€		
8	1200	1200	1500	3	1
10	950	950	1190	3	1
12	750	750	940	3	1
15	650	650	810	3	1
20	450	450	560	3	1
25	350	350	440	3	1

¹⁾ perceel van 100 m x 100 m,

²⁾ sleufloos,

³⁾ sleuven maken met behulp van een sleuvenfrees.

Algemeen, kosten

1.4.3.2 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten mestopslag

Norm Vervangingswaarde aparte mestopslag buiten de stal per m³
 Mestsilo, foliebassin en mestzak inclusief afnamestation, grondwerk en
 hekwerk, echter zonder mixer of mestpomp.
 Voor mestsilo's is de prijs exclusief de overkapping.

Omschrijving	Vervangingswaarde (€)	Afschrijving (%)	Onderhoud + verzekering (%)
Mestkelder (normale ondergrond inclusief kelderdek)			
200 m ³	115 - 125	5	1,5
500 m ³	100 - 115		
Mestkelder (met heifundering inclusief kelderdek)			
200 m ³	135 - 145	5	1,5
500 m ³	130 - 140		
Mestsilo (normale ondergrond)			
(beton, staal, hout)			
500 m ³	45 - 50	5	2,5
1000 m ³	35 - 40		
2000 m ³	25 - 30		
Mestsilo (met heifundering)			
(beton, staal, hout)			
500 m ³	65 - 75	5	2,5
1000 m ³	55 - 65		
2000 m ³	45 - 55		
Mestsilo (folie in stalen frame)			
500 m ³	35 - 40	10	2,5
1000 m ³	25 - 30		
Foliebassin			
500 m ³	30 - 35	10	3,5
1000 m ³	25 - 30		
2000 m ³	20 - 25		
Mestzak			
300 m ³	65 - 75	10	2,5
500 m ³	55 - 60		
1000 m ³	45 - 50		

Algemeen, kosten

Norm Vervangingswaarde afdekkingen mestopslag per meter doorsnede

Omschrijving	Vervangingswaarde €	Afschrijving (%)	Onderhoud verzekering (%)
Spankap of Spanfolie	660 - 790	10	5,0
Drijvende afdekking	450 - 570	10	5,0
Polyester afdekking	815 - 1045	5	2,5
Beton, hout of golfplaten	815 - 1045	5	2,5

1.4.3.3 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten werkplaats

Norm

Omschrijving	Vervangingswaarde €	Afschrijving (%)	Onderh. + Verzek. (%)
Stro/hooiopslag per m ²	75 - 110	5	1
Werktuigberging open per m ²	85 - 125	5	1
Werktuigberging gesloten per m ²	105 - 135	5	1
Werkplaats per m ²	120 - 160	5	1

Bij grote bergingen (> circa 350 m²) is de genoemde vervangingswaarde inclusief vloeren

1.4.3.4 Verzekeringen

Toelichting

De totale premie per € 1 000 verzekerd bedrag is afhankelijk van :

- brandveilige opstelling verwarming
- de bouwconstructie en -materialen (veelal: steen/hard),
- de brandbaarheid van de dakisolatie,
- preventief genomen maatregelen (bijvoorbeeld bliksembeveiliging, brandblusser en/of stormpreventie).

Norm Brand/stormverzekering

Premie per € 1000 verzekerd bedrag	Basispremie	Brandbare isolatie, minimale preventie ¹⁾
opstal	1,20	1,65
inventaris	1,20	1,65
levende have	1,54	2,00

¹⁾ Bij moderne gebouwen met een relatief laag stormrisico is de premie € 0,30 per € 1000 verzekerd bedrag lager.

Algemeen, kosten

Norm Bedrijfsschadeverzekering

De premie per € 1 000 verzekerde som voor de bedrijfsschadeverzekering met 30 % overdekking en een uitkeringstermijn van 1 jaar bedraagt: 1,5 x de opstalpremie van de brand/stormverzekering.

Norm Inductieschadeverzekering

De premie-risk voor een inductieschadeverzekering tot een verzekerde som van € 27 230 bedraagt € 145 per jaar.

Bron: Interpolis, 2002.

1.4.3.5 Slopen

Toelichting

Als een stal gesloopt wordt ontstaat er afvalmateriaal; onder andere een hoeveelheid puin, maar ook isolatiemateriaal, golfplaten, hout, glas, deuren, enz. De hoeveelheid ligt in de volgende orde van grootte:

- 1 ton puin per m² te slopen gebouw (gebouw in metselwerk)
- circa 15 kilo gording, muurplaat en balkhout per m² gebouw

Norm Kostenspecificatie

· Sloopwerkzaamheden

- gebouw per m² € 4,50 (€ 2,25 tot € 6,80)
- *Kosten op de bouwmaterialenstort (/ton)*

	€
• betonpuin, zonder ander puin en hout	4,50
• puin van beton en metselwerk, zonder ander puin en hout	6,80
• idem met 10% ander puin en hout	11,50
• idem met 30% ander puin en hout	22,50
• puin van kalksteen, poriso, leislag, bimsbeton, gasbeton, gips, enz.	18,00
• idem met 10% hout	22,50
• puin van asfalt	18,00
• hout, incurante stukken, kunststof e.d.	34,00

· Asbesthoudende materialen demonteren en afvoeren naar de stort

	€
• minimum bedrag	680,00
• golfplaten dak ± 500 m ²	13,50 /m ²
• idem ± 2000 m ²	8,00 /m ²
• vlakke platen	11,40 /m ²
• eternitboard	9,00 /m ²

Tussen de regionale stortplaatsen zitten grote verschillen wat betreft:

- acceptatievoorwaarden (in plastic, kleine partijen, verontreiniging)
- methoden van stort (pallets, zakken, containers, enz)
- tarieven (van € 22,75 tot meer dan € 136,50 per ton)

Algemeen, kosten

Norm De globale kosten voor de sloop en afvoer van stallen voorzien van asbest golfplaten bedragen 18 tot 23 euro per m².

Vervangen van asbesthoudende dakbedekking

- verwijderen van de golfplaten, afvoeren en dekken met nieuwe platen
€ 22,75 tot € 27,25 per m²

1.4.3.6 Bijkomende kosten

Toelichting

Bij bouwwerken zijn er bijkomende kosten voor:

- milieuvergunning
- bouwvergunning
- schonegrond-verklaring
- beoordeling welstand
- erfbeplanting/kapvergunning
- aansluitingskosten nutsvoorzieningen
- grondwerk
- sloopvergunning

Norm Afhankelijk van de bouwkosten circa € 4 550 tot € 18 200.

Opmerking

Vooraf bij de vestiging van een nieuw bedrijf kan deze post veel groter zijn door hoge aansluitingskosten nutsvoorzieningen.

Voor meer informatie: zie de betreffende takken.

Algemeen, kosten

1.4.4 Automatisering

1.4.4.1 Bedrijfs PC

Norm Vervangingswaarde bedrijfs-PC

	€
• Multimedia Internet PC, Intel Pentium III, 1000 MHz 40 GB harde schijf, 128 Mb intern geheugen	1 000
• HP kleurenprinter 843C	130
Jaarlijkse kosten hardware	
• restwaarde 10 %	
• rente $0,058 \times (100 + 10) / 2 =$	3 %
• afschrijving 3 jr $((100 - 10)/3) =$	30 %
• onderhoud + verzekering =	5 %
• totale jaarlijkse kosten in % van de vervangingswaarde	<u>38 %</u>
• totale jaarlijkse kosten	430
• kosten bijkomend materiaal (toner, CD's, etc)	100
Totale jaarlijkse kosten	<u>530</u>

Opmerking:

Variatie in PC-configuraties is groot, van circa 800 tot 3 500 euro, met gevolgen voor de vervangingswaarde.

1.4.4.2 Software

Norm Prijzen software

Melkveehouderij

Managementinformatiesystemen

- Basispakket € 250 tot € 925
- Uitbreidingen € 450 tot € 2 600

(deze uitbreidingen zijn inclusief modules voor bewerking, EDI-berichten en Standaard Overzichten (STO's))

Standaardkoppeling per deel € 450

De standaardkoppeling bestaat uit twee delen, een deel voor het managementinformatiesysteem, en een deel voor het communicatieprogramma TAUPRO. Kosten voor mogelijke aanpassingen van de procescomputer zijn hierin niet meegenomen.

Onderhoudsabonnement (per jaar) € 130 + 20 % van de aanschafwaarde

Soms huur mogelijk voor € 5,00 per koe en € 2,50 per stuks jongvee.

Algemeen, kosten

Opmerking:

Managementinformatiesystemen zijn modulair opgebouwd. Keuzes in modules bepalen de prijs van het aan te schaffen pakket. In sommige gevallen is huur van een programma mogelijk.

Geautomatiseerde dienstverlening NRS (EDI-NRS)

	€
• Opstart veehouderij (basisgegevens)	
– per zending	14,25
– per dier	0,25
• Mutaties voor elk onderdeel per levering:	1,90
per dier (**) of per koe(*)	
– veehouderij	0,84
– fokkerij*	0,36
– veevoeding*	0,48
– registratie en veevervanging**	0,24
– vruchtbaarheid*	0,36
– veehouderij en fokkerij*	1,08
– veehouderij en voeding*	0,88
– veehouderij, fokkerij en voeding *	1,16
• Kopie, per kopie	1,90
Diskette, extra per levering	6,00
• Restitutie bij stopzetten Melkcontrole-uitslag op papier per melkcontrole-uitslag	1,82

Tarieven Agrotel (excl. BTW)

	€
• Agroweb (abonnement)	100
• Regenbeelden voor LBW	80
• Agroweerfax	65

Agrotel brengt eenmalig 34 euro in rekening bij aanvang van een abonnement.

Externe begeleidingssystemen (prijzen excl BTW)

BAP-Grasland	€
• Eenmalig	450
• Onderhoud per jaar	125
Rantsoenwijzer	€
• Per bedrijf per jaar	25
• Per koe per jaar	2,50
Zuivelnet / EDI-zuivel	50

Een abonnement op Zuivelnet wordt afgesloten bij de eigen zuivelonderneming.

Voor Zuivelnet is een aansluiting op internet noodzakelijk.

EDI-zuivel bestanden kunnen op drie manieren gedownload worden: via internet (FTP), via Uninet of via Agrotel.

Een veehouder kan een EDI-Zuivel bericht ook laten doorzenden naar adviseur of ten behoeve van adviespakketten. Dit kost 25 euro per jaar per extra geadresseerde.

Algemeen, kosten

Varkenshouderij

Voor de zeugenhouderij en de vleesvarkenshouderij zijn diverse softwarepakketten beschikbaar.

Aanschafkosten van de softwarepakketten (managementsystemen) in de zeugenhouderij variëren van € 700 – 1 000 per bedrijf.

Een pakket huren voor de zeugenhouderij kan voor ca € 2,50 per zeug per jaar.

Onderhoudsabonnement (per jaar) € 150 + 15 % van de aanschafwaarde.

In de vleesvarkenshouderij variëren de aanschafkosten van € 600 – 2 000 per bedrijf.

Onderhoudsabonnement (per jaar) 10 – 15 % van de aanschafwaarde

Pluimveehouderij

Er zijn enkele administratieprogramma's op de markt voor gebruik op bedrijfscomputers. Deze programmatuur kost € 700 – 2 000 per bedrijf. Onderhoudsabonnement (per jaar) 10 – 15 % van de aanschafwaarde.

In veel gevallen laat de pluimveehouder de technisch –economische administratie echter elders verwerken. De kosten van het verwerken bedragen € 120 – 150 per jaar.

Konijnenhouderij en pelsdierenhouderij

Aanschafprijs van softwarepakketten € 1400 - 3000 per bedrijf.

Jaarlijkse kosten software

- rente 5,80 %
- bij een goed onderhoudscontract veroudert de software niet en hoeft dus niet afgeschreven te worden.
- Bijkomende kosten zie hoofdstuk 1.4.4.1.

1.4.4.3 Klimaatregelapparatuur

Toelichting

Pluimveehouderij (voor varkens zie betreffende hoofdstukken)

De vervangingswaarde voor klimaatregelapparatuur is sterk afhankelijk van de regelmogelijkheden, wijze van uitlezing en de opstelling (centraal of decentraal). De hieronder weergegeven normen zijn onafhankelijk van de grootte van de stal.

Bij deze apparatuur komt ook nog de investering voor schakelmateriaal, bekabeling en montage. Deze bedragen zijn wel afhankelijk van de grootte van de stal.

Voor de afschrijving wordt 15 % gerekend; voor onderhoud 2 %.

Norm

	Vervangingswaarde
eenvoudige regelaar	455 - 1 360
klimaatcomputer	1 135 - 4 550
inlaatsturing; per geregelde lengte	910 - 1 590

1.4.5 Nieuwe werktuigen en gereedschappen

1.4.5.1 Vervangingswaarde, jaarlijkse kosten en benodigde m² werktuigenberging

Toelichting

De vervangingswaarden zijn inclusief BTW. De vervangingswaarden zijn gebaseerd op de cataloguswaarden van de belangrijkste merken trekkers en machines. Ze zijn berekend door de catalogusprijzen te middelen. Bij dit gemiddelde is 19% BTW opgeteld. Vervolgens is van dit bedrag 10% afgetrokken om de vervangingswaarden aan te laten sluiten bij prijzen zoals deze in de praktijk worden geconstateerd. Wanneer de hoogste en de laagste prijs van een werktuig meer dan 10% van het gemiddelde ligt, dan is in de tabel ook de hoogste en de laagste waarde vermeld. Bij een kleinere variatie is alleen het gemiddelde aangegeven. Bij de verwerking moet hiermee wel rekening worden gehouden. Dat kan betekenen dat soms van de genoemde waarden wordt afgeweken.

Op basis van de geschatte levensduur is het afschrijvingspercentage vastgesteld. Het verband tussen levensduur en afschrijvingspercentage is in onderstaand overzicht weergegeven. Uitgangspunt hierbij is een restwaarde van 10% van de vervangingswaarde.

Levensduur in jaren	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Afschrijving in % van de VVW	12,9	11,3	10,0	9,0	8,2	7,5	6,9	6,4	6

De kosten voor afschrijving worden berekend door het afschrijvingspercentage te vermenigvuldigen met de vervangingswaarde. Het kostenpercentages voor onderhoud en verzekering zijn samengevoegd. Voor verzekering van trekkers en zelfrijdende werktuigen is 1 procent en voor getrokken werktuigen is 0,5 procent opgenomen.

De rente is 5,8 % over het gemiddeld geïnvesteerde vermogen. Het gemiddeld geïnvesteerde vermogen is $(100 + 10)/2 = 55\%$. Uit het voorgaande volgt dat de rentekosten 3,2 % van de vervangingswaarde bedragen.

Benodigde oppervlakte werktuigenberging

Op basis van het vloeroppervlak, die de verschillende werktuigen bij stalling innemen, kan de benodigde afmeting van de werktuigenberging worden berekend. Behalve het netto-vloeroppervlak dat de werktuigen zelf innemen, is er bij de plaatsing van de afzonderlijke werktuigen extra tussenruimte langs de wanden en langs de machines onderling nodig. Daarvoor moet de vermelde oppervlakte met 40% worden verhoogd.

Algemeen, kosten

Omschrijving	Werkbr. Cap. Inhoud	Ber- ging M ²	Vervangingswaarde Gemid- deld	spreiding	Afschr. in %	Onder houd + verz.
TREKKRACHT						
Trekker 2-wiel	30-40 kW	10	28 900	(25 100 -32 700)	7,5	4
	40-50 kW	10	31 400	(26 300 -34 200)	7,5	4
	50-60 kW	10	35 300	(29 700 -44 400)	7,5	4
	60-70 kW	10	40 000	(32 900 -48 800)	7,5	4
Trekker 4-wiel	40-50 kW	10	35 500	(28 600 -38 800)	7,5	4
	50-60 kW	10	40 800	(34 300 -50 600)	7,5	4
	60-70 kW	10	49 000	(37 600 -64 300)	7,5	4
	70-80 kW	12	61 900	(47 600 -74 300)	7,5	4
	80-90 kW	12	68 000	(0 - 0)	7,5	4
	90-100 kW	12	77 400	(65 700 -99 700)	7,5	4
Trekker 4-wiel, traploze aandr.	90-100 kW	12	82 800	(69 400 -99 700)	7,5	4
Trekker 4-wiel	100-120 kW	12	91 200	(70 500 -106700)	7,5	4
	120-140 kW	12	98 700	(0 - 0)	7,5	4
Fronthef	> 60 kW		3 000	(0 - 0)	7,5	4
Fronthef + -aftakas	< 60 kW		6 100	(0 - 0)	7,5	4
	> 60 kW		7 100	(0 - 0)	7,5	4
Snelkoppeling hefinrichting, trek.deel			800	(0 - 0)	7,5	3
Snelkoppeling hefinrichting, werkt. deel			74	(0 - 0)	7,5	3
Hydr. topstang			1 100	(0 - 0)	7,5	3
TRANSPORT						
Transportwagen	8 ton	12	6 800	(0 - 0)	4,5	2,5
Kipwagen hydraulisch	4 ton	8	4 200	(3 700 - 4 700)	5,6	2
	6 ton	10	5 400	(0 - 0)	5,6	2
	8 ton	14	12 700	(0 - 0)	5,6	2
Kipwagen hydr. tandem	8 ton	14	15 000	(0 - 0)	5,6	2
	12 ton	16	17 200	(13 600 -20 100)	5,6	2
	14-16 ton	18	24 100	(0 - 0)	5,6	2
Silagekipper	35 m ³	16	29 600	(0 - 0)	9	2,5
Silagewagen	20 m ³	16	26 500	(0 - 0)	9	2,5
	30 m ³	16	28 700	(25 000 -31 900)	9	2,5
Veewagen	2 koeien	6	2 000	(1 500 - 2 700)	7,5	3
	6 koeien	8	3 300	(2 800 - 3 900)	7,5	3
Transportbak in hef		4	600	(0 - 0)	7,5	1,5
Voorlader met grondbak	< 50 kW	4	6 800	(5 500 - 8 300)	7,5	2,5
	> 50 kW	4	8 800	(7 400 -10 400)	7,5	2,5
Achterlader + mestvork		2	1 800	(0 - 0)	7,5	2,5
Hydraulische kraan getrokken	500 kg/bak	7	13 600	(0 - 0)	9	3,5
	800 kg/bak	7	16 100	(0 - 0)	9	3,5
Verreiker	3 ton/ 7 m	10	47 200	(0 - 0)	9	3,5

Algemeen, kosten

Omschrijving	Werkbr. Cap. Inhoud	Ber- ging M ²	Vervangingswaarde Gemid- deld spreiding	Afschr. in %	Onder houd + verz.
BEMESTING					
- Pendelstrooier	275 ltr	3	1 500 (0 - 0)	9	2,5
	500 ltr	3	2 200 (0 - 0)	9	2,5
	750 ltr	3	2 500 (0 - 0)	9	2,5
	1000 ltr	4	2 800 (0 - 0)	9	2,5
	1500 ltr	5	3 500 (0 - 0)	9	2,5
- Pendelstrooier, getrokken	1500 ltr	5	4 800 (0 - 0)	9	2,5
- Centrifugaalstrooier 1-schijfs	600 ltr	3	1 600 (0 - 0)	9	2,5
	800 ltr	4	1 800 (0 - 0)	9	2,5
	1000 ltr	4	2 000 (1 700 - 2 100)	9	2,5
- Centrifugaalstrooier 1-schijfs	1200 ltr	4	1 900 (0 - 0)	9	2,5
- Centrifugaal 2-schijfs < 18 m	500 ltr	3	2 200 (0 - 0)	9	2,5
	600 ltr	3	2 500 (2 200 - 2 900)	9	2,5
- Centrifugaal 2-schijfs < 18 m	800 ltr	4	3 000 (2 500 - 3 800)	9	2,5
	1000 ltr	4	3 400 (2 800 - 4 300)	9	2,5
	1250 ltr	5	3 300 (2 800 - 3 700)	9	2,5
	1500 ltr	5	3 400 (3 000 - 3 800)	9	2,5
- Centrifugaal 2-schijfs > 18 m	1000 ltr	4	4 000 (0 - 0)	9	2,5
	1200 ltr	6	5 100 (0 - 0)	9	2,5
	1500 ltr	6	5 200 (4 400 - 5 800)	9	2,5
- Centrifugaal 2-schijfs > 18 m, met computer en weeginr.	1500 ltr	6	9 700 (0 - 0)	9	2,5
Kalkstrooier vijzel	7 ton, 6 m	10	24 800 (0 - 0)	9	2,5
Kalkstrooier vijzel, tandem	10 ton, 6 m	12	42 200 (0 - 0)	9	2,5
Stalmeststrooier	4 ton	10	8 600 (0 - 0)	9	4
	5 ton	10	8 700 (4 600 -12 100)	9	4
	6-7 ton	12	11 700 (6 900 -15 900)	9	4
	9-10 ton	14	27 800 (0 - 0)	9	4
Vacuummesttank transport	5 m ³	13	8 100 (0 - 0)	9	2,5
	6 m ³	13	8 400 (0 - 0)	9	2,5
	8 m ³	17	12 200 (9 400 -13 800)	9	2,5
Vacuummesttank transport tandem	8 m ³	20	17 900 (16 100 -19 800)	9	2,5
	10 m ³	20	21 100 (17 000 -24 000)	9	2,5
	12 m ³	22	21 000 (17 900 -24 200)	9	2,5
	15 m ³	24	26 300 (18 700 -33 800)	9	2,5
Vacuumentank bemester	5 m ³	13	10 600 (0 - 0)	9	2,5
	6 m ³	13	12 500 (10 200 -15 800)	9	2,5
	8 m ³	17	14 700 (11 300 -21 300)	9	2,5
	10 m ³	18	16 500 (12 400 -22 300)	9	2,5
Vacuumentank bemester terra tyres	8 m ³	19	15 300 (0 - 0)	9	2,5
Vacuumentank bemester tandem	10 m ³	20	29 400 (0 - 0)	9	2,5
	12 m ³	18	31 700 (0 - 0)	9	2,5

Algemeen, kosten

Omschrijving	Werkbr. Cap. Inhoud	Ber- ging M ²	Vervangingswaarde Gemid- deld spreiding	Afschr. in %	Onder houd + verz.
Vacuumentank bemester tandem	16 m ³	18	33 000 (0 - 0)	9	2,5
Pomptankwagen	5 m ³	13	13 500 (0 - 0)	9	2,5
	6 m ³	13	16 300 (12 900 -18 700)	9	2,5
	8 m ³	17	17 800 (15 000 -20 000)	9	2,5
	10 m ³	20	23 000 (20 600 -25 300)	9	2,5
Pomptankwagen tandem	8 m ³	17	26 800 (0 - 0)	9	2,5
	10 m ³	20	31 100 (0 - 0)	9	2,5
Zodebemester	2,70 m	6	8 400 (0 - 0)	11,3	4,5
	3,00 m	6	12 400 (0 - 0)	11,3	4,5
	4,00 m	8	16 200 (12 600 -18 700)	11,3	4,5
	5,00 m	8	18 300 (14 000 -21 900)	11,3	4,5
	6,00 m	10	23 400 (15 500 -29 900)	11,3	4,5
	7,00 m	10	24 800 (0 - 0)	11,3	4,5
Sleufkouterbemester	3,00 m	6	9 600 (0 - 0)	11,3	4,5
	4,00 m	8	13 200 (11 400 -17 100)	11,3	4,5
	5,00 m	10	14 500 (12 200 -18 700)	11,3	4,5
	6,00 m	12	16 400 (13 100 -20 500)	11,3	4,5
	7,00 m	13	22 100 (0 - 0)	11,3	4,5
	8,00 m	13	27 800 (0 - 0)	11,3	4,5
	9,00 m	13	32 100 (0 - 0)	11,3	4,5
Sleepvoetbemester	4,00 m	6	10 000 (8 100 -11 800)	11,3	4,5
	5,00 m	6	12 600 (10 300 -14 100)	11,3	4,5
	6,00 m	6	13 200 (11 500 -14 800)	11,3	4,5
	7,00 m	6	13 200 (0 - 0)	11,3	4,5
Mestinjecteur bouwland	3,00 m	6	6 200 (4 800 - 7 700)	11,3	4,5
	4,00 m	8	9 900 (5 700 -14 500)	11,3	4,5
	5,00 m	8	12 900 (9 500 -18 600)	11,3	4,5
Hefinrichting bemester		2	2 800 (0 - 0)	11,3	4,5
Mestopslagcontainer	40 m ³		13 100 (0 - 0)		
Slangaanvoersysteem +haspel	400 m 3"	8	12 900 (0 - 0)	11,3	4,5
Transportslang 3 duim	100 m		500 (0 - 0)	11,3	4,5
Mestpomp centrif. vertikaal	250 m ³ /uur	10	6 700 (0 - 0)	7,5	3
	480 m ³ /uur	10	6 800 (0 - 0)	7,5	3
	720 m ³ /uur	10	7 900 (0 - 0)	7,5	3
Mestpomp verdringer	120 m ³ /uur	3	5 400 (0 - 0)	9	3
	180 m ³ /uur	3	5 900 (0 - 0)	9	3
	240 m ³ /uur	3	7 000 (0 - 0)	9	3
Mestmixer aftakas	4m/60 cm	10	2 700 (0 - 0)	7,5	3
Mestmixer electrisch	11 kW	10	5 000 (0 - 0)	7,5	3
Dompelmixer electrisch	7,5 kW	3	6 100 (5 100 - 7 100)	7,5	3
	11 kW	3	8 600 (0 - 0)	7,5	3
	15 kW	5	9 300 (0 - 0)	7,5	3

Algemeen, kosten

Omschrijving	Werkbr. Cap. Inhoud	Ber- ging M ²	Vervangingswaarde Gemid- deld	spreiding	Afschr. in %	Onder houd + verz.
Spuitroerapparaat	1-spuitskop	3	800 (	0 - 0)	11,3	1,5
	2-spuitskop	3	1 400 (	0 - 0)	11,3	1,5
Mestschuif aan trekker	2,75 m	5	700 (	600 - 900)	7,5	3
GRONDBEWERKING						
Stoppelploeg	1,50 m (6-sch)	6	3 300 (	0 - 0)	4,5	3
	2,00 m (8-sch)	7	4 300 (	0 - 0)	4,5	3
	2,50m (10-sch)	8	5 100 (	0 - 0)	4,5	3
Rondgaande ploeg	1,20 m (3-sch)	4	4 500 (	0 - 0)	7,5	5
	1,60 m (4-sch)	4	5 800 (	0 - 0)	7,5	5
	2,00 m (5-sch)	5	8 000 (	0 - 0)	7,5	5
Wentelploeg licht	0,80 m (2-sch)	3	6 300 (	0 - 0)	7,5	5
	1,20 m (3-sch)	4	8 500 (	0 - 0)	7,5	5
Wentelploeg	0,80 m (2-sch)	3	6 800 (	0 - 0)	7,5	5
	1,20 m (3-sch)	4	9 900 (	0 - 0)	7,5	5
	1,60 m (4-sch)	4	14 100 (	0 - 0)	7,5	5
Wentelploeg hydr. verst. snijbr.	1,20 m (3-sch)	4	14 200 (12 200 -15 500)		7,5	5
Zwenkploeg	1,35 m (4-sch)	4	7 400 (	0 - 0)	7,5	5
	2,00 m (5-sch)	6	8 000 (	0 - 0)	7,5	5
Vorenpakker enkel 70 cm	1,20 m	2	1 700 (	0 - 0)	7,5	1,5
	1,50 m	2	1 800 (	0 - 0)	7,5	1,5
Vorenpakker dubbel 70 cm	1,00 m	3	2 500 (	0 - 0)	7,5	1,5
	1,50 m	3	3 200 (	0 - 0)	7,5	1,5
Vorenpakker enkel 90 cm	1,00 m	3	2 600 (	0 - 0)	7,5	1,5
	1,20 m	3	2 800 (2 400 - 3 000)		7,5	1,5
	1,50 m	4	3 200 (2 900 - 3 700)		7,5	1,5
Vorenpakker dubbel 90/50	1,20 m	4	4 200 (	0 - 0)	7,5	1,5
	1,40 m	5	4 800 (	0 - 0)	7,5	1,5
	1,80 m	6	5 700 (	0 - 0)	7,5	1,5
Vorenpakker dubbel 90 cm	1,50 m	5	5 100 (	0 - 0)	7,5	1,5
	2,80 m	8	6 800 (	0 - 0)	7,5	1,5
Vorenpakker combinatie	3,00 m	10	5 400 (	0 - 0)	7,5	2,5
Woelerpakker combinatie	2,50 m	10	7 400 (	0 - 0)	7,5	2,5
Spitmachine roterend	3,00 m	5	19 300 (15 700 -22 900)		9	2,5
	4,00 m	6	33 200 (29 200 -37 300)		9	2,5
Spitmachine krukas	3,00 m	5	17 700 (13 700 -21 200)		9	2,5
Cultivator vaste tand	3,00 m	5	1 700 (	0 - 0)	4,5	3,5
Cultivator vastetand zwaar	3,00 m	5	2 700 (2 200 - 3 100)		4,5	3
	4,00 m	7	4 600 (3 600 - 5 500)		4,5	3
Cultivator triltand	2,00 m	4	1 100 (	0 - 0)	4,5	3
	3,00 m	5	3 200 (2 600 - 3 700)		6	2,5
	4,00 m	7	6 400 (5 200 - 7 000)		6	2,5
	5,00 m	8	7 500 (5 700 - 9 400)		6	2,5

Algemeen, kosten

Omschrijving	Werkbr. Cap. Inhoud	Ber- ging M ²	Vervangingswaarde Gemid- deld spreiding	Afschr. in %	Onder houd + verz.
Woeler	1 woelpoot	1	700 (0 - 0)	4,5	2
	2 woelpoten	1	1 100 (900 - 1 400)	4,5	2
	3 woelpoten	2	1 300 (1 100 - 1 600)	4,5	2
Zaaibedcombinatie	3,00 m	6	4 800 (4 100 - 5 400)	6	2
	4,00 m	7	7 400 (0 - 0)	6	2
Cambridgerol	2,70 m	5	2 500 (0 - 0)	6	2
Schijveneg enkel	3,00 m	5	3 800 (0 - 0)	7,5	3,5
	4,00 m	5	4 800 (0 - 0)	7,5	3,5
Schijveneg dubbel	3,20 m	6	5 600 (4 200 - 7 100)	7,5	3,5
Messeneg	3,00 m	3	4 100 (0 - 0)	7,5	3,5
Rotorkopeg	3,00 m	4	8 200 (7 000 - 9 900)	7,5	3,5
Bladenfrees	2,00 m	3	4 100 (0 - 0)	9	3
	3,00 m	4	8 900 (8 000 - 10 600)	9	3
Messenfrees	2,00 m	3	4 800 (0 - 0)	9	3
	3,00 m	4	8 200 (0 - 0)	9	3
Kilverbak	3,00 m	6	7 900 (0 - 0)	6	2
Grondschuif verstelbaar	2,00 m	2	600 (0 - 0)	9	2
	2,40 m	3	1 200 (700 - 1800)	9	2
ZAAIEN en POTEN					
Pijpenzaaimachine gras mech.	3,00 m	5	7 400 (0 - 0)	6	2
Doorzaaimachine grasland	2,00 m	4	11 900 (0 - 0)	6	1,5
	2,50 m	4	14 300 (0 - 0)	6	1,5
Zaaimachine graan mechanisch	3,00 m	5	5 700 (4 000 - 7 200)	6	2
Zaaimachine graan pneumatisch	3,00 m	5	8 700 (0 - 0)	6	2
Prec.zaai mais rijbemesting	4-rijig	4	12 800 (11 100 - 14 900)	6	1,5
	6 rijig	6	20 400 (0 - 0)	6	1,5
	8-rijig	7	24 500 (0 - 0)	6	1,5
GEWASVERZORGING					
Veldspuit aanbouw	12 m	5	7 300 (6 200 - 8 900)	7,5	2
	18 m	5	11 000 (9 800 - 12 500)	7,5	2
	21 m	5	13 000 (0 - 0)	7,5	2
	24 m	6	15 800 (13 300 - 18 800)	7,5	2
Veldspuit, getr.	2000/21 m	10	31 900 (0 - 0)	7,5	2
	2000/24 m	12	33 000 (0 - 0)	7,5	2
Strokenspuit	6 rijig	4	3 800 (0 - 0)	7,5	2
Rijenspuit 2 dop/rij	4 rijig	3	1 400 (0 - 0)	7,5	2
Onkruiddeg mech. transp.	3,00 m	5	1 400 (1 100 - 1 600)	6	1,5
Onkruiddeg hydr. transp.	6,00 m	5	3 800 (2 500 - 5 000)	6	1,5
	9,00 m	5	5 700 (4 600 - 7 400)	6	1,5
Veertandwiedeg hydr.	4,50 m	4	2 500 (0 - 0)	6	1,5
	6,00 m	5	3 900 (3 400 - 4 500)	6	1,5

Algemeen, kosten

Omschrijving	Werkbr. Cap. Inhoud	Ber- ging M ²	Vervangingswaarde Gemid- deld spreiding	Afschr. in %	Onder houd + verz.
Veertandwiedeg hydr.	9,00 m	6	5 900 (0 - 0)	6	1,5
	12,00 m	6	8 100 (0 - 0)	6	1,5
	15,00 m	6	11 700 (0 - 0)	6	1,5
Vingerwieder	per rij, 2 elementen	6	483 (0 - 0)	6	1,5
Schoffelmachine front	3,00 m	3	7 400 (0 - 0)	6	1,5
Schoffelmachine front	6,00 m	6	10 400 (0 - 0)	6	1,5
Strokencultivator	achter/4 rijig	4	4 000 (0 - 0)	6	1,5
	achter/6 rijig	6	6 800 (5 600 - 7 900)	6	1,5
	achter/8 rijig	6	9 400 (0 - 0)	6	1,5
Schoffelmachine, gewasgeleid	3,00 m, 75 cm	3	6 500 (0 - 0)	6	1,5
Strokencultivator, 50 cm	achter/3m	3	4 400 (4 000 - 4 900)	6	1,5
	achter/6m	5	11 200 (0 - 0)	6	1,5
Strokencultivator	achter/4 rijig	4	3 900 (0 - 0)	6	1,5
	achter/6 rijig	6	7 600 (0 - 0)	6	1,5
Strokenfrezen	4 rijig	4	5 700 (0 - 0)	6	1,5
	6 rijig	6	8 100 (0 - 0)	6	1,5
Onkruidstrijker, vaste rol	3,00 m	6	700 (0 - 0)	6	1,5
	6,00 m	6	1 500 (0 - 0)	6	1,5
Onkruidstrijker, aangedreven rol	6,00 m	6	3 500 (0 - 0)	6	1,5
Rijenbemestingseenheid	4-rijig	1	3 500 (0 - 0)	6	1,5
	6-rijig	1	4 800 (0 - 0)	6	1,5
Weidesleep, ketting	4,00 m	6	600 (500 - 600)	6	3
	5,00 m	6	700 (600 - 700)	6	3
	6,00 m	6	1 300 (1 100 - 1 400)	6	3
Landrol	2,00 m	2	1 200 (900 - 1 500)	6	2
	2,50 m	3	1 300 (1 000 - 1 700)	6	2
Weidebloter	2,75 m	6	2 800 (0 - 0)	11,3	4,5
	3,00 m	7	2 900 (0 - 0)	11,3	4,5
OOGST					
Cirkelmaaier	1,85 m	4	4 300 (3 600 - 5 200)	11,3	4
	2,10 m	4	5 400 (4 700 - 6 300)	11,3	4
	2,40 m	5	6 200 (5 400 - 7 100)	11,3	4
	2,80 m	5	6 900 (5 900 - 7 900)	11,3	4
	3,20 m	6	7 500 (0 - 0)	11,3	4
Frontmaaier (excl. aanbouw)	2,15 m	4	6 100 (5 000 - 6 800)	11,3	5
	2,45 m	5	6 900 (0 - 0)	11,3	5
	2,65 m	6	7 900 (0 - 0)	11,3	5
	3,00 m	6	8 900 (0 - 0)	11,3	5
Maaierkneuzer	1,85 m	4	7 000 (0 - 0)	11,3	4
	2,10 m	5	8 500 (0 - 0)	11,3	4
	2,40 m	5	9 600 (0 - 0)	11,3	4
	2,80 m	6	10 700 (0 - 0)	11,3	4

Algemeen, kosten

Omschrijving	Werkbr. Cap. Inhoud	Ber- ging M ²	Vervangingswaarde Gemid- deld spreiding	Afschr. in %	Onder houd + verz.
Maaierkneuzer	3,00 m	7	10 200 (0 - 0)	11,3	4
Frontmaaierkneuzer	2,40 m	5	10 600 (9 100 -12 800)	11,3	5
	2,80 m	6	12 200 (10 100 -16 800)	11,3	5
	3,00 m	7	12 800 (0 - 0)	11,3	5
	3,00 m	7	12 800 (0 - 0)	11,3	5
Getrokken maaierkneuzer	2,50 m	10	15 300 (0 - 0)	11,3	4
	2,75 m	11	16 500 (0 - 0)	11,3	4
	3,00 m	12	17 400 (0 - 0)	11,3	4
	3,20 m	12	18 600 (0 - 0)	11,3	4
	3,50 m	12	19 800 (0 - 0)	11,3	4
Kneusinrichting in hef		3	4 300 (0 - 0)	11,3	4
Cirkelschudder	5,20 m	10	4 900 (0 - 0)	9	4
	7,30 m	12	6 600 (0 - 0)	9	4
	10,50 m	12	9 700 (0 - 0)	9	4
	12,70 m	12	12 500 (0 - 0)	9	4
Cirkelschudder aanb. hydr.	5,20 m	8	5 700 (4 900 - 6 600)	9	4
	6,40 m	8	8 000 (0 - 0)	9	4
	7,70 m	8	9 800 (0 - 0)	9	4
	8,50 m	8	11 300 (10 100 -12 600)	9	4
	10,80 m	10	16 100 (0 - 0)	9	4
Cirkelschudder getr. hydr.	8,50 m	10	12 400 (0 - 0)	9	4
	10,50 m	10	16 300 (0 - 0)	9	4
Cirkelharkschudder	3,50 m	9	3 900 (2 600 - 5 200)	9	4
Cirkelhark enkel	3,30 m	8	3 600 (3 100 - 5 000)	9	4
	3,80-4,30 m	8	4 800 (3 800 - 5 800)	9	4
	4,50-5,00 m	8	6 400 (5 700 - 6 900)	9	4
Cirkelhark dubbel	3,80-4,30 m	15	5 100 (0 - 0)	9	4
Cirkelhark dubbel middenafleg	6,00-6,70 m	24	11 800 (10 200 -13 200)	9	4
	7,00-7,80 m	27	15 100 (12 300 -18 000)	9	4
Cirkelhark zijafleg	6,50-7,50 m	30	16 700 (0 - 0)	9	4
Harkkeerder met borden	2,25 m	5	1 300 (0 - 0)	9	4
	3,00 m	8	2 900 (0 - 0)	9	4
Opraapsnijwagen enkelas	20 m ³	14	20 300 (0 - 0)	9	3
	26 m ³	16	22 500 (0 - 0)	9	3
	31-35 m ³	18	24 400 (0 - 0)	9	3
Opraapsnijwagen tandemas	27-30 m ³	16	36 200 (0 - 0)	9	3
	31-35 m ³	18	36 400 (0 - 0)	9	3
	> 35 m ³	18	37 100 (0 - 0)	9	3
Opraapsnijdoseerwagen	27-30 m ³	24	41 500 (0 - 0)	11,3	4,5
	31-35 m ³	18	44 000 (0 - 0)	11,3	4,5
	> 35 m ³	26	45 800 (0 - 0)	11,3	4,5
Kuilverdeler	1 rotor	4	2 600 (0 - 0)	9	3
	2 rotoren	8	7 600 (5 100 -10 800)	9	3

Algemeen, kosten

Omschrijving	Werkbr. Cap. Inhoud	Ber- ging M ²	Vervangingswaarde Gemid- deld spreiding	Afschr. in %	Onder houd + verz.
Grasvork hydr. afschuifbord	2,60 m	6	2 300 (0 - 0)	9	3
Opraappers klein		10	17 000 (15 100 -18 900)	9	3
Oprolpers vaste kamer	120x120	12	16 800 (13 600 -20 000)	9	3
Oprolpers vaste kamer, met wikkelinr.	120x120	14	48 800 (0 - 0)	9	3
Oprolpers vaste kamer	150x120	14	25 400 (0 - 0)	9	3
Oprolpers variabele kamer	60-150x120	14	23 700 (0 - 0)	9	3
	90-150x120	14	27 600 (0 - 0)	9	3
Oprolpers variabele kamer, met wikkelinr.	90-150x120	14	53 300 (0 - 0)	9	3
Oprolpers variabele kamer, met snijinr.	90-150x120	14	32 400 (0 - 0)	9	3
Oprolpers variabele kamer	110-200x120	14	29 500 (0 - 0)	9	3
	60-180x120	14	24 300 (0 - 0)	9	3
Oprolpers met snij-inrichting	120x120	12	25 700 (0 - 0)	9	3
	150x120	14	27 100 (0 - 0)	9	3
Foliewikkelaar getr.		5	16 100 (11 600 -21 400)	9	3
Foliewikkelaar aanb. pers		5	19 900 (0 - 0)	9	3
Foliewikkelaar aanb. trekker		5	7 500 (6 500 - 8 600)	9	3
Foliewikkelaar aanb. trekker, professioneel		5	12 000 (0 - 0)	9	3
Foliewikkelaar rechth. balen		5	20 600 (0 - 0)	9	3
Foliewikkelaar getrokken door pers		5	13 100 (0 - 0)	9	3
Foliewikkelaar grootpakken getr.		10	46 700 (0 - 0)	9	3
Ronde balenklem		5	1 100 (0 - 0)	7,5	2,5
Grootpakpers	50x80	12	52 200 (0 - 0)	9	3
Grootpakpers met snij-inrichting	50x80	12	76 800 (58 500 -95 100)	9	3
Grootpakpers	80x120	10	84 400 (0 - 0)	9	3
Tweepaksklauw		6	5 700 (0 - 0)	7,5	2,5
Vierpaksklauw		6	7 200 (0 - 0)	7,5	2,5
Eenpaksklauw gew. pakken		6	1 900 (0 - 0)	7,5	2,5
Tweepaksklauw gew. pakken		6	4 100 (0 - 0)	7,5	2,5
Driepaksklauw		6	8 400 (0 - 0)	7,5	2,5
Pakkenprikker 3 tands		6	521 (0 - 0)	7,5	2,5
Pakkenwagen	8 ton	10	6 500 (0 - 0)	7,5	2,5
	10 ton	10	7 100 (0 - 0)	7,5	2,5
Zuurtoevoegenheid	klein		900 (0 - 0)	11,3	2,5
	groot		1 500 (0 - 0)	11,3	2,5
Veldhakselaar aanbouw mais	1-rijig	4	14 100 (8 400 -19 700)	9	4
	2-rijig	6	23 500 (0 - 0)	9	4
	2,20 m	10	36 400 (0 - 0)	9	4

Algemeen, kosten

Omschrijving	Werkbr. Cap. Inhoud	Ber- ging M ²	Vervangingswaarde Gemid- deld	spreiding	Afschr. in %	Onder houd + verz.
VOERVERWERKING						
Kuilsnijvork steekschop	1,50 m	4	5 100	(0 - 0)	9	2,5
Kuilsnijvork U-snijder	1,50 m	4	6 500	(0 - 0)	9	3
	1,70 m	4	6 500	(0 - 0)	9	3
	1,90 m	4	7 000	(0 - 0)	9	3
Kuilsnijvork met bovenlosser	1,70 m	4	10 100	(0 - 0)	9	3
Hefmast voor kuilvoersnijder		1	1 400	(1 200 - 1 800)	9	3
Kuilvoerblokdoseerwagen	3,5 m ³	10	9 700	(0 - 0)	9	2,5
Kuilvoerblok dos. wagen, grote balen		10	10 900	(0 - 0)	9	2,5
Blokkendoseerwagen met aangebouwde U-snijder		10	15 900	(0 - 0)	9	2,5
Voerdoseercontainer 2-zijdig	900 ltr	5	5 100	(4 200 - 6 000)	9	2,5
	1200 ltr	7	5 400	(4 200 - 6 800)	9	2,5
	1500 ltr	8	6 000	(0 - 0)	9	2,5
Bietensnij-inrichting op voercontainer			306	(149 - 541)	9	2,5
Kuiluithaldoseerbak	1,5 m ³	6	4 900	(3 600 - 5 700)	9	2,5
	2,0 m ³	7	6 100	(3 900 - 9 600)	9	2,5
Kuiluithaldoseerbak met zaaglaadklep	2,0 m ³	7	9 500	(0 - 0)	9	2,5
Kuiluithaalbak met zaaglaadklep	1.5 m ³	6	6 100	(0 - 0)	9	2,5
Bietensnij-inrichting voor kuiluithaldoseerbak	1,1 kW		2 000	(0 - 0)	9	2,5
Kuiluithaldoseerwagen	3 m ³	9	15 200	(0 - 0)	9	2,5
	5 m ³	11	15 800	(0 - 0)	9	2,5
	8 m ³	14	21 700	(0 - 0)	9	2,5
Kuiluithaldoseerwagen met zaaglaadklep	3 m ³	9	15 200	(13 000 -18 600)	9	3,5
	5 m ³	11	20 000	(0 - 0)	9	3,5
Balenafwikkelaar		6	1 400	(0 - 0)	6	1,7
Kuilhapper frontlader	1 m ³	2	3 100	(2 400 - 3 600)	9	2
	1,3 m ³	2	4 000	(0 - 0)	9	2
	2 m ³	4	5 000	(0 - 0)	9	2
Kuilhapper hefaanbouw	2 m ³	4	5 000	(0 - 0)	9	2,5
Kuilhapper op hefmast	2 m ³	5	7 700	(0 - 0)	9	2,5
Voerdoseerwagen	8 m ³	10	10 900	(9 600 -12 200)	9	2,5
	11 m ³	12	12 400	(0 - 0)	9	2,5
	15 m ³	18	14 500	(0 - 0)	9	2,5
Pakkenlaaddoseerwagen	3 m ³	18	12 100	(0 - 0)	9	2,5
Kuiluithaalmengdoseerbak	3 m ³	6	12 800	(0 - 0)	9	2,5
Voermengdoseercontainer met zaaglaadklep	1250 ltr	6	9 400	(0 - 0)	9	2,5

Algemeen, kosten

Omschrijving	Werkbr. Cap. Inhoud	Ber- ging M ²	Vervangingswaarde Gemid- deld	spreiding	Afschr. in %	Onder houd + verz.
Voermengwagen, hor.	6 m ³	8	19 300	(16 900 -21 900)	9	2,5
	8 m ³	8	23 700	(18 400 -27 900)	9	2,5
	10 m ³	8	28 100	(0 - 0)	9	2,5
	12 m ³	8	30 100	(26 900 -33 200)	9	2,5
	14 m ³	8	32 100	(0 - 0)	9	2,5
	16 m ³	10	34 000	(0 - 0)	9	2,5
	18 m ³	8	35 400	(0 - 0)	9	2,5
	20 m ³	20	41 000	(0 - 0)	9	2,5
	8 m ³	8	16 900	(0 - 0)	9	2,5
	10 m ³	10	20 100	(17 200 -24 800)	9	2,5
	12 m ³	10	19 900	(17 900 -22 500)	9	2,5
Voermengwagen, vertic., eenv. uitv.	14 m ³	12	23 200	(0 - 0)	9	2,5
	18 m ³	14	30 900	(0 - 0)	9	2,5
Voermengwagen, vertic., excl. weeginr.	10 m ³	10	21 900	(0 - 0)	9	2,5
	12 m ³	10	23 800	(0 - 0)	9	2,5
	14 m ³	12	25 600	(0 - 0)	9	2,5
	16 m ³	12	34 100	(0 - 0)	9	2,5
	20 m ³	14	34 600	(0 - 0)	9	2,5
	24 m ³	16	36 600	(0 - 0)	9	2,5
Voermengwagen, vertic., incl. weeginr.	8 m ³	8	27 300	(0 - 0)	9	2,5
	10 m ³	10	28 500	(0 - 0)	9	2,5
	12 m ³	10	33 100	(0 - 0)	9	2,5
	14 m ³	12	34 200	(0 - 0)	9	2,5
	18 m ³	14	38 100	(0 - 0)	9	2,5
	20 m ³	14	39 600	(0 - 0)	9	2,5
Freesvoermengwagen, excl. weeginr.	6 m ³	6	28 100	(0 - 0)	9	2,5
	8 m ³	8	34 000	(0 - 0)	9	2,5
	10 m ³	10	37 800	(0 - 0)	9	2,5
	12 m ³	10	39 000	(0 - 0)	9	2,5
Freesvoermengwagen, incl. weeginr.	6 m ³	6	30 000	(0 - 0)	9	2,5
	8 m ³	8	32 700	(0 - 0)	9	2,5
	12 m ³	10	40 500	(0 - 0)	9	2,5
Freesvoermengwagen, zelfr.	12 m ³	10	96 200	(0 - 0)	9	2,5
	16 m ³	10	101 000	(0 - 0)	9	2,5
Kuiluithaalmengwagen met zaaglaadklep	4 m ³	8	21 400	(0 - 0)	9	3,5
	7 m ³	10	26 800	(0 - 0)	9	3,5
Bietenreiniger roterende trommel		5	5 900	(0 - 0)	9	2,5
Bietenreiniger met snij-inrichting		4	2 000	(0 - 0)	9	2,5
Stationaire bietenvijzel/-snijder		3	4 400	(0 - 0)	9	2,5

Algemeen, kosten

Omschrijving	Werkbr. Cap. Inhoud	Ber- ging M ²	Vervangingswaarde Gemid- deld spreiding	Afschr. in %	Onder houd + verz.
SLOOT- EN DRAINAGEONDERHOUD					
Greppelfrees	45 - 60 kW	3	2 800 (2 400 - 3 400)	9	3
	> 80 kW	3	7 200 (0 - 0)	9	3
Slootkantsnijder		3	6 200 (0 - 0)	7	2,5
Slootreiniger met korfbak	eenvoudig	4	7 400 (0 - 0)	7	2,5
	prof.	4	17 800 (0 - 0)	7	2,5
Baggerbak		8	1 700 (0 - 0)	9	3,5
Drainreiniger		3	7 300 (0 - 0)	9	5,5
BEREGENING					
Haspelinstallatie 63 mm	20 m ³ /uur	5	7 700 (0 - 0)	11,3	2,5
Haspelinstallatie 70 mm	25 m ³ /uur	5	8 800 (6 900 - 11 300)	11,3	2,5
Haspelinstallatie 82 mm	35 m ³ /uur	5	11 700 (10 200 - 13 200)	11,3	2,5
Haspelinstallatie 90 mm	50 m ³ /uur	6	15 900 (11 700 - 21 500)	11,3	2,5
Haspelinstallatie 100 mm	65 m ³ /uur	5	20 300 (14 200 - 28 200)	11,3	2,5
Haspelinstallatie 110 mm/300 m	80 m ³ /uur	8	23 400 (19 300 - 27 900)	11,3	2,5
Haspelinstallatie 125 mm/300 m	100 m ³ /uur	8	26 700 (0 - 0)	11,3	2,5
Haspelinstallatie 125 mm/330 m	100 m ³ /uur	8	22 700 (0 - 0)	11,3	2,5
Regenslanghaspel hydraulisch	40 m ³ /uur	3	10 000 (0 - 0)	9	2,5
Regenslangstelsysteem 300 m/15 spr.	65 m ³ /uur	3	11 000 (9 700 - 12 200)	9	2,5
Flexibele slang per 100 m	3 duim		900 (0 - 0)	9	1,5
	4 duim		1 300 (0 - 0)	9	1,5
Centrifugaalpomp electrisch	23 m ³ /7,5 pk	2	3 300 (0 - 0)	9	2,5
	35 m ³ /10 pk	2	3 700 (0 - 0)	9	2,5
	50 m ³ /15 pk	2	4 300 (0 - 0)	9	2,5
	75 m ³ /20 pk	2	4 600 (0 - 0)	9	2,5
Centrifugaalpomp electrisch	83 m ³ /25 pk	2	4 800 (0 - 0)	9	2,5
Aftakaspomp op bok	45 m ³ /uur	2	1 300 (0 - 0)	9	2,5
	60 m ³ /uur	2	3 100 (0 - 0)	9	2,5
	100 m ³ /uur	2	3 000 (1 600 - 3 900)	9	2,5
Bevloeïingspomp		5	2 000 (1 800 - 2 200)	9	2
Aluminium buizen 6 m	4 "	5	68 (0 - 0)	9	2
	5 "	5	83 (0 - 0)	9	2
Sproeiers	1/2 "		12 (0 - 0)	9	2
	3/4 "		16 (0 - 0)	9	2
	1 "		31 (0 - 0)	9	2
Beregeningscomputer			1 400 (0 - 0)	9	2
Grondwaterbron	40 m ³ /uur		1 400 (1 200 - 1 700)	9	1,5
	80 m ³ /uur		2 000 (1 600 - 2 900)	9	1,5

Algemeen, kosten

Omschrijving	Werkbr. Cap. Inhoud	Ber- ging M ²	Vervangingswaarde Gemid- deld	spreiding	Afschr. in %	Onder houd + verz.
DIVERSEN						
Weeginrichting 3-punts	2,5 ton	2	3 400 (	0 - 0)	7,5	3,5
Hogedrukreiniger electr. koudwater	150 bar/15	1	1 300 (	0 - 0)	9	5,5
Hogedrukreiniger electr. heetwater	120 bar/10	1	1 200 (	0 - 0)	9	5,5
Compressor banden	100/350l	1	800 (	0 - 0)	9	5,5
Lasapparaat	40-220 amp	1	298 (	0 - 0)	7,5	2
Veebehandelbox		4	800 (	0 - 0)	7,5	2
Noodstroomaggregaat trekkerandr.	25 kVA	3	3 400 (	0 - 0)	9	2
	50 kVA	3	6 600 (	0 - 0)	9	2
Noodstroomaggregaat verbr. motor	25 kVA	3	10 400 (	0 - 0)	9	2
Heteluchtkanon olie		1	1 800 (	1 500 - 2 200)	9	2
Heteluchtkanon gas		2	500 (	0 - 0)	9	2
Weidedrinkpomp		1	190 (	200 - 200)	7,5	1,5
Weidedrinkbak zonne-energie klokpomp	300 ltr	3	2 100 (	0 - 0)	10	1,5
	800 ltr	3	2 700 (	0 - 0)	10	1,5

Algemeen, kosten

1.4.5.2 Kostenvergoeding bij onderling gebruik van werktuigen

Op basis van de vervangingswaarde, de kostenpercentages en de jaarlijkse benutting kan een kostenvergoeding worden berekend voor het onderling gebruik van werktuigen/werktuigen. Bovenop de kostenbasis komt een toeslag van 10%, als vergoeding voor bijkomende kosten en risico. De vermelde kostenvergoedingen zijn exclusief brandstof. Voor alle afwijkende situaties kan het onderstaande rekenmodel worden benut.

Voorbeeld berekening kostenvergoeding onderling gebruik van werktuigen

Uitgangspunten:

Trekker, 2 wiel aandr. 60-70 kW,
Vervangingswaarde € 40 000
Gebruik 600 uur per jaar.
Levensduur 12 jaar

Afschrijving	7,5%	3 000
Rente (55% van 5,8%)	3,2%	1 280
Onderhoud	3,0%	1 200
Verzekering	1,0%	400
Stalling	1,0%	400
Totaal voor 600 uur		6 280
Per uur		10,47
Bijkomende kosten + risico, 10 %		<u>1,05</u>
Totaal		11,51
Afgerond (excl. brandstof)		12

Algemeen, kosten

Omschrijving	Werkbr/Cap. Inhoud	Kostenvergoeding onderling gebruik			
		Jaarl. benutting	Kostenbasis per jaar	Vergoeding/ eenh.	€
TREKKRACHT					
Trekker 2-wiel	30-40 kW	600 uur	4 538	7,56	8
	40-50 kW	600 uur	4 927	8,21	9
	50-60 kW	600 uur	5 535	9,22	10
	60-70 kW	600 uur	6 273	10,46	12
Trekker 4-wiel	40-50 kW	600 uur	5 566	9,28	10
	50-60 kW	600 uur	6 399	10,66	12
	60-70 kW	600 uur	7 700	12,83	14
	70-80 kW	600 uur	9 719	16,20	18
	80-90 kW	600 uur	10 679	17,80	20
	90-100 kW	600 uur	12 156	20,26	22
Trekker 4-wiel, traploze aandr.	90-100 kW	600 uur	12 996	21,66	24
Trekker 4-wiel	100-120 kW	600 uur	14 316	23,86	26
	120-140 kW	600 uur	15 490	25,82	28
Fronthef	> 60 kW	200 uur	468	2,34	3
Fronthef + -aftakas	< 60 kW	200 uur	954	4,77	5
	> 60 kW	200 uur	1 113	5,56	6
TRANSPORT					
Transportwagen	8 ton	200 uur	760	3,80	4
Kipwagen hydraulisch	4 ton	200 uur	493	2,47	3
	6 ton	200 uur	632	3,16	3
	8 ton	200 uur	1 494	7,47	8
Kipwagen hydr. tandem	8 ton	200 uur	1 775	8,87	10
	12 ton	200 uur	2 031	10,16	11
	14-16 ton	200 uur	2 840	14,20	16
Silagekipper	35 m ³	200 uur	4 644	23,22	26
Silagewagen	20 m ³	200 uur	4 154	20,77	23
	30 m ³	200 uur	4 504	22,52	25
Veewagen	2 koeien	50 uur	292	5,84	6
	6 koeien	50 uur	484	9,68	11
Transportbak in hef		80 uur	76	0,95	1
Voorkader met grondbak	< 50 kW	100 uur	963	9,63	11
	> 50 kW	100 uur	1 245	12,45	14
Achterlader + mestvork		100 uur	261	2,61	3
Hydraulische kraan getrokken	500 kg/bak	60 uur	2 271	37,86	42
	800 kg/bak	60 uur	2 692	44,86	49
Verreiker	3 ton/ 7 m	60 uur	7 878	131,30	144

Algemeen, kosten

Omschrijving	Werkbr/Cap. Inhoud	Kostenvergoeding onderling gebruik			
		Jaarl. benutting	Kostenbasis per jaar	Vergoeding/ eenh.	€
BEMESTING					
- Pendelstrooier	275 ltr	80 uur	240	3,00	3
	500 ltr	80 uur	344	4,30	5
	750 ltr	80 uur	391	4,89	5
	1000 ltr	80 uur	439	5,48	6
	1500 ltr	80 uur	551	6,89	8
- Pendelstrooier, getrokken	1500 ltr	80 uur	749	9,36	10
- Centrifugaalstrooier 1-schijfs	600 ltr	80 uur	249	3,11	3
	800 ltr	80 uur	276	3,44	4
- Centrifugaalstrooier 1-schijfs	1000 ltr	80 uur	310	3,87	4
	1200 ltr	80 uur	302	3,77	4
- Centrifugaal 2-schijfs < 18 m	500 ltr	80 uur	340	4,26	5
	600 ltr	80 uur	395	4,94	5
	800 ltr	80 uur	476	5,95	7
	1000 ltr	80 uur	533	6,67	7
- Centrifugaal 2-schijfs < 18 m	1250 ltr	80 uur	511	6,39	7
	1500 ltr	80 uur	533	6,66	7
- Centrifugaal 2-schijfs > 18 m	1000 ltr	80 uur	635	7,94	9
	1200 ltr	80 uur	797	9,96	11
	1500 ltr	80 uur	810	10,13	11
- Centrifugaal 2-schijfs > 18 m, met comp. en weeginr.	1500 ltr	80 uur	1 528	19,10	21
Kalkstrooier vijzel	7 ton, 6 m	150 ha	3 898	25,99	29
Kalkstrooier vijzel, tandem	10 ton, 6 m	150 ha	6 626	44,18	49
Stalmeststrooier	4 ton	160 uur	1 473	9,21	10
	5 ton	160 uur	1 497	9,36	10
	6-7 ton	160 uur	2 021	12,63	14
	9-10 ton	160 uur	4 790	29,93	33
Vacuummesttank transport	5 m ³	160 uur	1 264	7,90	9
	6 m ³	160 uur	1 316	8,22	9
	8 m ³	160 uur	1 918	11,99	13
Vacuummesttank transport tandem	8 m ³	160 uur	2 816	17,60	19
	10 m ³	160 uur	3 315	20,72	23
	12 m ³	160 uur	3 300	20,62	23
	15 m ³	160 uur	4 129	25,80	28
Vacuumentank bemester	5 m ³	160 uur	1 666	10,41	11
	6 m ³	160 uur	1 956	12,22	13
	8 m ³	160 uur	2 304	14,40	16
	10 m ³	160 uur	2 592	16,20	18
Vacuumentank bemester terra tyres	8 m ³	160 uur	2 401	15,01	17
Vacuumentank bemester tandem	10 m ³	160 uur	4 619	28,87	32
	12 m ³	160 uur	4 974	31,09	34

Algemeen, kosten

Omschrijving	Werkbr/Cap. Inhoud	Kostenvergoeding onderling gebruik			
		Jaarl. benutting	Kostenbasis per jaar	Vergoeding/ eenh.	€
Vacuumentank bemester tandem	16 m ³	160 uur	5 181	32,38	36
Pomptankwagen	5 m ³	160 uur	2 124	13,28	15
	6 m ³	160 uur	2 561	16,01	18
	8 m ³	160 uur	2 800	17,50	19
	10 m ³	160 uur	3 607	22,54	25
Pomptankwagen tandem	8 m ³	160 uur	4 204	26,27	29
	10 m ³	160 uur	4 876	30,48	34
Zodebemester	2,70 m	160 uur	1 688	10,55	12
	3,00 m	160 uur	2 478	15,49	17
	4,00 m	160 uur	3 233	20,20	22
	5,00 m	160 uur	3 657	22,86	25
	6,00 m	160 uur	4 672	29,20	32
	7,00 m	160 uur	4 960	31,00	34
Sleufkouterbemester	3,00 m	160 uur	1 923	12,02	13
	4,00 m	160 uur	2 638	16,49	18
	5,00 m	160 uur	2 891	18,07	20
	6,00 m	160 uur	3 287	20,55	23
	7,00 m	160 uur	4 411	27,57	30
	8,00 m	160 uur	5 569	34,81	38
	9,00 m	160 uur	6 426	40,16	44
Sleepvoetbemester	4,00 m	160 uur	1 999	12,49	14
	5,00 m	160 uur	2 516	15,73	17
	6,00 m	160 uur	2 631	16,44	18
	7,00 m	160 uur	2 642	16,51	18
Mestinjecteur bouwland	3,00 m	160 uur	1 234	7,72	8
	4,00 m	160 uur	1 983	12,39	14
	5,00 m	160 uur	2 583	16,14	18
Hefinrichting bemester		160 uur	555	3,47	4
Mestopslagcontainer	40 m ³				
Slangaanvoersysteem +haspel	400 m 3"	160 uur	2 570	16,07	18
Transportslang 3 duim	100 m	150 uur	107	0,71	1
Mestpomp centrif. vertikaal	250 m ³ /uur	50 uur	986	19,72	22
	480 m ³ /uur	50 uur	1 006	20,12	22
	720 m ³ /uur	50 uur	1 157	23,14	25
Mestpomp verdringer	120 m ³ /uur	50 uur	868	17,35	19
	180 m ³ /uur	50 uur	951	19,02	21
	240 m ³ /uur	50 uur	1 140	22,79	25
Mestmixer aftakas	4m/60 cm	50 uur	391	7,82	9
Mestmixer electrisch	11 kW	50 uur	741	14,82	16
Dompelmixer electrisch	7,5 kW	40 uur	896	22,39	25
	11 kW	40 uur	1 263	31,59	35
	15 kW	40 uur	1 361	34,03	37

Algemeen, kosten

Omschrijving	Werkbr/Cap. Inhoud	Kostenvergoeding onderling gebruik			
		Jaarl. benutting	Kostenbasis per jaar	Vergoeding/ eenh.	€
Spuitroerapparaat	1-spuitkop	70 uur	138	1,98	2
	2-spuitkop	70 uur	233	3,33	4
Mestschuif aan trekker	2,75 m	50 uur	109	2,19	2
GRONDBEWERKING					
Stoppelploeg	1,50 m (6-sch)	40 ha	380	9,51	10
	2,00 m (8-sch)	50 ha	507	10,14	11
	2,50m (10-sch)	60 ha	592	9,86	11
Rondgaande ploeg	1,20 m (3-sch)	40 ha	755	18,89	21
	1,60 m (4-sch)	50 ha	971	19,42	21
	2,00 m (5-sch)	60 ha	1 331	22,18	24
Wentelploeg licht	0,80 m (2-sch)	40 ha	1 058	26,46	29
	1,20 m (3-sch)	60 ha	1 417	23,62	26
Wentelploeg	0,80 m (2-sch)	40 ha	1 134	28,34	31
	1,20 m (3-sch)	60 ha	1 656	27,61	30
	1,60 m (4-sch)	70 ha	2 354	33,62	37
Wentelploeg hydr. verst. snijbr.	1,20 m (3-sch)	60 ha	2 366	39,43	43
Zwenkploeg	1,35 m (4-sch)	60 ha	1 243	20,72	23
	2,00 m (5-sch)	70 ha	1 333	19,04	21
Vorenpakker enkel 70 cm	1,20 m	40 ha	222	5,56	6
	1,50 m	60 ha	237	3,94	4
Vorenpakker dubbel 70 cm	1,00 m	30 ha	324	10,80	12
	1,50 m	40 ha	416	10,39	11
Vorenpakker enkel 90 cm	1,00 m	30 ha	339	11,30	12
	1,20 m	30 ha	367	12,23	13
	1,50 m	40 ha	422	10,56	12
Vorenpakker dubbel 90/50	1,20 m	30 ha	555	18,50	20
	1,40 m	40 ha	630	15,75	17
	1,80 m	60 ha	749	12,48	14
Vorenpakker dubbel 90 cm	1,50 m	60 ha	667	11,12	12
	2,80 m	80 ha	903	11,29	12
Vorenpakker combinatie	3,00 m	40 ha	772	19,29	21
Woelerpakker combinatie	2,50 m	40 ha	1 051	26,27	29
Spitmachine roterend	3,00 m	60 ha	3 025	50,42	55
	4,00 m	70 ha	5 217	74,53	82
Spitmachine krukas	3,00 m	60 ha	2 780	46,33	51
Cultivator vaste tand	3,00 m	40 ha	202	5,04	6
Cultivator vastetand zwaar	3,00 m	40 ha	315	7,87	9
	4,00 m	40 ha	533	13,33	15
	4,00 m	40 ha	807	20,16	22
Cultivator triltand	2,00 m	30 ha	126	4,19	5
	3,00 m	30 ha	403	13,44	15
	4,00 m	40 ha	807	20,16	22
	5,00 m	40 ha	959	23,97	26

Algemeen, kosten

Omschrijving	Werkbr/Cap. Inhoud	Kostenvergoeding onderling gebruik			
		Jaarl. benutting	Kostenbasis per jaar	Vergoeding/ eenh.	€
Woeler	1 woelpoot	40 ha	76	1,90	2
	2 woelpoten	40 ha	122	3,04	3
	3 woelpoten	40 ha	141	3,52	4
Zaaibedcombinatie	3,00 m	40 ha	581	14,54	16
	4,00 m	40 ha	906	22,66	25
Cambridgerol	2,70 m	40 ha	309	7,72	8
Schijveneg enkel	3,00 m	30 ha	577	19,24	21
	4,00 m	40 ha	732	18,30	20
Schijveneg dubbel	3,20 m	30 ha	859	28,62	31
Messeneg	3,00 m	40 ha	625	15,63	17
Rotorkopeg	3,00 m	40 ha	1 247	31,17	34
Bladenfrees	2,00 m	50 ha	663	13,25	15
	3,00 m	50 ha	1 436	28,73	32
Messenfrees	2,00 m	50 ha	777	15,54	17
	3,00 m	50 ha	1 321	26,41	29
Kilverbak	3,00 m	40 uur	966	24,16	27
Grondschiuf verstelbaar	2,00 m	60 uur	90	1,49	2
	2,40 m	60 uur	187	3,12	3
ZAAIEN en POTEN					
Pijpenzaaimachine gras mech.	3,00 m	60 ha	903	15,04	17
Doorzaaimachine grasland	2,00 m	40 ha	1 393	34,84	38
	2,50 m	40 ha	1 677	41,93	46
Zaaimachine graan mechanisch	3,00 m	60 ha	701	11,68	13
Zaaimachine graan pneumatisch	3,00 m	60 ha	1 064	17,74	20
Prec.zaai mais rijbemesting	4-rijig	60 ha	1 497	24,96	27
	6 rijig	60 ha	2 389	39,82	44
	8-rijig	60 ha	2 866	47,77	53
GEWASVERZORGING					
Veldspuit aanbouw	12 m	200 uur	999	5,00	5
	18 m	200 uur	1 505	7,53	8
	21 m	200 uur	1 787	8,93	10
	24 m	250 uur	2 162	8,65	10
Veldspuit, getr.	2000/21 m	250 uur	4 371	17,49	19
	2000/24 m	250 uur	4 518	18,07	20
Strokenspuit	6 rijig	50 uur	525	10,51	12
Rijenspuit 2 dop/rij	4 rijig	50 uur	187	3,74	4
Onkruiddeg mech. transp.	3,00 m	40 ha	159	3,97	4
Onkruiddeg hydr. transp.	6,00 m	40 ha	445	11,13	12
	9,00 m	40 ha	662	16,55	18

Algemeen, kosten

Omschrijving	Werkbr/Cap. Inhoud	Kostenvergoeding onderling gebruik			
		Jaarl. benutting	Kostenbasis per jaar	Vergoeding/ eenh.	€
Veertandwiedeg hydr.	4,50 m	40 ha	297	7,42	8
	6,00 m	40 ha	461	11,51	13
	9,00 m	40 ha	689	17,22	19
	12,00 m	40 ha	944	23,59	26
Veertandwiedeg hydr.	15,00 m	40 ha	1 373	34,33	38
Vingerwieder	per rij, 2 elementen	40 ha	56	1,41	2
Schoffelmachine front	3,00 m	40 ha	871	21,79	24
	6,00 m	60 ha	1 213	20,21	22
Schoffelmachine, gewasgeleid	3,00 m, 75 cm	40 ha	759	18,98	21
Strokencultivator, 50 cm	achter/3m	40 ha	519	12,98	14
	achter/6m	40 ha	1 305	32,64	36
Strokencultivator	achter/4 rijig	40 ha	469	11,72	13
	achter/6 rijig	40 ha	792	19,80	22
	achter/8 rijig	40 ha	1 101	27,54	30
Strokenfrezen	4 rijig	40 ha	669	16,73	18
	6 rijig	60 ha	953	15,88	17
Onkruidstrijker, vaste rol	3,00 m	60 ha	84	1,40	2
	6,00 m	60 ha	173	2,88	3
Onkruidstrijker, aangedreven rol	6,00 m	60 ha	406	6,77	7
Rijenbemestingseenheid	4-rijig	40 ha	406	10,15	11
	6-rijig	40 ha	565	14,13	16
Weidesleep, ketting	4,00 m	40 ha	73	1,81	2
	5,00 m	40 ha	88	2,20	2
	6,00 m	40 ha	167	4,17	5
Landrol	2,00 m	40 ha	142	3,55	4
	2,50 m	40 ha	160	3,99	4
Weidebloter	2,75 m	40 ha	555	13,87	15
	3,00 m	40 ha	578	14,46	16
OOGST					
Cirkelmaaier	1,85 m	60 ha	841	14,01	15
	2,10 m	60 ha	1 061	17,69	19
	2,40 m	60 ha	1 218	20,31	22
Cirkelmaaier	2,80 m	60 ha	1 338	22,30	25
	3,20 m	60 ha	1 466	24,43	27
Frontmaaier (excl. aanbouw)	2,15 m	120 ha	1 248	10,40	11
	2,45 m	120 ha	1 416	11,80	13
	2,65 m	120 ha	1 618	13,49	15
	3,00 m	120 ha	1 832	15,27	17
Maaierkneuzer	1,85 m	60 ha	1 371	22,84	25
	2,10 m	60 ha	1 660	27,66	30
	2,40 m	60 ha	1 881	31,35	34
	2,80 m	60 ha	2 093	34,88	38

Algemeen, kosten

Omschrijving	Werkbr/Cap. Inhoud	Kostenvergoeding onderling gebruik			
		Jaarl. benutting	Kostenbasis per jaar	Vergoeding/ eenh.	€
Maaierkneuzer	3,00 m	100 ha	1 994	19,94	22
Frontmaaierkneuzer	2,40 m	120 ha	2 176	18,13	20
	2,80 m	120 ha	2 507	20,90	23
	3,00 m	120 ha	2 630	21,92	24
	3,00 m	120 ha	2 630	21,92	24
Getrokken maaierkneuzer	2,50 m	80 ha	2 977	37,21	41
	2,75 m	80 ha	3 212	40,15	44
	3,00 m	100 ha	3 388	33,88	37
	3,20 m	100 ha	3 632	36,32	40
	3,50 m	100 ha	3 859	38,59	42
Kneusinrichting in hef		60 ha	837	13,94	15
Cirkelschudder	5,20 m	100 ha	840	8,40	9
	7,30 m	100 ha	1 135	11,35	12
	10,50 m	100 ha	1 677	16,77	18
	12,70 m	100 ha	2 143	21,43	24
Cirkelschudder aanb. hydr.	5,20 m	100 ha	985	9,85	11
	6,40 m	100 ha	1 368	13,68	15
	7,70 m	100 ha	1 690	16,90	19
	8,50 m	100 ha	1 951	19,51	21
	10,80 m	100 ha	2 761	27,61	30
Cirkelschudder getr. hydr.	8,50 m	100 ha	2 125	21,25	23
	10,50 m	100 ha	2 799	27,99	31
Cirkelharkschudder	3,50 m	40 ha	676	16,89	19
Cirkelhark enkel	3,30 m	100 ha	618	6,18	7
	3,80-4,30 m	100 ha	832	8,32	9
	4,50-5,00 m	100 ha	1 109	11,09	12
Cirkelhark dubbel	3,80-4,30 m	80 ha	881	11,01	12
Cirkelhark dubbel middenafleg	6,00-6,70 m	80 ha	2 030	25,37	28
	7,00-7,80 m	80 ha	2 601	32,51	36
Cirkelhark zijafleg	6,50-7,50 m	80 ha	2 871	35,88	39
Harkkeerder met borden	2,25 m	40 ha	228	5,71	6
	3,00 m	60 ha	493	8,22	9
Opraapsnijwagen enkelas	20 m ³	80 uur	3 297	41,21	45
	26 m ³	80 uur	3 642	45,52	50
	31-35 m ³	80 uur	3 947	49,34	54
Opraapsnijwagen tandemas	27-30 m ³	80 uur	5 866	73,33	81
	31-35 m ³	80 uur	5 896	73,71	81
	> 35 m ³	80 uur	6 013	75,16	83
Opraapsnijdoseerwagen	27-30 m ³	150 uur	8 296	103,70	114
	31-35 m ³	80 uur	8 801	58,68	65
	> 35 m ³	150 uur	9 157	61,05	67
Kuilverdeler	1 rotor	80 uur	422	5,28	6
	2 rotoren	80 uur	1 239	15,48	17

Algemeen, kosten

Omschrijving	Werkbr/Cap. Inhoud	Kostenvergoeding onderling gebruik			
		Jaarl. benutting	Kostenbasis per jaar	Vergoeding/ eenh.	€
Grasvork hydr. afschuifbord	2,60 m	80 uur	374	4,67	5
Opraappers klein		125 ton	2 747	21,98	24
Oprolpers vaste kamer	120x120	60 uur	2 728	45,47	50
Oprolpers vaste kamer, met wikkelinr.	120x120	60 uur	7 913	131,89	145
Oprolpers vaste kamer	150x120	60 uur	4 113	68,55	75
Oprolpers variabele kamer	60-150x120	60 uur	3 834	63,91	70
	90-150x120	60 uur	4 476	74,61	82
Oprolpers variabele kamer, met wikkelinr.	90-150x120	60 uur	8 630	143,83	158
Oprolpers variabele kamer, met snijinr.	90-150x120	60 uur	5 244	87,40	96
Oprolpers variabele kamer	110-200x120	60 uur	4 772	79,54	87
	60-180x120	60 uur	3 934	65,57	72
Oprolpers met snij-inrichting	120x120	60 uur	4 163	69,38	76
	150x120	100 uur	4 389	43,89	48
Foliewikkelaar getr.		60 uur	2 603	43,39	48
Foliewikkelaar aanb. pers		60 uur	3 219	53,65	59
Foliewikkelaar aanb. trekker		60 uur	1 220	20,34	22
Foliewikkelaar aanb. trekker, professioneel		60 uur	1 943	32,39	36
Foliewikkelaar rechth. balen		60 uur	3 344	55,74	61
Foliewikkelaar getrokken door pers		60 uur	2 122	35,36	39
Foliewikkelaar grootpakken getr.		100 uur	7 561	75,61	83
Ronde balenklem		60 ha	151	2,52	3
Grootpakpers	50x80	60 ha	8 454	140,91	155
Grootpakpers met snij-inrichting	50x80	100 ha	12 444	124,44	137
Grootpakpers	80x120	60 ha	13 665	227,76	251
Tweepaksklauw		60 ha	811	13,51	15
Vierpaksklauw		60 ha	1 022	17,04	19
Eenpaksklauw gew. pakken		60 ha	275	4,58	5
Tweepaksklauw gew. pakken		60 ha	582	9,70	11
Driepaksklauw		60 ha	1 192	19,86	22
Pakkenprikker 3 tands		60 ha	74	1,23	1
Pakkenwagen	8 ton	60 ha	919	15,31	17
	10 ton	60 ha	1 004	16,73	18
Zuurtoevoegeenheid	klein	30 uur	156	5,21	6
	groot	50 uur	268	5,36	6
Veldhakselaar aanbouw mais	1-rijig	60 uur	2 417	40,29	44
	2-rijig	60 uur	4 037	67,28	74
	2,20 m	60 uur	6 260	104,33	115

Algemeen, kosten

Omschrijving	Werkbr/Cap. Inhoud	Kostenvergoeding onderling gebruik			
		Jaarl. benutting	Kostenbasis per jaar	Vergoeding/ eenh.	€
VOERVERWERKING					
Kuilsnijvork steekschop	1,50 m	120 uur	794	6,62	7
Kuilsnijvork U-snijder	1,50 m	120 uur	1 061	8,84	10
	1,70 m	120 uur	1 053	8,77	10
	1,90 m	120 uur	1 135	9,46	10
Kuilsnijvork met bovenlosser	1,70 m	120 uur	1 634	13,61	15
Hefmast voor kuilvoersnijder		120 uur	231	1,93	2
Kuilvoerblokdoseerwagen	3,5 m ³	120 uur	1 521	12,67	14
Kuilvoerblok dos. wagen, grote balen		120 uur	1 704	14,20	16
Blokkendoseerwagen met aangebouwde U-snijder		120 uur	2 495	20,79	23
Voerdoseercontainer 2-zijdig	900 ltr	120 uur	799	6,66	7
	1200 ltr	120 uur	847	7,06	8
	1500 ltr	120 uur	943	7,86	9
Bietensnij-inrichting op voercontainer		30 uur	48	1,60	2
Kuiluithaldoseerbak	1,5 m ³	120 uur	762	6,35	7
	2,0 m ³	120 uur	961	8,01	9
Kuiluithaldoseerbak met zaaglaadklep	2,0 m ³	120 uur	1 487	12,39	14
Kuiluithaalbak met zaaglaadklep	1.5 m ³	120 uur	960	8,00	9
Bietensnij-inrichting voor kuiluithaldoseerbak	1,1 kW	30 uur	308	10,26	11
Kuiluithaldoseerwagen	3 m ³	120 uur	2 392	19,93	22
	5 m ³	120 uur	2 485	20,71	23
	8 m ³	120 uur	3 415	28,45	31
Kuiluithaldoseerwagen met zaaglaadklep	3 m ³	120 uur	2 542	21,18	23
	5 m ³	120 uur	3 343	27,85	31
Balenafwikkelaar		150 ton	164	1,09	1
Kuilhapper frontlader	1 m ³	120 uur	474	3,95	4
	1,3 m ³	120 uur	615	5,13	6
	2 m ³	120 uur	762	6,35	7
Kuilhapper hefaanbouw	2 m ³	120 uur	783	6,52	7
Kuilhapper op hefmast	2 m ³	120 uur	1 211	10,09	11
Voerdoseerwagen	8 m ³	120 uur	1 718	14,31	16
	11 m ³	120 uur	1 940	16,16	18
	15 m ³	120 uur	2 269	18,91	21
Pakkenlaaddoseerwagen	3 m ³	120 uur	1 898	15,82	17
Kuiluithaalmengdoseerbak	3 m ³	120 uur	2 011	16,76	18
Voermengdoseercontainer met zaaglaadklep	1250 ltr	120 uur	1 470	12,25	13

Algemeen, kosten

Omschrijving	Werkbr/Cap. Inhoud	Kostenvergoeding onderling gebruik			
		Jaarl. benutting	Kostenbasis per jaar	Vergoeding/ eenh.	€
Voermengwagen, hor.	6 m ³	120 uur	3 034	25,29	28
	8 m ³	120 uur	3 715	30,96	34
	10 m ³	120 uur	4 417	36,81	40
	12 m ³	120 uur	4 720	39,34	43
	14 m ³	120 uur	5 037	41,97	46
	16 m ³	120 uur	5 331	44,42	49
	18 m ³	120 uur	5 562	46,35	51
	20 m ³	120 uur	6 432	53,60	59
Voermengwagen, vertic., eenv. uitv.	6 m ³	120 uur	2 289	19,08	21
	8 m ³	120 uur	2 653	22,11	24
	10 m ³	120 uur	3 155	26,29	29
	12 m ³	120 uur	3 130	26,08	29
	14 m ³	120 uur	3 645	30,38	33
	18 m ³	120 uur	4 844	40,37	44
Voermengwagen, vertic., excl. weeginr.	10 m ³	120 uur	3 443	28,69	32
	12 m ³	120 uur	3 741	31,18	34
	14 m ³	120 uur	4 015	33,45	37
	16 m ³	120 uur	5 356	44,63	49
	20 m ³	120 uur	5 434	45,28	50
Voermengwagen, vertic., incl. weeginr.	24 m ³	120 uur	5 746	47,88	53
	8 m ³	120 uur	4 288	35,73	39
	10 m ³	120 uur	4 471	37,26	41
	12 m ³	120 uur	5 196	43,30	48
	14 m ³	120 uur	5 366	44,72	49
	18 m ³	120 uur	5 978	49,81	55
Freesvoermengwagen, excl. weeginr.	20 m ³	120 uur	6 221	51,85	57
	6 m ³	120 uur	4 411	36,76	40
	8 m ³	120 uur	5 336	44,46	49
	10 m ³	120 uur	5 935	49,46	54
Freesvoermengwagen, incl. weeginr.	12 m ³	120 uur	6 128	51,06	56
	6 m ³	120 uur	4 714	39,28	43
	8 m ³	120 uur	5 134	42,79	47
Freesvoermengwagen, zelfr.	12 m ³	120 uur	6 353	52,95	58
	12 m ³	120 uur	15 101	125,84	138
	16 m ³	120 uur	15 853	132,11	145
Kuiluithaalmengwagen met zaaglaadklep	4 m ³	120 uur	3 567	29,72	33
	7 m ³	120 uur	4 470	37,25	41
Bietenreiniger roterende trommel		80 uur	926	11,58	13
Bietenreiniger met snij-inrichting		80 uur	314	3,93	4
Stationaire bietenvijzel/-snijder		80 uur	694	8,67	10

Algemeen, kosten

Omschrijving	Werkbr/Cap. Inhoud	Kostenvergoeding onderling gebruik			
		Jaarl. benutting	Kostenbasis per jaar	Vergoeding/ eenh.	€
SLOOT- EN DRAINAGEONDERHOUD					
Greppelfrees	45 - 60 kW	40 uur	450	11,25	12
	> 80 kW	40 uur	1 171	29,28	32
Slootkantsnijder		40 uur	843	21,09	23
Slootreiniger met korfbak	eenvoudig	40 uur	1 020	25,51	28
	prof.	40 uur	2 439	60,97	67
Baggerbak		40 uur	284	7,10	8
Drainreiniger		50 uur	1 367	27,35	30
BEREGENING					
Haspelinstallatie 63 mm	20 m ³ /uur	200 uur	1 393	6,97	8
Haspelinstallatie 70 mm	25 m ³ /uur	40 ha	1 580	39,49	43
Haspelinstallatie 82 mm	35 m ³ /uur	60 ha	2 109	35,15	39
Haspelinstallatie 90 mm	50 m ³ /uur	80 ha	2 862	35,77	39
Haspelinstallatie 100 mm	65 m ³ /uur	60 ha	3 659	60,98	67
Haspelinstallatie 110 mm/300 m	80 m ³ /uur	80 ha	4 216	52,70	58
Haspelinstallatie 125 mm/300 m	100 m ³ /uur	100 ha	4 799	47,99	53
Haspelinstallatie 125 mm/330 m	100 m ³ /uur	100 ha	4 080	40,80	45
Regenslanghaspel hydraulisch	40 m ³ /uur	200 uur	1 569	7,85	9
Regenslangstelsysteem 300 m/15 spr.	65 m ³ /uur	200 uur	1 731	8,65	10
Flexibele slang per 100 m	3 duim	200 uur	133	0,66	1
	4 duim	200 uur	197	0,98	1
Centrifugaalpomp elektrisch	23 m ³ /7,5 pk	200 uur	521	2,61	3
	35 m ³ /10 pk	200 uur	584	2,92	3
	50 m ³ /15 pk	200 uur	669	3,35	4
	75 m ³ /20 pk	200 uur	718	3,59	4
	83 m ³ /25 pk	200 uur	760	3,80	4
Aftakaspomp op bok	45 m ³ /uur	200 uur	212	1,06	1
	60 m ³ /uur	200 uur	489	2,44	3
	100 m ³ /uur	200 uur	466	2,33	3
Bevloeiingspomp		100 uur	309	3,09	3
Grondwaterbron	40 m ³ /uur	200 uur	208	1,04	1
	80 m ³ /uur	200 uur	296	1,48	2

Algemeen, kosten

Omschrijving	Werkbr/Cap. Inhoud	Kostenvergoeding onderling gebruik			
		Jaarl. benutting	Kostenbasis per jaar	Vergoeding/ eenh.	€
DIVERSEN					
Weeginrichting 3-punts	2,5 ton	50 uur	509	10,19	11
Hogedrukreiniger electr. koudwater	150 bar/15	200 uur	239	1,19	1
Hogedrukreiniger electr. heetwater	120 bar/10	200 uur	232	1,16	1
Compressor banden	100/350l	200 uur	156	0,78	1
Lasapparaat	40-220 amp	30 uur	41	1,36	1
Veebehandelbox		40 uur	116	2,89	3
Noodstroomaggregaat trekeraandr.	25 kVA	50 uur	519	10,38	11
	50 kVA	50 uur	1 002	20,04	22
Noodstroomaggregaat verbr. motor	25 kVA	50 uur	1 587	31,74	35
Heteluchtkanon olie		50 uur	280	5,60	6
Heteluchtkanon gas		50 uur	77	1,55	2
Weidedrinkpomp		50 uur	25	0,50	1
Weidedrinkbak zonne-energie klokpomp	300 ltr	50 uur	335	6,71	7
	800 ltr	50 uur	417	8,34	9

Algemeen, kosten

1.4.6 Installaties

1.4.6.1 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten

Omschrijving	Capaciteit/ werkbreedte	Verv. waarde (euro's)	Afschr. (%)	Onderhoud + verzekering (%)	m ² voor berging
Weegbrug	15 ton	18 000	10,0	2,5	25
Eigen watervoorz. put +pomp		2 725	10,0	2,5	
Put+pomp+hydrofoor		3 875	10,0	2,5	
Put+pomp+hydrofoor +ontijzering		7 725	10,0	2,5	
Veegmachine hydr. aandrijving	2,2 m	3 000	10,0	2,5	4
Veedrinkbak met zonne- energiepomp	400 l	2 675	10,0	2,5	3

1.4.6.2 Luchtafvoersystemen

Toelichting

De vervangingswaarden van het luchtafvoersysteem zijn aangegeven inclusief de montagekosten.

Norm

Diameter	Vervangingswaarde Inbouwventilator ¹⁾ (euro's)	Vervangingswaarde Ventilatiekoker (euro's)
35 cm	295 - 340	160
40 cm	320 - 365	170
45 cm	365 - 410	185
50 cm	385 - 435	195

¹⁾ inclusief bevestigingsmateriaal, instroomringen, bekabeling

Meerkosten voor toerenterugmelding € 45
Meerkosten voor een meetventilator € 160

Afschrijvingen 13 %
Onderhoud + verzekering 2 %

1.4.7 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten tweedehands werktuigen

Toelichting

Bij de berekening van de onderhoudskosten van een werktuig wordt als uitgangspunt genomen dat het werktuig gedurende de totale levensduur op het bedrijf blijft. De gemiddelde onderhoudskosten worden uitgedrukt in een vast percentage van de vervangingswaarde. Daardoor zijn de berekende kosten gedurende de totale levensduur constant. Bij toenemende leeftijd stijgen de kosten van onderhoud. Dit betekent dat het verschil in onderhoudskosten tussen het eerste en het laatste jaar aanzienlijk is. Deze problematiek doet zich vooral voor bij de aanschaf van een tweedehands werktuig. De eerste eigenaar zal dan gemiddeld lagere onderhoudskosten hebben voor hetzelfde werktuig dan de tweede eigenaar.

Om de onderhoudskosten op elk willekeurig moment te kunnen bepalen moeten we weten hoe de onderhoudscurve verloopt gedurende de levensduur van een werktuig. Door ASAE (USA), KTBL (D) en IMAG is op basis van onderzoek, ervaring en inzicht een berekeningsmethode ontwikkeld voor de bepaling van de onderhoudskosten in afhankelijkheid van het cumulatieve gebruik.

Deze berekeningsmethode is verwerkt in een formule van de volgende vorm:

$$CO_j = \{LVD \times P / (GU \times LVD)^d\} \times (GU \times GJ)^d$$

Waarin:

- CO_j = cumulatief onderhoudspercentage van de vervangingswaarde in jaar j
(j ligt tussen 0 en LVD)
- LVD = totale levensduur in jaren
- P = gemiddelde onderhoudskostenpercentage
- GU = aantal gebruiksuren per jaar
- GJ = aantal gebruiksjaren
- d = exponent

Toelichting op de formule:

In het eerste deel van de formule wordt een faktor bepaald voor de totale cumulatieve onderhoudskosten (LVD x P) en het cumulatieve gebruik (GU x LVD). De exponent d hangt alleen af van de verhouding tussen LVD en GJ. Deze is derhalve arbitrair. Algemeen wordt uitgegaan van een verhouding van $GJ = 2/3 LVD$. Dit betekent dat op $2/3$ van de LVD 50 % van de onderhoudskosten zijn gemaakt. De exponent $d = 1,709511291$. Deze exponent wordt aangehouden voor alle machines.

Algemeen, kosten

Voorbeeld: (uit IMAG nota 321)

Een machine met een totale levensduur van 10 jaar en een gebruik van 500 uren per jaar, heeft een gemiddeld onderhoudspercentage van 5 % per jaar. Berekening volgens bovenstaande formule leidt tot de volgende reeks cijfers voor dit werktuig:

Gebruiksjaar	Cumulatief percentage	Percentage/jaar
1	0,976	0,976
2	3,192	2,216
3	6,384	3,192
4	10,440	4,056
5	15,288	4,848
6	20,879	5,591
7	27,175	6,296
8	34,143	6,968
9	41,759	6,968
10	50,000	8,241

In de tweede kolom staat het cumulatieve percentage van de onderhoudskosten vermeld. Deze zijn over de gehele levensduur 50 %. Dit komt overeen met het aantal gebruiksjaren x het gemiddelde percentage aan onderhoud per jaar. De laatste kolom laat het verloop zien van de onderhoudskosten per jaar gedurende de levensduur van het werktuig. Het percentage onderhoud loopt op van bijna 1 % in het eerste jaar tot ruim 8 % in het laatste gebruiksjaar.

Naast deze rekenkundige benadering is het zinvol om het werktuig visueel te beoordelen.

- Is zichtbare slijtage, speling of olie-lekkage te constateren?
- Heeft de machine ('s winters) buiten gestaan?
- Heeft de vorige eigenaar de afstel mogelijkheden benut?

1.4.8 Brandstofkosten en smeermiddelen

Norm Voor brandstofkosten worden de volgende normen gehanteerd:

	per hectare grasland €
• onbeperkt en beperkt weiden, veel loonwerk	55
• onbeperkt en beperkt weiden, mestuitrijden en inkuilen met eigen machines	70
• zomerstalvoeding, veel loonwerk	80
• zomerstalvoeding, mestuitrijden en inkuilen met eigen machines	90

Deze bedragen gelden bij een normale verkaveling en een dieselprijs van circa 40 eurocent per liter. Bij een ongunstige verkaveling en/of hogere dieselprijzen gelden hogere bedragen.

Auto zie hoofdstuk 1.4.13.

Algemeen, kosten

1.4.9 Loonwerktarieven

Toelichting

De onderstaande tarieven zijn een aanpassing van de loonwerktarieven van het vorig jaar. Gezien de kostentrends van arbeid, machines en brandstoffen, zijn de loonwerktarieven in vergelijking met het jaar 2001 verhoogd met 2,5%.

In onderstaand overzicht zijn de richtlijnen voor de tarieven voor het hele land samengesteld. Hoewel de tarieven(exclusief BTW) voor het hele land zijn weergegeven, kunnen ze evenwel in de praktijk afwijken door onderlinge concurrentie en door verschillen in benutting.

Omschrijving	Vermogen	Uurtarief in euro's
Trekracht, groep 100		
Trekker aandrijving: 2 wiel	40-50 KW	47
2 wiel	50-60 KW	53
4 wiel	40-50 KW	51
4 wiel	50-60 KW	55
4 wiel	60-70 KW	61
4 wiel	70-80 KW	63
4 wiel	80-90 KW	66
4 wiel	90-100 KW	69
4 wiel	100-120 KW	75
4 wiel	120-150 KW	88
4 wiel	150 -180 KW	99
Fronthef + aftakas		4

Omschrijving	Capaciteit	Uur- tarief euro's	Gift in m ³ /ha	Aantal ha/ uur1)	m ³ / uur	Tarief in: euro's
		a) b)	c)	(bxc)	a : (bxc)	
Bemesting, groep 101						
Stalmeststrooier 6 - 7 ton (2 wagens + 2 trekkers + kraan)		207	24	1,5	-	138 /ha
Mengmestverspreider 12 m ³		77	25	1,2	30	2,60 /m ³
Zodebemester 12 m ³ /7 m		135	20	1,5	30	4,50 /m ³
Sleufkouterbemester 12 m ³ /7 m		128	15	2	30	4,25 /m ³
Sleufkouterbemester 12 m ³ /7 m		128	20	1,5	30	4,25 /m ³
Bouwlandinjecteur 10 m ³ /5 m		120	25	1,2	30	4,00 /m ³
Bouwlandinjecteur 10 m ³ /5 m		120	45	0,9	40	3,00 /m ³
Mestmixer + kraan		67				
Kunstmeststrooier, pneum.		87		2	-	43/ha
Kalkstrooier 10 ton		104	1,5 ton	1,5	2,25	46/ton

- 1) Op basis van de zuivere werktijd per ha,
zonder tussenopslag bij een afstand opslag-perceel van ca. 0,5 km.

Algemeen, kosten

Omschrijving	Capaciteit	Uur-tarief euro's	Aantal ha/uur (perceel 2 ha, 200 m lang)	Ha-tarief in: euro's
Grondbewerking, groep 102				
Wentelploegen	3 schaar	73	0,5	146
	4 schaar	87	0,6	145
Vastetand cultivator	4,00 m	74	1,14	65
Spitmachine	3,00 m	94	0,5	189
Diepwoeler		79		
Rotorkop/schudeg	3,00 m	82	1,6	51
Volveldsfrees	2-2,50 m	66	0,6	110
Lelyzaafrees	1,50 m	108	0,3	360
Kilveren met laser	3,50 m	118		
Zaaien/poten, groep 103				
Zaai combinatie (koepeg + zaaimachine)	4 m	126	1,25	101
Gras doorzaaien	2,50 m	112	0,9	124
Mais + rijenbem.	4 rij	99	0,9	110
Mais + rijenbem.	6 rij	125	1,2	104
Mais + rijenbem.	8 rij	148	1,5	99
Verzorgingswerktuigen, groep 104				
Spuiten	24 m	82	2,5	33
Spuiten zelfr.	30 m	84	2,7	31
Rijenspuit (mais, aardappelen)	12 rij	79	1,3	61
Schoffelen	6 m	78	1,3	60
Wiedeggen	12 m	165	4,0	41
Strokenfrees mais	6 rij	105	1,1	96
Greppelfrees		76		
Wallenfrees		81	5,0	16
Zelfrijdende kraan (incl. maaik)		81		
Trekker + maaikorf		97		
Drainreiniging (midden druk)		69		
Oogstwerk Gras				
Cirkelmaaier met kneuzer	2,60 m	77	1,3	59
Maaicombinatie voor en achter	600 cm	125	2,5	50
Wiersen	7 m	100	5,0	20
Opraapsnijwagen (15 messen)	35 m ³	122	1,2	102
Opraapdoseerwagen	35 m ³	141	1,2	118
Trekker + kuilverdeler		74	1,2	62
Opraappers, ongestapeld (4 ton /uur)		101	1,0	0,50/pak
Grootpakpers(draad) (40 pak/uur)		279	3,0	7,00/pak
Grootpakpers incl. opslag/trans(40 pak/uur)		256	3,0	6,40/pak
Grashakselaar	220 kW	274	4,5	61
Twee silagewagens met loswals		205	4,5	45
Oprolpers	(17 rol/uur)	121	3,0	7,10/rol
Pakkenklem 3 grootpakken		89	3,0	30
Balenwikkelaar, incl. plastic		151	35balen/u	4,30/baal1)
1)Incl. € 2,30 plastic per baal				

Algemeen, kosten

Omschrijving	Capaciteit	Uur-tarief euro's	Aantal ha/uur (perceel 2 ha, 200 m lang)	Ha-tarief in: euro's
Maisoogst				
Hakselen + 2 silagewagens				
	4 rij	453	0,8	566
	6 rij	490	0,9	545
	8 rij	532	1	532

Omschrijving	Capaciteit	Uurtarief in: euro's
Transport		
Kipwagen met tandem	10 ton	72
	13 ton	78
	16 ton	90
	20 ton	106
Silagewagen gras	12-14 ton	99
Silagewagen maïs	12-14 ton	99
Kuilsnijvork U snijder	1,7 m	75
Kuilhapper(incl. wiellader)	2,3 m ³	72

Bron: Cumela Nederland.

1.4.10 Grondlasten

1.4.10.1 Pacht

Toelichting

Het Pachtnormenbesluit 1995 zal met ingang van 31 oktober 2001 gewijzigd worden. Dit besluit behelst een nieuwe systematiek voor het vaststellen van de hoogst toelaatbare pacht prijs voor los land, en een nieuwe berekening van de hoogst toelaatbare pacht prijs voor woningen. Enkele richtlijnen uit dit besluit worden hieronder vermeld:

- Het is de bedoeling dat de hoogst toelaatbare pacht prijs per jaar uiteindelijk 2 % is van de waarde in het vrije verkeer, uitgaande van voortgezet agrarisch gebruik. Daar bovenop mogen ook bepaalde eigenaarslasten door de verpachter worden doorberekend aan de pachter.
- Verhoging pacht prijs. De oude pacht prijs zal per 31-10-2001 in principe met 20 % verhoogd als de pacht prijs lager was dan 2 % van de vrije verkeerswaarde per hectare. De verhoging is maximaal € 68,00 per jaar. De nieuwe pacht prijs per ha mag nooit hoger zijn dan 2 % van de vrije verkeerswaarde. Als de 2 % van de vrije verkeerswaarde hoger is dan de regionale pacht norm, dan mag de nieuwe pacht prijs niet hoger zijn dan de regionale norm.
- Verlaging pacht prijs. De oude pacht prijs zal per 31-10-2001 in principe met 20 % verlaagd als de pacht prijs hoger was dan 2 % van de vrije verkeerswaarde per hectare, of hoger dan de regionale pacht norm. De verlaging is maximaal € 68,00 per jaar. De pacht prijs mag na verlaging niet lager zijn dan de 2 % of dan de regionale pacht norm, als de 2 % boven de regionale pacht norm ligt.

Algemeen, kosten

Regio	Regionale pachtnorm
Bouwhoek en Hogeland	576,30
Veenkoloniën, Oldambt	449,24
Noordelijk weidegebied	528,65
Weidegebied Overijssel	644,37
Oostelijk veehouderijgebied	719,24
Z-zandgebied Drenthe	451,51
Z-zandgebied NO-Overijssel	596,72
Centraal veehouderijgebied	814,54
Ijsselmeerpolders	807,73
W-Holland, N-Holland	676,13
W-Holland, Z-Holland	973,36
Waterland, Droogmakerijen	569,49
Hollands/Utr. weidegebied	719,24
Rivierengebied	887,14
ZW akkerb. geb. Zeeland	623,95
ZW akkerb. geb. Z-H, N-B	755,54
ZW Brabant	769,16
Zuidelijk veehouderijgebied	864,45
N-Limburg	608,07
Z-Limburg	748,74
Tuinlandnormen:	
Westelijk Holland	2 738,56
ZW Brabant en Zuidelijk veehouderijgebied	1 270,58
Overig	1 266,05

1.4.10.2 Koopprijzen van los land en melkquotum

Toelichting

Jaarkosten worden berekend over de waarde van de grond in verpachte staat. Het rentepercentage is gebaseerd op het tarief van de eerste hypotheek. Het LEI berekent de jaarkosten van grond over de waarde van grond in onverpachte staat met een rentepercentage van 2,5 %.

De kosten van (melk)quotum hangen af van de verwachte afschrijvingstermijn. Indien melkquotum zijn waarde blijft behouden is afschrijven bedrijfseconomisch gezien niet nodig. De rentekosten zijn afhankelijk van het gemiddeld geïnvesteerd vermogen. In de praktijk worden kosten voor quotum vaak alleen berekend over het aangekochte quotum. Voor de fiscale verwerking zie blz. 34 e.v.

Algemeen, kosten

Norm Koopprijzen van land zonder melk

	1998	1999	2000
Grasland	€	€	€
-onverpacht	24 450	29 050	34 750
-verpacht	11 950	14 900	16 340
Bouwland			
-onverpacht	24 000	30 725	34 550
-verpacht	15 100	17 325	19 700

Bron: Land- en tuinbouwcijfers 2000 LEI-DLO, Centraal Bureau voor de Statistiek.

Statistiek Ontwikkeling van de prijs van melkquota, in euro per kilo quotum

	93/94 ¹⁾	94/95 ¹⁾	95/96 ¹⁾	96/97 ¹⁾	97/98 ¹⁾	98/99 ¹⁾	99/00 ¹⁾
Prijs quotum	1,79	1,75	1,68	1,57	1,60	1,67	1,74

¹⁾ periode van 1 mei tot 30 april

Bron: Bedrijveninformatienet van het LEI-DLO.

1.4.11 Bedrijfsomvang

Toelichting

Economisch gezien wordt de grootte van een bedrijf bepaald door de omvang van de productie of de toegevoegde waarde. Bij de Nederlands grootte eenheden (NGE) wordt alleen met de directe (proportioneel variabele) kosten rekening gehouden, terwijl bij de Standaard Bedrijfseenheid (SBE) ook de overige niet-factor kosten (o.a. afschrijvingen) op de opbrengsten in mindering worden gebracht. Het LEI-DLO berekent iedere 3 jaar de nieuwe NGE's en de nieuwe SBE's per dier- en gewassoort

Algemeen, kosten

Norm Normen voor bedrijfsgrootte en bedrijfstypering (SBE, NGE)

Code CBS	Veestapel (per dier, per jaar)	SBE 1997 ¹⁾	NGE 1996 ¹⁾
Rundvee			
201	Overig vrl. rundvee < 1 jr	0,50	0,227
203	Overig mnl. rundvee 1 jr	0,50	0,227
205	Overig vrl. jongvee 1-2 jaar	0,50	0,331
207	Mnl. jongvee 1-2 jaar	1,28	0,662
209	Overige vaarzen 2 jaar en ouder	0,50	0,331
211	Melk- en kalfkoeien	2,77	1,324
213	Fokstieren 2 jaar en ouder	1,28	0,662
214	Vleeskalveren witvlees	0,30	0,119
216	Vleeskalveren rosé	0,33	0,122
217	Vrl. vleesvee < 1 jaar	0,33	0,209
219	Overig mnl. vleesvee < 1 jaar	0,33	0,209
221	Vrl. vleesvee 1-2 jr.	0,33	0,209
223	Mnl. vleesvee 1-2 jr.	0,33	0,209
225	Vrl. vleesvee 2 jaar en ouder	0,33	0,209
227	Mnl. vleesvee 2 jaar en ouder	0,33	0,209
228	Zoogkoeien	0,63	0,374
229	Vlees- en weidekoeien	0,33	0,209
Varkens			
235	Biggen bij de zeug	0,00	0
237	Biggen niet bij de zeug	0,13	0,050
239	Vleesvarkens 20-50 kg	0,13	0,050
241	Vleesvarkens 50 kg	0,13	0,050
243	Opfokzeugen + beren 20-50 kg	0,24	0,072
245	Opfokzeugen 50 kg en meer	0,24	0,072
247	Gedekte zeugen	0,85	0,288
249	Zeugen bij biggen	0,85	0,288
251	Overige fokzeugen	0,85	0,288
253	Opfokberen 50 kg en meer	0,24	0,072
255	Dekrijpe beren	0,85	0,288
Pluimvee			
269	Vleeskuikens	0,0052	0,00165
271	Ouderdieren vleesrassen < 18 wkn.	0,009	0,00446
273	Ouderdieren vleesrassen ≥ 18 wkn.	0,0192	0,00719
275	Leghennen < 18 wkn. (incl. kuikens)	0,0035	0,00183
276	Leghennen 18 wkn. tot 20 mnd.	0,0077	0,00291
278	Leghennen 20 mnd. en ouder	0,0077	0,00291
287	Jonge vleeseenden	0,01	0,00396
291	Jonge vleeskalkoenen	0,018	0,00626
293	Kalkoenen eierproductie < 7 mnd.	0,032	0,01115
295	Kalkoenen eierproductie > 7 mnd.	0,07	0,02216
297	Overig pluimvee	0,01	0,00396

vervolg tabel op volgende bladzijde

Algemeen, kosten

vervolg tabel

Code CBS	Veestapel (per dier, per jaar)	SBE 1997 ¹⁾	NGE 1996 ¹⁾
Overige diersoorten			
260	Paarden < 3 jaar	0,70	0,283
261	Paarden >= 3 jaar	6,80	2,251
263	Pony's	3,70	1,158
265	Lammeren	0,12	0,076
266	Ooien	0,15	0,076
268	Overige schapen mannelijk	0,12	0,076
282	Melkgeiten	0,32	0,165
284	Overige geiten	0,04	0,047
232	Vleeskonijnen (excl. moederdieren)	0,011	0,004
233	Voedsters	0,223	0,071
290	Nertsen (moederdieren)	0,134	0,050
292	Vossen (moederdieren)	0,273	0,112
294	Overige pelsdieren (moederdieren)	0,203	0,112
Grasland en voedergewassen (per ha, per jaar)			
312	Triticale	1,2	0,81
359	Voederbieten	4,1	1,55
369	Luzerne	1,5	0,64
373	Snijmaïs	2,1	0,92
376	Corn cob mix	2,1	0,92
703	Blijvend grasland	2,0	0,91
715	Tijdelijk grasland	2,0	0,91

¹⁾ De jaartallen zijn de jaren die als basis hebben gediend voor de berekeningen.

Algemeen, kosten

1.4.12 Algemene kosten

1.4.12.1 Heffingen productschappen

Norm Om (praktijk)onderzoek, preventieve gezondheidszorg, het gezondheidsfonds, kwaliteitsbeheersing, afzetbevordering en pr-activiteiten te kunnen financieren worden in 2002 de volgende heffingen opgelegd door de verschillende Productschappen. Deze heffingen worden door de zuivelindustrie, slachterijen, slaggers en exporteurs veelal verrekend in de opbrengstprijzen voor de veehouders.

Heffingen zuivel

Heffing per 100 kg	€
Heffing op basis van melk	
- Veehouder	0,16
- Boerderijzuivelbereiders	0,26
- Zuivelindustrie ¹⁾	0,15
- Bijzonder heffing diergezondheidsfonds ²⁾	0,50
Heffing op basis van zuivelproducten	
- Boerderijzuivelbereiders	0,20
- Bevordering boterafzet ³⁾	
- Bevordering consumptiemelkverbruik ³⁾	

¹⁾ Mag niet worden doorberekend aan de veehouder.

²⁾ Bijzondere heffing in het kader van het diergezondheidsfonds 2002. De bijzondere heffing wordt maximaal 5 jaar opgelegd en is van tijdelijke aard.

³⁾ Met ingang van 2002 zijn de promotie-heffingen voor boter en consumptiemelk geschorst.

Algemeen, kosten

Heffingen, rundvee, varkens, schapen en geiten

Heffing per dier	Rund	Kalf	Jong kalf	Varken	Big	Schaap	Geit	Jonge geit
Gezondheidszorg, kwaliteit, veeziektefonds, afzet- bevordering, onderzoek gewone dienstverlening	7,25	1,52	1,01	0,97	0,59	1,05	0,59	0,59
Extra promotie	0,36			0,11				
Totale heffing	7,45	1,52	1,01	1,08	0,59	1,05	0,59	0,59
Bijzondere heffing dier- Gezondheidsfonds ¹⁾	9,08	2,11	2,11	0	0	0,34	0,25	0,18

¹⁾ Bijzondere heffing in het kader van het diergezondheidsfonds 2002. De bijzondere heffing wordt maximaal 5 jaar opgelegd en is van tijdelijke aard.

Heffingen eier- vleeskuiken- en kalkoensector

Heffing per 1 000 ingelegde eieren of opgezette dieren	Eier- sector	Vleeskuiken- sector	Kalkoenen- sector
Fokbedrijven	18,42	4,87	
Opfokbedrijven ((groot)ouder)	55,19 ¹⁾	55,19 ¹⁾	118,63
Vermeerderaars	192,51 ²⁾	242,29 ²⁾	303,13
Kuikenbroederijen	2,89	1,44	3,59
Opfokbedrijven leghennen	3,73		
Leghen-, vleeskuiken-, kalkoenhouders	59,00	2,48	36,75

¹⁾ Inclusief de Mg-heffing van € 39,58

²⁾ Inclusief de Mg-heffing van € 138,40

Heffingen konijnen, nertsen, vossen en eenden

Heffingen (individueel)

Voedsters (konijnen)	1,79	per stuk
Vleeskonijnen	13,22	per 100 stuks
Nertsen en vossen	35,96	per 100 moederdieren
Eenden		
- Kuikenbroeders	1,61	per 1 000 ingelegde eieren
- Houders	2,65	per 1 000 kg levend gewicht
- Slachterijen	3,67	per 1 000 kg geslacht gewicht

Bron: Productschap Zuivel en Productschappen Vee, Vlees en Eieren, 2002

Algemeen, kosten

1.4.12.2 Skaltarieven 2002 (biologische landbouw)

<i>Norm</i>	De tarieven in euro's (exclusief BTW) voor de primaire producenten	
	Eenmalige aansluitingskosten	€
	Bedrijfsaansluitingsbijdrage normale procedure	158,82
	Bedrijfsaansluitingsbijdrage spoedprocedure	385,71
	administratieve afhandeling bedrijfsaansluiting	68,07
	<i>Jaarlijkse heffing:</i>	
	Basisbijdrage (per jaar):	€
	Agrarische productie	249,58
	Afgifte bedrijfsaansluitingscertificaat (per keer)	11,34
	vermeerderd met:	
	Variabele bijdrage:	
	Melkveehouderij:	
	per koe	9,53
	per geit	1,77
	per schaap	2,45
	Vleesvee:	
	per vleesvarkensplaats	1,04
	per vleeskalfplaats	1,95
	per zoogkoe	3,86
	per stier	3,86
	per schaap/lam	1,04
	per geit	0,54
	per kip	0,05
	per eend	0,07
	per kalkoen	0,08
	Fokvee:	
	per stier	6,35
	per ram	1,50
	per ooi	1,50
	per zeug	6,44
	per bok	1,50
	per beer	3,40
	Leghennen:	
	per legkip	0,14
	per opfokken tot 18 weken	0,02
	Jongvee:	
	per geitelam	0,54
	per kalf 0 - 1 jaar	1,50
	per pink 1 - 2 jaar	1,95
	per varken 20 - 50 kg	0,54
	Voedergewassen (o.a. gras, grasklaver, snijmaïs, CCM, graansilage, voederbieten):	
	per ha voedergewassen	4,40
	Granen (o.a. tarwe, gerst, rogge, haver, tritcale, quinoa):	
	per ha granen	5,45

Veehouderijbedrijven zijn vrijgesteld van de heffing op die producten die op het eigen bedrijf voor eigen ruwvoervoorziening worden geproduceerd.

Algemeen, kosten

1.4.13 Diverse algemene kosten

Toelichting

De algemene kosten zijn per bedrijf weergegeven in euro's.

<i>Norm</i>	€
Boekhouding ^{1a)}	3 000
Betaalde dienstverlening ^{1b)}	1 500
WA-verzekering ^{2a)}	180
Milieuschadeverzekering ^{2a)}	165
Rechtsbijstandverzekering agrariërs ^{2b)}	360
Werktuigenverzekering ^{2c)}	190
Telefoon (excl. privé)	350
Bedrijfskleding	350
Lid bedrijfsverzorgingsdienst	750
Contributie en abonnementen	400
Kantoorbenodigdheden	450
Auto ³⁾	1 400
Onroerendzaakbelasting ^{4a)} (per OZB-eenheid van € 5 000)	15,73
Polder- en waterschapslasten ^{4b)}	
gebouwen (per OZB-eenheid)	0,626
grond per hectare	32,74
Overige algemene kosten	500

^{1a)} De boekhoudingen op de bedrijven zijn zeer gevarieerd. De prijs voor de boekhouding is een indicatie en heeft onder andere betrekking op:

- De verwerking van de boekhouding, het verzorgen van de aangifte in de landbouwregeling en bespreking van het verslag met de cliënt 2 300
- Bedrijven met maatschap 700

Totaal 3 000

^{1b)} Meer uitgebreide dienstverlening, zoals voorlichting op technisch, economisch, fiscaal en juridisch gebied 1 200
 Begeleiding MINAS 250

1 450

^{2a)} De premie WA-verzekering en de premie milieuschadeverzekering zijn afhankelijk van de risicocomponenten, de bedrijfsomvang en de voorwaarden (dekking = € 1 135 000 per gebeurtenis).

Bron: Interpolis, 2002

^{2b)} De premie rechtsbijstandsverzekering is afhankelijk van de bedrijfsgrootte, reeds genomen preventieve maatregelen en de voorwaarden. De jaarpremie is gebaseerd op een volledige, agrarische polis voor een gemiddeld gezinsbedrijf.

Bron: Interpolis, 2002

Algemeen, kosten

- 2c) De premie werktuigenverzekering is afhankelijk van het vermogen van het werktuig (trekker), regio, dekkingsvariant, no claimpercentage en eventuele overige toeslagen en/of kortingen (premie gebaseerd op gemiddelde dekking en WA tot € 2 270 000 per gebeurtenis).
Bron: Interpolis, 2002
- 3) De bepaling van de autokosten kan gebeuren door de werkelijke kosten voor afschrijving, rente, onderhoud, brandstof, wegenbelasting en verzekering op te tellen. Hiervan kan het aandeel privé (25 % van de cataloguswaarde) worden afgetrokken.
Ook kunnen de autokosten bepaald worden met behulp van een 'verplichte' kilometeradministratie x € 0,28 per km (fiscale vrijstelling).
- 4a) De onroerendzaakbelastingen worden geheven naar de waarde in het economische verkeer van de onroerende zaak volgens de Gemeentewet. Het gewogen gemiddelde tarief van de eigenaren- en gebruikersbelasting (niet woning) van alle gemeenten in 2001 was € 15,74 per € 5 000 economische waarde.
Bron: Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden, 2002
- 4b) Sinds 1 januari 1995 zijn de Waterschappen op grond van de waterschapswet voor de waarde bepaling van het gebouwd onroerend goed overgeschakeld op de waarde in het economische verkeer, zoals bedoeld voor de heffing van de onroerend zaakbelastingen. Het gemiddelde tarief voor 2002 is begroot op € 0,626 per OZB-eenheid (€ 5 000) en € 32,74 per hectare.
Bron: CBS, 2002

1.4.14 Elektriciteit

Norm Elektriciteitsprijs per kWh (prijzen zijn exclusief Ecotax)

- Hoog tarief € 0,12 (€ 0,11 – € 0,13)
- Laag tarief € 0,07 (€ 0,06 – € 0,07)
- Gemiddeld¹⁾ € 0,10

¹⁾ Het gemiddeld tarief is het gemiddelde van 70 % hoog tarief en 30 % laag tarief. De prijzen gelden voor kleinverbruikers met maximaal 50 000 kWh per jaar.
Vastrecht bij dubbeltariefmeting : € 45,00 tot € 77,00 per jaar

Bij zwaardere(> 1x35A) netaansluitingen is meer vastrecht verschuldigd (€ 180,00 en € 450,00).

Prijs voor grootverbruikers is afhankelijk van de afname.
Grootverbruikers kunnen het beste navraag doen bij hun energiebedrijven.
Grootverbruikers zoals varkens- en pluimveehouders, zijn niet meer gebonden aan een regio maar kunnen vrij kiezen voor een energiebedrijf.

Ecotax

Over elektriciteit wordt energiebelasting, de zgn. Ecotax, geheven. Het tarief vanaf januari 2002 bedraagt:

0	-	10.000 kWh	€ 0,0715/kWh
10.000	-	50.000 kWh	€ 0,0238/kWh
50.000	-	10.000.000 kWh	€ 0,0100/kWh

Bron: EnergieNed

Algemeen, kosten

1.4.15 Aardgas

<i>Norm</i>	Aardgasprijs per m ³	€ 0,285
	Vastrecht per jaar	€ 32 tot € 73

De prijs geldt voor kleinverbruikers met maximaal 170 000 m³ per jaar.
De prijs van aardgas is inclusief BTW en exclusief ecotax.

Ecotax

Over aardgas wordt energiebelasting, de zgn. Ecotax, geheven. Het tarief vanaf januari 2002 bedraagt:

0	-	5000 m ³	€ 0,15/ m ³
5000	-	170.000 m ³	€ 0,07/ m ³
170.000	-	1.000.000 m ³	€ 0,01/ m ³

1.4.16 Overige brandstoffen

<i>Norm</i>	Propaangas per 100 liter (excl. tankhuur en afname van ca. 3000 liter)	€ 54,50

<i>Norm</i>	Gasolie per 100 liter (gekleurd, excl. tankhuur):	
	• bij afname minder dan 4000 liter	€ 56,50
	• bij afname van meer dan 4000 liter	€ 54,00

<i>Norm</i>	Dieselolie kost per 100 liter (gasolie blank, excl. tankhuur):	
	• bij afname <4000 liter	€ 75,60
	• bij afname >4000 liter	€ 78,05

Bron: Nederlandse Organisatie voor energie-branche (NOVE), op basis van de prijzen in april 2002.

Algemeen, kosten

1.4.17 Water

Norm Waterprijs per m³ € 1,16

De waterprijs is inclusief grondwaterbelasting (€ 0,18 per m³) en inclusief BTW (6 %), maar exclusief € 0,13 per m³ belasting op leidingwater. Over de eerste 300 m³ leidingwater moet deze belasting op leidingwater worden betaald.

De waterprijzen verschillen per provincie. In de provincies gelden de volgende prijzen:

	€
Groningen	0,92
Friesland	1,17
Drenthe	0,91
Flevoland	1,29
Overijssel	1,26
Gelderland	1,07
Noord-Brabant	0,98
Zeeland	1,04
Limburg	1,44
Noord-Holland	1,48
Zuid-Holland	1,34
Utrecht	1,00
Vastrecht per jaar	0,00 tot 66,00

Bron: VEWIN, op basis van prijzen in maart 2002

Binnen een provincie kan het water worden betrokken van verschillende waterleidingbedrijven waardoor enig prijsverschil kan ontstaan.

1.4.18 Verontreinigingsheffing 2002

Norm De verontreinigingsheffing per vervuilingseenheid is gemiddeld € 46,00. Binnen Nederland is er een variatie mogelijk van € 36,00 tot € 60,00. Een melkveehouderijbedrijf wordt voor 6,2 vervuilingseenheden aangeslagen. Indien het voorspoelwater niet wordt geloosd wordt ook de aanslag teruggebracht naar 3 vervuilingseenheden (in sommige gevallen zelfs naar 1 vervuilingseenheid).

Algemeen, kosten

1.4.19 Graslandkosten

Toelichting

Voor het berekenen van totale graslandkosten bij melkvee kunt u het programma BBPR van het PV gebruiken. De voerkosten, bemestingskosten, kosten loonwerk, kosten ruwvoeropslag en kosten graslandverzorging variëren op een melkveebedrijf zeer sterk. Indien u een schatting wilt maken van de jaarlijkse kosten van grasland voor schapen, geiten en zoogkoeien kunt u de onderstaande opzet gebruiken. Hierbij is uitgegaan van 200 % maaien.

Norm

Graslandkosten per ha

				€
Bemesting	200 kg	N	à € 0,55	110
	30 kg	P ₂ O ₅	à € 0,50	15
	80 kg	K ₂ O	à € 0,30	24
	overige			51
				200
Loonwerk	mestuitrijden			135
	inkuilen en vastrijden			330
	sloten reinigen			25
				490
Kuilafdekking				27
Herinzaai en graslandverzorging (gemiddeld)				83
Graslandkosten per hectare (200 + 490 + 27 + 83)				800

1.5 Overzicht van EEG-premies voor de veehouderij

Toelichting

In de onderstaande tabel staan de te verkrijgen dierpremies. Voor de voorwaarden waaraan moet worden voldaan om voor de premies in aanmerking te komen dient u de brochures over de desbetreffende premiereregeling te raadplegen. Deze zijn eventueel te bestellen bij het kantoor van LASER in uw regio.

In de hoofdstukken over vleesstieren, zoogkoeien en schapen van deze uitgave van de KWIN-Veehouderij kunt u gedetailleerdere informatie over deze dierpremies vinden.

Norm

Diersoort	Premie per dier €
Stieren	210,00
Ossen	150,00
Ooien	21,00
Zoogkoeien	200,00
Extra premies bij lage veebezetting ¹⁾	
- bij een veebezetting van 1,4 tot 1,8 GVE/ha	40,00
- bij een veebezetting lager dan 1,4 GVE/ha	80,00

¹⁾ Geldt niet voor ooien.

In de onderstaande tabel staan de te verkrijgen premies per hectare voor granen en voor snijmaïs.

Uiteraard geldt ook hier hetzelfde als voor de te verkrijgen dierpremies.

Norm

Gewas	Premie per hectare €
Snijmaïs	419,58
Granen	
- Regio 1	446,04
- Regio 2	309,56

1.6 Subsidieregeling agrarisch natuurbeheer

Toelichting

Weergegeven zijn alleen de individueel af te sluiten lichtere pakketten. Volledige informatie is op te vragen via LASER.
Beheersbijdragen per eenheid per jaar op basis indexering beheersbijdragen 2002

Norm

Vergoedingen binnen mestaanwendgebieden per ha (euro's)

	Veen	Klei	Zand
Ontwikkeling kruidenrijk grasland	895,76	1 031,44	1 058,22
Instandhouding kruidenrijk grasland	999,22	1 138,53	1 163,95
Kruidenrijk weiland	895,76	1 031,44	1 058,22
Bonte weiderand	1 151,24	1 293,73	1 319,14
Bonte hooirand	1 151,24	1 293,73	1 319,14
Kruidenrijke zomen	1 896,80	2 051,09	2 075,59
Landschappelijk waardevol grasland	397,51	421,56	481,46
Weidevogelgrasland met een rustperiode			
- 1 april tot 1 juni	462,40	308,12	368,02
- 1 april tot 8 juni	520,03	489,63	570,86
- 1 april tot 15 juni	637,11	676,13	732,86
- 1 april tot 22 juni	692,92	729,22	776,87
Vluchtheuvels voor weidevogels	637,11	676,13	732,86

Norm

Vergoedingen binnen mestafzetgebieden per ha

	Veen	Klei	Zand
Ontwikkeling kruidenrijk grasland	759,17	883,96	887,59
Instandhouding kruidenrijk grasland	862,64	990,60	993,32
Kruidenrijk weiland	759,17	883,96	883,59
Bonte weiderand	1 014,65	1 145,80	1 148,52
Bonte hooirand	1 014,65	1 145,80	1 148,52
Kruidenrijke zomen	1 760,21	1 903,15	1 904,97
Landschappelijk waardevol grasland	342,15	354,86	392,52
Weidevogelgrasland met een rustperiode			
- 1 april tot 1 juni	366,20	290,87	328,54
- 1 april tot 8 juni	422,83	427,91	486,00
- 1 april tot 15 juni	540,91	569,49	603,07
- 1 april tot 22 juni	597,17	622,13	646,64
Vluchtheuvels voor weidevogels	540,91	569,49	603,07

Algemeen, EEG-premies en beheersvergoedingen

Norm Landbouw met natuurlijke handicaps

Vergoedingen per ha

- veen	117,98
- klei of zand	81,68

Norm Vergoeding landschapspakket per % bedekking

	50 -75 %	75 – 90 %	> 90 %
Houtwal per ha	297,23	446,97	594,45
Houtkade en landscheiding per ha	297,23	446,97	594,45
Landweer per ha	297,23	446,97	594,45
Singel per ha	270,00	460,00	504,00
Elzensingel per 100 m lengte	13,61	20,42	27,23

Norm Vergoeding instandhouding landschappelijke elementen

€

Geriefhoutbosje per ha	540,00
Knip en scheerheg per strekkende meter	1,01
Struweelhaag per strekkende meter	0,23
Knotbomenrij per boom	3,63
Grubbe en holleweg per ha talud	1 350,00
Hoogstamboomgaard per boom	11,80
Eendenkooi per ha	1 521,53
Poel	
- 75m ²	42,20
- 75-175m ²	66,71
- > 175m ²	84,86
Rietzoom en kleine rietperceel per ha	
- rijland	567,23
- vaarland	816,80
Raster per meter	0,44

Bron: Brochure Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer, Dienst Landelijk Gebied

2 Melkvee

2.1	Opbrengsten	141
2.1.1	Melkproductie	141
2.1.1.1	Statistiek	141
2.1.1.2	Melkrijksberekening met BBPR	144
2.1.2	Globale melkrijksberekening	145
2.1.2.1	Melkrijks en productiebeperkende maatregelen	146
2.1.2.2	Meetmelk	147
2.1.2.3	Productie per ras	147
2.1.2.4	Bedrijfsstandaardkoe	147
2.1.2.5	Netto-opbrengst	147
2.1.2.6	Koe-index	148
2.1.2.7	Inet	148
2.1.3	Vruchtbaarheid	149
2.1.4	Omzet en aanwas	149
2.1.4.1	Uitstoot en uitval	149
2.1.4.2	Omzet en aanwas per dier	150
2.1.4.3	Vervangingswaarden	151
2.2	Toegerekende kosten vee	152
2.2.1	Voerkosten	152
2.2.1.1	Voerprijzen	152
2.2.1.2	Vervoederingsverliezen	155
2.2.2	Kosten gezondheidszorg	156
2.2.3	Overige toegerekende kosten melkvee	157
2.2.3.1	Stro en strooisel	157
2.2.3.2	Scheren en klauwverzorging	157
2.2.3.3	Dekgeld	158
2.2.3.4	Kosten dienstverlening CR-Delta	159
2.3	Toegerekende kosten grasland	161
2.3.1	Bemesting	161
2.3.1.1	Prijzen meststoffen	161
2.3.1.2	Bemestingskosten	162
2.3.2	Graslandverbetering	164
2.3.2.1	Kosten herinzaai	164
2.3.2.2	Kosten doorzaai	165
2.3.3	Overige toegerekende kosten grasland	166
2.3.3.1	Onkruidbestrijding en bestrijding van ziekten en plagen	166
2.3.3.2	Afrastering	166
2.3.4	Opslag en bewaring kuilgras	166
2.3.5	Slootonderhoud	167
2.3.6	Invloed van enkele cultuurtechnische factoren	169
2.3.6.1	Graslandopbrengstdepressie	169
2.3.6.2	Baten door verbetering van cultuurtechnische omstandigheden	172
2.4	Overige toegerekende kosten	174
2.4.1	Toegerekende kosten voedergewassen	174

Melkvee, opbrengsten

2.4.2	Opbrengstgegevens krachtvoervangers	175
2.4.3	Opbrengstgegevens snijmaïs	176
2.4.4	Opslag en bewaring snijmaïs	176
2.4.5	Opslag en bewaring overige voedergewassen	177
2.4.6	Opslag en bewaring bijproducten	178
2.5	Saldoberekeningen	179
2.6	Verloop van het saldo	183
2.7	Niet-toegerekende kosten	184
2.7.1	Bouwwerken	184
2.7.1.1	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten stal	184
2.7.1.2	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten overige gebouwen	186
2.7.2	Installaties	187
2.7.2.1	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten	187
2.7.2.2	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten krachtvoer- en melkgiftregistratiecomputer	187
2.7.3	Melkwinning	189
2.7.3.1	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten	189
2.7.3.2	Energieverbruik	193
2.8	Boerderijzuivelbereiding	195
2.8.1	Opbrengsten	195
2.8.1.1	Opbrengst per 100 kg. melk	195
2.8.1.2	Opbrengstprijzen van diverse boerderijzuivelproducten.	196
2.8.2	Toegerekende kosten(excl. arbeid)	196
2.8.3	Niet-toegerekende kosten	197
2.8.3.1	Gebouwen en inrichting kaasbereiding	197
2.8.3.2	Arbeidsbehoefte	197
2.9	Biologische melkveehouderij	198
2.9.1	Opbrengsten	198
2.9.1.1	Melk	198
2.9.1.2	Omzet en aanwas	199
2.9.2	Toegerekende kosten	199
2.9.2.1	Voerkosten	199
2.9.2.2	Bemestingskosten	199
2.9.2.3	Kosten gezondheidszorg	199
2.9.2.4	Dekgeld	200

2.1 Opbrengsten

2.1.1 Melkproductie

2.1.1.1 Statistiek

Toelichting

De veehouder wordt uitbetaald per kg vet en eiwit en wordt gekort voor de geleverde liters melk. De vet- en eiwitprijs kan per periode variëren. Per periode is er een toeslag of korting om de levering van melk in de winterperiode te stimuleren. Daarnaast worden er vaste kosten in rekening gebracht.

Kortingen, toeslagen en nabetaaling voor 2001

	Noord/Oost	West/Zuid
	€	€
Kortingen per maand	111,18	29,50
Negatieve grondprijs per 100 kilo melk	3,11	5,20
Kwantumtoeslag/100kg		
100 000 – 200 000	0,00	0,45
200 000 – 300 000	0,00	0,68
300 000 – 500 000	0,00	0,91
500 000 – 700 000	0,00	1,02
700 000 en meer	0,00	1,13
Ledenbewijzen/aandelen	0,326 ¹⁾	0,00 ²⁾
Nabetaaling 2001	1,68/100 kg melk	0,25/kg vet ³⁾ 0,75/kg eiwit

- 1) Wanneer de onderneming winst maakt, in een productiejaar, ontvangen de leden/veehouders via de coöperatie dividend op aandelen A en, als ze in het bezit zijn van aandelen B, dividend op aandelen B. In 2001 werd er € 2,89 dividend per aandeel A uitgekeerd. Dit kwam neer op ongeveer € 0,33 per 100 kg melk. Per aandeel B werd er in 2001 € 5,78 uitgekeerd. Het bezit van aandelen B is niet gekoppeld aan de hoeveelheid geleverde melk.
- 2) Op de melkprijs van leden die geen of onvoldoende ledenbewijzen bezitten, wordt in 2000 voor het niet door ledenbewijzen gedekte deel een korting van € 0,55 per 100 kilo melk toegepast.
- 3) Leden van Campina Melkunie zijn verplicht om vanuit hun contante nabetaaling € 0,60 per 100 kilo melk te storten op rentedragende, verhandelbare obligaties. Over deze obligaties betaalt Campina Melkunie rente aan de leden. Deze rente wordt jaarlijks vastgesteld en is één procent hoger dan het gemiddelde rendement op 4-5-jarige staatsobligaties.

Melkvee, opbrengsten

Heffingen Productschap Zuivel

Door het Productschap Zuivel worden een aantal heffingen opgelegd. Deze worden door de zuivelfabriek ingehouden op de melkprijs.

In 2002 is deze heffing als volgt opgebouwd (bedragen per 100 kilo melk):

- PZ-administratieve heffing € 0,02
- heffing melkveehouderij € 0,03
- heffing gezondheidszorg voor runderen € 0,11
- bijzondere heffing Mond en Klauwzeer € 0,50
- totaal € 0,66

Kortingen en toeslagen voor 2001, excl. BTW. Prijs vet en eiwit gerealiseerd in 2001, excl. BTW.

maand	Noord/Oost			West/Zuid		
	toeslag/ korting per 100 kg	prijs vet/kg	prijs eiwit/kg	toeslag/ korting per 100 kg	prijs vet/kg	prijs eiwit/kg
Januari	0	3,83	5,15	0	3,13	6,06
Februari	0	3,55	5,51	-0,91	3,07	5,87
Maart	-2,27	3,55	5,51	-0,91	3,01	5,93
April	-2,27	3,63	5,48	-0,91	3,06	5,92
Mei	-2,27	3,63	5,48	-0,91	3,10	5,97
Juni	-2,27	3,75	5,68	-0,91	3,12	5,26
Juli	-2,27	3,89	5,52	0	3,17	6,17
Augustus	3,63	3,99	5,82	3,63	3,06	6,31
September	3,63	3,99	5,82	3,63	3,10	6,34
Oktober	3,63	3,83	4,39	3,63	3,10	6,34
November	3,63	3,55	4,76	3,63	3,03	6,43
December	0	3,55	4,76	3,63	3,06	6,31

Melkvee, opbrengsten

Statistiek Ontwikkeling melkprijs in euro's per 100 kg melk en melkprijzen per regio (werkelijk vergelijkbare melkprijzen)

	prestatie waarde (gld)	vet %	eiwit %	Melkprijzen per regio (gld)		
				Noord	Oost	West/Zuid
1992	36,32 ¹⁾	4,42	3,46	36,32	35,96	36,03
1993	36,28 ¹⁾	4,45	3,48	36,09	35,50	36,03
1994	35,41 ¹⁾	4,43	3,47	35,12	34,31	34,70
1995	34,58 ¹⁾	4,40	3,48	34,56	33,99	34,11
1996	34,06 ¹⁾	4,44	3,48	34,13	33,48	33,64
1997	35,37 ¹⁾	4,41	3,47	35,19	34,29	34,82
1998	37,16 ¹⁾	4,35	3,46	35,73	35,73	36,04
1999	34,38 ²⁾	4,35	3,46	33,34	33,34	33,70
2000	34,56 ²⁾	4,35	3,46	34,63	34,63	33,76
2001	37,80 ²⁾	4,35	3,46	37,21	37,21	36,90

¹⁾ Gemiddelde prestatiewaarde van alle zuivelbedrijven

²⁾ Prestatieprijs van Campina Melkunie

Bron: Melkprijzen onderzoek van 'Boerderij' en Productschap Zuivel
Prestatie prijs fabriek is inclusief heffingen Productschap Zuivel e.d.

Melkvee, opbrengsten

2.1.1.2 Melkrijksberekening met BBPR

MELKPRIJS

BBPR Versie 9.00

Praktijkonderzoek Veehouderij

Naam invoerset : KWIN
 Omschrijving : Melkrijksberekening voor de KWIN-Veehouderij
 Maatschappij : Friesland Coberco Dairy Foods
 Melkleverantie : 450 000 kg
 Kalfpatroon : gespreid

1. MELKGELD

	Hoeveelheid	Prijs (euro)	Totaal (euro)
Vet (4,35)	19 573 kg	3,73/kg	73 007
Eiwit (3,45)	15 525 kg	5,80/kg	90 045
Negatieve grondprijs	450 000 kg	-3,11/100 kg	-13 995
Wintermelktoeslag	134 800 kg	3,63/100 kg	4 893
Zomerelkkorting	209 400 kg	-2,27/100 kg	-4 753
Vaste kosten melkafrekeningen	12 stuks	-111,18/stuk	-1 334
Melkgeld exclusief BTW, nabetaling en dividend			147 863
Nabetaling			7 560
Totaal exclusief BTW			155 423
BTW - landbouwtaarif (5,374 %)			8 352
Dividend op aandelen A	450 000 kg	0,326/100 kg	1 467
Totaal melkgeld (bruto)			165 242

2. HEFFINGEN

Heffing Productschap Zuivel	450 000 kg	0,02/100 kg	90
Heffing melkveehouderij	450 000 kg	0,03/100 kg	135
Heffing gezondheidsdienst	450 000 kg	0,11/100 kg	495
Bijzondere heffing MKZ	450 000 kg	0,50/100 kg	2 250
Totaal heffingen			2 970

3. NETTO MELKGELD EN MELKPRIJS

Totaal netto melkgeld (bruto melkgeld - heffingen)			162 272
Gemiddelde melkrijks in eurocenten per kg			36,06

2.1.2 Globale melkprijsberekening

Toelichting

Van de verwachte opbrengstprijs van melk voor producenten kan slechts een indicatie worden gegeven, gezien het grote aantal onzekerheden waarmee ze is omgeven. Voor begrotingsdoeleinden wordt derhalve een indicatie gegeven (hoe onbetrouwbaar ook) van de te verwachten melkprijs voor producenten. Het gevaar is echter groot dat verwachtingen worden verabsoluteerd en een eigen leven gaan leiden. Vooral wanneer ze een te grote nauwkeurigheid suggereren. In ogenschouw nemend hoe de melkprijs tot stand komt, zijn ontwikkelingen op de zuivelmarkt geanalyseerd. Op basis hiervan is een melkprijsverwachting geformuleerd voor de melkprijsjaren 2002 tot 2005.

Omdat de melkprijs van individuele bedrijven sterk samenhangt met het vet- en eiwitgehalte, is getracht in de formule de invloed hiervan zoveel mogelijk tot uitdrukking te brengen. Daarvoor is aangesloten bij de gangbare uitbetalings-systematiek en de over meerdere jaren gerealiseerde prijzen. Op deze manier kan invloed van de individuele bedrijfssituatie via de formule zichtbaar worden gemaakt.

Via de vaste aftrekpost wordt aansluiting gezocht bij gerealiseerde producentenprijzen en de verwachting van de marktontwikkeling. De invloed van de verwerkingskosten, heffingen, seizoentoeslagen, niet "melkgebonden" opbrengsten of verliezen zoals vergoeding op aandelen of ledenbewijzen, en de voorziene dalende trend, wordt in de formule weergegeven door deze vaste aftrekpost.

Norm Globale melkprijsberekening 2002 tot 2005, gebaseerd op survey bedrijfsleven en analyse ontwikkelingen zuivelmarkt (wordt elk jaar geactualiseerd)

Berekening volgens globale formule (incl. BTW)

Melkprijs 2002-2005 =

$$(\text{vetprijs} \times \text{vet} \%) + (\text{eiwitprijs} \times \text{eiwit} \%) - (\text{vaste korting/kg})$$

vetprijs	€ 3,70	vet % =	werkelijk gehalte (voorb. 4,43)
eiwitprijs	€ 6,20	eiwit % =	werkelijk gehalte (voorb. 3,47)
vaste korting	€ 3,70		

Voorbeeld: Berekening melkprijs 2002-2005 met fictieve gehalten

Melkprijs 2001-2005 =

$$3,70 \times 4,43 + 6,20 \times 3,47 - 3,70 = 34,20 \text{ euro/100 kg}$$

Verwachte melkprijs 2005 tot 2010

Gezien de ontwikkelingen van het EU markt- en prijsbeleid (Agenda 2000), wordt het beleid van de zuivelondernemingen in de afzetstrategie van de zuivel steeds belangrijker. Vanaf 2005 zal de wijze waarin de ondernemingen hierin slagen bepalend zijn voor de melkprijs. Nog meer dan nu het geval is, zal dan de melkprijs worden bepaald door de toegevoegde waarde van producten. Leveranciers van ondernemingen die hier onvoldoende toe in staat zijn, zullen worden geconfronteerd met een verlaging van de melkprijs met circa 15%. Hiervan wordt de helft opgevangen door inkomenstoelagen.

Melkvee, opbrengsten

2.1.2.1 Melkprijs en productiebeperkende maatregelen

Statistiek Richtprijzen en percentages superheffing in de afgelopen 11 jaar

Jaar	Richtprijs melk met 3,7 % vet	% van de richtprijs	Superheffings-tarief	Verlaging/verruiming (%) t.o.v. jaar voorafgaand	% Quota t.o.v. 1983
91/92	35,57	115	37,46	0,00	82,54
92/93	32,27	115	37,11	+ 1,10	81,46
93/94	31,37	115	36,07	- 0,82	80,79
94/95	31,34	115	35,52	+ 0,53	81,22
95/96	30,09	115	34,61	0,00	81,22
96/97	30,90	115	35,54	0,00	81,22
97/98	31,39	115	36,10	0,00	81,22
98/99	30,98	115	35,63	0,00	81,22
99/00	30,98	115	35,63	0,00	81,22
00/01	30,98	115	35,63	0,00	81,22
01/02	30,98	115	35,63	0,00	81,22

Bron: Productschap Zuivel en zuivelbedrijven

Toelichting

De hoeveelheid geleverde melk moet worden gecorrigeerd als het vetgehalte van de geleverde melk hoger is dan het referentiegehalte voor vet dat voor het veehouderijbedrijf geldt. Voor elke 0,1 % vet per kg melk boven het referentievetgehalte dient de geleverde hoeveelheid melk, op basis waarvan de superheffing wordt berekend, met 1,8 % te worden verlaagd. De hoeveelheid geleverde melk mag niet altijd gecorrigeerd worden als het vetgehalte van de geleverde melk lager is dan het referentiegehalte voor vet dat voor het veehouderijbedrijf geldt. Er mag dan alleen gecorrigeerd worden als de in Nederland geproduceerde hoeveelheid vet in het betreffende jaar hoger is dan het in 1986 vastgestelde landelijke hoeveelheid kg vet referentie. Dit blijkt in de praktijk vaak het geval te zijn.

Melkquotum

Met het quotum dat voor vet is gecorrigeerd, kan men bepalen hoe groot de melkproductie moet zijn om dit quotum precies vol te melken.

Formule voor berekening van het quotum:

$$\text{Quotum kg melk} / (1 + (\text{werkelijk vet \%} - \text{ref. vet \%}) \times 0,18)$$

Superheffing

Formule voor berekening van de superheffing:

$$[\text{Geleverde kg melk} \times \{1 + (\text{werkelijk vet \%} - \text{ref. vet \%}) \times 0,18\} \text{quotum}] \times \text{EU richtprijs} \times \text{heffings \%} / 10.000$$

Melkvee, opbrengsten

2.1.2.2 Meetmelk

Toelichting

Formule voor het berekenen van de hoeveelheid meetmelk (FPCM = Fat and Protein Corrected Milk):

$$\text{FPCM} = (0,337 + 0,116 \times \text{vet \%} + 0,060 \times \text{eiwit \%}) \times \text{melkhoeveelheid}$$

2.1.2.3 Productie per ras

Statistiek Melkproductie van de stamboekkoeien per ras, omgerekend naar 305 dagen (melkcontrole)

Ras	Productie (kg)	Vet (%)	Eiwit (%)	V+E (kg)
Zwartbont	8311	4,35	3,43	646
Roodbont	7325	4,52	3,54	590
Gemiddeld	8092	4,38	3,45	633

Gemiddelde productie in Nederland omgerekend naar 305 dagen in 2001

Bron: NRS, situatie 2001

2.1.2.4 Bedrijfsstandaardkoe

Statistiek Gemiddelde BSK per Bedrijfsstandaardkoe-klasse

BSK-klasse	Fractie	Aantal
Gemiddelde	bedrijven	BSK
	(%)	
1	25	5 551
2	25	5 551
3	25	5 551
4	25	5 552
Gemiddeld	100	22 205

Bron: NRS situatie 2001

2.1.2.5 Netto-opbrengst

Statistiek Gemiddelde NO per Netto-opbrengst-klasse

NO-klasse	Fractie (%)	Aantal bedrijven	Gemiddelde NO
1	25	5 454	3 733
2	25	5 454	4 450
3	25	5 454	4 838
4	25	5 552	5 344
Gemiddeld	100	22 214	4 591

Bron: NRS, situatie 2001

Melkvee, opbrengsten

2.1.2.6 Koe-index

Toelichting

Gemiddelde fokwaarden van koeien voor productie, per rasgroep, per geboortjaar (basis 2000).

Geboortjaar	kg melk	% vet	% eiwit	Inet (gld)
<i>Zwartbont</i>				
1999	223	-0,01	0,03	105
1998	208	0,01	0,03	93
1997	123	0,00	0,03	64
1996	56	-0,02	0,00	18
1995	-42	0,01	0,01	-8
1994	-166	0,02	0,01	-59
<i>Roodbont</i>				
1999	171	0,04	0,06	114
1998	71	0,01	0,07	81
1997	-5	0,00	0,05	37
1996	-109	0,00	0,05	-6
1995	-214	0,01	0,06	-34
1994	-295	0,00	0,06	-66
<i>MRIJ</i>				
1999	91	0,10	0,10	100
1998	96	0,02	0,03	56
1997	74	0,00	0,03	43
1996	8	-0,01	0,01	11
1995	-57	-0,01	0,00	-21
1994	-81	0,03	0,02	-16

Bron: NRS, situatie 2001

2.1.2.7 Inet

Toelichting

De wegingsfactoren voor het berekenen van de netto-melkgeldindex zijn gebaseerd op een toekomstbeeld zonder contingentering en uitbetalingsprijzen voor vet en eiwit van resp. € 2,00 en € 6,02 (verhouding 1 : 3). Ze gelden bij benadering ook voor situaties met melk-of vetcontingentering waarin prijzen voor vet en eiwit zich verhouden als 1:2.

De netto-melkgeldindex (Inet) van een koe of stier wordt berekend uit de fokwaarden voor melk, vet en eiwit, volgens de formule:

$$\text{Inet} = (-0,15 \times F_m) + (2 \times F_v) + (12 \times F_e)$$

waarin:

- F_m = fokwaarde kg melk
- F_v = fokwaarde kg vet
- F_e = fokwaarde kg eiwit

2.1.3 Vruchtbaarheid

Toelichting

Vruchtbaarheidskengetallen NRS

Omschrijving	Gemiddelde
Percentage correcte inseminaties	49
Interval afkalven -1e inseminatie (dagen)	100
Percentage niet terug binnen 56 dagen	69
Inseminatiegetal	1,78
Tussenkalftijd (dagen)	408
Verwachte tussenkalftijd (dagen)	413
Leeftijd afkalven vaarzen (jaar)	2,02

Bron: NRS, situatie 2001

2.1.4 Omzet en aanwas

2.1.4.1 Uitstoot en uitval

Toelichting

Normatieve uitstoot en uitval

- uitstoot: actief, moment van afvoer te beïnvloeden, opbrengstprijz: zie statistiek prijzen
- uitval: plotseling, onvoorzien, moment van afvoer niet te beïnvloeden, opbrengstprijz gemiddeld zeer laag

Norm

- Ouder vee
 - Uitstoot 28 % van gemiddeld aanwezige melkkoeien.
 - Uitval 2 % van gemiddeld aanwezige melkkoeien.
- Pinken (1-2 jr)
 - Uitstoot 6 % van gemiddeld aanwezige pinken. (uitgangspunt: uitsluitend jongvee voor vervanging)
 - Uitval 2 % van gemiddeld aanwezige pinken.
- Vaarskalveren (0-1 jr)
 - Uitstoot 0 % van gemiddeld aanwezige kalveren.
 - Uitval:
 - Perinatale sterfte (0-24 uur): 7 % van aantal geboren kalveren
 - 24 uur tot 2 maand: 3 % van het aantal levende kalveren na 24 uur
 - 2 maand -1 jaar: 2 % van het aantal levende kalveren na 24 uur

2.1.4.2 Omzet en aanwas per dier

Toelichting

BBPR

Met behulp van het BedrijfsBegrotingsProgramma Rundveehouderij (BBPR) kan de omzet en aanwas per bedrijf berekend worden. Uitgangspunt voor deze berekening is een stabiele veestapel. Het aantal af te zetten dieren van verschillende diercategorieën, wordt beïnvloed door:

- gemiddeld aantal aanwezige melkkoeien;
- vervangingspercentage van de melkveestapel;
- percentage gebruikskruising;
- aanhouden of direct na geboorte verkopen van kruislingvaarzen.

Het vervangingspercentage in BBPR wordt uitgedrukt t.o.v het aantal kalvende koeien. Gedurende een jaar worden koeien afgevoerd en vervangen door hoogdrachtige pinken. Een deel van deze koeien wordt vrij kort na het afkalven afgevoerd. Het aantal afkalvingen per jaar is daardoor groter dan het aantal aanwezige melkkoeien.

Vervangingspercentage, aantal afkalvingen, aantal pinken en aantal stuks jongvee

Vervanging (BBPR)	afkalvingen /100 melkkoeien	pinken /100 melkkoeien	jongvee /10 melkkoeien
20%	111	22	5,0
25%	115	29	6,4
30%	119	36	8,0
35%	122	43	9,6
40%	126	50	11,2

Prijzen van melkvee in 2001

Het jaar 2001 is voor de vaststelling van de melkveeveeprijzen een bijzonder jaar geweest. Door de uitbraak van Mond- en Klauwzeer (MKZ) hebben de veemarkten geruime tijd stil gelegen. Pas in de tweede helft van 2001 kwamen de veemarkten in afgeslankte vorm weer op gang. Op basis van informatie van de Nederlandse Bond voor de Handelaren in Vee (=NBHV) zijn normen vastgesteld voor verschillende groepen dieren. De normbedragen zijn gebaseerd op de situatie vóór de MKZ-uitbraak en de tweede helft van 2001.

Melkvee, opbrengsten

Norm Prijzen slachtvee¹⁾ in 2001 op basis van gegevens januari, februari en de tweede helft van 2001 (prijzen in euro's per dier)

Diersoort	Zwartbont	Roodbont
Stierkalf (nuchter)	120	160
Vaarskalf (nuchter)	75	110
Pink 2 jaar oud	270	295
Worstkoe	140	160
Afgemeste koe	320	340

1) Prijzen zijn inclusief aftrek LRM en SRM kosten
Bron: NBHV, Zoetermeer

Norm Prijzen gebruiksvet in 2001 op basis van gegevens januari, februari en de tweede helft van 2001

Diersoort	Zwartbont	Roodbont
Vaarskalf 1 jaar	385	410
Drachtig pink 2 jaar	815	840
Drachtige koe, niet melkgevend	950	1000
Melkgevende vaars	910	950
Melkgevende koe	950	1000

Bron: NBHV, Zoetermeer

2.1.4.3 Vervangingswaarden

Toelichting

Berekening vervangingswaarden

Kalveren 0 - 1 jaar	Gemiddelde van prijs van nuchtere vaarskalveren en prijs van vaarskalveren van 1 jaar oud
Pinken 1 - 2 jaar	Gemiddelde van prijs van vaarskalveren van 1 jaar oud en drachtige pinken van 2 jaar oud
Pinken ouder dan 2 jaar	Prijs van drachtige pinken van 2 jaar oud
Melkkoeien	Prijs van melkgevende koeien

Deze waarden vermenigvuldigt u met het aantal dieren. Bij elkaar opgeteld vormen deze bedragen het gemiddeld geïnvesteerd vermogen in de veestapel.

Norm Vervangingswaarden bij afkalfpatroon gespreid

	Zwartbont	Roodbont
	€	€
Vrl. jongvee 0 - 1 jaar	230	260
Pinken 1 - 2 jaar	600	625
Pinken ouder dan 2 jaar	815	840
Melkkoe	950	1 000

2.2 Toegerekende kosten vee

2.2.1 Voerkosten

2.2.1.1 Voerprijzen

Toelichting

Er zijn verschillende methoden om de voerkosten voor vers gras, graskuil, verse snijmaïs en snijmaïskuil te berekenen, afhankelijk van de uitgangspunten die zijn vastgesteld. Standaard is dat de aankooprijzen inclusief de kosten van loonwerk voor de oogst en het transport zijn. De prijzen van (ruw)voeders kunnen nogal variëren door verschillen in opbrengst per hectare, drogestofgehalte, kwaliteit, ruwvoerpositie, transportafstand en gebied. Er wordt niet veel gras verhandeld. De vermelde cijfers geven een indicatie van de prijzen van snijmaïs en gras.

Snijmaïs

Snijmaïs wordt zowel verhandeld als snijmaïs op stam, als vers gehakseld bij oogst of als ingekuilde snijmaïs tijdens de stalperiode. Dit betekent ook verschillen in prijzen.

Voorbeeld berekening van aan- en verkooprijzen

Opbrengst: 13.500 kg ds/ha x 950 VEM = 12 825 kVEM/ha vers (geen veldverliezen).

Uitgaande van een prijs van snijmaïs op stam van € 820,00 levert dit de volgende gegevens op:

	euro per ha	euro per kg ds	euro per kVEM
Verkoop op stam	820	0,06	0,06
Oogst	405	0,03	0,03
Transport	110	0,01	0,01
Aankoop vers gehakseld	1 335	0,10	0,10

Door conservering moet aan inkuilverliezen gemiddeld met 7 % voor ds en 9 % voor VEM rekening worden gehouden.

Melkvee, toegerekende kosten vee

Gras

De vraag naar gras is niet groot. Als er al gras wordt verhandeld dan betreft het gras op stam van veehouders uit de directe omgeving of gras verpakt in balen. Bij aankoop van gras op stam zijn de transportkosten veelal laag. Het maken en vervoeren van balen is duurder dan traditioneel inkuilen.

In de onderstaande tabel staan gemiddelde gegevens van opbrengst per ha en kwaliteit. Hierbij is uitgegaan dat de veldverliezen 8 % voor ds en 10 % voor VEM zijn. De inkuilverliezen zijn 7 % voor ds en 10 % voor VEM.

	kg ds/ha	VEM/kg ds	kVEM/ha
Gras op stam	3000	945	2835
Gras tijdens inkuilen ¹⁾	2785	915	2550
Gras na inkuilen ¹⁾	2590	885	2295

¹⁾ incl. 25 kg zand/ha (ongeveer 10 g zand/kg ds)

De volgende tabel met prijzen is gebaseerd op de opbrengst bij het inkuilen.

	euro's/ha	euro's/kg ds	euro's /kVEM
Verkoop op stam	150	0,05	0,06
Oogst loonwerk ¹⁾	82	0,03	0,03
Aankoop	232	0,08	0,09

¹⁾ maaien, schudden en wiersen in eigen mechanisatie (E.M.)

Bij een opbrengst van 3000 kg ds/ha is de voederwaarde van gras op stam gemiddeld ca. 930 VEM. Door de vermenging met zand verminderd de voederwaarde met circa 10 VEM per 10 g zand in de ds. De berekende prijs is sterk afhankelijk van de ruwvoerpositie en de kwaliteit.

Melkvee, toegerekende kosten vee

Statistiek Ontwikkeling voerprijzen (exclusief inkuilverliezen) in euro's (incl. BTW) ¹⁾

Omschrijving	95/96	96/97	97/98	98/99	99/00	00/01	01/02
Standaard mengvoer 100 kg (940/90DVE)	14,66	15,77	14,48	13,14	12,93	13,36	13,70
Eiwitrijk mengvoer (ca. 120 gDVE)	16,34	17,77	17,08	15,36	14,84	15,97	16,60
Standaardbrok mengvoer per kVEM (incl. eiwit)	0,15	0,17	0,15	0,14	0,14	0,14	0,15
kVEM-prijs ²⁾	0,13	0,10	0,06	0,10	0,10	0,07	0,07
kg DVE-toeslagprijs ²⁾	0,34	0,68	0,88	0,39	0,49	0,79	0,73
Kalvermelkpoeder kg	1,20	1,20	1,18	1,18	1,18	1,27	1,41
<i>Ruwvoeders en vochtrijke krachtvoeders (per ton; fourage)</i>							
Snijmaïs (ingekuild) ³⁾	44	52	45	39	36	32	37
Weidehooi ³⁾	149	171	173	148	147	140	137
Graszaadhooi (veldbeemd) ³⁾	111	135	127	88	82	79	83
Tarwestro ³⁾	82	82	98	88	111	108	100
Gerstestro ³⁾	88	93	105	88	103	101	100
Maisglutenvoer (44 % ds)	63	60	58	52	52	47	55
Bierbostel (22 % ds)	33	37	31	28	30	28	30
Bietenperspulp (22 % ds)	33	37	26	25	25	24	24
Voeraardappelen	27	29	22	22	22	15	15
Diverse voerkosten per melkkoe	5	5	5	5	5	5	5

¹⁾ Bron: LEI, PV

²⁾ Gemiddelde van de maandelijks door het PV berekende energie- en eiwittoeslagprijzen.

³⁾ In het oogstseizoen zijn de prijzen veelal lager en mede afhankelijk van de voerpositie.

Melkvee, toegerekende kosten vee

<i>Norm</i>	Voerprijzen (incl. BTW)	€
	Mengvoerprijzen (per 100 kg) in bulk, circa 8 ton afname	
	• standaardbrok 940 VEM / 90 gDVE	14,00
	• eiwitrijke brok 940 VEM / 120 gDVE	15,55
	• zeer eiwitrijke brok 940 VEM / 180 gDVE	20,25
	Vochtrijke krachtvoerders	
	• kVEM prijs (exclusief eiwit)	0,08
	• kg DVE toeslagprijs	0,71
	Ruwvoerders (per ton, franco boerderij)	
	• snijmaïs (vers) (32 % ds, 950 VEM)	38,50
	• Ingekuilde snijmaïs (32 % ds, 930 VEM)	42,00
	Kalvermelkpoeder per kg ¹⁾	1,00
	Diverse voerkosten per melkkoe ²⁾	6,00

¹⁾ Op dit moment staan de prijzen voor kalvermelkpoeder onder druk. Er is een dalende trend waar te nemen.

²⁾ Dit betreft droogstandsmineralen en bepaalde voedermiddelen voor bijvoorbeeld zieke dieren en die niet structureel worden gevoerd.
Verkoop ruwvoer, zie voorafgaande pagina's.

Toelichting

Kunstmelk

Kalveren die worden aangehouden gebruiken 35 kg kunstmelkpoeder.
Kalveren die worden verkocht blijven 8 dagen op het bedrijf. Hiervan krijgen ze 6 dagen 4 liter kunstmelk/dag (24 liter).

$24 \text{ liter} / 8 = 3 \text{ kg kunstmelkpoeder} / \text{verkocht kalf.}$

Uitgaande van 103,5 % levende kalveren en een aanhoudingspercentage van 30 % betekent dit:
 $(73,5 \% / 30 \%) \times 3 = 7,4 \text{ kg per aangehouden kalf.}$

Het kunstmelkpoederverbruik per aangehouden kalf wordt dan 42 kg.

2.2.1.2 Vervoederingsverliezen

Toelichting

Bij de vervoeding treden verliezen op bij transport van kuil naar stal en door voerresten.

Norm De vervoederingsverliezen bedragen gemiddeld voor:

• ruwvoerders	5 %
• vochtrijke krachtvoerders (o.a. persulp, bierbostel)	3 %
• droge krachtvoerders	2 %

Melkvee, toegerekende kosten vee

2.2.2 Kosten gezondheidszorg

Toelichting

Het bedrag dat uitgegeven wordt aan dierenartskosten en ziektebestrijding verschilt sterk per bedrijf. Het is afhankelijk van het aantal visites, de verrichtingen, de benodigde medicijnen en overige kosten.

Norm

Dierenartskosten en ziektebestrijding

Per bedrijf:

€ 0,77 x (melkproductie per koe/100) per koe + € 17,95 per pink + € 40,65 per kalf (bij een vervangingspercentage van 30 %).

Toelichting

Certificering en abonnementen.

Via de gezondheidsdiensten voor dieren kan de veehouder op vrijwillige basis meedoen aan certificeringsprogramma's voor onder andere IBR en een abonnement voor bacteriologisch onderzoek. Er zijn aparte tarieven voor deelnemers aan GD-pluszorg. (GD-pluszorg kost € 49,50 per UBN per kalenderjaar voor melkleverende bedrijven en € 38,50 voor niet-melkleverende bedrijven.)

Tarieven certificering en abonnementen (in euro's)

Certificeringen	GD-pluszorg	Overig
<i>L. hardjo</i>		
tankmelk onderzoek 3 x per jaar+certificaat	40,85	61,26
certificaat niet-melkleverende bedrijven	15,00	19,50
<i>IBR</i>		
tankmelkonderzoek 12 x per jaar + certificaat	155,50	170,50
certificaat niet melkleverende bedrijven	15,00	19,50
<i>Para-TBC</i>		
abonnement inclusief programma (incl. parawijzer)	90,00	130,00
parawijzer startpakket	62,00	62,00
parawijzer jaarabonnement	30,00	30,00
<i>BVD</i>		
bewaking BVD-vrije status	90,50	132,00
<i>Salmonellose-overdracht</i>		
Na 2 keer gunstige uitslag tankmelk is certificering mogelijk, bewaking: 3 keer per jaar onderzoek tankmelk	57,00	74,90

Melkvee, toegerekende kosten vee

Celgetal-BO programma

Bacteriologisch onderzoek+celgetal		
- kosten laboratorium per monster	7,50	8,25
- kosten ophalen en verwerken monsters per keer	11,50	11,50
- kosten ophalen en verwerken monsters per monster	0,50	0,50

Bron: GD, 2002

2.2.3 Overige toegerekende kosten melkvee

2.2.3.1 Stro en strooisel

Norm Strooiselverbruik en kosten per melkkoe bij beweidingssysteem, per jaar

	In kg per dier		Kosten per dier (euro's)
	stro	zaagsel	
<i>Ligboxenstal</i>			
onbeperkt weiden (O)	200	100	16
beperkt weiden (B)	230	115	18
zomerstalvoeding (Z)	260	130	20
kalveren	140	65	10
pinken	140	65	10
<i>Grupstal</i> (O)	160	65	10
<i>Potstal</i>			
onbeperkt weiden (O)	2000	-	180
<i>Hellingstal</i>			
onbeperkt weiden (O)	1200	-	110
Prijs per ton (€)	90	145	

2.2.3.2 Scheren en klauwverzorging

Toelichting

De tarieven voor scheren en klauwverzorging (excl. BTW)

Scheren

Tarief incl. materiaal	€ 25,25 per uur
Aantal dieren per uur	4 melkkoeien of 6 stuks jongvee
Aantal stuks jongvee/koe	0,60
Aantal keren per jaar	1
<i>Norm</i> Kosten $((25,25/4)+(25,25/6) \times 0,60)$	€ 8,85 per melkkoe

Klauwverzorging

Tarief (Hele veestapel)	€ 26,55 per uur
Tarief (Enkele koeien)	€ 30,00 per uur
Aantal dieren per uur	7 melkkoeien
Aantal keren per jaar	2
<i>Norm</i> Kosten $((26,55/7) \times 2)$	€ 7,60 per melkkoe

Bron: Regionale bonden agrarische bedrijfsverzorgingsdiensten

Melkvee, toegerekende kosten vee

2.2.3.3 Dekgeld

Toelichting

Ondergrenzen voor kenmerken bij stierkeuze

Het vaststellen van ondergrenzen voor kenmerken is een arbitraire zaak. Hieronder worden enkele globale richtlijnen gegeven. In veel gevallen zal het mogelijk zijn op bepaalde onderdelen scherper te selecteren. Uiteraard is het mogelijk om ook voor andere (aanvullende) kenmerken ondergrenzen te hanteren.

Ondergrenzen voor kenmerken bij stierkeuze

Kenmerk	Zwartbont	Roodbont	MRIJ
Betrouwbaarheid	75%	75%	75%
DPS	€ 75,00	€ 75,00	€ 37,50
Totaal exterieur	100	100	100
Moeilijke geboorten (bovengrenzen)			
pinkentier ¹⁾	- 2%	- 2%	- 2%
vleesrasstieren ²⁾	+ 5%	+ 5%	+ 5%

¹⁾ van belang bij selectie van pinkentieren

²⁾ van belang bij selectie van vleesrasstieren voor gebruikskruising met tweedekalfs en oudere melkkoeien

Richtbedragen voor investeringen in fokmateriaal

Soort fokmateriaal	Criterium	Waarde van één extra euro DPS
Sperma	fokwaarde stier	0,20
Embryo	verwachtingswaarde embryo	0,33
Drachtigheid	verwachtingswaarde drachtigheid	0,65
Vaars	verwachtingswaarde vaars	2,00

Voorbeeld toepassing:

Als de DPS van stier A € 100,00 hoger is dan die van stier B, dan mag sperma van stier A maximaal $0,20 \times 100 = € 20,00$ per dosis meer kosten dan sperma van stier B.

Norm Dekgeld per melkkoe en/of pink € 27,00

Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

- aantal inseminaties per drachtigheid 1,8
- prijs per 1e inseminatie € 13,00
- herinseminatie € 3,60
- gemiddelde spermapijs (ledentarief) per dosis € 6,75

Melkvee, toegerekende kosten vee

2.2.3.4 Kosten dienstverlening CR-Delta

Toelichting

Kosten dienstverlening CR-Delta (excl. BTW)

Omschrijving	Kosten
Exterieurkeuring incl. Exterieur-Uitslag	
Bedrijfsinspektie	
per bedrijfsbezoek	20,00
kosten per gekeurde koe/vaars	
> 75 punten	6,50
< 75 punten	0,00
Individuele inspektie	
kosten per bedrijfsbezoek	40,00
kosten per gekeurde koe/vaars	13,00
Stieradviesprogramma (SAP)	
basistarief per bedrijf	65,00
kosten per geadviseerd dier per advies (SAP-compleet)	0,45
Informatieproducten	
<i>1. Koe-Agenda Voortplanting</i>	
per bedrijf per jaar	2,50
per dier per levering voor MPR-deelnemer	
- 1-2-3-weekse controle	0,04
- 4-weekse controle	0,05
- 5-6-weekse controle	0,07
<i>2. Quotumplan</i>	
per bedrijf per jaar	14,25
per dier(> 14 maand) per levering	
- 3-weekse melkcontrole na iedere MPR	0,09
- 4-weekse melkcontrole na iedere MPR	0,11
- 5-6-weekse melkcontrole na iedere MPR	0,13
<i>3. STO-vruchtbaarheid</i>	
per bedrijf per jaar	14,25
per dier (> 14 mnd) per levering, 4 leveringen per jaar	0,10

vervolg tabel op de volgende bladzijde

Melkvee, toegerekende kosten vee

Vervolg tabel

Omschrijving	Kosten
<i>4. Fokkerij-Overzicht</i>	
per bedrijf per jaar	23,00
per dier/drachtigheid per keer	0,12
<i>5. Stamboom</i>	
- bij abonnement	4,00
- individuele aanvraag	6,00
- individuele aanvraag. engels-/franstalig	13,00
<i>6. Veedata (EDI NRS) (Tarieven mutaties excl. verzending) bij abonnement</i>	
- vast per levering	1,90
- per dier, veehouderijgegevens	0,84
- per dier, veehouderij en fokkerij	1,08
- per dier, veehouderij en fokkerij en veevoeding	1,16
<i>7. Minas</i>	
per bedrijf per jaar (bij abonnement)	14,25
per dier per jaar (bij abonnement)	0,67
<i>8. Koe-Agenda Celgetal</i>	
per bedrijf per jaar	2,50
per dier per levering (1/2/3 weekse MPR)	
< 50 koeien	0,04
> 50 koeien	0,03
per dier per levering (4 weekse MPR)	
< 50 koeien	0,05
> 50 koeien	0,03
per dier per levering (5 - 6 weekse MPR)	
< 50 koeien	0,07
> 50 koeien	0,04

Bron: Tarieven CR Delta 2001/2002

Norm Melkcontrole per melkkoe inclusief registratie, incl. BTW € 26,50

2.3 Toegerekende kosten grasland

2.3.1 Bemesting

2.3.1.1 Prijzen meststoffen

Statistiek Ontwikkeling van prijzen van meststoffen

Meststof	Seizoen					
	96/97	97/98	98/99	feb 00	feb 01	feb 02
Stikstof (KAS, €/kg N)	0,53	0,46	0,43	0,45	0,71	0,68
Fosfaat (TSP, €/kg P ₂ O ₅)	0,43	0,45	0,45	0,50	0,56	0,54
Kali (Kali 60, €/kg K ₂ O)	0,25	0,26	0,27	0,30	0,52	0,33

Norm Prijzen meststoffen (gemiddelde laatste 5 jaar)

	€
Stikstof (KAS, /kg N)	0,55
Fosfaat (TSP, /kg P ₂ O ₅)	0,50
Kali (Kali 60, /kg K ₂ O)	0,30
Kalk (dolokal, /kg ZBW)	0,16
Magnesium (kieseriet, /kg MgO)	0,61
Overige bemesting op klei-en veengrond specificatie - 150 kg ZWB/ha/jaar	25,00
Overige bemesting op zandgrond specificatie - 50 kg MgO/ha/jaar	70,00
- 150 kg ZBW/ha/jaar	30,00
- 60 kg Na ₂ O/ha/jaar	25,00
	15,00

Bron: LEI (behalve voor Na₂O)

Grondonderzoek

De kosten van grondonderzoek bedragen ongeveer € 57,00 per monster, voor het standaardpakket voor zandgrond (pH-KCl, org. stof, fosfaat, kali, natron en stikstof-totaal). Voor kleigrond € 10,00 extra voor bepaling lutum en koolzure kalk. Onderzoek naar sporenelementen (magnesium, koper en kobalt) kost circa € 22,00. Grondonderzoek wordt meestal 1 x per 4 jaar uitgevoerd.

Bij de begroting worden deze kosten gewoonlijk opgenomen bij de algemene kosten.

Verwachte prijzen meststoffen

Verwachting prijzen meststoffen nabije toekomst (per 100 kg)

	€
KAS (27 % N)	19,00
Tripelsuperfosfaat (38 - 44 % P ₂ O ₅)	25,00
NP (23 % N, 23 % P ₂ O ₅)	29,25

Melkvee, toegerekende kosten grasland

2.3.1.2 Bemestingskosten

Toelichting

De behoefte van grasland aan stikstof, fosfaat en kali heeft een duidelijke relatie met het graslandgebruik, met name met het maaipercentage. Dit geldt met name voor fosfaat en kali, omdat er verondersteld wordt dat er tijdens beweiding geen (netto)afvoer van deze elementen plaatsvindt. De onderstaande tabellen geven globaal aan wat per ha grasland de behoefte is aan stikstof, fosfaat en kali, en wat de hoeveelheid mineralen is die via de mest aan de plant ten goede kunnen komen. Deze tabellen zijn zo globaal dat ze **wel ter bepaling van de bemestingskosten** gebruikt kunnen worden, maar **niet ter bepaling van de bemestingsbehoefte**.

Norm

Globale **behoefte aan stikstof, fosfaat en kali** per hectare grasland ten behoeve van bedrijfseconomische berekeningen.

Quotum per ha grasland	Beweidings-systeem	Maaipercentage	kg N per ha	kg P ₂ O ₅ per ha	kg K ₂ O per ha
12 000	O4+0	175	170	75	220
14 000	O4+0	195	330	80	245
16 000	O4+0	150	325	75	200
18 000	O4+0	105	320	65	160
20 000	B4+5	190	325	85	310

Norm

Globale **hoeveelheden beschikbare werkzame nutriënten** per hectare grasland uit rundveedrijfmest ten behoeve van bedrijfseconomische berekeningen.

Quotum per ha grasland	Beweidings-systeem	Rundveedrijfmestgift (ton/ha)	Werkzame N (kilo/ha)	Werkzame P ₂ O ₅ (kilo/ha)	Werkzame K ₂ O (kilo/ha)
12 000	O4+0	24	65	50	225
14 000	O4+0	28	95	55	265
16 000	O4+0	31	85	55	250
18 000	O4+0	30	70	45	210
20 000	B4+5	44	120	75	360

Norm

Globale **behoefte aan stikstof-, fosfaat- en kalikunstmeststoffen** per hectare grasland ten behoeve van bedrijfseconomische berekeningen.

Quotum per ha grasland	Beweidings-systeem	Afvoer rundveedrijfmest (ton)	N kunstmestgift per ha (kg)	P ₂ O ₅ kunstmestgift per ha (kg)	K ₂ O kunstmestgift per ha (kg)
12 000	O4+0	0	105	25	0
14 000	O4+0	0	235	25	0
16 000	O4+0	15	240	20	0
18 000	O4+0	245	250	20	0
20 000	B4+5	180	205	10	0

Bron: Begrotingsprogramma BBPR van het Praktijkonderzoek Veehouderij te Lelystad

Melkvee, toegerekende kosten grasland

Uitgangspunten bij de voorgaande tabellen:

- Melkveehouderijbedrijf met 42,5 hectare vochtleverende, goed ontwaterde zandgrond (Zanddik Gt IV);
- Puur graslandbedrijf;
- Ieder jaar wordt 10 % van de bedrijfsoppervlakte opnieuw ingezaaid
- Indien er een tekort aan ruwvoer is wordt er snijmaïs aangekocht;
- N-levering van de bodem is 140 kg per hectare;
- Stikstofregiem: de optimale stikstofjaargift bij meer dan 12000 kilo melkquotum per hectare of het stikstofregiem waarbij het bedrijf zelfvoorzienend is voor het ruwvoer bij 12000 kilo melkquotum per hectare;
- Fosfaat- en kalitoestand van het grasland beiden voldoende;
- Stikstof- en fosfaatbemesting exact volgens het landbouwkundige bemestingsadvies;
- Kalibemesting maximaal 50 kilo boven het advies, eventuele overtollige rundveedrijfmest wordt afgevoerd;
- Melkproductie veestapel: 8500 kilo per koe per jaar;
- Vervangingspercentage van de veestapel is 30 %;
- Mesttoediening door middel van de zodenbemester;
- Het mestvolume omvat zowel de mest van het melkvee als van het bijbehorende jongvee.

Voor afwijkende bedrijfssituaties moeten de volgende correcties worden toegepast:

- Bij toediening van de rundveedrijfmest met een sleepvoetenmachine of met een zodeninjecteur is de stikstofwerking van de rundveedrijfmest circa 15 % lager respectievelijk 7,5 % hoger dan in de uitgevoerde berekeningen;
- Bij een andere N-levering dan 140 kilo/ha is de stikstofbehoefte anders: 0,8 kilo meer of minder stikstof bij iedere kilo stikstofleverend vermogen onder of boven de 140 kilo (Het NLV van zand- en kleigrond wordt vastgesteld door een N-totaalbepaling in de laag van 0 – 20 cm. Voor veengrond is het NLV afhankelijk van het slootpeil. Zie voor uitvoerige informatie over NLV en bemesting het themaboek “Adviesbasis bemesting grasland en voedergewassen” van november 1998);
- Indien de fosfaattoestand van het grasland ‘laag’, ‘ruim voldoende’ of ‘hoog’ is, is de behoefte aan fosfaat per hectare 65 kilo hoger respectievelijk 20 kilo lager respectievelijk 65 kilo lager;
- Indien de kalitoestand van het grasland ‘laag’, ‘ruim voldoende’ of ‘hoog’ is, is de behoefte aan kali per hectare 40 kilo hoger respectievelijk 125 kilo lager respectievelijk 180 kilo lager;

LET OP: Een **lagere behoefte** aan **kali** dan de behoeften in de bovenstaande tabellen betekent met name voor de intensieve melkveehouderijbedrijven (meer dan 12 000 kilo melk per hectare) dat er **meer rundveedrijfmest** van het bedrijf moet worden **afgevoerd** (de hoeveelheid kali uit rundveedrijfmest die vanwege het kopzaktegevaar kan worden toegediend is ook verlaagd) en dat er daarom ook **meer stikstof- en fosfaatkunstmest** moet worden **aangevoerd** (de behoefte aan stikstof en aan fosfaat blijft gelijk, de hoeveelheid stikstof en fosfaat die via de rundveedrijfmest toegediend wordt gaat omlaag en dus moeten de stikstof- en fosfaatkunstmestgiften verhoogd worden om aan de behoefte aan stikstof en fosfaat te kunnen voldoen). Het omgekeerde geldt uiteraard voor situaties met een hogere behoefte aan kali dan in de bovenstaande tabellen.

Melkvee, toegerekende kosten grasland

2.3.2 Graslandverbetering

2.3.2.1 Kosten herinzaai

Toelichting

Globale richtlijn voor % graslandverbetering per bedrijf per jaar bij diverse bedrijfs-systemen. De herinzaai wordt vooral ook bepaald door de bedrijfsopzet bijvoorbeeld de combinatie met akkerbouw en de grondsoort.

Bedrijfssysteem	Graslandverbetering
Intensief	10 %
Matig intensief	7,5 %
Extensief	5 %

Norm

Omschrijving	Kosten per ha	
	zandgronden	kleigronden
Herinzaai		
	€	€
Grondonderzoek	80	70
Middelen		
- 4 liter glyfosaat/ha	25	25
- onkruidbestrijdingsmiddelen ¹⁾	45	45
- zaaizaad (35 kg BG4) ²⁾	140	140
- basisbemesting bij bemestings-toestand 'voldoende' ³⁾	105	60
	<u>395</u>	<u>340</u>
Loonwerk		
- spuiten glyfosaat	35	35
- spuiten tegen onkruid	35	35
- frezen (5 cm)	130	140
- ploegen	125	135
- zaaibedbereiding	60 ⁴⁾	70 ⁵⁾
- zaaien	60 ⁴⁾	60 ⁵⁾
	<u>445</u>	<u>475</u>

vervolg tabel op volgende bladzijde

Melkvee, toegerekende kosten grasland

vervolg tabel

Omschrijving	Kosten per ha (gld)	
	zandgronden	kleigronden
Aanvullende bemesting bij bemestingstoestand 'laag'		
	€	€
- natrium, koper, kobalt	95	50
- kalk en magnesium	275	180
- kalium en fosfaat	50	55
	<u>420</u>	<u>285</u>
2 uur egaliseren met kilverbak + laser	260	260
Totaal inzaaikosten		
- standaard inzaaimethode	840	815
- inzaai met extra bemesting	1 260	1 100
- inzaai met extra bemesting en kilveren	1 520	1 360
¹⁾ gebaseerd op 1 liter Starane, met name tegen muur ²⁾ mengsel met klaver € 165 ³⁾ mogelijke besparing op bemestingskosten met rundveedrijfmest is ± € 35 per 10 ton ⁴⁾ cultivatorcombinatie, zaaibedbereiding en zaaien in dezelfde werkgang ⁵⁾ rotorkop- of schudeg, zaaibedbereiding en zaaien in dezelfde werkgang		

2.3.2.2 Kosten doorzaai

Norm

Omschrijving	Kosten
Doorzaai	
<i>Middelen</i>	
- 4 liter glyfosaat/ha	25
- onkruidbestrijdingsmiddelen	45
- zaaizaad (30 kg BG3)	115
	<u>185</u>
<i>Loonwerk</i>	
- spuiten glyfosaat	35
- spuiten tegen onkruid	35
- doorzaaien	130
	<u>200</u>
Totaal	
inclusief doodspuiten	€ 185 + € 200 = € 385
zonder doodspuiten	€ 160 + € 165 = € 325

Melkvee, toegerekende kosten grasland

2.3.3 Overige toegerekende kosten grasland

2.3.3.1 Onkruidbestrijding en bestrijding van ziekten en plagen

Norm Kosten voor onkruidbestrijding en bestrijding van ziekten en plagen¹⁾ per jaar, per ha blijvend grasland; uitgangspunt: gemiddeld eenmaal per 5 jaar een bestrijding

Omschrijving	Kosten euro's
Onkruidbestrijding (middelen)	9,00
Spuitloon	7,00
Ziekten en plagen (middelen) ¹⁾	8,00
Spuitloon	7,00
Totaal	31,00

¹⁾ Bij ziekten en plagen valt te denken aan emelten, rouwvliegen etc.

gemiddelde onkruidbestrijding: 1 liter Starane à	€ 45,00 / liter
gemiddelde emeltenbestrijding: 2 liter Condor (parathion-methyl) à	€ 20,00 / liter

Bron: Loonwerkprijsindexgegevens voor 2002 van Cumela Nederland en gewasbeschermingsgids DLV

2.3.3.2 Afrastering

Norm

- Afrastering per ha grasland (jaarlijks) € 40,00
- Aanleg (uitgaande van gecreosoteerde palen om de 5 tot 6 meter met twee draden: € 2,75 tot € 3,50 per meter.

2.3.4 Opslag en bewaring kuilgras

Toelichting

Globale berekening opslagruimte¹⁾

De berekening van de benodigde opslagruimte en hoeveelheid plastic is vooral gericht op de opslag in rijkuilen.

Bij opslag in sleufsilos is er minder opslagruimte nodig maar de kosten daarvan zijn meestal iets hoger. Daarnaast is er bij sleufsilos iets minder plastic nodig. De verschillen in jaarkosten bij rijkuilen en sleufsilos zijn beperkt. Voor een **globale** berekening van de benodigde opslagruimte en hoeveelheid plastic zijn de volgende normen te gebruiken:

Norm Benodigde aantal m² voor opslag van alle kuilgras op een graslandbedrijf is globaal te berekenen met de formule:

$$\text{m}^2 \text{ opslagruimte} = \text{kg ds kuilgras (NVV)} \times 3,20/1000 + 171$$

Melkvee, toegerekende kosten grasland

Voor prijzen kuilplaat, sleufsilos en perssap-opvang zie hoofdstuk 2.7.1.2.

Toelichting

Globale berekening van hoeveelheid plastic en kosten van afdekken bij kuilgras

De kosten van afdekking met één laag plastic + grond zijn vrijwel gelijk aan de kosten van 2 lagen nieuw plastic.

Norm

Benodigde aantal m² plastic per laag¹⁾ voor alle kuilgras op een graslandbedrijf is te berekenen met de formule:

$$\text{m}^2 \text{ plastic (per laag}^1) = \text{kg ds kuilgras} \times 4,52/1000 + 310$$

Prijs per m² plastic = € 0,30.

Indien de loonwerker het gras inkuilt en het plastic levert wordt het totale pakket beschouwd als een dienst en wordt het lage BTW tarief gehanteerd.

$$\text{Prijs per m}^2 \text{ beschermzeil} = (5,8 \% \times \text{€ } 2,50/2) + (\text{€ } 2,50/8 \text{ jaar}) = \text{€ } 0,38$$

Het PV heeft een computerprogramma gemaakt voor het berekenen van de benodigde opslagruimte, de hoeveelheid plastic en de jaarlijkse kosten bij opslag in rijkuilen en sleufsilos.

Dit programma 'Ruwoeropslag' is gekoppeld aan het bedrijfsbegrotings-programma BBPR.

De basisgegevens van het computerprogramma staan vermeld in het hoofdstuk 'Voederwinning' van het Handboek voor de Melkveehouderij, uitgave 1997. Met deze gegevens is ook handmatig de benodigde opslagruimte en hoeveelheid plastic vrij nauwkeurig te berekenen.

¹⁾ Voor de berekening van de afdekkosten dus 2 x aantal m² x € 0,30.

2.3.5 Slootonderhoud

Toelichting

Goed slootonderhoud kan een belangrijke bijdrage leveren aan flora en fauna in sloot en slootkanten. Ook voor een goede waterafvoer en een goede waterkwaliteit moeten sloten regelmatig worden geschoond. Het is belangrijk dat de sloot voldoende diep is. Bij smalle sloten is dit minimaal 30 cm en bij brede sloten minimaal 50 cm. Het op diepte houden en schonen dient te worden gescheiden. Dit kan door de sloten eens in de 5 - 10 jaar met een kraan uit te diepen of door eens per 2 of 3 jaar met een baggerpomp te baggeren. De laatste methode verdient de voorkeur omdat dit minder ten koste gaat van het grasland en de slootkanten. Wanneer de sloten goed op diepte zijn kan om het jaar worden geschoond. Hiervoor dient men toestemming te hebben van het waterschap. Smalle sloten kunnen het ene jaar vanaf de ene kant en het andere jaar de andere kant worden geschoond om de slootkanten te sparen. Vertrapping van slootkanten kan worden beperkt door gebruik te maken van drinkbakken, zelfdrinkers of door verharde drinkplaatsen aan te leggen. Dit beperkt ook het te water raken van vee. Door sloten af te rasteren wordt vertrappen en te water raken van vee totaal voorkomen. Dit brengt hogere kosten met zich mee.

Melkvee, toegerekende kosten grasland

Arbeid en kosten per km sloot van enkele vormen van slootonderhoud
(EM = Eigen mechanisatie; LW = Loonwerk)

Methode

Op diepte brengen/houden Schoningsfrequentie Extra maatregelen	Kraan jaarlijks	Baggerpomp jaarlijks	Baggerpomp 1 keer/2 jaar	Baggerpomp 1 keer/2 jaar Drinkbak	Baggerpomp 1 keer/2 jaar Drinkbak + afrastering
	-	-	-		

Arbeid (uren)

Schonen met spijlenbak EM	4,7	4,7	4,7	2,3	2,3
Bijwerken slootkanten	3,0	3,0	1,5	0,8	-
Bagger verspreiden	0,5	0,5	-	-	-
Drinkbak	-	-	-	2,3	2,3
Vee uit de sloot halen	0,9	0,9	0,9	0,3	-
Afrastering	-	-	-	-	12,0
Totaal	9,1	9,1	7,1	5,7	16,6

Kosten (Euro's)

Trekker EM	55	50	30	45	42
Kanten snijden LW	54	54	27	27	27
Kraan LW	20	-	-	-	-
Baggerpomp LW	-	53	53	53	53
Afrastering	-	-	-	-	128
Drinkbakken-	-	-	125	125	
Totaal	129	157	110	250	375

Bron: PV Themaboek Slootschonen, 1996 Omrekening in euro's 2002.

Het schonen kan worden uitgevoerd met verschillende systemen. De grondsoort, breedte van de sloot, vorm van de slootkant en de plantengroei bepalen welk systeem het meest geschikt is. Bij een brede onderwal of een vertrapte kant kan het slootvuil goed in de slootkant worden geplaatst. Bij steilere kanten of goed gevormde taluds moet het slootvuil vaak worden afgevoerd. Smalle sloten kunnen met spijlenbak of maaikorf vanaf een kant worden geschoond. Bij bredere sloten moet dit ook van twee kanten gebeuren.

Capaciteit en kosten enkele systemen van slootschonen in loonwerk

Machine	Werkgangen per sloot	Capaciteit (m/uur)	Geschiktheid voor type slootkant			Kosten	
			talud	onder- wal	uitge- trapt	per uur	per km sloot
Baggerpomp	1	300-400	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	71,50	180-240
Kanten- snijder	2	1500	+	+	+	43,00	57,50
Spijlenbak	1	300-350	-	+	++	38,50	75-155
Spijlenbak	2	300-350	-	+	++	38,50	155-310
Maaikorf	1	400-500	+	+	+	44,00	90-110
Maaikorf	2	400-500	+	+	+	44,00	180-220
Sloten- reiniger	2	1000-1500	++	+/-	+/-	55,50	75-110

Bron: PV Themaboek Slootschonen, 1996. Kosten aangepast in 2002

Melkvee, toegerekende kosten grasland

2.3.6 Invloed van enkele cultuurtechnische factoren

2.3.6.1 Graslandopbrengstdepressie

Norm Graslandopbrengstdepressie (%) bij verschillende grondwatertrappen

Indeling grondwatertrappen volgens het Staringcentrum

Grondwatertrap ¹⁾	II	II*	III	III*	IV	V	V*	VI	VII
GHG	<40	25-40	<40	25-40	>40	<40	25-40	40-80	>80
GLG	50-80	50-80	80-120	80-120	80-120	>120	>120	>120	>160

GHG = gemiddeld hoogste grondwaterstand in cm - mv (gemiddelde winterpeil)

GLG = gemiddeld laagste grondwaterstand in cm - mv (gemiddelde zomerpeil)

* = een verdere uitsplitsing naar de gemiddelde hoogste grondwaterstand.

Graslandopbrengstdepressie (%) bij verschillende grondwatertrappen

Grondwatertrap ¹⁾	II	III	II*	V	III*	V*	IV	VI	VII
A. veen									
vertraagde groei									
voorjaar (dg)	8	7	5	5	4	3	0	0	0
eerder opstallen (dg)	10	7	5	0	0	0	0	0	0
langere veldperiode (dg)	3	1	2	0	0	0	0	-1	-1
droogtedepressie (%)	-1	4	0	13	5	14	4	21	29
extra beweidingsverliezen (%)	11	7	4	4	-1	-1	-1	-1	-1
totale depressie (%)	23	18	13	19	10	15	3	18	26
B. veen met kleidek (<40 cm)									
vertraagde groei									
voorjaar (dg)	8	7	5	5	4	3	0	0	-
eerder opstallen (dg)	10	6	3	0	0	0	0	0	-
langere veldperiode (dg)	2	1	1	0	0	0	0	0	-
droogtedepressie (%)	-1	4	1	11	5	14	4	20	-
extra beweidingsverliezen (%)	10	5	3	3	2	-2	-2	-2	-
totale depressie (%)	20	16	10	16	9	14	3	19	-

vervolg tabel op volgende bladzijde

Melkvee, toegerekende kosten grasland

vervolg tabel

Grondwatertrap ¹⁾	II	III	II*	V	III*	V*	IV	VI	VII
C. veen met zanddek (<40 cm)									
vertraagde groei									
voorjaar (dg)	7	6	4	4	3	2	-1	-1	-1
eerder opstallen (dg)	9	3	2	0	0	0	0	0	0
langere veldperiode (dg)	2	1	1	0	0	-1	-1	-1	-1
droogtedepressie (%)	-1	4	0	11	4	14	4	20	29
extra beweidings- verliezen (%)	9	4	3	2	1	0	1	-1	-1
totale depressie (%)	18	14	8	15	7	13	2	17	26
D. zavel met een zware kleitussenlaag									
vertraagde groei									
voorjaar (dg)	8	7	5	5	4	3	0	0	0
eerder opstallen (dg)	10	7	3	3	2	1	1	1	1
langere veldperiode (dg)	2	1	1	0	0	0	0	0	0
droogtedepressie (%)	-1	4	0	8	4	11	4	12	15
extra beweidings- verliezen (%)	10	7	3	3	3	-1	-1	-1	-1
totale depressie (%)	20	18	9	14	10	12	4	12	15
E. klei met een zware kleitussenlaag									
vertraagde groei									
voorjaar (dg)	9	8	6	6	5	4	1	1	1
eerder opstallen (dg)	11	8	3	1	1	0	0	0	0
langere veldperiode (dg)	2	2	2	1	1	0	0	0	0
droogtedepressie (%)	0	7	1	16	9	17	9	22	26
extra beweidings- verliezen (%)	11	6	2	2	2	2	-1	-1	-1
totale depressie (%)	22	23	12	23	16	21	9	22	26

vervolg tabel op volgende bladzijde

Melkvee, toegerekende kosten grasland

vervolg tabel

Grondwatertrap ¹⁾	II	III	II*	V	III*	V*	IV	VI	VII
F. zavel met veen- of zandondergrond									
vertraagde groei									
voorjaar (dg)	6	5	3	3	2	1	-2	-2	-2
eerder opstallen (dg)	8	4	1	1	1	0	0	0	0
langere veldperiode (dg)	2	1	1	0	0	0	1	1	1
droogtedepressie (%)	-3	-2	-3	1	-2	2	-2	5	10
extra beweidings- verliezen (%)	9	4	3	0	0	-2	-4	-5	-5
totale depressie (%)	15	8	4	3	0	1	-4	2	7
G. klei met veen- of zandondergrond									
vertraagde groei									
voorjaar (dg)	7	6	4	4	3	2	-1	-1	-1
eerder opstallen (dg)	9	5	2	1	0	0	0	0	0
langere veldperiode (dg)	2	1	1	0	0	0	0	0	0
droogtedepressie (%)	-2	0	-2	4	0	7	1	12	17
extra beweidings- verliezen (%)	10	4	4	1	1	-2	-2	-2	-1
totale depressie (%)	18	11	7	8	3	7	-1	10	16
H. zand met humeus dek < 30 cm									
vertraagde groei									
voorjaar (dg)	7	6	4	4	3	2	-1	-1	-1
eerder opstallen (dg)	7	1	1	1	0	0	0	0	0
langere veldperiode (dg)	1	1	1	-1	0	-1	-1	-1	-1
droogtedepressie (%)	-1	2	-2	8	2	10	4	16	21
extra beweidings- verliezen (%)	7	0	0	0	-1	-1	-1	-1	-1
totale depressie (%)	14	9	4	9	3	8	0	13	18
I. zand met humeus dek > 30 cm									
vertraagde groei									
voorjaar (dg)	7	6	4	4	3	2	-1	-1	-1
eerder opstallen (dg)	8	1	1	1	1	0	0	0	0
langere veldperiode (dg)	2	1	1	0	0	-1	-1	-2	-2
droogtedepressie (%)	-3	-2	-2	2	-2	5	1	11	17
extra beweidings- verliezen (%)	8	3	1	-1	-1	-4	-4	-5	-5
totale depressie (%)	15	7	4	4	0	1	-5	2	8

vervolg tabel op volgende bladzijde

Melkvee, toegerekende kosten grasland

vervolg tabel

Grondwatertrap ¹⁾	II	III	II*	V	III*	V*	IV	VI	VII
J. loss									
vertraagde groei									
voorjaar (dg)	8	7	5	5	4	3	0	0	0
eerder opstallen (dg)	10	6	4	4	4	0	0	0	0
langere veldperiode (dg)	2	1	1	0	0	0	0	0	0
droogtedepressie (%)	-3	-3	-3	-2	-3	-2	-4	-3	-3
extra beweidings- verliezen (%)	10	7	4	2	2	0	0	0	0
totale depressie (%)	18	11	7	4	3	0	-4	-3	-3

¹⁾ De gronden zijn gekarakteriseerd naar een gemiddelde hoogste en een gemiddelde laagste grondwaterstand. Sommige grondwatertrappen zijn met een * aangeduid hetgeen binnen die Gt een verdere uitsplitsing van de gemiddelde hoogste grondwaterstand inhoudt.

Er bestaat een nieuwe grondwatertrappenindeling, maar in de praktijk wordt bijna uitsluitend met de oude indeling gewerkt. Wij volstaan hier daarom met de oude indeling.

Bron: Directie Beheer Landbouwgronden, 1992. Beheersvergoedingen: Uitgangspunten en grondslagen. BBL-publicatie 48.

2.3.6.2 Baten door verbetering van cultuurtechnische omstandigheden

Toelichting

De cultuurtechnische omstandigheden kunnen onderverdeeld worden in effecten van verkaveling, ontsluiting en waterbeheersing.

Verbeteringen in de cultuurtechnische omstandigheden hebben een verhoging van de arbeidsopbrengst tot gevolg. Een indicatie van de gemiddelde baten van de cultuurtechnische verbeteringen wordt hieronder gegeven. De bedragen mogen op regioniveau gebruikt worden. Op bedrijfsniveau is een specifieke berekening nodig welke rekening houdt met de bedrijfsomstandigheden.

Daarom is het raadzaam om de genoemde bedragen met beleid te gebruiken.

Norm Vergroting perceelsoppervlakte

Er is minder arbeid per ha nodig naarmate het perceelsoppervlak groter wordt. De onderstaande tabel laat zien hoe hoog de baten zijn bij vergroting van het perceelsoppervlak (voorbeeldbedrijf van 30 ha met 70% huiskavel op zandgrond, 13.500 kg melk per ha en 25% maisland) bij 60% van het mestrijden en inkuilen uitvoeren in loonwerk.

Melkvee, overige toegerekende kosten

Baten bij verschillende vergrotingen van de perceelsoppervlakten¹⁾.

Vergroting perceelsopp. (ha)	Baten in euro's per ha
van 1,5 in 2,0	130
van 2,0 in 2,5	90
van 2,5 in 3,0	10

1) De arbeidsbehoefte en de kosten worden sterk beïnvloed door vergroting van de percelen, maar ook door het aantal percelen (op afstand) die als één groep kan worden bewerkt. Meer percelen per groep betekent minder arbeid en minder kosten.

Afstandsverkorting

De baten zijn ongeveer € 68/ha per km afstandsverkorting bij bovengenoemde verdeling loonwerk-eigen werk.

Oppervlakte huiskavel

Vergroting van de huiskavel verlaagt de kosten. Daarbij speelt de intensiteit van het bedrijf (melkquotum per ha) en het grondgebruik (snijmais of gras op de veldkavel) een duidelijke rol. Als de oppervlakte van de huiskavel op het bovengenoemde voorbeeldbedrijf stijgt van 15 ha naar 21 hectare, stijgt de arbeidsopbrengst met € 60/ha.

Ontsluiting

De ontsluiting is onder te verdelen in interne en externe ontsluiting.

De interne ontsluiting heeft betrekking op kavelpaden. Het rendement op de investeringen hiervoor bedraagt circa 4 %. Bij de huidige bedrijfsvoering en bedrijfsomvang in de melkveehouderij is een verhard kavelpad noodzakelijk. Op grote melkveehouderijbedrijven speelt ook de plaats van het gebouw op de huiskavel een belangrijke rol.

De externe ontsluiting heeft te maken met het wel of niet verhard zijn van wegen en de kwaliteit van de weg, de breedte van de weg en het oponthoud.

Er zijn geen normen voor de kosten en de baten van de verbetering van de ontsluiting.

Waterhuishouding

Verbetering van de waterhuishouding leidt tot een betere kwaliteit ruwvoer en een langere weideperiode. Ook verbetert de ruwvoeropbrengst zodat minder voeraankoop nodig is. Bij veengrond treedt door verbetering van de ontwatering ook meer mineralisatie op.

2.4 Overige toegerekende kosten

2.4.1 Toegerekende kosten voedergewassen

Norm Directe kosten teelt en oogst voedergewassen per ha zandgrond

Omschrijving	Snijmaïs	CCM ¹⁾	MKS ¹⁾	Voederbieten	Luzerne ²⁾	GPS ¹⁾
Middelen						
zaaizaad (incl. mesurol)	195	180	180	115	65	80
meststoffen + aanwending. ³⁾⁴⁾	145	130	130	235	210	195
sputmiddelen ⁵⁾	85	85	85	180	90	35
toevoegmiddelen					90	
	<u>425</u>	<u>395</u>	<u>395</u>	<u>530</u>	<u>455</u>	<u>310</u>
Loonwerk						
ploegen ³⁾	115	115	115	115	30	115
zaaiklaarmaken ³⁾	45	45	45	45	10	45
zaaien (excl. meststoffen)	50	50	50	85	25	75
sputten(+ eggen bij maïs) ⁵⁾	50	50	50	65	30	15
schoffelen (2x)				115		
oogsten ³⁾	410	545	465	455	435	385
transport (800 meter) ⁶⁾				240		
aanrijden ⁷⁾	55				143	50
cultivateren	52	52	52	52	14	52
slootonderhoud	23	23	23	23	23	23
	<u>800</u>	<u>880</u>	<u>800</u>	<u>1195</u>	<u>710</u>	<u>760</u>
Rente + verzekering	35	30	30	45	20	25
Totaal	<u>1260</u>	<u>1305</u>	<u>1225</u>	<u>1770</u>	<u>1185</u>	<u>1095</u>

Graanpremie: regio 1 (kleigebieden) € 446 /hectare
regio 2 (overige gebieden) € 310 /hectare

Maispremie: alle gebieden € 420 /hectare

¹⁾ CCM = Corn Cob Mix.
MKS = Mais Kolven Silage.
GPS = Gehele Plant Silage (van granen).

²⁾ De kosten bij aanleg van luzerne (ploegen, zaaiklaar maken, zaaien, zaaizaad en cultivateren) zijn omgerekend in de jaarlijkse teeltkosten. Uitgegaan is van een levensduur van 4 jaar (dus 25 % jaarkosten). Per jaar worden gemiddeld 4 sneden geogst, waarvan 2 sneden met een toevoegmiddel worden ingekuuld.

³⁾ op kleigrond:
€ 15,00 hogere kosten voor ploegen;
€ 5,00 hogere kosten voor zaaiklaar maken (rotorkopeg i.p.v. cultivatorcombinatie);
€ 35,00 hogere kosten voor rooien van bieten;
€ 65,00 lagere bemestingskosten bij voederbieten;
€ 25,00 lagere bemestingskosten bij GPS.

Melkvee, overige toegerekende kosten

- 4) Bij de kosten voor bemesting is uitgegaan van een normale hoeveelheid dierlijke mest eventueel aangevuld met kunstmest. Ook de kosten voor aanwending van de organische mest en de kunstmest zijn hierin opgenomen. Bij CCM, MKS en voederbieten is enigszins rekening gehouden met de bemestingswaarde van achterblijvend stro of blad.
- 5) Onkruidbestrijding maïs:
 Uitgangspunt is 1 keer eggen (à € 18) en 1 keer volveldsbespuiting (€ 32) en ca. € 80 aan middelen. Bij ongunstige onkruidsituaties is een 2e bespuiting (€ 32) met daarbij ca. € 57 aan middelen nodig.
 De kosten van volledige mechanische onkruidbestrijding bedragen ca. € 150 (5 keer eggen à € 18 en 1 keer schoffelen + evt. aanaarden à € 57).
 Onkruidbestrijding bieten:
 2 keer volveldsbespuiting en 2 keer schoffelen is uitgangspunt.
 Onkruidbestrijding GPS:
 Hierbij is gerekend dat er 1 keer in de 2 jaar een onkruidbestrijding nodig is.
- 6) De kosten voor transport tot en met het erf zijn voor snijmaïs, CCM en MKS bij de kosten voor oogsten inbegrepen. De oogstkosten van CCM zijn inclusief de kosten van malen.
- 7) Aanrijden kan bij CCM en MKS in het algemeen door het bedrijf zelf uitgevoerd worden.

2.4.2 Opbrengstgegevens krachtvoervangers

Norm Opbrengstgegevens van enkele krachtvoervangende gewassen en bietenblad

Product	Vers product (kg per ha)	%DS	Verliezen bij bewaring (%)		Netto opbrengsten/ha na conservering en bewaring				
			DS	VEM	kg ds/ha	kVEM	kDVE	kOEB	kVEVI
MKS	16 000	55,0	5	5	8 360	9 360	520	- 210	10 325
CCM (100% spil) ¹⁾	14 140	58,0	5	5	7 790	8 880	545	- 115	9 775
CCM (25% spil) ¹⁾	12 300	61,0	5	5	7 125	8 585	500	- 105	9 620
Korrelmaïs	10 500	69,0	3 ²⁾	3 ²⁾	7 030	8 540	675	- 225	9 630
Voederbieten	100 000	15,5	10	10	13 950 ³⁾	13 650	990	- 680	15 050
Voederbietenblad	35 000	11,0	25	30	2 890	2 025	65	+ 280	2 110
Grasbrok ⁴⁾	12 960	93,0	-	-	12 050	10 240	1 060	+ 255	10 300
Luzernebrok ⁵⁾	10 730	93,0	-	-	9 980	7 335	850	+ 230	7 085

¹⁾ Voor vervoeding aan rundvee wordt de spil volledig meege oogst, voor vervoeding aan varkens wordt slechts een klein deel meege oogst

²⁾ Verliezen bij drogen en schonen

³⁾ Goed gereinigde bieten

⁴⁾ Bij een stikstofgift van circa 350 kg N/ha per jaar

⁵⁾ Gemiddeld per jaar bij een driejarige teelt en voorjaarsinzaai

Melkvee, overige toegerekende kosten

2.4.3 Opbrengstgegevens snijmaïs

Norm Normatieve opbrengst van snijmaïs

De snijmaïsoopbrengst kan per regio en per perceel sterk variëren.
Normen voor bruto-opbrengsten per ha zijn:

- zeer goed 16 000 kg ds
- goed 13 500 kg ds
- matig 11 000 kg ds
- slecht 8 500 kg ds

Goede snijmaïs bevat per kilo droge stof 950 VEM, 58 DVE en -36 OEB.
Uitgaande van een normaal, goede bruto-opbrengst van 13 500 kg ds en 7% ds-verlies bij inkuilen, bedraagt de netto-opbrengst per ha:

- ds = 13 500 - 7% = 12 555 kg ds
- VEM = 12 555 x 0,950 = 11 930 kVEM
- VEVI = 12 555 x 0,975 = 12 240 kVEVI
- DVE = 12 555 x 0,058 = 725 kDVE
- OEB = 12 555 x -0,036 = -450 kOEB

2.4.4 Opslag en bewaring snijmaïs

Toelichting

Benodigde aantal m² opslagruimte voor snijmaïskuil¹⁾

Norm

Globaal te berekenen met de formule:
m² opslagruimte = kg ds snijmaïs x 3,63 / 1000 + 117.
Voor prijzen kuilplaat, sleufsilos en perssap-opvang zie hoofdstuk 2.7.1.2.

Toelichting

Benodigde hoeveelheid plastic en kosten van afdekken bij snijmaïskuil¹⁾

Norm

De benodigde m² plastic is globaal te berekenen met de formule:

$$\text{m}^2 \text{ plastic}^{2)} = \text{kg ds snijmaïs} \times 5,19 / 1000 + 224$$

¹⁾ De benodigde opslagruimte en de hoeveelheid plastic is nauwkeuriger te berekenen met een computerprogramma van PV (onderdeel van bedrijfsbegrotingsprogramma BBPR) en met de uitgebreide gegevens in het hoofdstuk 'Voederwinning' van het Handboek voor de Melkveehouderij (uitgave 1997).

²⁾ Het aantal m² plastic per laag.

Prijs per m² plastic circa € 0,25.

Kosten per m² beschermzeil per jaar circa € 0,35 (rente: 5,8 % x € 2,27/2 + afschrijving: € 2,27/8 jaar).

De kosten van afdekking met één laag plastic + grond zijn vrijwel gelijk aan de kosten van twee lagen nieuw plastic.

Melkvee, overige toegerekende kosten

2.4.5 Opslag en bewaring overige voedergewassen

Norm Jaarlijkse kosten voor opslag en bewaring

Voedergewassen	Vervangingswaarde kuilplaat (€/ha)	Jaarkosten in € per ha		
		verharding	afdekken	totaal
Voederbieten	2 365	230	95	325
Maïskolvenschroot (MKS)	935	90	27	117
Corn Cob Mix (CCM)	660	64	23	97

Uitgangspunten:

- bruto-opbrengst per ha:
 - voederbieten: 100 000 kg à 15,5% ds = 15 500 kg ds
 - MKS: 16 000 kg à 55% ds = 8 800 kg ds
 - CCM: 14 140 kg à 58% ds = 8 200 kg ds
- opslag op betonnen plaat à € 27,00 /f 60,00 per m²
- kosten van opslag:
 - 5 % afschrijving
 - 1,5 % onderhoud
 - 6,3 % rente van gemiddelde investering;
- afdekking:
 - voederbieten: plasticfolie (2 jaar gebruiken) plus een beschermzeil (5 jaar gebruiken)
 - MKS en CCM: plasticfolie plus gronddek;
- prijzen:

plasticfolie	€ 0,25 /m ²	f 0,55 /m ²
gronddek	€ 0,25 /m ²	f 0,55 /m ²
beschermzeil	€ 2,27 /m ²	f 5,00 /m ²
- partijgrootte 3 à 4 ha
Bij kleinere partijen zijn de kosten 10-20 % hoger en bij grotere partijen 5-10% lager per ha.

Melkvee, overige toegerekende kosten

2.4.6 Opslag en bewaring bijproducten

Norm Jaarlijkse kosten voor opslag en bewaring

Bijproducten	Vervangingswaarde kuilplaat (€/ton product)	Kosten in € per ton product		
		verharding	afdekken	totaal
Aardappelpersvezels	50	5	1	6
Bierbostel	40	4	1	5
Maisglutenvoer	93	9	3	12
Perspulp	50	5	1	6

Uitgangspunten:

- opslag op betonnen plaat à € 27,00 per m²;
- kosten van opslag:
 - 5 % afschrijving
 - 1,5 % onderhoud
 - 6,3 % rente van gemiddelde investering;
- bij alle producten, behalve maisglutenvoer, één laag plasticfolie van € 0,25 per m², bij maisglutenvoer één laag folie plus gronddek;
- folie wordt één keer gebruikt;
- kosten zijn berekend bij een partijgrootte van 30-50 ton;
- indien verharding 2, 3 of 4 keer per jaar wordt benut voor de opslag van een partij dan bedragen de kosten voor de verharding respectievelijk 50, 33 of 25 % van het vermelde bedrag. De totale jaarkosten (verharding plus afdekken) per ton product dalen daardoor ook.

2.5 Saldoberekeningen

Toelichting

Het saldo voor een melkveehouderijbedrijf met 30 hectare grasland en 425 000 kilo melkquotum wordt berekend per gemiddeld aanwezige melkkoe. Bij de berekening van het saldo is gebruik gemaakt van het begrotingsprogramma BBPR van het Praktijkonderzoek Veehouderij te Lelystad. Het zijn dus geen cijfers van praktijkbedrijven. Bij de veevoeding en de bemesting worden de huidige adviezen exact opgevolgd, er wordt dus niet boven de norm gevoerd of bemest.

Omschrijving	Hoeveelheid	Prijs	Bedrag
Opbrengsten			
Melkgeld	8500 kg	0,36	3 065
Omzet en Aanwas			195
Overige opbrengsten (dierpremies)			20
Totaal opbrengsten			3 280
Af: Toegerekende kosten			
Voerkosten			375
Bemestingskosten			132
Gewasbeschermingsmiddelen			13
Zaaizaad en pootgoed			8
Strooisel			23
Reinigingsmiddelen			6
Water	36 M ³	1,15	42
Afrastering			24
Afdekking ruwvoeropslag			7
Elektriciteit			35
Veekosten			170
Totaal toegerekende kosten			835
Saldo per koe			2 445
Loonwerk			190
Saldo minus loonwerk per koe			2 255

Melkvee, saldoberekeningen

In de onderstaande tabel worden een aantal posten uit de saldoberekening op de vorige pagina nader toegelicht:

Omschrijving	Hoeveelheid	Prijs	Bedrag
Omzet en Aanwas			
- Verkoop stierkalveren	0,57 stuks	120	68
- Verkoop vaarskalveren	0,20 stuks	75	15
- Verkoop drachtige vaarzen	0,02 stuks	815	16
- Verkoop slachtkoeien	0,30 stuks	320	96
Totaal Omzet en Aanwas			195
Voerkosten			
- Aankoop snijmais	190 kg	0,10	19
- Standaard brok	2175 kg	0,14	305
- Eiwitrijke brok	25 kg	0,16	4
- Zeer eiwitrijke brok	115 kg	0,20	23
- Kunstmelk	16 kg	1,00	16
- Overige voerkosten			7
Totaal voerkosten			375
Bemestingskosten			
- Stikstofkunstmest	140 kg	0,55	77
- Fosfaatkunstmest	15 kg	0,50	8
- Overige meststoffen			47
Totaal bemestingskosten			132
Strooisel			
- Zaagsel	125 kg	0,15	18
- Stro	55 kg	0,09	5
Totaal strooisel			23
Reinigingsmiddelen			
- Gecombineerd reinigingsmiddel	5 liter	0,92	5
- Zuur reinigingsmiddel	0,5 liter	1,80	1
Totaal reinigingsmiddel			6
Elektriciteit			
- Elektriciteit hoog tarief	230 kWh	0,12	28
- Elektriciteit laag tarief	100 kWh	0,07	7
Totaal elektriciteit			35
Veekosten			
- Gezondheidszorg			89
- Inseminatiekosten			37
- Melkcontrole			27
- Scheren			9
- Klauwbekappen			8
Totaal veekosten			170

Melkvee, saldoberekeningen

Toelichting

Het saldo voor een melkveehouderijbedrijf met 25 hectare grasland, 5 hectare maïsland en 425 000 kilo melkquotum wordt berekend per gemiddeld aanwezige melkkoe. De overige uitgangspunten zijn exact dezelfde als voor de hierboven vermelde saldoberekening.

Omschrijving	Hoeveelheid	Prijs	Bedrag
Opbrengsten			
Melkgeld	8500 kg	0,36	3 065
Omzet en Aanwas			195
Overige opbrengsten (maïspremies en dierpremies)			65
Totaal opbrengsten			3 325
Af: Toegerekende kosten			
Voerkosten			361
Bemestingskosten			127
Gewasbeschermingsmiddelen			12
Zaaizaad en pootgoed			27
Strooisel			23
Reinigingsmiddelen			6
Water	36 M ³	1,16	42
Afrastering			20
Afdekking ruwvoeropslag			7
Elektriciteit			35
Veekosten			170
Totaal toegerekende kosten			830
Saldo per koe			2 495
Loonwerk			205
Saldo minus loonwerk per koe			2 290

Melkvee, saldoberekeningen

In de onderstaande tabel worden een aantal posten uit de saldoberekening op de vorige pagina nader toegelicht:

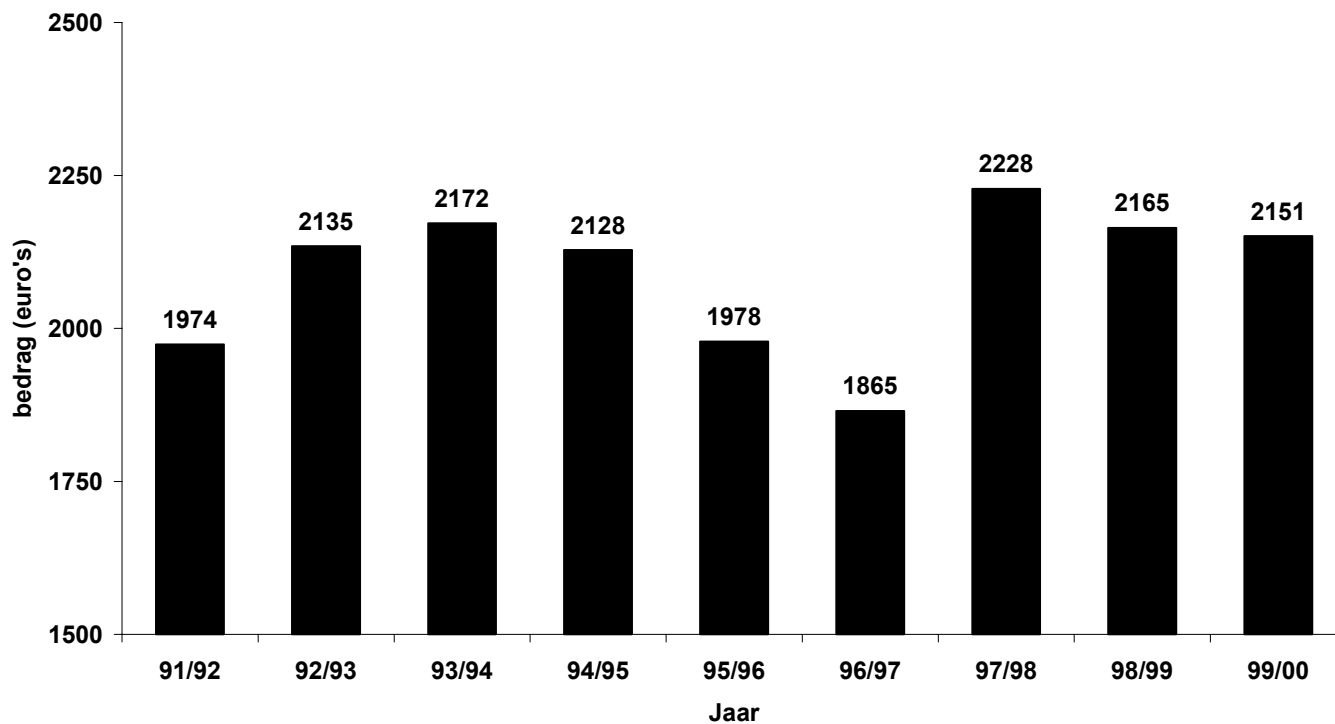
Omschrijving	Hoeveelheid	Prijs	Bedrag
Omzet en Aanwas			
- Verkoop stierkalveren	0,57 stuks	120	68
- Verkoop vaarskalveren	0,20 stuks	75	15
- Verkoop drachtige vaarzen	0,02 stuks	815	16
- Verkoop slachtkoeien	0,30 stuks	320	96
Totaal Omzet en Aanwas			195
Voerkosten			
- Aankoop snijmais	550 kg	0,10	55
- Standaard brok	1330 kg	0,14	186
- Eiwitrijke brok	65 kg	0,16	10
- Zeer eiwitrijke brok	425 kg	0,20	85
- Kunstmelk	16 kg	1,00	16
- Overige voerkosten			9
Totaal voerkosten			361
Bemestingskosten			
- Stikstofkunstmest	135 kg	0,55	74
- Fosfaatkunstmest	16 kg	0,50	8
- Overige meststoffen			45
Totaal bemestingskosten			127
Strooisel			
- Zaagsel	125 kg	0,15	18
- Stro	55 kg	0,09	5
Totaal strooisel			23
Reinigingsmiddelen			
- Gecombineerd reinigingsmiddel	5 liter	0,92	5
- Zuur reinigingsmiddel	0,5 liter	1,80	1
Totaal reinigingsmiddel			6
Elektriciteit			
- Elektriciteit hoog tarief	230 kWh	0,12	28
- Elektriciteit laag tarief	100 kWh	0,07	7
Totaal elektriciteit			35
Veekosten			
- Gezondheidszorg			89
- Inseminatiekosten			37
- Melkcontrole			27
- Scheren			9
- Klauwbekappen			8
Totaal veekosten			170

2.6 Verloop van het saldo

Toelichting

Het saldo per koe per jaar is weergegeven in de onderstaande grafiek.

Saldo per melkkoe

Bron: LEI - DLO.

2.7 Niet-toegerekende kosten

2.7.1 Bouwwerken

2.7.1.1 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten stal

Toelichting

De grupstal is uitgevoerd met normale fundering, spouwmuur, isolatie, ventilatie lichtnok, luchtkleppen, melkkamer, zijwandhoogte 2,50 m, dakhelling 22 %. De ligboxenstal is uitgevoerd met een halfsteensmuur met uitzondering van het tanklokaal en de melkkamer, normale fundering, geen isolatie, open nok, halfopen zijgevels, zelfsluitend voerhekken, boxafscheidingsen, zijwand 2,50 m, dakhelling 22 % (inclusief machinekamer, tanklokaal, melkstal, zieken-, afkalf- en afzonderingsstal, grondwerk, water en elektra echter exclusief jongveehuisvesting, melkmachine en BTW).

Bij een dichte vloer met mestschuif is gerekend met een mestopslag van 1 tot 1,5 maand (opvang in de kelder achter de stal).

Norm

Vervangingswaarde per ligplaats en jaarlijkse kosten in percentage van de vervangingswaarde

Omschrijving	Vervangingswaarde euro's	Jaarlijkse kosten in %	
		afschrijving	onderh. + verz.
<i>Grupstal, per koe</i>			
20 - 40 melkkoeien			
0 mnd mestopslag	3 100 - 3 300	5	2
3 mnd mestopslag	3 300 - 3 500	5	2
6 mnd mestopslag	3 500 - 3 700	5	2
<i>Ligboxenstal per koe</i>			
40 melkkoeien staltype 1+1			
dichte vloer en mestschuif	3 400 - 3 700	5	2
roostervloer met			
3 mnd mestopslag	3 600 - 3 900	5	2
6 mnd mestopslag	3 900 - 4 200	5	2
60 melkkoeien staltype 2 + 1			
dichte vloer en mestschuif	3 200 - 3 600	5	2
roostervloer met			
3 mnd mestopslag	3 500 - 3 700	5	2
6 mnd mestopslag	3 600 - 4 100	5	2
100 melkkoeien staltype 2 + 2			
dichte vloer en mestschuif	3 100 - 3 500	5	2
roostervloer met			
3 mnd mestopslag	3 400 - 3 600	5	2
6 mnd mestopslag	3 500 - 4 000	5	2

vervolg tabel volgende bladzijde

Melkvee, niet-toegerekende kosten

vervolg tabel

Omschrijving	Vervangingswaarde euro's	Jaarlijkse kosten in %	
		afschrij- ving	onderh. + verz.
<i>Ligboxenstal per koe</i>			
140 melkkoeien staltype 3 + 2 dichte vloer en mestschuif roostervloer met	2 900 - 3 200	5	2
3 mnd mestopslag	3 200 - 3 400	5	2
6 mnd mestopslag	3 400 - 3 800	5	2
<i>Potstal per koe</i>			
30 - 50 melkkoeien	3 500 - 3 900	5	2
<i>Extra's</i>			
Heifundering	290 - 585	5	2
Automatisch vastzetsysteem in grupstal	250 - 300	5	2
Rubber stalmatten (los)	68 - 90	10	2
Rubber stalmatten (rol)	90 - 100	10	2
Kunststof stalmatten	27 - 35	10	2
Koematras	70 - 110	10	3
Waterbed	115 - 140	10	2
Verlengen ligboxenstal aan de achterzijde			
Vaste kosten	9 000		
(sloop eindgevel, mixputten e.d.)			
Uitbreiding (kosten per m ²)			
Minimale onderkeldering	170		
Volledige onderkeldering	205		

Melkvee, niet-toegerekende kosten

Norm Vervangingswaarde in gld per stalplaats¹⁾ en jaarlijkse kosten in % van de vervangingswaarde bij 6 mnd mestopslag en volledige inrichting

Omschrijving	Vervangingswaarde euro's	Jaarlijkse kosten in %	
		afschrijving	onderh. + verz.
Jongvee²⁾			
0 - 6 mnd	1 600	5	2
6 - 22 mnd	1 800	5	2
Jongvee³⁾			
0 - 6 mnd	1 800	5	2
6 - 22 mnd	1 900	5	2

¹⁾ Aantal plaatsen:
 0 - 6 mnd = 45 % van het gemiddeld aantal melkkoeien
 waarvan 0 - 2 wkn = 15 %
 2 wkn - 3 mnd = 15 %
 3 - 6 mnd = 15 %
 6 - 22 mnd = 50 % van het gemiddeld aantal melkkoeien
 waarvan 6 - 12 mnd = 20 %
 12 - 18 mnd = 20 %
 18 - 22 mnd = 10 %

²⁾ Jongvee in de ligboxenstal voor melkkoeien, het inpassen van jongvee-maatvoering in een bestaande ligboxen stal is vaak moeilijk, maatwerk is dan nodig, dit verhoogt de prijs van de stal.

prijzen per stalplaats, incl. éénlingboxen en strohokken.

³⁾ Jongvee in aparte ligboxenstal, prijzen per stalplaats, incl. éénlingboxen en strohokken.

2.7.1.2 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten overige gebouwen

Norm Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten van overige gebouwen

Omschrijving	Vervangingswaarde euro's	Jaarlijkse kosten in %	
		afschrijving	onderh. + verz.
Werktuigenberging per m ²	90 - 135	51,0	
Kuilplaat per m ²	25 - 40	51,5	
Meerprijs sleufsilos per m ² wand	65 - 95	51,5	
Mestplaat per m ² ¹⁾	50 - 75	51,5	
Perssapput 2 m ³	400	51,5	
Perssapgoot per m	9 - 14	51,5	

1) Inclusief wanden van 50 tot 75 cm hoogte.

Melkvee, niet-toegerekende kosten

2.7.2 Installaties

2.7.2.1 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten

Norm

Omschrijving	Vervangingswaarde euro's	Jaarlijkse kosten in %	
		afschrijving	onderh. + verz.
<i>Installaties</i>			
Kunstmestsilo incl. fundering 12 ton	2 900	5	2,5
16 ton	3 300		
20 ton	4 000		
Krachtvoersilo incl. fundering 12 ton	4 000	9	2,5
16 ton	4 500		
20 ton	4 800		
Transportvijzel met aandrijving, per meter ¹⁾	100		
Mestschuif aan trekker	1 500	10	2
Mestschuif in ligboxenstal per installatie ²⁾	6 600	9	10
Verplaatsbaar voerhek per koe ³⁾	375	10	5
Kuilblokschuif per koe ³⁾	230	10	5

¹⁾ Uitgaande van 30 meter lengte

²⁾ Voor twee mestgangen met een roostervloer

³⁾ Uitgaande van voorraadvoeding; 2,5 tot 3 koeien per vreetplaats

2.7.2.2 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten krachtvoer- en melkgiftregistratiecomputer

Vervangingswaarde apparatuur-componenten bij een procescomputer

	€
• Zender, inclusief halsband (per koe)	25 - 45
• Gecombineerde zender per koe (zender + activiteitsmeter aan hals of poot)	50 - 100
• Voerstation in ligboxenstal (compleet)	1500 - 2000
• procescomputer ¹⁾	1000 - 3500
• arbeid, communicatiekasten, bekabeling	1750 - 4500

¹⁾ Op de duurdere procescomputers kunnen activiteitsmeting, geleidbaarheidsmeting en melkmeters worden aangesloten

Vervangingswaarde apparatuurcomponenten van de melkgiftregistratie-computer

• zendontvanger per stand	190 - 500
• centrale zendontvanger in melkstal (2 poorten)	2900 - 3900
• elektronische melkmeter	1000 - 1600

Melkvee, niet-toegerekende kosten

Opmerking

Apparatuur voor activiteit en / of geleidbaarheidsmeting worden zelden als losse onderdelen aangeschaft, doch vaak in combinatie met een krachtvoer- of melkgiftregistratiecomputer. In de meeste gevallen wordt dan een procescomputer aangeschaft die meerdere processen tegelijk kan besturen. De vervangingswaarde is hierdoor lager dan wanneer losse onderdelen worden aangeschaft.

Jaarlijkse kosten

- Restwaarde van alle componenten is gemiddeld 10 %
- Rente (5,8 %) $0,058 \times (100+10)/2 = 3 \%$
- Afschrijving $(100 - 10) / 6 = 15 \%$
- Onderhoud en verzekering 5 %
- Totale jaarlijkse kosten in % van de vervangingswaarde: 23 %

Opmerking

De mogelijkheden van procescomputers zijn zeer divers. De vervangingswaarde is dan ook sterk afhankelijk van het aantal processen dat de procescomputer aanstuurt en het type procescomputer.

Melkvee, niet-toegerekende kosten

2.7.3 Melkwinning

2.7.3.1 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten

Toelichting

De vervangingswaarde van de melkinstallatie is gebaseerd op de basisapparatuur. Dit betekent dat een melkmachine is voorzien van vacuümpomp, inclusief milieuvor-zieningen, vacuümleidingen, melkluchtafscheider, melkleidingen, melkstellen en het bijbehorende hekwerk. De overige apparatuur zoals hulpapparatuur, melkmeetglazen, melkmeters, krachtvoerapparatuur dient hierbij afzonderlijk te worden opgenomen (vervangingswaarde incl. BTW).

Norm

Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten melkinstallatie

Omschrijving	Aantal standen of inhoud	Vervangings- waarde euro's	Jaarlijkse kosten in %	
			afschrij- ving	onderh. + verz.
<i>Melkwinning (stalperiode)</i>				
grupstal 30 mk	3	9 550	10	5
	5	14 300	10	5
gesloten melkstal	4	11 150	10	5
	6	14 850	10	5
open melkstal	6	29 250	10	5
	8	37 650	10	5
	10	42 700	10	5
zij-aan-zij melkstal	10	20 950	10	5
	12	24 150	10	5
	24	35 400	10	5
	28	38 500	10	5
- snelwisselsysteem	24	51 000	10	5
visgraat melkstal	8	18 600	10	5
	12	23 500	10	5
	16	28 000	10	5
	24	33 700	10	5
	28	36 950	10	5
- snelwisselsysteem	16	44 000	10	5
driehoek melkstal	16	29 050	10	5
	18	31 650	10	5
ruitmelkstal	24	34 350	10	5

vervolg tabel op volgende bladzijde

Melkvee, niet-toegerekende kosten

vervolg tabel

Omschrijving	Aantal standen of inhoud	Vervangings- waarde euro's	Jaarlijkse kosten in %	
			afschrij- ving	onderh. + verz.
draaimelkstal	16	98 000	10	5
	20	110 000	10	5
	24	125 000	10	5
	28	148 000	10	5
automatisch melksysteem ¹⁾				
éénboxsysteem		136 400	15	5
meerboxsysteem (2 boxen)		193 500	15	5
meerboxsysteem (3 boxen)		230 500	15	5
meerboxsysteem (4 boxen)		272 700	15	5
<i>Melkwinningsapparatuur</i>				
afneemapparatuur volautomatisch		800	15	5
meetglazen zonder aut.legen per stuk		570	15	5
meetglazen met automatisch legen		780	15	5
electronische melkmeter per stuk		1 600	15	5
afneemapparatuur bij melkmeter		400	15	5
melkgiftregistr.computer +toebehoren		3 890	15	5
koeherkenning per stand		485	15	5
centrale koeherkenning (2 portalen)		3 400	15	5
melkslanggeleiding per stuk		150	15	5
krachtvoertoediening handbed. per stuk		215	15	5
electrisch per stuk		545	15	5
uitdrijfhekjes per voerbak		195	10	5
uitlaathek automat. openen per hek		500	10	5
open melkstal; halfaut. koetransport				
per stand		1 825	15	5
open melkstal; volaut. koetransport				
per stand		2 600	15	5
reinigingsautomaat		1 750	10	5
reinigingsautomaat (spoeling instelbaar)		2 375	10	5
spenenspray-automaat		550	10	5
spoelwaterbeveiliging		150	10	5
compressor		1 765	10	5
opdrijfhek		2 700	10	5

¹⁾ Afhankelijk van het merk automatisch melksysteem kunnen er prijsverschillen optreden.

vervolg tabel op volgende bladzijde

Melkvee, niet-toegerekende kosten

vervolg tabel

Omschrijving	Aantal standen of inhoud	Vervangings- waarde euro's	Jaarlijkse kosten in %	
			afschrij- ving	onderh. + verz.
<i>Melkwinning overige apparatuur</i>				
electrische boiler, duotype		1 080	8	2
electrische boiler, monotype	120 l	825	8	2
electrische boiler, monotype	300 l	1 325	8	2
electrische boiler, monotype	400 l	1 930	8	2
electrische boiler huur		105	0	0
gasboiler	155 l	775	15	8
gasboiler (boerderijtype)	200 l	1 000	10	5
gasboiler (industrieel)	230 l	2 200	10	5
hittereiniging		2 750	10	5
hittereiniging, water-/energiezuinig		4 615	10	5
stapelreining		4 500	10	5
voorkoeler		1 850	10	5
buizenkoeler		2 350	10	5
warmteterugwinning opslag	300 l	3 215	12	3
	opslag 500 l	3 570	12	3
voorziening hergebruik spoelwater melkmachine		1 450	15	5
voorziening hergebruik spoelwater melkkoeltank		750	15	5
wateronthardingsapparatuur		2 450	15	5
<i>Reinigingsmiddelen/dipmiddelen</i>				
gecombineerd reinigingsmiddel		0,92 per kg		
zuur reinigingsmiddel		1,80 per kg		
dipmiddel (jodium)		2,10 per kg		
uierpapier		25 per rol		
uierdoeken		12,50 per 10 stuks		
<i>Melkwinning weideperiode</i>				
weidetank	400 l	1 500	8	4
	500 l	1 750	8	4
	600 l	1 950	8	4
	750 l	2 140	8	4

vervolg tabel op volgende bladzijde

Melkvee, niet-toegerekende kosten

vervolg tabel

Omschrijving	Aantal standen of inhoud	Vervangings- waarde euro's	Jaarlijkse kosten in %	
			afschrij- ving	onderh. + verz.
Melkkoeltanks (inclusief reinigingsautomaat)				
	1 200	10 450	8	3
	1 700	11 200	8	3
	2 300	12 100	8	3
	2 900	13 800	8	3
	3 500	15 150	8	3
	4 100	16 150	8	3
	4 700	16 850	8	3
	5 300	18 000	8	3
	6 300	20 000	8	3
	7 000	22 100	8	3
	8 000	24 150	8	3
	9 000	27 050	8	3
	10 000	28 400	8	3
	11 000	30 700	8	3
	12 000	34 000	8	3
	16 000	41 000	8	3
Melkwacht		700	10	5

Jaarlijkse kosten voor huur melktank

			Jaarlijkse kosten per 100 l euro's
Jaarleverantie	0	tot 100 000	1,14
Jaarleverantie	100 001	tot 200 000	0,68
Jaarleverantie	200 001	tot 300 000	0,48
Jaarleverantie	300 001	tot 500 000	0,36
Jaarleverantie	500 001	tot 700 000	0,30
Jaarleverantie		> 700 000	0,25

Inhoud melktank bij constante melkaanvoer 1,15 % van het quotum. Bij voor- of najaarkalvende veestapel 1,25 % van het quotum.

Melkvee, niet-toegerekende kosten

Maximale warmwaterbehoefte (80°C) in liters per dag voor melkwinning¹⁾

Aantal melkkoeien	30	50	80	80	120	120
	grupstal		zonder melk-meters	met melk-meters	zonder melk-meters	met melk-meters
Reiniging melkleiding	105	170	215	250	280	325
Reiniging melkkoeltank	50	60	75	75	95	95
Uitwendige reiniging apparatuur	10	25	40	40	60	60
Voorbehandeling koe	15	25	40	40	60	60
Voeding jongvee	10	15	25	25	40	40
Totaal	195	295	395	430	520	640

¹⁾ Bij optimalisatie van de reiniging kan het warmwaterverbruik verminderd worden.

2.7.3.2 Energieverbruik

Toelichting

De gehanteerde rekenregels sluiten aan bij de gebruikte rekenregels in het programma Warm Water Energie (WWE). Dit programma is beschikbaar op het PV te Lelystad. De energiebehoefte bij de melkwinning wordt onderverdeeld in drie categorieën, namelijk:

- A Koeling
- B Warmwatervoorziening
- C Overige energie

De rekenregels zijn gebaseerd op het aantal koeien, de melkproductie en het aantal melkstellen.

Norm A: Koeling

Het energieverbruik voor melkkoeling wordt uitgedrukt in kWh:

- zonder voorcoeler 15 kWh per 1000 kg melk
- met voorcoeler 9 kWh per 1000 kg melk
- zonder voorcoeler met warmteterugwinning 17 kWh per 1000 kg melk
- met voorcoeler en met warmteterugwinning 11 kWh per 1000 kg melk

Norm B: Reiniging, verwarming water

Formules: zonder warmteterugwinning

Warmwaterbehoefte melkstal en toebehoren in liters per dag

- a = aantal koeien x 0,85 + (45 + aantal koeien x 0,75) / 2
- b = aantal melkstellen x 3 + (20 + aantal melkstellen x 5) x 2
- c = indien melkleiding ruim gedimensioneerd: c = 0,43 x b
- d = indien elektronische melkmeters: d = 1 ltr x n melkstellen

Melkvee, niet-toegerekende kosten

Energiekosten voor warmwaterbehoefte op jaarbasis

hh warmwater	= a + b + c + d (liters per dag)
elektrisch	: hh warmwater x 29,9644 x kWh-prijs (= 5xHT+5xLT)/10
aardgas	: hh warmwater x 5,7631 x m ³ -prijs
propaangas	: hh warmwater x 7,3002 x ltr- prijs
olie	: hh warmwater x 5,0925 x ltr- prijs

Opmerking

HT	= hoogtarief electrisch
LT	= laagtarief electrisch
GT	= gemiddeld tarief (=7 x HT + 3 x LT) / 10)

Formules: met warmteterugwinning

Warmwaterbehoefte melkstal in liters per dag

a	= (45 + aantal koeien x 0,75) / 2
b	= (20 + aantal melkstellen x 5) x 2
c	= indien melkleiding ruim gedimensioneerd: c = 0,43 x b
d	= indien elektronische melkmeters: = 1 ltr x n melkstellen

Energiekosten voor warmwaterbehoefte op jaarbasis:

hh warmwater	= a + b + c + d (liters per dag)
elektrisch	: hh warmwater x 12,7348 x kWh-prijs (GT)
aardgas	: hh warmwater x 3,6019 x m ³ -prijs
propaangas	: hh warmwater x 4,5627 x ltr- prijs
olie	: hh warmwater x 3,1828 x ltr- prijs

Opmerking

Er wordt van uitgegaan dat de warmtepomp evt. in combinatie met een voorcoeler voldoende warm water van 55 °C produceert. Het water wordt verwarmd tot 70 °C. Met de hier vermelde rekenregels worden eventuele warmwatertekorten niet gesignaleerd, zodat de extra kosten van het verwarmen van een warmwatertekort niet worden berekend. Voor een meer exacte benadering van de energiekosten met betrekking tot de reiniging en koeling, zie het programma WW-Energie.

Norm

C: Overige energieverbruik

Voor de benodigde energie voor vacuümpomp, melkpomp en overige elektrische apparatuur (verlichting melklokaal en melkstal) kan de volgende formule worden gebruikt.

kWh per jaar: aantal melkstellen x 800 kWh

2.8 Boerderijzuivelbereiding

2.8.1 Opbrengsten

2.8.1.1 Opbrengst per 100 kg. melk

Toelichting

Er wordt uitgegaan van melk met de volgende samenstelling

- 4,40 % vet
- 3,45 % eiwit

Melk met een ruimere vet/eiwitverhouding leidt in het algemeen tot een minder gewenste kwaliteit boerenkaas. De wet staat niet toe dat melk bestemd voor de bereiding van Goudse Boerenkaas wordt ontroomd.

De opbrengsten aan kaas worden sterk beïnvloed door het vetgehalte en het eiwitgehalte van de kaasmelk. Globaal kan worden gesteld dat de kaasopbrengst stijgt bij:

- 0,1 % meer vet in de melk met 0,15 kg kaas per 100 kg melk
- 0,1 % meer eiwit in de melk met 0,12 kg kaas per 100 kg melk

Evenzo gaat bij een verhoging van het vochtgehalte van de kaas met 1 % de opbrengst van de kaas met 0,18 kg kaas per 100 kg kaasmelk omhoog.

Norm Opbrengsten per 100 kg. melk

Omschrijving	Opbrengst in kg. product
Goudse Boerenkaas 48 + oplegzuivel	10,8
Goudse Boerenkaas 48 + vroegrijpzuivel	11,1
Baby Goudse	11,5
Boeren Leidse 30+	7,3 (+ 3,2 kg. boter)
Volle kwark	33
Magere kwark	25
Karnemelk	96
Boter	4
Roeryoghurt	100
Standyoghurt	100
Pap en vla	110

Melkvee, boerderijzuivelbereiding

2.8.1.2 Opbrengstprijzen van diverse boerderijzuivelproducten.

Toelichting

Opbrengst van boerderijzuivelproducten hangt sterk samen met de manier waarop de produkten worden afgezet. Hieronder volgt een indicatie van de prijs per kg product

Norm

Geschatte prijs per kg. (incl. BTW)

	Handelsverkoop euro's	Verkoop vanaf boerderij euro's
Goudse boerenkaas 48 + *)	3,80	5,95
Baby Goudse 48 + *)	4,20	6,85
Boeren Leidse 30 + *)	4,20	6,15
Boerenkaas 48 + (ecologisch)	5,35	6,60
Volle kwark		3,20
Magere kwark		2,75
Karnemelk		0,70
Boter		4,10
Roeryoghurt		0,75
Standyoghurt		0,75
Pap en vla		0,90

*) Deze verkoopprijzen gaan uit van boerenkaas van KB-kwaliteit. Voor niet KB-boerenkaas ligt de opbrengst € 0,05 per kilo lager.

2.8.2 Toegerekende kosten(excl. arbeid)

Norm

Toegerekende kosten kaasbereiding per kg. kaas (= per 9,5 kg te verwerken melk)

- bij verkoop aan handel € 0,36
- bij verkoop vanaf boerderij € 0,68

Melkvee, boerderijzuivelbereiding

2.8.3 Niet-toegerekende kosten

2.8.3.1 Gebouwen en inrichting kaasbereiding

Norm

Gebouwen

Kosten bedrijfsgebouwen gerelateerd aan de benodigde bedrijfsruimte
€ 450 – € 636 per m² .

Verwerkingscap. (liter)	Oppervlakte in m ²	
	Verkoop vanaf boerderij	Verkoop handel
600	80	50
1200	100	65
1800	120	80

Apparatuur

Vervangingswaarde (op basis van nieuwwaarde) gerelateerd aan de te verwerken hoeveelheid melk per keer. Per keer wordt meestal 2 (tot eventueel maximaal 4) melkmalen per keer verwerkt.

	Verwerkingscapaciteit (liter)		
	600	1200	1800
Kaasapparatuur	41 000	50 000	73 000
Winkelinventaris	4 500	5 500	6 500

2.8.3.2 Arbeidsbehoefte

Norm

Benodigde arbeid kaasbereiding per dag: 5 uur + 0,5 uur per 750 liter te verwerken melk.
Benodigde arbeid winkel: 10 uur per week bij verkoop van 40 kilo kaas per week.

2.9 Biologische melkveehouderij

2.9.1 Opbrengsten

2.9.1.1 Melk

Toelichting

De markt voor biologische melk is de laatste jaren snel gegroeid. In 1999 werd ongeveer 60 miljoen kg melk verwerkt, in 2001 was dit al meer dan 100 miljoen kg melk. Het is zinvol vooraf te informeren naar de mogelijkheden voor verwerking. Hiervoor kunt u contact opnemen met het DLV-team Rundveehouderij in uw regio.

Met ingang van 1998 is de melkprijs voor biologische melk gekoppeld aan de melkprijs voor gangbare melk. De toeslag voor biologische melk bedraagt € 6,08 per 100 kilo (incl. BTW) bij marktleider Ekomel (onderdeel van Campina). De meeste andere melkfabrieken hanteren een vergelijkbare toeslag. De toeslag voor de biologische melk moet bij de gemiddeld leveranciersprijs, dit is de melkprijs zonder de vergoeding voor ledenbewijzen, opgeteld worden. Als leveranciers lid willen worden moet zij ledenbewijzen aanschaffen. Omdat de melkprijs voor gangbare melk in 2002 hoger is dan in 2001 is het niet goed mogelijk om een normatieve melkprijs voor biologische melk te geven.

Norm Prijs biologische melk 2002: prijs gangbare melk + € 6,08 per 100 kg.

Verwachting prijsontwikkeling lange termijn

Als de koppeling tussen gangbaar geproduceerde melk en biologische melk gehandhaafd blijft, dan moet in de periode tussen 2005 en 2010 ook het verschil van € 6,08 gehandhaafd blijven.

Toelichting

Biologisch-dynamische (BD) melk

Met ingang van 1998 is ook de melkprijs voor biologisch-dynamische melk gekoppeld aan de melkprijs voor gangbare melk. De toeslag voor biologisch-dynamische melk bedraagt € 7,43 per 100 kilo (incl. BTW). De toeslag voor de biologisch-dynamische melk moet bij de gemiddeld leveranciersprijs, dit is de melkprijs zonder de vergoeding voor ledenbewijzen, opgeteld worden. Zie verder de toelichting bij de melkprijs voor de biologische melk.

Door marktontwikkelingen en beschikbaar komen van nieuwe onderzoeksgegevens is het echter mogelijk dat de meerprijs wordt aangepast. Indien de huidige trend wordt voortgezet, waarbij de biologische sector zijn eigen markt verder moet ontwikkelen en versterken, dan is het denkbaar dat de meerprijs wordt losgelaten en een eigen prijs wordt vastgesteld. Deze zal echter bij de huidige politiek altijd boven de gangbare melkprijs blijven.

Norm Prijs BD-melk 2001: prijs gangbare melk + € 7,43 per 100 kg.

2.9.1.2 Omzet en aanwas

Slachtkoeien van biologische melkveehouders brengen meer op dan slachtkoeien van gangbare melkveehouders. In de praktijk bestaan er tussen bedrijven grote verschillen in de meeropbrengsten uit de verkoopprijs van slachtkoeien. Gemiddeld bedraagt de meeropbrengst ongeveer 90 euro, met uitschieters tot 270 euro per koe.

Norm Extra opbrengst per slachtkoe € 90

2.9.2 Toegerekende kosten

2.9.2.1 Voerkosten

Norm **Prijzen krachtvoerders** (/100 kg) €

Standaardbrok	(90 DVE / 0 OEB)	23,00
Eiwitrijke brok	(120 DVE / 30 OEB)	27,00
Extra eiwitrijke brok	(175 DVE / 70 OEB)	35,00

Norm **Prijzen ruwvoerders** (/ 1000 kg) €

Snijmaïs (vers)	53,50
Snijmaïs (ingekuuld)	59,50
Graskuil	100,00
Hooi	150,00
Tarwestro	90,00
Gerstestro	90,00

Norm **Prijzen krachtvoervervangers** (/1000 kg) €

Voeraardappelen	43,00
Bietenperspulp	43,00
Luzernebrok	213,00
Suikermaisresten	17,00

2.9.2.2 Bemestingskosten

Norm **Prijzen toegestane meststoffen** (/kg) €

Zuivere P205	2,72
Zuivere K20	2,90
Zuurbindende Waarde	0,35
Zuivere MgO	1,32

2.9.2.3 Kosten gezondheidszorg

Toelichting

De dierenartskosten op BIOVEEM-bedrijven zijn ongeveer 45 % lager dan op gangbare melkveebedrijven. Dat heeft behalve met het niet kunnen of mogen of willen gebruiken van bepaalde geneesmiddelen (antibiotica, hormonen) ook te maken met het gebruik van andere therapieën (die niet via de dierenarts te koop zijn, denk bijvoorbeeld aan bloesemtherapie, reiki e.d.).

Norm Dierenartskosten en ziektebestrijding
 € 0,35 x (melkproductie per koe/100) per koe + € 8,10 per pink + € 18,30 per kalf (bij een vervangingspercentage van 30 %).

Melkvee, biologische melkveehouderij

2.9.2.4 Dekgeld

Toelichting

Het dekgeld in de biologische melkveehouderij is gelijk aan het dekgeld in de gangbare melkveehouderij.

Norm Dekgeld per melkkoe en/of pink € 27,00

3 Vleesstieren

3.1	Opbrengsten	203
3.1.1	Vleesprijzen	203
3.1.2	Overige opbrengsten	203
3.2	Directe kosten	205
3.2.1	Aankoopkosten stierkalf	205
3.2.2	Voerkosten	205
3.2.2.1	Voerprijzen	205
3.2.2.2	Voederbehoefte	206
3.2.3	Uitvalrisico	206
3.2.3.1	Gezondheidszorg	207
3.2.4	Algemene kosten	207
3.2.5	Rente	207
3.3	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten bouwwerken	208
3.4	Arbeidsbehoefte	208
3.5	Saldoberekening vleesstieren	209

Vleestieren

3.1 Opbrengsten

3.1.1 Vleesprijzen

Statistiek Gemiddelde vleesprijzen van de afgelopen jaren (euro's; incl. BTW).

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001*
Slachtgewicht (kg)	385	367	374	382	392	393	418
Prijs/kg k.g.g.	3,04	2,71	2,80	2,98	2,67	2,67	1,80

Slachterijnotering stier R3 minus 9 eurocent voor transport en commissie
Bron: PVE-notering

* 2001 was als gevolg van de MKZ-crisis een uitzonderlijk jaar. In de prijsnotering zijn de weken 13 t/m 21 achterwege gelaten

Toelichting

De prijzen in de volgende tabel met normwaarden staan in relatie tot de gehanteerde afleveringsgewichten.

Bij de opstelling van deze normwaarden wordt rekening gehouden met de verwachtingen van de Europese Commissie betreffende vraag- en aanbodsontwikkelingen in de komende jaren. Vanaf medio 2000 tot medio 2002 wordt de interventieprijs in drie gelijke stappen in totaal met 20 % verlaagd.

Norm Prijzen per kg geslacht gewicht (minus 9 eurocent kosten; incl. BTW))

Kwaliteit	2002	2003
R3	2,13	2,01
U	2,58	2,46
E	3,03	2,91

3.1.2 Overige opbrengsten

Toelichting

Stierenpremie

Een vleesstierenhouder kan in 2002 voor mannelijke dieren tot maximaal 1,9 GVE/ha per jaar een premie ontvangen; voor 2003 en verder wordt deze grens verlaagd naar 1,8 GVE/ha. Tot maximaal 15 GVE kan premie worden aangevraagd, ongeacht het areaal grond. De premie kan men aanvragen voor een stier vanaf een leeftijd van zeven maanden. Na het aanvragen van de premie moeten de betreffende dieren gedurende twee maanden op het bedrijf worden aangehouden. De uitbetaling vindt plaats bij slachten. Per stier kan maximaal eenmaal premie worden verstrekt. Voor ossen (met aangepast premiebedrag) kan de premie twee keer worden uitgekeerd: als het dier 9 maanden oud is en nadat het dier 21 maanden oud is geworden. Het aantal mogelijke aanvragen wordt dus beperkt door het veebezettingsgetal: de verhouding tussen het aantal GVE en het voederareaal.

Slachtpremie

Een producent die runderen op zijn bedrijf houdt, kan op zijn verzoek in aanmerking komen voor een slachtpremie. De premie wordt toegekend bij het slachten van in aanmerking komende dieren of de uitvoer daarvan naar een derde land. Voor de slachtpremie komen in aanmerking stieren, ossen, koeien en vaarzen van tenminste 8 maanden oud.

Vleesenveloppe

Jaarlijks wordt ons land een bedrag ter beschikking gesteld dat als aanvulling aangewend kan worden ter compensatie van de lagere opbrengstprijzen uit de markt.

Extensiveringspremie

Als de veebezetting in 2002 lager is dan 1,9 GVE/ha, kunt u aanspraak maken op een aanvullende premie; beneden 1,4 GVE/ha is deze extensiveringspremie hoger. In 2003 wijzigt de bovenste grens naar 1,8 GVE/ha. Als u hiervoor in aanmerking wilt komen moet u een aanvraag oppervlakten indienen en daarbij voederareaal opgeven. Bij aanvraag van de extensiveringspremie dienen ter bepaling van het veebezettingsgetal **alle** dieren en de hectares voederoppervlakte te worden meegenomen.

Voor verdere informatie kunt u terecht bij de klantenservice van het LASERregio-kantoor

GVE

Het aantal melkkoeien (à 1 GVE), ooien (à 0,15 GVE), stieren <24 maanden (à 0,6 GVE), stieren >24 maanden (à 1 GVE) en zoogkoeien (à 1 GVE) waarvoor steun wordt verkregen, dan wel waarvoor steun wordt aangevraagd.

NB aantal GVE uit melkkoeien: referentiehoeveelheid melk gedeeld door 6.800

Voederareaal

Grond, in eigendom of pacht bij bedrijf, dat beteeld wordt met gewas dat gebruikelijk als voedergewas wordt beschouwd en waarvoor geen communautaire steun wordt verkregen of aangevraagd.

Norm

	2002 euro's
Max. veebezettingsgetal	1,9* GVE/ha
Dierpremie per stier	210
Dierpremie per os (2x)	150
Slachtpremie**	80
Enveloppe stier	35
Enveloppe koe/vaars	20
Extensiveringspremie	
1,4 tot 1,9* GVE/ha	40
<1,4 GVE/ha	80

* In 2003 en verder is dit 1,8 GVE/ha

** De slachtpremie is onafhankelijk van het veebezettingsgetal. Het bedrag per dier uit de enveloppe wordt na het boekjaar definitief vastgesteld. Het hangt ook af van het aantal gerealiseerde slachtingen.

3.2 Directe kosten

3.2.1 Aankoopkosten stierkalf

Statistiek Nuka prijzen (euro's)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Nuka	456	354	291	305	305	310	234

Bron: LEI (deeladministraties vleesstieren) tot 1999. (Vanaf 1999: prijswaarneming Denkvit + 11 euro commissie en transport)

Norm Aankoopkosten stierkalf afhankelijk van kwaliteit (euro's)

Kwaliteit	Prijs ¹⁾ stierkalf	'starters' (ca. 100 dgn)
	euro's	euro's
O	126	126 + 14/week
R	86	186 + 14/week
U	275	275 + 14/week
E	475	
E, 6-7 mnd. ²⁾	650	

¹⁾ In deze aankoopkosten voor een stierkalf is inbegrepen een bedrag voor vervoer en handel

²⁾ gezoogde 'broutards', ca. 250 kg

3.2.2 Voerkosten

3.2.2.1 Voerprijzen

<i>Norm</i> Kosten kunstmelk	€
Per kilogram kunstmelk	1,00
Kosten ¹⁾ van ruwvoer ²⁾ en mengvoer ³⁾	
Snijmaïs (prijs per ton, op basis van 32 % droge stof)	
Aankoop vers	38,40
Aankoop ingekuild	41,65
Startbrok (per 100 kg)	20,75
Stierenbrok standaard (per 100 kg) ³⁾	17,00
Stierenbrok eiwitrijk (per 100 kg) ³⁾	18,50

¹⁾ excl. vervoederingsverliezen en kosten voor opslag en vervoeding

²⁾ Een belangrijk deel van het ruwvoer wordt in de vorm van snijmaïs op het eigen bedrijf geteeld. Kosten: zie Melkvee-Overige toegerekende kosten vee, onderdeel Voedergewassen.

Vleesstieren

- ³⁾ bij afname van circa 8000 kg/keer in bulk. Er is bij kunstmelk sprake van een forse prijsdaling a.g.v. verminderde exportmogelijkheden van magere melkpoeder. Hierdoor staan de weipoederprijzen onder druk.

3.2.2.2 Voederbehoefte

Toelichting

Voederbehoefte in kVEVI per dier

Uitgangspunten:

- berekend voor stieren van 50 %-vleesras en 100 %- vleesras;
- de VEVI-behoefte is exclusief kunstmelk en vervoederingsverliezen;
- de berekeningen voor 50 %-vleesrasstieren gaan uit van een mestperiode vanaf nuchter kalf (50 kg) en een groeisnelheid van 1125 gram groei per dag;
- de berekeningen voor 100 %-vleesrasstieren gaan uit van twee groeisnelheden voor de mestperiode, vanaf nuka en vanaf broutard (250 kg), respectievelijk 1150 en 1250 gram groei per dag.

Norm

Voederbehoefte van een vleesstier

	50 % vleesras	100 % vleesras	
Startgewicht (kg)	50	50	250
Eindgewicht (kg levend)	640	700	700
Aanhoudingspercentage	58,5	61	61
Karkasgewicht (kg)	375	427	427
Gram groei per dag	1 125	1 150	1 250
Netto voederbehoefte (in kVEVI)	3 130	2130	2 790

3.2.3 Uitvalrisico

Statistiek Uitvalrisico (in euro's per afgeleverd dier)

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998*
Uitvalkosten	43	48	49	45	41	36	60
In procenten	5,6	6,5	6,4	6,0	6,8	7,0	10,7

Bron: LEI-DLO-deeladministraties. Na 1998 beëindigd

* Gebaseerd op een beperkt aantal LEI-administraties

Norm

De kosten door uitval komen overeen met circa 6,5% van het gemiddeld geïnvesteerd vermogen (zie berekening bij rubriek rente).

Vleesstieren

3.2.3.1 Gezondheidszorg

Statistiek Kosten gezondheidszorg (in euro's per afgeleverd dier)

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Gezondheidszorg	20	21	19	21	17	16	17

Bron: LEI-DLO-deeladministraties. Na 1998 beëindigd

Norm De norm is 4 eurocent per dier per dag. Per stier is dit $524 \times 0,04 = 21$ euro. Deze norm is gebaseerd op de praktijk zoals die bleek uit de vele jaren deeladministraties van het LEI-DLO. Indien tegen pinkengriep en IBR geënt moet worden zullen de kosten ca. 7 eurocent per dier per dag zijn: 37 euro per stier.

3.2.4 Algemene kosten

Statistiek Algemene kosten (in euro's per afgeleverd dier)

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Algemene kosten	39	37	39	40	38	40	41

Bron LEI-DLO-deeladministraties. Na 1998 beëindigd

Toelichting

In deze kosten wordt een normatieve waardering gegeven voor enkele directe kosten (m.n. energie en water, aflever- en registratiekosten) en niet toe te rekenen kosten.

Vleesstierenhouderij is in de regel een neventak. De indirecte algemene kosten zijn op bedrijfsniveau te herleiden uit hoofdstuk 1.4.13. De hierna volgende norm heeft betrekking op directe kosten.

<i>Norm</i>	Water	17,3 m ³ à	€ 1,16	=	€	20,10
	Elektriciteit	25 kWh à	€ 0,10	=	€	2,50
	Afleverkosten en registratie			=	€	25,00
	Administratie, telefoon, vervoer e.d.			=	€	5,50
					€	53,10

Dit is ongeveer € 0,10 per dier per dag.

3.2.5 Rente

Toelichting

De rente over het gemiddeld geïnvesteerd vermogen in een stier worden berekend middels de formule:

(Aankoopprijs kalf + kosten gezondheidszorg /2 + alg.kosten/2 + (kunstmelkkosten + ruw-en krachtvoerkosten/2) x rentepercentage x lengte groeiperiode/365

voorbeeld: $(186 + 10 + 26 + 269) \times 0,058 \times 524/365 =$

Norm $491 \times 0,058 \times 1,44 = € 41,00$

3.3 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten bouwwerken

Toelichting

Vervangingswaarde wordt weergegeven in euro's per dier en jaarlijkse kosten in % van de vervangingswaarde.

Norm

Omschrijving	Vervangingswaarde euro's	Jaarlijkse kosten (%)	
		afschrij- ving	onderh. + verz.
<i>Opvang/opfokstal</i>			
0-5 mnd groepshuisvesting (60 cm vreetbreedte)	840 – 930	5	2
<i>Afmeststal (5-17 mnd)</i>			
3 mnd mestopslag	980 – 1100	5	2
6 mnd mestopslag	1050 – 1200	5	2
9 mnd mestopslag	1150 – 1300	5	2
<i>Afmeststal (5-24 mnd (450 kg geslacht gewicht))</i>			
3 mnd mestopslag	1100 – 1250	5	2
6 mnd mestopslag	1200 – 1350	5	2
9 mnd mestopslag	1300 – 1450	5	2

Opmerking

De mestopslag is in alle gevallen gerealiseerd onder de stal, voor 6 maanden opslag is de kelder 2,25 meter diep. Bij 9 maanden opslag wordt hierbij ook de voergang onderkelderd. Bij uitbreiding d.m.v. een aanvullende mestopslag wordt verwezen naar hoofdstuk 1.3.3.2.

3.4 Arbeidsbehoefte

Toelichting

Het aantal dieren dat door een volwaardige arbeidskracht kan worden verzorgd is vooral van afhankelijk van het gegeven of de dieren als nuchter kalf worden aangevoerd of als zgn. starter (na de opfokperiode). Ook de mate waarin het voeren gemechaniseerd is speelt een rol. De normgetallen zijn schattingen.

Norm

Aantal vleesstieren per v.a.k. incl. opfokperiode	ca. 400
Aantal vleesstieren per v.a.k. excl. opfokperiode	ca. 500

3.5 Saldoberekening vleesstieren

Als voorbeeld is een saldoberekening opgenomen van een vleesstier op een gespecialiseerd bedrijf (2001). Er wordt 35 kg kunstmelk, 1175 kg krachtvoer en 2165 kg ds snijmais (incl. vervoederingsverliezen) verstrekt. Er wordt 0,7 ronde per jaar gedraaid zodat zowel een saldo per afgeleverde vleesstier als per gemiddeld aanwezige vleesstier berekend kan worden. Het saldo is inclusief stierenpremie. Er is in de berekening van uitgegaan dat alleen vleesstieren worden gehouden waarvoor een volledige stierenpremie kan worden ontvangen. **In het saldo zijn de kosten voor MAO en mestafzet niet meegenomen.**

Omschrijving	Hoeveelheid (kg)	Prijs (euro's)	Bedrag (euro's)
Opbrengsten			
vlees	375	2,13	799
stierpremie	1	210	210
slachtpremie	1	80	80
enveloppe	1	35	35
Totaal			1124
Directe kosten/dier			
Aankoop kalf	50 kg lg		186
Voer			
kunstmelk	35 kg	1,00 /kg	35
snijmais	2080 kVEVI	0,14 /kVEVI	291
krachtvoer	1175 kg	0,18 / kg	212
Gezondheidszorg	524 dagen	0,04 /dag	19
Rente			41
Schade door uitval			45
Alg. directe kosten	524 dagen	0,10 /dag	53
Totaal directe kosten/dier			882
Saldo per afgeleverde stier			242
Saldo per gemiddeld aanwezige stier			169

Vleesstieren

4 Vleeskalveren

4.1	Opbrengsten	213
4.1.1	Vleesprijzen rosé- en witvleeskalveren	213
4.1.2	Overige opbrengsten	214
4.1.3	Mesten op contract	214
4.2	Directe kosten	215
4.2.1	Aankoopkosten kalf	215
4.2.2	Voerkosten	215
4.2.3	Uitvalrisico	216
4.2.4	Gezondheidszorg	216
4.2.5	Afvoer mest	216
4.2.6	Algemene kosten	217
4.2.7	Rentekosten	217
4.3	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten bouwwerken	218
4.4	Arbeidsbehoefte	218
4.5	Saldoberekening rosévleeskalf	219

Vleeskalveren

Vleeskalveren

4.1 Opbrengsten

4.1.1 Vleesprijzen rosé- en witvleeskalveren

Statistiek Gemiddelde vleesprijzen en slachtgewichten voor witvleeskalveren van de afgelopen jaren (euro's/kg koud geslacht gewicht, incl. BTW)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Slachtgewicht (kg)	159	158	141	140	147	138	154
Vleesprijs	4,31	3,40	4,05	4,67	4,37	4,51	4,01

Bron: COV (prijzen slachthuis minus 7 eurocent/kg)

De weken in 2001 waarin geen notering beschikbaar was vanwege de MKZ zijn achterwege gelaten.

Gemiddelde vleesprijzen en slachtgewichten voor rosékalveren van de afgelopen jaren (euro's/kg koud geslacht gewicht, incl. BTW)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000*	2001
Slachtgewicht (kg)	186	186	185	186	183	179	193
Vleesprijs	3,11	2,52	2,87	3,18	3,07	2,86	2,09

Bron: Denkvit-notering (prijzen slachthuis minus 7 eurocent/kg)

* Per 2000 is de prijsnotering per kg geslacht gewicht. Daarvoor was dit per kg levend gewicht; destijds berekend op basis van geslacht gewicht en aanhouding van 65 %.

De weken in 2001 waarin geen notering beschikbaar was vanwege de MKZ zijn achterwege gelaten.

Toelichting

Onder invloed van de wijzigingen in het EU-rundvleesbeleid (Agenda 2000) wordt in de komende jaren een prijsdaling van 126 % verwacht (2000-2002). Een doorkijk naar 2003 en verder is moeilijk te maken.

Norm Prijzen per kg geslacht gewicht (minus 7 eurocent/kg)

	2002 euro's	2003 euro's
Witvlees	3,63	3,63
Rosé	2,52	2,52

Vleeskalveren

4.1.2 Overige opbrengsten

Toelichting

In het kader van het EU-rundvleesbeleid komen ook vleeskalveren in aanmerking voor een slachtpremie. Er zijn verschillende regels voor kalveren jonger dan 7 maanden (blank kalfsvlees) en ouder dan 8 maanden (rosé). Kalveren ouder dan 7 maanden en jonger dan 8 maanden komt niet in aanmerking voor een premie. Rosékalveren ouder dan 9 maanden kunnen ook voor de stierenpremie in aanmerking komen (voor stieren-premies zie hoofdstuk 3.1.2).

Norm In 2002 en verder is dat bedrag 50 euro voor kalveren jonger dan 7 maanden. Voor kalveren ouder dan 8 maanden is dit 80 euro.

4.1.3 Mesten op contract

Toelichting

Voergeldcontract

In de witvleeshouderij worden voornamelijk voergeldcontracten per kalverplaats gegeven. Dit houdt in dat de mester een vaste vergoeding krijgt voor het verzorgen van de kalveren en voor de kosten van huisvesting, energie, afvoer gier, water, administratie, telefoon e.d. De contractgever, vaak de kalvermelkfabrikant, is eigenaar van het kalf en levert tevens het voer. De contractduur is meestal twee ronden, soms drie. Er bestaat geen garantie dat het contract wordt verlengd. De vergoeding kan eventueel worden gecorrigeerd met een premieregeling voor een gunstige voederconversie of weinig uitval. Soms wordt een vergoeding voor tijdelijke leegstand gegeven.

Voor de rosékalveren wordt soms een prijsgarantiecontract gegeven. Bij aankoop van de kalveren kan een minimumprijs worden vastgesteld op basis van de aankoopprijs van de kalveren, het bedrag voor het benodigde voer en een bedrag voor overige kosten. Aandachtspunt is dat de slachtpremie in de vergoeding is verwerkt. Het risico voor het ontvangen van de slachtpremie ligt daarmee dus bij de veehouder.

Norm De contractprijs voor witvleeskalveren wordt voor het seizoen 2002/2003 ingeschat op 145-165 euro per kalverplaats.
Indicatie voor een minimumprijsgarantie voor rosékalveren is ca. 2 euro per aanwezig kalf per week. Voor starterskalveren (0-12 weken) ligt de prijsgarantie op ca. 3 euro per kalf per week. Bedrijfseconomisch zijn deze vergoedingen onvoldoende.

Vleeskalveren

4.2 Directe kosten

4.2.1 Aankoopkosten kalf

Toelichting

Statistische marktprijzen nuchtere kalveren (euro's per kg levend gewicht)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Zwartbont	3,36	2,77	3,27	4,07	3,77	4,05	1,82

Bron: LEI; prijzen af boerderij.

Roodbonte kalveren kosten per kg levend gewicht 70 tot 90 eurocent meer.

Norm

Aankoopkosten kalveren (incl. handel en vrachtkosten)

Kwaliteit	euro's
O (zwartbont)	126
R	186

4.2.2 Voerkosten

Toelichting

Uitgangspunten witvleeskalveren per afgeleverd kalf

- Aankoopgewicht is gemiddeld 45 kg
- Mestperiode bedraagt 178 dagen
- Karkasgewicht is 151 kg; met aanhouding van 63 % (vaste waarde) is dit 240 kg levend eindgewicht
- Kunstmelkverbruik is 40 kg startmelk en 310 kg mestmelk
- Aanvullend ruwvoer 35 kg ds snijmaïs

Uitgangspunten rosévleeskalveren per afgeleverd kalf

- Aankoopgewicht is gemiddeld 45 kg
- Mestperiode bedraagt 240 dagen
- Karkasgewicht is 185 kg; met aanhouding van 55 % is dit 335 kg levend eindgewicht
- Rantsoen: 65 % krachtvoer en 35 % snijmaïs op ds-basis
- Kunstmelkverbruik opfok 35 kg
- Krachtvoerconsumptie is 860 kg, waarvan 100 kg opfokbrok. Snijmaïsconsumptie is 360 kg ds (excl. vervoederingsverliezen)

Vleeskalveren

<i>Norm</i>	Kosten ¹⁾ van ruwvoer, ²⁾ mengvoer ³⁾ en kunstmelk ³⁾ (incl. BTW)	€
	Mestmelk (gemiddelde per kg) voor witvleeskalveren	0,97
	Kunstmelk opfok rosékalveren	1,00
	Opfokbrok ³⁾ rosékalveren (per 100 kg)	20,75
	Groeivoer ³⁾ rosékalveren (per 100 kg)	18,50
	Snijmaïs (prijs per ton, op basis van 32 % droge stof)	
	Aankoop vers	38,40
	Aankoop ingekuild	41,65
	¹⁾ excl. vervoederingsverliezen en kosten voor opslag en vervoeding	
	²⁾ Een belangrijk deel van het ruwvoer wordt in de vorm van snijmaïs op het eigen bedrijf geteeld. Kosten: zie Melkvee-Overige toegerekende kosten vee, onderdeel Voedergewassen.	
	³⁾ bij afname van circa 8000 kg/keer in bulk; opfokmelk in zakgoed. Er is bij kunstmelk sprake van een forse prijsdaling a.g.v. verminderde exportmogelijkheden van magere melkpoeder. Hierdoor staan de weipoederprijzen onder druk.	

4.2.3 Uitvalrisico

Norm De norm is 3,0 % van het gemiddeld geïnvesteerd vermogen voor beide categorieën vleeskalveren (zie voor berekening hoofdstuk 3.2.6 Rente vleesstieren).

4.2.4 Gezondheidszorg

Norm Voor witvleeskalveren is de norm 5 eurocent per kalf per dag.
 Per kalf is dit $172 \times \text{€ } 0,05 = \text{€ } 8,60$
 Per kalverplaats per jaar is dit $\text{€ } 8,60 \times 1,9 = \text{€ } 16,30$

Voor rosékalveren is de norm 5 eurocent per kalf per dag.
 Per kalf is dit $240 \times \text{€ } 0,05 = \text{€ } 12,00$
 Per kalverplaats per jaar is dit $\text{€ } 12,00 \times 1,4 = \text{€ } 16,80$

4.2.5 Afvoer mest

Norm

- Afvoer gier witvleeskalveren (incl. BTW)
 Transportkosten gier per kalverplaats per jaar, bij 100% afvoer. Bij grotere afstanden kunnen de kosten aanmerkelijk toenemen.
 $3,0 \text{ ton} \text{ à } \text{€ } 2,40 = \text{€ } 7,20$
 per kalf is dit $\text{€ } 7,20 / 1,9 = \text{€ } 3,80$
- Stortingskosten bij kalvergierbewerkingsinstallatie inclusief minas bemonsteringskosten (exclusief transport, incl. BTW)
 Stortingskosten per kalverplaats per jaar is
 $3,0 \text{ ton} \text{ à } \text{€ } 10,00 = \text{€ } 30,00$
 per kalf is dit $\text{€ } 30,00 / 1,9 = \text{€ } 15,80$
- Plaatsingskosten op bijv. akkerbouwbedrijf per kalverplaats per jaar voor witvleeskalveren
 $3,0 \text{ ton} \text{ à } \text{€ } 5,00 - \text{€ } 15,00 = \text{€ } 30,00$
 per kalf is dit $\text{€ } 30,00 / 1,9 = \text{€ } 15,80$

Vleeskalveren

- Mestafzetovereenkomsten. Voor witvleeskalveren is dit 45 – 90 eurocent per kg N (70 tot 140 euro/ha; 170 kg N plaatsingsruimte). Uitgaande van 2,7 kg N per kuub is dit een kostenpost 1,2 tot 2,4 euro per kuub mest. Per kalverplaats is dit 3,6 tot 7,2 euro.
- Plaatsingskosten op bijv. akkerbouwbedrijf per kalverplaats per jaar voor rosé kalveren:
Deze kunnen sterk variëren Uitgaande van de nieuwe meststoffenwet, een mestproductie van 5 m³ per kalverplaats en € 5 tot ca. € 15 per ton mest aan afvoerkosten bedragen de afzetkosten bij volledige afvoer € 25,00 tot € 75,00 per kalverplaats.

4.2.6 Algemene kosten

Witvleeskalveren

Norm Energiekosten per kalverplaats per jaar voor de warmwatervoorziening

28,6 m³ aardgas x € 0,29 = € 8,30

Daarboven komt een vastrechtbedrag van € 32,00 – € 73,00.

De energieprijzen variëren voortdurend.

Norm Overige energiekosten bij mechanische ventilatie

Verwarming ventilatielucht

12,5 m³ aardgas x € 0,29 = € 3,63

Mechanische ventilatie

60 kWh stroom x € 0,10 = € 6,00

Norm

- Waterkosten per kalverplaats per jaar
5 m³ x € 1,16 = € 5,80
- Registratie- en controlekosten
SKV en IKB controle (per bedrijf per jaar) = € 57,00
Dierregistratie per kalf (incl. certificaat) = € 2,55
- Afleveringskosten (kosten slachterij)
gemiddeld per kalf = € 15,00
- Administratie/telefoon/vervoer e.d.
per kalverplaats per jaar = € 5,45

Rosévleeskalveren

Norm Idem vleesstieren 10 eurocent per dag.

4.2.7 Rentekosten

Dit is 5,8 % over het gemiddeld geïnvesteerd vermogen (zie voor berekeningen rubriek rente vleesstieren).

4.3 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten bouwwerken

Norm Vervangingswaarde per dier (euro's; incl. BTW) en jaarlijkse kosten in % van de vervangingswaarde, excl. mestopslag

Omschrijving	Vervangingswaarde		Jaarlijkse kosten (%)	
	witvlees	rosé	afschrijving	onderh. + verz
Stalgebouw	865	910	5	2
Extra voor :				
Groepshuisvesting*)	285	195	10	4,5
Voerinstallatie**)	90 -130	70	10	8,5

*) Incl. babyboxen

***) De vervangingswaarde hangt af van de mate van automatisering (tappistool tot volledig geautomatiseerd).

4.4 Arbeidsbehoefte

Toelichting

Er zijn geen actuele arbeidsmetingen beschikbaar. De normwaarden zijn schattingen. Het aantal dieren dat door een volwaardige arbeidskracht kan worden verzorgd is vooral afhankelijk van:

Witvleeskalveren:

- de mate waarin de melkbereiding en voeding geautomatiseerd is

Rosévleeskalveren:

- het starten met nuchtere kalveren of starters
- de mate waarin de voeding gemechaniseerd is

Norm

witvlees

Geautomatiseerde bereiding van kunstmelk;

- voeding met tappistool ca. 600
- volledig geautomatiseerd ca. 800

rosé vlees

- nuchtere kalveren als uitgangsmateriaal ca. 400
- startkalveren als uitgangsmateriaal ca. 500

4.5 Saldoberekening roséveeskalf

Rosé kalfsvleesproductie komt vooral voor op voormalige vleesstierenbedrijven. Per jaar worden er ca. 1,4 ronden opgezet. De kalveren worden als nuka opgezet met een gewicht van 45 kg, het eindgewicht is 335 kg en het karkasgewicht is 185 kg. De groeisnelheid is 1200 gram en de groeiduur 240 dagen. De kalveren krijgen 35 kilo kunstmelk. Het rantsoen bestaat uit een mengsel van 65 % krachtvoer en 35 % snijmaïs op drogestof basis. Het krachtvoerconsumptie is 880 kg/dier en er wordt 385 kg ds snijmaïs gevoerd inclusief vervoederingsverliezen. **Het saldo is berekend exclusief kosten voor mestafzet en/of eventuele mestheffing.**

Omschrijving	Hoeveelheid (kg)	Prijs (euro's)	Bedrag (euro's)
Opbrengsten			
Vlees	185	2,52	466
Slachtpremie			80
Totaal opbrengsten			546
Directe kosten/dier			
Aankoop kalf			126
Voer:			
kunstmelk	35 kg	1,00 /kg	35
snijmaïs	370 kVEVI	0,14 /kVEVI	52
krachtvoer	880 kg	0,19 /kg	167
Gezondheidszorg	240 dagen	0,05 /dag	12
Rente			10
Uitvalrisico			5
Algemene directe Kosten	240 dagen	0,10 /dag	24
Totaal directe kosten/dier			431
Saldo per kalf (excl. mestafzetkosten)			115
Saldo per kalverplaats			162

Vleeskalveren

5 Zoogkoeien

5.1	Opbrengsten	223
5.1.1	Verkoop vee	223
5.1.2	Overige opbrengsten	224
5.2	Toegerekende kosten	225
5.2.1	Voerkosten per zoogkoe	225
5.2.2	Rente en uitvalrisico per zoogkoe	226
5.2.3	Overige toegerekende kosten	226
5.3	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten bouwwerken	227
5.4	Arbeidsbehoefte	227
5.5	Saldeberekening	228

Zoogkoeien

5.1 Opbrengsten

5.1.1 Verkoop vee

Toelichting

De uitgangspunten zijn afkomstig van het PraktijkRapport nr. 1 "Zoogkoeien houderij met natuurgraslanden" (2002).

Uitgangspunten:

- ras - diverse mogelijkheden. In de normering is uitgegaan van het laatrijpe Franse ras
- bedrijfsvoering - zoveel mogelijk zoogkalveren verkopen, dus niet gericht op het verkopen van drachtige vaarzen en meststieren. Zelfvoorzienend t.a.v. ruwvoer.
- afkalfleeftijd - 2,5 jaar
- volwassen gewicht - 700 kg
- drachtigheid - 97 %
- Vervanging - 20 %
- geboortegewicht - 45 kg
- vroege uitval kalf - 6 % van het aantal dieren
- uitval zoogperiode - 2 % per jaar van het aantal dieren
- tussenkalftijd - 365 dagen
- speenleeftijd - 8 maanden
- weideseizoen - 1 mei tot 1 november

Norm

Verkopen per gemiddeld aanwezige zoogkoe

Omschrijving	Aantal	Gewicht	Prijs (euro)	Bedrag (euro)
Kalveren	0,68	285 kg l.g.	2,55	494,00
Vaarzen	0,01	350 kg g.g.	3,05	11,00
Zoogkoeien	0,20	380 kg g.g.	2,95	224,00
Noodslachtingen	0,05	200 kg g.g.	1,15	12,00
Totaal per gem. aanwezige zoogkoe				741,00

Zoogkoeien

5.1.2 Overige opbrengsten

Toelichting

Het aantal zoogkoeien waarvoor men in aanmerking komt voor een premie wordt beperkt door het aantal premierechten waarover men beschikt en het veebezettingsgetal.

1. Premierechten

Voor Nederland zijn 63 236 premierechten beschikbaar, welke de zoogkoeienhouders op basis van eerdere aanvragen individueel worden toegekend. De zoogkoeien moeten van een zuiver vleesras zijn of van een kruising (minimaal 50 % vleesras). De premie kan worden aangevraagd voor zoogkoeien (die minimaal een maal gekalfd hebben) en voor een aantal vaarzen dat max. 20 % van het aantal premie-aanvragen is.

2. Veebezettingsgetal

Als de veebezetting gelijk aan of lager is dan 1,9 GVE/ha (in 2003 lager dan 1,8 GVE/ha) kunt u in aanmerking komen voor een aanvullende extensiveringspremie. Wel moet u er rekening mee houden dat alle dieren worden meegeteld (dus niet alleen de dieren waarvoor u premie aanvraagt). Tevens moet u een aanvraag oppervlakten indienen en daarbij voederareaal opgeven. Voor verdere informatie kunt u terecht bij de klantenservice van uw regiokantoor van LASER.

NB Het veebezettingscriterium is niet van toepassing indien het aantal dieren dat in aanmerking moet worden genomen voor de bepaling van het veebezettingsgetal niet groter is dan 15 GVE.

3. Dierpremie, slachtpremie en nationale enveloppe

In onderstaande tabel staat weergegeven voor welke premies zoogkoeien in aanmerking kunnen komen (euro's).

Naast de zoogkoeienpremie komt een rund, dat min. 8 maanden oud is, bij slachting in aanmerking voor een slachtpremie. Naast de zoogkoeienpremie wordt een aanvulling gegeven, de nationale vleesenveloppe. Voor de zoogkoeien ouder dan 15 maanden wordt deze nog opgehoogd met 6 euro vanaf 2002.

Norm

	2002 en verder
Max. veebezettingsgetal	1,9 GVE/ha*
	€
Zoogkoeienpremie	200
Slachtpremie	80
Vleesenveloppe (bij slacht)	20
+ ophoging zoogkoeienpremie	6
Extensiveringspremie	
1,4 tot 1,9 GVE/ha*	40
<1,4 GVE/ha	80

N.B. Definitief bedrag uit de vleesenveloppe wordt na het boekjaar bekend. Dat hangt samen met het aantal runderslachtingen.

* Vanaf 2003 is het maximale veebezettingsgetal 1,8 GVE/ha

5.2 Toegerekende kosten

5.2.1 Voerkosten per zoogkoe

Toelichting

Opbouw van de veestapel zoogkoeien

Om de voerkosten van zoogkoeien te berekenen is inzicht nodig in de opbouw van de veestapel. De onderstaande tabel laat deze opbouw zien.

	Aantal per zoogkoe	Aantal op jaarbasis
Zoogkalf van 0 t/m 8 maanden	0,92	0,61
Jongvee van 9 tot 12 maanden	0,24	0,08
Jongvee van 1 tot 2 jaar	0,22	0,23
Jongvee van 2 tot 3 jaar	0,20	0,20
Zoogkoeien	1,00	1,00
Dekstieren	0,04	0,04

Toelichting

Voederbehoefte

De onderstaande tabel geeft de voederbehoefte in kg ds per dier per dag weer. De behoefte aan ruwvoer en gras is berekend op basis van de voerbehoefte van een zoogkoe incl. bijbehorende jongvee en stier. Hiervoor is het onderliggende model gebruikt van het PraktijkRapport nr 1. "Zoogkoeienhouderij met natuurgraslanden". De behoeften zijn gebaseerd op een stalperiode van 1 november tot 1 mei. De voederwaarde van het graskuil is gesteld op 750 VEM/kg ds; voor gras is dit ca. 850 VEM/kg ds.

Norm

Op basis van de modelberekening bedraagt de netto ruwvoerbehoefte voor een zoogkoe incl. jongvee in de stalperiode 2965 kg ds. De netto grasopname is 3250 kg ds.

Zoogkoeien

Toelichting

Veebezetting

De veebezetting is afhankelijk van de ds-opbrengst/ha. Deze ds-opbrengst wordt bepaald door de grondsoort (N-leverend vermogen) en de evt. N-gift. In onderstaande tabel wordt aangegeven welke veebezetting (incl. jongvee) reëel is bij een bepaalde ds-opbrengst. Er wordt uitgegaan van een zelfvoorziening van 100 % voor ruwvoer.

Norm

Ds-opbrengst (ton/ha)	veebezetting (zoogkoe incl. jongvee/ha)
5	0,8
7	1,1
9	1,3
11	1,5

Bron: PraktijkRapport nr 1. (2002)

5.2.2 Rente en uitvalrisico per zoogkoe

<i>Norm</i>	Vermogensbehoefte per gemiddeld aanwezige zoogkoe	€
	• zoogkalf (8 maanden)	680
	• jongvee 9 - 12 maanden	730
	• jongvee 1 - 2 jaar	900
	• jongvee 2 - 3 jaar	1135
	• zoogkoe	1365
	• dekstier	2950
	• gemiddeld vermogen per gemiddeld aanwezige zoogkoe	2390

Norm Rentekosten zijn 5,8 % van het gemiddeld geïnvesteerd vermogen.

Norm Uitval is 3 % van het gemiddeld geïnvesteerd vermogen.

5.2.3 Overige toegerekende kosten

Norm Gezondheidszorg
€ 36,50 per zoogkoe + € 30,00 per zoogkalf/jaar + € 16,00 per stuks jongvee/jaar (niet zogen).
Per zoogkoe per dag komt dat overeen met € 0,14

Norm Stroverbruik

- volledige potstal 1300 kg per zoogkoe
- half ingestroid 900 kg per zoogkoe

Norm Strooisel 900 kg à € 0,08 = € 72,00

Norm Algemene kosten per dag € 0,04

Norm Dekgeld € 32,00

5.3 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten bouwwerken

Norm Vervangingswaarde in guldens per zoogkoe en jaarlijkse kosten in % van de vervangingswaarde

Omschrijving	Vervangingswaarde	Jaarlijkse kosten (%)	
		afschrijving	onderh. + verz.
Luifelstal ¹⁾	1600 – 1825	5	2
Luifelstal met bijbehorend jongvee	2275 – 2500	5	2

¹⁾ inclusief ruimte voor stier en afkalfstal; loop-eetruimte roostervloer, ligruimte gestrooid

5.4 Arbeidsbehoefte

Toelichting

Aan de hand van een enquête gehouden onder zoogkoehouders is een inschatting gemaakt van de arbeidsbehoefte voor verschillende werkzaamheden (PV PraktijkRapport nr. 1, 2002). De arbeidsbehoefte en daarmee het aantal te houden zoogkoeien is sterk afhankelijk van inzet loonwerk.

In diverse publicaties blijkt de veronderstelde arbeidsbehoefte uiteen te lopen van 100 - 200 zoogkoeien per v.a.k.

Als uitgegaan kan worden van hulp in de piekperiodes (afkalftijd; voederwinning) en een redelijke verkaveling lijkt een eenheid van 100 zoogkoeien incl. jongvee en afmesten van het mannelijk jongvee per volwaardige arbeidskracht realiseerbaar.

Norm Aantal zoogkoeien per volwaardige arbeidskracht 100

Zoogkoeien

5.5 Saldoberekening

Het saldo voor de zoogkoeienhouderij wordt berekend per zoogkoe (100 % vleesras) (Premierechten zoogkoeien aanwezig). In deze voorbeeldberekening wordt uitgegaan van de premiehoogte in het jaar 2002. Bij de voerbehoefte is uitgegaan van de netto behoefte voor gras, voor graskuil is de netto behoefte verhoogd met 5% vervoederingsverliezen.

Omschrijving	Hoeveelheid	Prijs (euro's)	Bedrag (euro's)
Opbrengsten			
Verkopen koe/jaar (g.g.)			245
zoogkoeien	76	2,95	
jongvee	3	3,05	
noodslachting	10	1,15	
Verkopen broutards (l.g.)			
stierkalf (0,46 kalf)	295	2,60	353
vaarskalf (0,22 kalf)	265	2,40	140
Zoogkoeipremie + enveloppe 1		206,00	206
Slachtpremie + enveloppe	0,25	100	25
Totaal opbrengsten			969
Toegerekende kosten			
Voer			
gras	2765 kVEM	0,06/kVEM	166
graskuil	2335 kVEM	0,09/kVEM	210
krachtvoer	85 kg	0,15/kg	13
Gezondheidszorg	365 dagen	0,14/dag	50
Rente			139
Uitvalrisico			72
Dekgeld			32
Strooisel	1 000 kg	0,07/kg	72
Algemene kosten	365 dagen	0,04/dag	13
Totaal toegerekende kosten			767
Saldo per koe per jaar			202

6 Schapen

6.1	Opbrengsten	231
6.1.1	Omzet en aanwas	231
6.1.2	Overige opbrengsten	232
6.2	Toegerekende kosten	233
6.2.1	Voerkosten	233
6.2.1.1	Voederbehoefte	233
6.2.1.2	Voerprijzen	234
6.2.2	Gezondheidszorg	234
6.2.3	Rente	235
6.2.4	Graslandkosten	235
6.2.5	Overige toegerekende kosten	235
6.3	Saldoberekeningen	237
6.4	Niet-toegerekende kosten	239
6.4.1	Bouwwerken	239
6.4.2	Arbeidsbehoefte	239

Schapen

Schapen

6.1 Opbrengsten

6.1.1 Omzet en aanwas

Statistiek Gemiddelde opbrengstprijzen in 2001 van slachtramlammeren en slachtschapen (prijs per kg geslacht gewicht in euro's incl. btw).

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Slachtramlammeren	3,50	3,54	4,18	3,81	3,36	3,77	4,18
Slachtschapen	1,95	1,91	2,36	2,27	1,91	1,95	2,04

Bron: LEI

Toelichting

Lammerenproductie per ras

	Texelaar	Swifter	Noord- hollander	Rijnlam 3/2 jr	Flevo- lander 3/2 jr
Geboren	1,52	1,98	2,37	2,80	3,04
Grootgebracht	1,33	1,72	2,02	2,70	2,64
Voor vervanging	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25
Voor verkoop	1,08	1,47	1,77	2,45	2,39

Norm Prijs van slachtdieren per kg geslacht gewicht incl. btw (euro's)

Categorie		
Ramlammeren	tot 22 kg	4,49
	22-25 kg	4,38
Oilammeren	tot 20 kg	4,26
	20-22 kg	3,95
Slachtschapen		2,06

Norm Waarde van schapen op begin-/eindbalans (euro's)

Omschrijving		Bestemming	
		Fokkerij	Slacht/weide
Lammeren	0 - 3 mnd	-	40
Lammeren	3 - 7 mnd	68	50
Ooien	7 - 15 mnd	80	55
Ooien	> 15 mnd	80	-
Rammen	7 - 15 mnd	135	65
Rammen	> 15 mnd	135	-

Schapen

6.1.2 Overige opbrengsten

<u>Ooipremie</u>									
<i>Statistiek</i>	Overzicht ontwikkeling van de ooipremie (euro's)								
	1991	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	
	Ooipremie	24,5	25,0	16,8	14,5	22,7	21,8	17,7	9,1

Toelichting

Sinds begin jaren tachtig is via de EG-marktordeningsregeling een variabele aanvulling op de, in de markt gerealiseerde, opbrengsten gegeven. Dat gebeurde in de vorm van een ooipremie. Iemand kan alleen premie ontvangen wanneer hij/zij ooipremierechten heeft.

Norm Per 2002 bestaat de jaarlijkse ooipremie uit een vast bedrag van € 21 plus een variabele toeslag uit de nationale envelop van ca. € 1.

Wolverkoop

Norm Gemiddeld weegt een vacht 3 kg.
De hoogste kiloprijs, à € 0,70, wordt gegeven voor witte, schone wol met een goede lengte. Zwarte, bonte en gele vachten, vervuilingen en tweemaal per jaar scheren resulteren in kortingen.
Opbrengst uit wol is gemiddeld € 2,11 per geschoren ooi.

6.2 Toegerekende kosten

6.2.1 Voerkosten

6.2.1.1 Voederbehoefte

Norm De energie- en eiwitbehoefte van drachtige oaien met een volwassen gewicht van 75 kg in VEM en DVE per dier per dag.

Dagen dracht	Eenling		Tweeling		Drieling		Vierling	
	VEM	DVE (g)	VEM	DVE (g)	VEM	DVE (g)	VEM	DVE (g)
0-80	765	40	765	40	765	40	765	40
80-100	840	50	900	61	925	65	945	68
100-120	915	65	1035	89	1080	95	1125	104
120-145	1040	88	1260	128	1340	142	1425	158

Bron: IVVO/CVB

De energie- en eiwitbehoefte in de verschillende lactatiestadia en verschillende aantallen zogende lammeren in VEM en DVE per dier per dag.

Zogende lammeren	Lactatiemaand	VEM	DVE (g/dag)
1	1	1920	165
	2	1780	145
	3	1520	115
2	1	2460	250
	2	2190	210
	3	1720	165
3	1	2660	280
	2	2340	235
	3	1860	185

Bron: CVB

Richtlijn voeropnamecapaciteit (kg ds/dag) van een ooi (gewicht 75 kg en conditiescore 3) tijdens de zoogperiode

Aantal zogende lammeren	1	2
Lactatieperiode (weken)		
1-3	1,95	2,45
4-6	2,45	3,05
7-10	2,05	2,35
11-14	1,75	1,95

De benodigde kg krachtvoer hangt samen met het productiesysteem

	Voor de schapen (kg)	Voor de lammeren (kg)
Flevolander, Rijnlam, 3 x per 2 jaar lammeren	70	70
Noordhollander, Flevolander, 1 x lammeren	40	40
Swifter, 1 x lammeren	40	32
Texelaar, 1 x lammeren	40	17

Schapen

6.2.1.2 Voerprijzen

Statistiek Kosten schapenbrok in euros per 100 kg (zakgoed, franco)

	1991	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Schapenbrok	20,4	20,0	20,4	20,9	20,4	18,6	18,6	19,5

Bron: LEI.

Norm

	Afname bulk ¹⁾	Zakgoed
	€	€
Prijs per kg schapenbrok	0,17	0,20
Prijs per kg lammerenbrok	0,20	0,23
Prijs per kg kunstmelkpoeder		1,89

¹⁾ bulkafname 8.000 kg

NB Krachtvoer in rantsoen is vaak een mengsel van schapenbrok en pulp/grasbrok enz.

6.2.2 Gezondheidszorg

Toelichting

Het bedrag dat uitgegeven wordt aan dierenartsenkosten en ziektebestrijding verschilt sterk per bedrijf. Het is afhankelijk van het aantal visites, de verrichtingen, de benodigde medicijnen en deelname aan de georganiseerde gezondheidszorg, zoals die door de Gezondheidsdienst voor dieren wordt aangeboden. Bij deelname aan gezondheidszorg zijn de kosten sterk afhankelijk van de status van het bedrijf, met name het bereiken van een vrije status vanuit een niet vrije status is door het benodigde onderzoek kostbaar.

Statistiek Kosten voor gezondheidszorg (euro's)

	1991	1995	1996	1997	1998	1999
kosten	3,7	4,5	3,5	4,7	4,7	5,0

Norm Normbedrag per ooi inclusief 1,5 lam €10,91
Toeslag per lam (boven 1,5 lam/ooi) € 2,39

Schapen

6.2.3 Rente

Statistiek Overzicht ontwikkeling rentekosten per ooi (euro's)

	1991	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Rentekosten	4,1	3,5	3,1	3,1	2,9	3,1	3,7	3,4

Norm De rentekosten zijn 5,8% over het gemiddeld geïnvesteerd vermogen. De rentekosten zijn daardoor afhankelijk van het systeem: bij afleveren als:

Weidelam (Texelaar) :	
$5,8\% \times \{80 + (1,33 \times 75 / 365 \times 110)\} =$	€ 5,44
Slachtlam (Texelaar) :	
$5,8\% \times \{80 + (1,33 \times 180 / 365 \times 164)\} =$	€ 7,64
Slachtlam (Flevolander):	
$5,8\% \times \{80 + (2,64 \times 180 / 365 \times 120)\} =$	€ 9,08

6.2.4 Graslandkosten

Toelichting

Zie hoofdstuk 1.4.19. Er wordt uitgegaan van een bemestingsniveau van 200 kg N. De totale graslandkosten zijn € 800 per ha.

6.2.5 Overige toegerekende kosten

Norm

- Dekgeld
Het verschil tussen aan- en verkoopprijs van de rammen plus de toegerekende kosten.
- Destructie
De ophaalkosten van kadavers van schapen en lammeren vanaf 40 kg en tonnen met kadavers van lammeren tot 40 kg bedragen € 10,55 per stop.
Het verwerkingstarief in 1ste kwartaal 2002 bedraagt € 0,85 per kadaver en € 2,67 per vat van max. 200 liter.
- Identificatie en registratie
Voor de uitvoering van I&R moet een heffing betaald worden.
In 2002 is de heffing € 15,00 per bedrijf.
De kosten van de oormerken hangen af van het type en het te bestellen aantal (quantumkorting).
- Heffing
Het Productschap voor Vee, Vlees en Eieren (PVE) heft een bedrag van € 1,39 per geslacht dier. Het PVE gebruikt dit ter financiering van afzetbevordering, onderzoek, kwaliteitsverbetering, de opbouw van een diergezondheidsfonds en terugbetaling van voorgeschoten MKZ-kosten.
- Strooisel
De benodigde hoeveelheid strooisel bedraagt gemiddeld 6,5 kg per toegelaten ooi per stalweek.

Schape

Voor barlammeren is er een toeslag van 0,1 kg/dag.

- Uitvalrisico 5% van de vervangingswaarde van een ooi.
5% van € 80,00 = € 3,98 per ooi.
- Algemene kosten bestaan uit kosten voor water, energie, administratie, etc.
Flevolander en Rijnlam (3x lammeren/2 jaar) € 12,05 per ooi.
Alle overige rassen (1x lammeren/jaar) € 9,55 per ooi.
- Afleverkosten van slachtdieren
kosten van transport, commissie etc., wanneer deze niet in de opbrengstprij
van de lammeren is verdisconteerd.
per afgeleverd dier € 4,55

6.3 Saldoberekeningen

Het saldo voor een schapenhouderijbedrijf met Flevolandse (drie maal per jaar 2 jaar aflammeren) wordt berekend per ooi per jaar.

Omschrijving	Hoeveelheid (kg)	Prijs (euro's)	Bedrag (euro's)
Opbrengsten			
Verkoop lammeren	86 kg ¹⁾	1,90 /kg	163,40
Verkoop gez. ooien	16 %	45,46 /ooi	7,27
Verkoop wr. ooien	4 %	22,73 /ooi	0,91
Verkoop wol	3 kg	0,70 /kg	2,11
Ooipremie			22,00
Totaal opbrengsten			195,69
Af: toegerekende kosten			
Krachtvoer			
lammeren	70 kg	0,20 /kg	14,00
ooien	70 kg	0,17 /kg	11,90
Strooisel	130 kg	80,00 /ton	10,40
Gezondheidszorg		13,30 /ooi	13,30
I&R		1,17 /ooi	1,17
Heffing		1,39 /gesl. dier	3,60
Destructie		2,27 /ooi	2,27
Dekkosten		2,27 /ooi	2,27
Werk door derden			
scheren		3,18 /ooi	3,18
afleveringskosten		4,55 /dier	11,59
Water, aardgas, elektriciteit			
administratie, etc.		12,05 /ooi	12,05
Schade door uitval	5 %	79,55 /ooi	3,98
Rente levende have		9,08 /ooi	9,08
Totaal toegerekende kosten			98,79
Saldo per ooi			96,90

¹⁾ Het afleveringsgewicht van een lam is 36 kg levend gewicht. Per ooi wordt op jaarbasis 2,39 lam afgeleverd. Dit geeft 2,39 maal 36 kg is 86 kg lg per jaar.

Schapen

Het saldo voor een schapenhouderijbedrijf met Texelaars (een maal per jaar aflammeren) wordt berekend per ooi per jaar.

Omschrijving	Hoeveelheid (kg)	Prijs (euro's)	Bedrag (euro's)
Opbrengsten			
Verkoop lammeren	43,2 kg ¹⁾	2,20 /kg	95,04
Verkoop gez. ooien	16 %	59,09 /ooi	9,45
Verkoop wr. ooien	4 %	22,73 /ooi	0,91
Verkoop wol	3,5 kg	0,70 /kg	2,11
Ooipremie			22,00
Totaal opbrengsten			129,51
Af: toegerekende kosten			
Krachtvoer			
lammeren	17 kg	0,20 /kg	3,40
ooien	40 kg	0,17 /kg	6,80
Strooisel	65 kg	80,00 /ton	5,20
Gezondheidszorg		10,91 /ooi	10,91
I&R		0,70 /ooi	0,70
Heffing		1,39 /gesl. dier	1,78
Destructie		3,40 /ooi	3,40
Dekkosten		2,27 /ooi	2,27
Werken door derden			
scheren		3,18 /ooi	3,18
afleveringskosten		4,55 /dier	5,64
Water, aardgas, elektriciteit			
administratie, etc.		9,55 /ooi	9,55
Schade door uitval	5 %	79,55 /ooi	3,98
Rente levende have		7,64 /ooi	7,64
Totaal toegerekende kosten			64,45
Saldo per ooi			65,06

1) Het afleveringsgewicht van een lam 40 kg levend gewicht. Per ooi wordt op jaarbasis 1,08 lam afgeleverd. Dit geeft 1,08 maal 40 kg is 43,2 kg lg per jaar.

6.4 Niet-toegerekende kosten

6.4.1 Bouwwerken

Norm Vervangingswaarde per fokooi en jaarlijkse kosten in % van de vervangingswaarde.

Omschrijving	Vervangingswaarde (incl. BTW) euro's	Jaarlijkse kosten (%)	
		afschrijving	onderh. + verz
Luifelstal	365 - 430	5	2

Schapenhouders bouwen vaak zelf schapenstallen van nieuw of gebruikt materiaal. De kosten, inclusief inrichting, variëren van € 125,00 tot € 225,00 per fokooi.

6.4.2 Arbeidsbehoefte

Toelichting

Het aantal schapen wat door één volwaardige arbeidskracht verzorgd kan worden, is sterk afhankelijk van de omstandigheden. Van invloed zijn systeem van aflammeren, percentage moeilijke geboortes, worpgrootte, het vervangingspercentage, de bedrijfsoppervlakte, de verkaveling van eigen grond en inschaargronden, het aantal verplaatsingen van de dieren, de gebouwen en het aandeel loonwerk.

Voor de normstelling is uitgegaan van een gemiddelde arbeidsbehoefte per ooi van vier uur per jaar.

Norm Aantal ooiën per volwaardige arbeidskracht 600.

Schapen

7 Geiten

7.1	Opbrengsten	243
7.1.1	Melkprijzen	243
7.1.2	Omzet en aanwas	243
7.2	Toegerekende kosten	244
7.2.1	Voerkosten	244
7.2.1.1	Voederbehoefte	244
7.2.1.2	Begroting voerkosten	244
7.2.2	Rente	245
7.2.3	Overige toegerekende kosten	246
7.3	Saldoberekening	247
7.4	Niet-toegerekende kosten	248
7.4.1	Melkwinningsapparatuur	248
7.4.2	Bouwwerken	249
7.4.3	Arbeidsbehoefte	249

Geiten

7.1 Opbrengsten

7.1.1 Melkprijzen

Statistiek Melkprijs in euro's per 100 kg in de afgelopen jaren

1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
31,77	32,67	41,29	42,65	43,56	37,66	36,76	37,66	38,57	39,48	39,60

Bron: EC-LNV / PV

Toelichting

De geitenmelkprijs komt tot stand op basis van vraag en aanbod. Omdat het overgrote deel van de producten wordt geëxporteerd, zijn de afzetmogelijkheden sterk afhankelijk van de melkproductie in andere landen, waar vaak de geitenhouderij veel omvangrijker is. Dit maakt het erg moeilijk om het aanbod van melk goed op de vraag af te stemmen. Ook kunnen importrestricties een grote (tijdelijke) invloed uitoefenen.

Tot op heden heeft dit geleid tot grote variaties in de geitenmelkprijs en dit zal op korte termijn niet veranderen. De norm voor de geitenmelkprijs moet dan ook worden gezien als een langjarig gemiddelde, rekening houdend met de actuele tendens (dalende melkprijs).

Norm Netto uitbetaalde melkprijs per 100 kg geitenmelk bij gemiddelde gehalten € 38,00

7.1.2 Omzet en aanwas

Toelichting

De prijzen van geiten zijn sterk afhankelijk van productieniveau en -aanleg, gezondheidssituatie en -status (onder andere CAE, CL, paratbc), leeftijd, lactatiestadium, drachtigheid en de algehele conditie. Geiten en lammeren aangeboden in grote koppels, afkomstig van één bedrijf, zijn aanmerkelijk duurder dan individuele geiten.

Per geit worden jaarlijks gemiddeld 1,8 levende lammeren geboren. Hiervan worden gemiddeld per worp 0,30 (geitenlam) voor de vervanging van oude melkgeiten aangehouden, 0,15 geitenlam verkocht naar andere bedrijven en de rest van de geitlammeren en boklammeren worden binnen 1 week afgezet naar de mesterij.

Norm Gemiddelde verkoopprijzen in euro's (melkgeiten en geitlammeren aangeboden in grotere aantallen).

	Verkoopprijs
Nuchtere lammeren voor vleesproductie	1,00
Slachtrijpe (bok)lammeren (8 - 10 kg) ¹⁾	1,95
Geitlam (nuchter)	45,00
Geitlammeren (2 mnd)	85,00
Dekrijp geitlam (7 mnd)	125,00
Fokbok (7 mnd)	250,00
Melkgeit (drachtig en/of in lactatie)	200,00
Slachtgeit	20,00

¹⁾ prijzen per kg levend gewicht

7.2 Toegerekende kosten

7.2.1 Voerkosten

7.2.1.1 Voederbehoefte

Toelichting

De gemiddelde vervoederingsverliezen bedragen 4 % voor het krachtvoer en 10 % voor het ruwvoer.

Norm Benodigde hoeveelheden kunstmelk, ruwvoer en krachtvoer per jaar

	Kunstmelk (kg)	Ruwvoer (kVEM)	Krachtvoer (kVEM)
Opfokgeiten en -bokken	12	198	96
Geiten (60 dgn droog)		59	27
Geiten (305 dgn melkend)		250	¹⁾
Bokken		232	166

¹⁾ berekening krachtvoer melkgeiten:
 $((812 + 439D + 4,22D^2) * 305/1000) - 250$
 D = dagproductie (jaarproductie gedeeld door 305 dgn)

7.2.1.2 Begroting voerkosten

Norm Begroting voerkosten per 100 melkgeiten voor een bedrijf met een melkproductie van 600 en 800 kg per geit

	Aantal	Kunstmelk (kg)	Ruwvoer (kVEM)	Krachtvoer (kVEM)	
				600 kg	800 kg
Opfokgeiten	30	360	5 940	2 880	2 880
Opfokgeiten (verkoop)	15	180	75	60	60
Droogstand (60 dgn)	70		4 130	1 890	1 890
Melkend (305 dgn)	100		25 000	26 604	35 772
Totaal		540	35 145	31 434	40 602
Inclusief vervoederingsverlies			38 660	32 691	42 226
Kg krachtvoer à 940 VEM				34 778	44 921

Geiten

Voerkosten (bij productieniveaus van 600 en 800 kg melk /geit /jaar)

Soort voer	Prijs (euro)	600 kg	800 kg
720 kg kunstmelk ¹⁾	1,30	936	936
38 660 kVEM ruwvoer	0,142	5 489	5 489
34 691 kg krachtvoer	0,155	5 377	
44 921 kg krachtvoer	0,155		6 962
Totaal		11 802	13 387

¹⁾ prijs gebaseerd op een product zonder magere melkpoeder (mmp). Een product met mmp kost 1,50 Euro.

Bij eigen ruwvoerteelt met een opbrengst van 9 000 kVEM/ha is er per 100 geiten
 $38\,660 : 9\,000 = 4,3$ ha grasland nodig.

7.2.2 Rente

Norm Het gemiddeld geïnvesteerd vermogen in dieren bedraagt per 100 geiten

	euro's
100 melkgeiten	20 000
3 dekbokken	750
30 geitenlammeren	3 750
	24 500
Rentekosten per geit (5,8 %)	14,21

Geiten

7.2.3 Overige toegerekende kosten

Toelichting

De algemene kosten zijn als volgt opgebouwd (in euro's)

Uitvalrisico

Voor een gezonde geitenstapel (tav CAE, CL, paratbc, besmettelijk verwerpen) wordt gerekend met 4 % van het gemiddeld geïnvesteerd vermogen. In andere gevallen zal het uitvalrisico hoger zijn.

Uitvalrisico: 4 % van € 245,00 = € 9,80

Gezondheidszorg

Het bedrag dat uitgegeven wordt aan dierenartsenkosten en ziektebestrijding verschilt sterk per bedrijf. Het is afhankelijk van het aantal visites, de verrichtingen, de benodigde medicijnen en deelname aan de georganiseerde gezondheidszorg, zoals die door de Gezondheidsdienst voor dieren wordt aangeboden (GD Geitenzorg). Bij deelname aan geitengezondheidszorg zijn de kosten sterk afhankelijk van de status van het bedrijf; met name het bereiken van een vrije status vanuit een niet vrije status is door het benodigde onderzoek kostbaar.

De volgende normen worden gehanteerd (per geit op basis van 500 geiten):

- geen deelnemer geitengezondheidszorg € 5,45
- deelnemer geitengezondheidszorg € 9,90
(incl. onderhoud van certificaat voor CAE, CL en scrapie)

Dekkosten

Voor natuurlijke dekking is dit het verschil tussen aan- en verkoopprijs van de bokken plus de toegerekende kosten. Per 100 geiten zijn er twee volwassen bokken en een opfokbok aanwezig.

Voor KI betreft dit de kosten van sperma, synchronisatie en inseminatie.

Natuurlijke dekking € 5,45
Kunstmatige inseminatie € 28,00

Melkcontrole

De melkcontrole per geit kost bij:

zelf monsters nemen € 7,35
inclusief monsternemer € 9,75

Strooisel

Per geit: 365 dagen x 0,5 kg à € 92,50/ton € 16,88

Norm

Algemene kosten

- Constant deel € 775,00
- Variabel deel per geit
 - bij 250 geiten € 19,95
 - bij 500 geiten € 13,10

Geiten

7.3 Saldoberekening

Het saldo voor de melkgeitenhouderij is berekend per geit per jaar, gebaseerd op een certificaatwaardig bedrijf met 500 geiten met een gemiddelde productie van 800 kg melk/geit/jaar.

Omschrijving	Hoeveelheid	Prijs (euro's)	Bedrag (euro's)
Opbrengsten			
Verkopen melk	800 kg	0,38 /kg	304,00
Uitstoot geiten	26 %	20,00	5,20
Verkoop foklammeren	0,15	75,00	11,25
Verkoop nuchtere lammeren	1,35	1,00	1,35
Totaal opbrengsten			321,80
Af: toegerekende kosten			
Voer		133,87 /geit	133,87
Strooisel	182,5 kg	92,50 /ton	16,88
Gezondheidszorg incl I&R		11,95 /geit	11,95
Dekkosten			5,45
Melkcontrole			9,75
Water, aardgas, elektriciteit		24,00 /geit	24,00
Schade door uitval	4 %	245,00 /geit	9,80
Rente levende have	5,8 %	245,00 /geit	14,21
Totaal toegerekende kosten			225,91
Saldo per geit			95,89

7.4 Niet-toegerekende kosten

7.4.1 Melkwinningsapparatuur

Norm De vervangingswaarde van de melkapparatuur voor geiten is gebaseerd op een melkinstallatie voorzien van een vacuümpomp, vacuümleidingen, melkluchtafscheider, melkleidingen, melkstellen en het bijbehorende hekwerk. Voor het snelwisselsysteem en de draaimelkstal is in de vervangingswaarde tevens afneemapparatuur meegenomen. De overige apparatuur zoals eventueel afneemapparatuur, melkmeetglazen en een reinigungsautomaat dienen afzonderlijk te worden opgenomen. Alle prijzen zijn incl. BTW.

Omschrijving	Aantal standen	Aantal melk- stellen	Vervangings- waarde (euro's)	Jaarlijkse kosten (%)	
				afschrijving	onderhoud+ verzekering
100 melkgeiten zij-aan-zij melkstal	12	12	18 500	10	5
250 melkgeiten zij-aan-zij melkstal	2 x 24	24	26 000	10	5
500 melkgeiten zij-aan-zij melkstal	2 x 36	36	34 500	10	5
draaimelkstal	48	48	98 000	10	5
> 750 melkgeiten snelwisselsysteem	2 x 36	72	59 000	10	5
draaimelkstal	48	48	98 000	10	5
draaimelkstal	64	64	135 000	10	5
Optionele melkwinningsapparatuur:					
Melkmeetglazen (inh. circa 7 liter)			415	15	5
Afneemapparatuur			595	15	5
Reinigungsautomaat			1 750	10	5
Reinigungsautom. (instelbare spoeling)			2 375	10	5
Tankwacht			710	10	5

Melktank

De inhoud moet gebaseerd zijn op acht melkmalen bij maximale productie (130 % van de gemiddelde productie).

Voor de jaarlijkse kosten van melkstanks wordt gerekend met 8 % afschrijving en met 3 % voor onderhoud en verzekering.

Inhoud (l)	Vervangingswaarde (euro's)	Inhoud (l)	Vervangingswaarde (euro's)
1200	10 450	5300	18 000
1700	11 200	6300	20 000
2300	12 100	7000	22 100
2900	13 800	8000	24 150
3500	15 150	9000	27 050
4100	16 150	10000	28 400
4700	16 850	12000	32 850

7.4.2 Bouwwerken

Toelichting

De potstal is voor de geitenhouderij het aangewezen staltype. Per melkgeit moet minimaal 1,3 m² in de pot beschikbaar zijn en 0,33 meter vreetruimte aan het voerhek. De normen voor de vervangingswaarde zijn gebaseerd op een gesloten stal, inclusief ruimte voor melkkamer, melkstal, afzonderingsruimte en inclusief stalinrichting, exclusief apparatuur en inrichting voor melkwinning en melkopslag.

Norm Vervangingswaarde per dier en jaarlijkse kosten voor afschrijving en verzekering plus onderhoud in % van de vervangingswaarde.

Omschrijving	Vervangingswaarde (euro's)		Jaarkosten (%)	
	gemiddeld	spreiding	afschrijving	verzekering&onderhoud
Potstal	575	430 - 710	5	2
Ligboxenstal	815	630 - 960	5	3

7.4.3 Arbeidsbehoefte

Toelichting

Het aantal geiten wat door één volwaardige arbeidskracht verzorgd kan worden, bepaald door de bedrijfsomstandigheden. Van invloed zijn onder meer de mechanisatiegraad, de gebouwen, vervangingspercentage, bedrijfsoppervlakte, weidegang en verkaveling, productie per dier, melkafzet of eigen verwerking en het aandeel loonwerk.

Bij de bepaling van de norm voor het aantal melkgeiten per volwaardige arbeidskracht zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Goed gemechaniseerde melkwinning en voerverstrekking,
- Vervangingspercentage melkgeiten 30 %,
- Alleen jonvee aanhouden dat nodig is voor vervanging,
- Drinkautomaten voor de lammeren,
- Geen weidegang van de dieren,
- Melkproductie 800 kilogram /geit /jaar,
- Geen eigen verwerking van melk tot producten,
- Ruwvoerwinning, mestuithalen en klauwverzorging in loonwerk.

Norm Aantal melkgeiten per volwaardige arbeidskracht 425

Geiten

8 Paarden

8.1	Opbrengsten	253
8.1.1	Les- en pensioengelden	253
8.1.2	Aanloopverliezen	253
8.2	Toegerekende kosten	254
8.2.1	Voerkosten	254
8.2.2	Strooiselkosten	254
8.2.3	Gezondheidszorg	255
8.2.4	Hoefverzorgingskosten	255
8.2.5	Verzekering en rente	255
8.3	Omzet en aanwas	256
8.4	Niet-toegerekende kosten	257
8.4.1	Arbeidstijden per paard	257
8.4.2	Afrasteringskosten	257
8.4.3	Werktuig- en materiaalkosten	258
8.4.4	Bouwwerken	259
8.4.5	Algemene kosten	260
8.5	Saldo Fokmerrie	261

Paarden

8.1 Opbrengsten

8.1.1 Les- en pensiongelden

<i>Norm</i>	Lesgelden	Prijs ¹⁾
	<i>Paard</i>	
	losse les	11,50
	meerrittenkaart	9,00
	daluren	8,00
	<i>Pony</i>	
	losse les	8,50
	meerrittenkaart	7,50
	daluren	5,10
	Pensiongelden	
		Prijs/mnd ¹⁾
	Paard	239,00
	Pony	200,00
	Draver	320,00 tot 385,00 + 25 % van het prijzengeld
	Renpaard	410,00 + 5 % van het prijzengeld

¹⁾ gemiddelde prijzen: in Noord/Oost/Zuid-Nederland 10 à 15 % lager, in Midden/West-Nederland 15 à 20 % hoger (exclusief BTW)

8.1.2 Aanloopverliezen

Norm Bij het maken van begrotingen dient bij een nieuw te starten manegebedrijf rekening gehouden te worden met de volgende aanloopverliezen:

- eerste jaar 40 % van de haalbare bruto opbrengst
- tweede jaar 20 % van de haalbare bruto opbrengst
- derde jaar 0 % van de haalbare bruto opbrengst

8.2 Toegerekende kosten

8.2.1 Voerkosten

Toelichting

Voerprijzen
Paardenbrok heeft een VEP-inhoud van 750 - 940 VEP.

Norm Voerprijzen per kg en per kVEP

	per kg	per kVEP
Paardenbrok (900 VEP/kg) ¹⁾	0,20	0,23
Haver (836 VEP/kg product) ¹⁾	0,25	0,30
Hooi (518 VEP/kg product)	0,14	0,26

¹⁾ prijs bij bulkafname 2 000 kg

Zie voor de voederbehoefte de tabellen in het Handboek voor de paardenhouderij.

8.2.2 Strooiselkosten

Norm Strooiselverbruik in kg/week gebaseerd op onderzoeksresultaten

	Boxen
Lang tarwestro	40 - 56
Gehakseld koolzaadstro	70
Houtkrullen/vezels	57
	(40 - 50 kg)

Bron: Strooisels in paardenhouderij, Smolders, 1986.

Norm Strooiselprijzen per 1000 kg

	€
lang tarwestro ¹⁾	80 – 90
gehakseld koolzaadstro	90 – 115
houtkrullen/vezels 1 ^e kwaliteit	205 – 215
hennepstrooisel	± 375

¹⁾ zie ook hoofdstuk Melkvee-Toegerekende kosten vee.

Paarden

8.2.3 Gezondheidszorg

Toelichting

	Tarief (euro)
Laboratoriumonderzoek paarden	
Basiskosten per inzending + kosten per bepaling	7,26
CEM	
- kweek	23,82
- monstername GD	47,65
Influenza	7,26
- virusisolatie	166,76

Bron: GD, 2002.

Entingen

2 keer per jaar: Influenza + tetanus à € 15,00

2 {€ 22,50 + (€ 15,00 x aantal paarden en pony's)}

Ontwormen

4 keer per jaar voor paarden of pony's met 's zomers weidegang, kosten wormkuur € 12,50/600 kg.

Paard (600 kg) 4 x 12,50 = € 50,00

Pony (350 kg) (4 x 12,50 x 350)/600 = € 29,00

Overige dierenartskosten

€ 50,00 per paard/pony per jaar

Norm Totaal aan gezondheidszorg entingen + ontwormen + overige dierenartskosten

8.2.4 Hoefverzorgingskosten

Norm Kosten hoefverzorging rijpaarden en -pony's per keer en per jaar

	Interval	Per keer	Per jaar
Beslag	8 - 10 weken	60	285
Bekappen	8 - 12 weken	15 - 20	60 - 90

8.2.5 Verzekering en rente

Norm Rente = 5,8 % x (aankoopprijs + verkoopprijs) / 2

- Manegepaard 5,8 % x (1 800 + 450) / 2 = € 65,00
- Manegepony 5,8 % x (1 125 + 335) / 2 = € 42,50

Paarden

Toelichting

Verzekeringen paarden

Omschrijving	Maximum	Minimum	Norm
Brand	0,25 %	0,25 %	0,25 %
Diefstal	0,80 %	0,60 %	0,60 %
<i>Manegepaarden € 2 250,00</i>			
Uitgebreid, incl. kreupelheid	8,20 %	6,25 %	7,00 %
Standaard, excl. kreupelheid	5,00 %	4,00 %	4,50 %
Beperkt (dood en ongevallen)	4,50 %	2,50 %	3,50 %
<i>Manegepony's € 1 350,00</i>			
Uitgebreid, incl. kreupelheid	5,70 %	5,25 %	5,40 %
Standaard, excl. kreupelheid	4,00 %	3,25 %	3,50 %
Beperkt (dood en ongevallen)	3,50 %	2,00 %	3,00 %
<i>Dekhengsten</i>			
Uitgebreid, incl. kreupelheid, brand en diefstal			5,55 %

Norm Kosten verzekering = norm (beperkt + brand + diefstal) x aankoopprijs

- Manegepaard 4,35 % x 1 800 = € 79,00
- Manegepony 3,85 % x 1 125 = € 43,50

8.3 Omzet en aanwas

Toelichting

Prijzen paarden in euro's

Omschrijving	Aankoopprijs	Verkoopprijs	Gebruiksduur
Manegepaard	1 800	450	4 jaar
Manegepony	1 125	335	5 jaar

Toelichting

Tijdens het gebruik op maneges daalt de waarde van paarden. Dit kan men in de kosten opnemen als negatieve omzet en aanwas (afschrijving).

Norm

Kosten omzet en aanwas = (aankoopprijs - verkoopprijs) / gebruiksduur

Manegepaard (1 800 - 450) / 4 jaar = € 340 per jaar.

Manegepony (1 125 - 335) / 5 jaar = € 160 per jaar.

8.4 Niet-toegerekende kosten

8.4.1 Arbeidstijden per paard

Norm Arbeidstijd nodig per paard

Omschrijving	Arbeidstijd uren/jaar
Draver	530
Pensionpaard	65
Manegepaard, incl. lesgeven	200 ¹⁾
Manegepaard, excl. lesgeven	110
Opfokpaard	50
Fokmerrie	75

¹⁾ Bij 500 lessuren per paard per jaar en 6 personen per lesgroep.

Voor uurlonen en minimumlonen zie hoofdstuk 1.4.1.

8.4.2 Afrasteringskosten

Toelichting

De prijzen van de afrastering zijn per ha en per meter op basis van 10 ha grond met vierkante percelen van 1 ha (lengte afrastering 2700 m bij 10 ha), inclusief paaltjes en bevestiging. De prijzen van schriklint zijn inclusief kosten van schrikdraad apparaat. Er is geen rekening gehouden met extra afrastering voor het maken van een middenpad.

Prijs per stuk in euro's

- Voedingsapparaat¹⁾ 250 - 800
- Isolatoren 4 cm breed schriklint 0,94
- Hoek/steun isolatoren 4 cm breed schriklint 3,25

¹⁾ Prijs afhankelijk van aantal ha en de lengte van de afrastering

Prijs per strekkende meter lint in euro's

- Schriklint 1,25 cm breed 0,14
- Schriklint 2 cm breed 0,19
- Schriklint 4 cm breed 0,46
- Rubberband 0,60 - 1,15
- Kunststofband 6 cm breed 0,80

Paarden

Norm Afrastering, investering materiaal (euro's)

	Per ha (270 m)	Per meter
Schriklint 2 cm breed	370	1,35
Schriklint 4 cm breed	490	1,80
Rubberband	920	3,40
Kunststofband	825	3,05

Levensduur: afrastering met schriklint 4 cm breed: 5 jaar.
De jaarkosten zijn dan ± € 98,00 per ha exclusief plaatsen.

8.4.3 Werktuig- en materiaalkosten

Norm Vervangingswaarde in euro's en jaarlijkse kosten in % van de vervangingswaarde

Omschrijving	Vervangingswaarde	Jaarlijkse kosten (%)	
		afschrijving	onderh. +verz.
Trailer 2 paards	5 675	15	5
Trailer 1½ paards	3 865	15	5
Trainingskar	680	15	5
Wedstrijdkar	1 590	15	5
Harnachementen paard	680	10	5
Harnachementen pony	450	10	5
Trainingstuig	360	20	5
Wedstrijdtuig	635	20	5
Oefenparkoers 10 sprongen	4 100	20	5
Scheermachine	295	20	5
Tondeuse	65	20	5

Paarden

8.4.4 Bouwwerken

Norm Vervangingswaarde in euro's en jaarlijkse kosten in % van de vervangingswaarde

Omschrijving	Vervangingswaarde	Jaarlijkse kosten (%)	
		afschrijving	onderh. + verz.
Stap/trainingsmolen excl. afrastering en bodem			
- looppadbreedte 4 m			
diameter 15 m	6 750 – 9 000	10	6
diameter 27 m	11 250 – 13 500	10	6
Buitenbak ¹⁾	7 - 16 per m ²	10	3
Binnenbak ²⁾ 20 x 40 m	90 000 – 112 500	5	2
Complete manege ³⁾	250 000	5	2
Per paard			
Complete stal met boxen	5 675	5	2
Groepshuisvesting			
per paard ⁴⁾	2 275	5	2
per paard ⁵⁾	2 725	5	2
Box (in rij)	1 250	5	2
Behandelbox merries	1 125	10	5

¹⁾ De vervangingswaarde is sterk afhankelijk van de soort bodem in de bak.

²⁾ met inbegrip van grondwerkzaamheden, rijbodem, elektrische installatie en ontsluiting

Afmetingen binnenbak:

18 x 36

20 x 40

25 x 50 (springen)

20 x 60 (dressuur)

Verhouding lengte/breedte = 1:2

³⁾ binnenbak van steen (20 x 40 meter) + stallen voor 26 paarden of pony's (boxen) excl. hooi-, stro- en mestopslag

⁴⁾ exclusief mest- en stro-opslag

⁵⁾ inclusief mest- en stro-opslag

Paarden

8.4.5 Algemene kosten

Norm Algemene kosten per jaar van een middelgroot manegebedrijf

	€
Contributies, abonnementen	685
Energie	5 910
Accountant	2 725
Administratie	2 050
Verzekering (o.a WA)	1 365
Reclame	1 705
Telefoon	1 125
Diversen	1 800
Totaal	17 365

Bron: DLV-Paardenhouderij

8.5 Saldo Fokmerrie

	Hoeveelheid	Prijs	Bedrag
Opbrengsten			
Verkoop veulen	0,75 stuks	2 235	1 677
Totale opbrengsten			1 677
Toegerekende kosten			
Dekgeld (incl. gustreductie + btw)			750
Krachtvoer	6 mnd. 2,5 kg/dag	205 euro/ton	93
Hooi/ruwvoer + grasland kosten	12 mnd. 8,2 kg/dag	90 euro/ton	272
Strooisel	6 mnd. 7 kg/dag	80 euro/ton	100
Mineralen, vitaminen			11
Veearts			114
Medicijnen			11
Wormkuur	4 keer/jaar	11,00 euro/stuk	45
Entingen	2 keer/jaar	15,00 euro/stuk	30
Hoefsmid	4 keer/jaar	16,00 euro/stuk	64
Verzekeringen	2 790	euro/paard 3 %	84
Vervoerskosten			
Keuring			23
Water, elektriciteit			27
Diversen			
Registratie veulen	0,75	50	38
Ontwormen en Hoefverzorging veulen	0,75	24	16
Rente	2 790	euro/paard 5,8 %	pm
Waardevermindering			
Totale toegerekende kosten			1677
Saldo per fokmerrie			0

Uitgangspunten bij de saldoberekening: paardenfokkerij als neventak op landbouwbedrijven.

De opbrengsten en kosten zijn sterk afhankelijk van ras, fokrichting en kwaliteit van de fokmerries.

Paarden

9 Opfokzeugen

9.1	Opbrengsten	265
9.2	Toegerekende kosten	265
9.2.1	Aankoop opfokzeugen	265
9.2.2	Voerkosten	265
9.2.3	Overige toegerekende kosten	266
9.2.4	Rente	266
9.3	Saldeberekening	267

Opfokzeugen

9.1 Opbrengsten

Toelichting

Op het einde van de opfokperiode (7 maanden = 210 dagen) worden de opfokzeugen gekeurd. De opfokzeugen die voldoen aan de eisen worden ingezet op het eigen vermeerderingsbedrijf of verkocht. De uitgeselecteerde dieren worden geslacht.

Per 100 opgelegde opfokzeugen van 25 kg worden er:

- 70 opfokzeugen op 7 maanden goedgekeurd en verkocht (70 %),
- 28 opfokzeugen op 7 maanden afgekeurd en geslacht (28 %),
- 2 opfokzeugen vallen uit voor 7 maanden, zonder opbrengsten (2 %).

<i>Norm</i>	Verkoopprijs van een goedgekeurde opfokzeug (bij prijs van € 41,50 voor een big van 25 kg)	€ 248,00
	Kosten voor transport, selecteren, bemiddeling en overige kosten bij verkoop aan derden	€ 32,50
	De netto opbrengst per uitgeselecteerde opfokzeug is gelijk gesteld aan de netto opbrengstprijis van een vleesvarken (90 x € 1,27)	€ 114,30

9.2 Toegerekende kosten

9.2.1 Aankoop opfokzeugen

Toelichting

Uitgangpunt is dat de opfokzeugen aangekocht worden op 10 weken leeftijd en 25 kg gewicht (overeenkomstig de biggen die bestemd zijn voor de vleesproductie).

<i>Norm</i>	Aankoopprijs opfokzeug van 10 weken (bij een prijs van € 41,50 voor een big van 25 kg)	€ 100,00

9.2.2 Voerkosten

Toelichting

Uitgangpunt is dat de opfokzeugen aangekocht worden op 10 weken leeftijd en 25 kg wegen. De opfokperiode eindigt op 7 maanden (= 210 dagen); de uitgeselecteerde dieren worden verkocht. De voergift per opgezette opfokzeug is 1,9 kg per dag. Het voerverbruik per opgezette opfokzeug is (210 - 70) dagen x 1,9 kg/dag = 260 kg

<i>Norm</i>	Voerkosten per opgezette opfokzeug van 10 weken: 260 kg x € 0,185	€ 48,10

Opfokzeugen

9.2.3 Overige toegerekende kosten

Toelichting

De overige toegerekende kosten zijn kosten per opgezette opfokzeug van 10 weken en een gewicht van 25 kg.

		€
<i>Norm</i>	Gezondheidszorg	9,60
	Verwarming en strooisel	1,40
	Water	0,60
	Elektriciteit	1,20

9.2.4 Rente

Toelichting

De waarde van een gemiddeld aanwezige opfokzeug wordt berekend via de formule:

Aankoopprijs opfokzeug + 0,5 x (voerkosten + overige toegerekende kosten).

Het gemiddeld vastgelegd vermogen in voer- en kasgeld per 1 000 opgelegde opfokzeugen is, in euro's per jaar.

Voer (gem. 7 dagen)	€ 3 200,00
Kas	€ 2 300,00
Totaal	€ 5 500,00

Rentepercentage is:

5,8% + 1% (= opslag voor financiering roerende goederen en levende have)

<i>Norm</i>	Rentekosten levende have per gemiddeld aanwezige opfokzeug per jaar $6,8\% \times € 130,00$	€ 8,84
	Rentekosten voer- en kasgeld per gemiddeld aanwezige opfokzeug per jaar $6,8\% \times € 5,50$	€ 0,37
	Totaal	€ 9,21

Opfokzeugen

9.3 Saldoberekening

Toelichting

Het saldo voor de opfok van zeugen op het eigen bedrijf wordt berekend per opgelegde opfokzeug.

Omschrijving	hoeveelheid	prijs (euro's)	bedrag (euro's)
Opbrengsten			
Opfokzeugen naar eigen bedrijf	0,70	248,0	173,6
Uitgeselecteerde opfokzeugen	0,28	114,3	32,0
Totaal opbrengsten			205,6
Af: kosten aankoop zeug en voer			
Opfokzeug (10 weken, 25 kg)	1	100	100,0
Voer	260 kg	0,185	48,1
Totaal kosten aankoop			148,1
Voerwinst per opgelegde opfokzeug			57,5
Af: overige toegerekende kosten			
Gezondheidszorg			9,6
Elektriciteit			1,2
Verwarming (brandstoffen en strooisel)			1,4
Water			0,6
Totaal overige toegerekende kosten			12,8
Saldo per opgelegde opfokzeug (25 kg)¹⁾			44,7
Omzetsnelheid per jaar			x 2,62
Voerwinst per gemiddeld aanwezige opfokzeug per jaar			151
Saldo per gemiddeld aanwezige opfokzeug per jaar¹⁾			117
¹⁾ Zonder rente:			
Rentekosten levende have, voer- en kasgeld per gemiddeld aanwezige opfokzeug per jaar			9,2

Zeugen

10 Zeugen

10.1	Algemeen	271
10.2	Opbrengsten	272
10.2.1	Verkoop biggen	272
10.2.2	Vervanging zeugen	272
10.2.2.1	Verkoop slachtzeugen	272
10.2.2.2	Aankoop opfokzeugen	273
10.3	Toegerekende kosten	275
10.3.1	Kosten zeugenvoer	275
10.3.2	Kosten biggenvoer	276
10.3.3	Overige toegerekende kosten	276
10.3.4	Rente	277
10.3.5	Kosten dekbeer	278
10.3.6	Kosten KI	278
10.4	Saldoberekening	280
10.5	Verloop van het gerealiseerde saldo	281

Zeugen

10.1 Algemeen

Toelichting

De prijzen van het voer en de biggen vertonen doorlopend grote schommelingen. Daardoor kunnen de saldo's in de varkenshouderij van jaar tot jaar sterk fluctueren. In begrotingen wordt gewerkt met een saldo waarvan verwacht kan worden dat het over een langere periode gezien, gemiddeld gerealiseerd wordt. Uit analyse van de deelboekhoudingen (TEA-resultaten) over een reeks van 18 jaren zijn inschattingen gemaakt voor de saldi waarmee in begrotingen gerekend mag worden. Het saldoniveau voor een langere periode zal naar verwachting redelijk stabiel zijn. Bij structurele veranderingen van de voerprijs zal immers ook het prijsniveau van varkensvlees en biggen veranderen. De norm voor de voerprijzen is gebaseerd op de gemiddelde netto betaalde voerprijzen uit de TEA-resultaten.

In de paragrafen met de voer- en biggenprijzen is een overzicht opgenomen van de prijzen in de jaren 1997 t/m 2001 in de verschillende regio's. Aan de hand daarvan kan beoordeeld worden of het noodzakelijk is de norm aan te passen voor de regionale situatie.

Norm

Netto prijzen (inclusief kortingen, toeslagen, BTW, etc.).

Zeugenvoer	€ 18,00	per 100 kg
Biggenvoer	€ 27,00	per 100 kg
Biggen (25 kg af fokker)	€ 41,50	per stuk

10.2 Opbrengsten

10.2.1 Verkoop biggen

Statistiek Gecorrigeerde¹⁾ netto²⁾ ontvangen biggenprijs (euro) per regio

Regio	'97	'98	'99	'00	'01	gem.	afwijk.t.o.v. land. gem.
Noord- en West-Ned.	49,00	31,44	29,72	42,96	41,68	38,96	0,58
Zuid-Nederland	47,96	28,84	27,98	41,18	42,62	37,72	-0,67
Nederland	48,58	30,52	28,69	41,85	42,27	38,38	

Bron: SivaComvee

¹⁾ De opbrengstprijzen zijn gecorrigeerd naar een gewicht van 23 kg en het tijdstip van afleveren.

²⁾ De biggenprijzen zijn inclusief kortingen, toeslagen, BTW, etc.

Toelichting

Zuid-Nederland ontving in het jaar 2001 een hogere biggenprijs dan Noord- en West-Nederland. De jaren daarvoor ontving Noord- en West-Nederland een hogere biggenprijs.

<i>Norm</i>	Verkochte biggen à 25 kg	22,6 per gem. aanw. zeug
	Netto biggenprijs	€ 41,50
	Binnen het gewichtstraject van 20 - 27 kg is de waarde van 1 kg hoger of lager opleggewicht	€ 1,10
	Opbrengst uit verkoop biggen per zeug per jaar	€ 938,00

10.2.2 Vervanging zeugen

10.2.2.1 Verkoop slachtzeugen

Toelichting

De norm voor de slachtopbrengst van de uitgeselecteerde zeugen en opfokzeugen per gemiddeld aanwezige zeug wordt bepaald door de volgende factoren:

- het selectiepercentage van de zeugen,
- het selectiepercentage van de opfokzeugen vanaf 7 maanden,
- de opbrengstprijzen voor de uitgeselecteerde zeugen en opfokzeugen.

Technische uitgangspunten

Per jaar:	vervanging zeugen	43 %
	sterfte zeugen	3 %
	selectie zeugen	40 %
	Selectie opfokzeugen vanaf 7 maanden tot 1 ^e dekking:	5 %

Zeugen

Dit is alleen de uitval als gevolg van selectie op niet berig worden.
Aan te kopen opfokzeugen per gemiddeld aanwezige zeug

$$\frac{0,43\% \text{ (vervanging zeugen)}}{100\% - 5\% \text{ (selectie opfokzeugen)}} = 0,45 \text{ opfokzeug.}$$

Gewicht van slachtzeugen

Levend gewicht van een gemiddelde zeug	220 kg
Inslachting	ca. 27 %
Geslacht gewicht van zeugen	160 kg

Opbrengstprijs per slachtzeug

$$\frac{160 \text{ kg} \times (-0,32 + 0,9 \times \text{netto opbrengstprijs slachtvarkens/kg})}{0,94} =$$
$$\frac{160 \text{ kg} \times (-0,32 + 0,9 \times \text{€ } 1,27/\text{kg})}{0,94} = \text{€ } 140,00$$

(Deze formule is gebaseerd op de verhouding van de netto opbrengstprijzen voor vleesvarkens en slachtzeugen in TEA-2000 en CBK-plus)

Netto opbrengstprijs per uitgeselecteerde opfokzeug van 7 maanden tot 1^e dekking is gelijk gesteld aan de netto opbrengstprijs van een vleesvarken.

Norm Opbrengst uitstoot per gemiddeld aanwezige zeug per jaar

Verkoop uitgeselecteerde zeugen	
0,40 x € 140,00	€ 56,00
Verkoop uitgeselecteerde opfokzeugen	
0,02 x € 114,00	€ 2,00
Totaal	€ 58,00

10.2.2.2 Aankoop opfokzeugen

Toelichting

De norm voor de aankoopkosten van opfokzeugen wordt bepaald door de volgende factoren:

- het vervangingspercentage van de zeugen,
- het selectiepercentage van de opfokzeugen vanaf 7 maanden,
- de aankooprijzen van de opfokzeugen.

Zeugen

Technische uitgangspunten

Vervangingspercentage zeugen	43 %
Selectie opfokzeugen vanaf 7 maanden tot 1 ^e dekking	5 %

Dit is alleen de uitval als gevolg van selectie op niet berig worden.

Uitgangspunten prijzen

Aankoopprijs opfokzeug van 7 maanden is € 248,00 bij een biggenprijs van € 41,50 bij 25 kg.

Norm

Aankoopkosten opfokzeugen van 7 maanden
per gemiddeld aanwezige zeug per jaar $0,45 \times € 248,00 = € 112,00$

10.3 Toegerekende kosten

10.3.1 Kosten zeugenvoer

Statistiek Netto¹⁾ betaalde prijs zeugenvoer (euro/100 kg) per regio

Regio	'97	'98	'99	'00	'01	gem.	afwijk.t.o.v. land. gem.
Noord- en West-Ned.	19,14	17,27	15,69	16,63	17,97	17,34	0,00
Zuid-Ned.	18,86	16,77	15,85	16,81	18,11	17,28	- 0,06
Nederland	19,02	17,09	15,78	16,74	18,06	17,34	

Bron: Siva-software B.V

¹⁾ De voerprijzen zijn inclusief kortingen, toeslagen, BTW, etc.

Toelichting

Het verschil in voerprijs tussen de regio's is over de jaren kleiner aan het worden en laat de afgelopen jaren een prijsvoordeel zien voor Noord- en West-Nederland.

De benodigde hoeveelheid zeugenvoer moet berekend worden inclusief het aantal gemiddeld aanwezige opfokzeugen.

Technische uitgangspunten

aan te kopen opfokzeugen per zeug per jaar	0,45
aankoopleeftijd opfokzeugen	210 dagen
selectie opfokzeugen vanaf 7 maand	5 %
leeftijd bij inzet of selectie opfokzeugen	235 dagen

Aantal opfokzeugen per gemiddeld aanwezige zeug per jaar:

$$\frac{0,45 \text{ aangekochte opfokzeugen} \times (235 - 210)}{365 \text{ dagen}} = 0,03 \text{ opfokzeug per zeug}$$

Voerverbruik per gemiddeld aanwezig dier per jaar

- per zeug 1 120 kg
- per opfokzeug (aankoop 7 mnd) 950 kg

Norm

Kosten zeugenvoer per gemiddeld aanwezige zeug

1 zeug x 1 120 kg x € 0,180 =	€ 202,00
0,03 opfokzeug x 950 kg x € 0,180 =	€ 5,00
Totaal	€ 207,00

Zeugen

10.3.2 Kosten biggenvoer

Statistiek Netto¹⁾ betaalde prijs biggenvoer (euro/100 kg) per regio

Regio	'97	'98	'99	'00	'01	gem.	afwijk.t.o.v. land. gem.
Noord- en West-Ned.	29,60	28,26	26,43	27,41	28,43	28,03	1,16
Zuid-Ned	26,61	25,83	24,23	25,28	26,84	25,76	- 1,11
Nederland	28,26	47,40	25,11	26,08	27,48	26,87	

Bron: SivaComvee

¹⁾ De voerprijzen zijn inclusief kortingen, toeslagen, BTW, etc.

Toelichting

Tussen de regio's zijn grote verschillen in de prijs voor het biggenvoer, maar de verschillen tussen de regio's zijn over de jaren kleiner aan het worden

Technische uitgangspunten

Verbruik biggenvoer per big (25 kg)	28 kg
Verbruik biggenvoer per zeug (22,6 biggen per gem. aanw. zeug)	633 kg

Norm Prijs biggenvoer: € 27,00 per 100 kg
 Kosten biggenvoer per gemiddeld
 aanwezige zeug per jaar 633 kg x € 0,270 = € 171,00

10.3.3 Overige toegerekende kosten

Toelichting

Algemene kosten (verzekeringen, telefoon, heffingen, auto e.d.) bestaan veelal uit een vast en variabel deel en zijn bovendien op gemengde bedrijven niet goed toe te rekenen aan de tak. Ook voor de mestkosten geldt dat ze vaak moeilijk zijn toe te rekenen aan een tak en sterk afhankelijk zijn van de bedrijfssituatie. Om die reden is het praktischer deze twee kostenposten buiten het saldo per tak te laten.

Hieronder worden kosten genoemd die wel rechtstreeks worden toegerekend.

Norm Overige toegerekende kosten per gemiddeld aanwezige zeug per jaar (incl. biggen tot 25 kg en opfokzeugen vanaf 7 maanden).

Gezondheidszorg	€ 41,00
Bijzondere gezondheidszorg ¹⁾	€ 6,00
Brandstoffen, strooisel	€ 29,00
Water	€ 7,00
Elektriciteit	€ 16,00

1) Bijzondere gezondheidszorgkosten in het kader van incidentele uitbraken van dierziekten. In lange termijn begrotingen moet financiële ruimte gecreëerd zijn om, òf achteraf de kosten van een dierziekte uitbraak te kunnen betalen (via

Zeugen

bijvoorbeeld een heffing), òf vooraf de financiële risico's van een uitbraak af te kunnen dekken (via bijvoorbeeld een financiële reserve of een verzekering). Op dit moment is de systematiek van een heffing achteraf bekend en daarop zijn de bijzondere gezondheidskosten gebaseerd. De huidige heffing kent een maximum van € 2,27. De verwachting is dat deze heffing in 20% van de jaren van toepassing is. De kosten per gemiddeld aanwezige zeug zijn bepaald op 55/100-deel van de heffing. De jaarlijkse kosten van de bijzondere gezondheidszorg bedragen: € 2,27 * 55/100 * 22,6 biggen * 20 % = € 6,00 per gemiddeld aanwezige zeug.

10.3.4 Rente

Toelichting

De waarde van een gemiddeld aanwezige zeug wordt bepaald door te berekenen hoeveel vermogen gemiddeld is vastgelegd in de dieren.

Waarde (euro) gemiddeld per zeug (incl. biggen)	€ 317,50
Waarde (euro) gemiddeld per opfokzeug (aankoop 7 mnd)	€ 248,00

Waarde (euro) gemiddeld aanwezige zeug inclusief biggen en opfokzeugen

1 zeug inclusief biggen	€ 317,50
0,03 opfokzeug x € 248,00	€ 7,44
Totaal	€ 324,94

Het gemiddeld vastgelegd vermogen in voer- en kasgeld per 100 zeugen is, in euro's per jaar

• voer (gem. 14 dagen)	€ 1 600,00
• kas	€ 2 250,00
Totaal	€ 3 850,00

Rentepercentage is:

5,8 % + 1 % (=opslag voor financiering roerende goederen en levende have)

Norm

Rentekosten per gemiddeld aanwezige zeug (incl. biggen en opfokzeugen) bij aankoop van de opfokzeugen op 7 maanden

$$6,8 \% \times € 324,94 = € 22,10$$

Rentekosten voer-en kasgeld per gemiddeld aanwezige zeug per jaar

$$6,8 \% \times € 38,50 = € 2,60$$

Totaal	€ 24,70

Zeugen

10.3.5 Kosten dekbeer

Toelichting

Gemiddeld is een dekbeer 18 maanden op het bedrijf aanwezig. Een dekbeer verricht ca. 130 dekkingen per jaar. De kosten van huisvesting, arbeid en overige niet-toegerekende kosten zijn hierbij niet berekend. De kosten i.v.m. de sterfte van beren zijn buiten beschouwing gelaten.

- aankoopprijs beer € 570,00
- verkoopprijs slachtbeer € 160,00

		€
<i>Norm</i>	Voerkosten	1 060 kg x € 0,180 = 191,00
	Afschrijvingskosten	(€ 570,00 - € 160,00) x 12/18 273,00
	Diverse kosten	
	- gezondheidszorg	4,90
	- sperma onderzoek	34,00
	- water	2,25
	- brandstoffen, strooisel	4,50
	- elektriciteit	4,10
	De totaalkosten van een dekbeer per jaar zijn	513,75
	Rente levende have 6,8 % van (€ 570,00 + € 160,00)/2	24,82
	Rentekosten beer per 100 zeugen per jaar	0,25

10.3.6 Kosten KI

Toelichting

De kosten van KI zijn afhankelijk van:

- het percentage KI op het bedrijf,
- óf het inseminatoren-KI óf DHZ-KI is,
- de prijs per dosis sperma, per bezoek of per bezorging,
- de bedrijfsomvang,
- het productieniveau van het bedrijf: de worpindex, het percentage overinseminaties, het percentage herinseminaties.

Opmerking:

De normen voor de kosten van KI zijn exclusief contributie en fokkerijbijdragen.

Voor de bepaling van de normen is uitgegaan van:

- Bedrijfsomvang 160 zeugen.
- 1 dekbeer en de rest KI (1 beer verricht ca. 130 dekkingen per jaar).
- Worpindex van 2,28.
- 10 % herinseminaties.
- 50 % overinseminaties bij DHZ-KI, 35 % bij inseminatoren-KI.
- 130 bezoeken per jaar bij DHZ-KI, 140 bezoeken per jaar bij inseminatoren-KI.
- Het gemiddelde van de prijzen van de KI-verenigingen, gecorrigeerd voor het aantal afgezette doses.

Zeugen

<i>Norm</i>	Inseminatoren-KI	ca. € 20,40 per zeug per jaar
	DHZ-KI	ca. € 15,90 per zeug per jaar
	Gemiddelde kosten KI	ca. € 20,00 per zeug per jaar

Onder invloed van wijzigingen in de bovenstaande uitgangspunten kunnen deze bedragen € 6,80 per zeug variëren.

Zeugen

10.4 Saldoberekening

Toelichting

Het saldo voor de zeughouderij wordt berekend per gemiddeld aanwezige zeug.

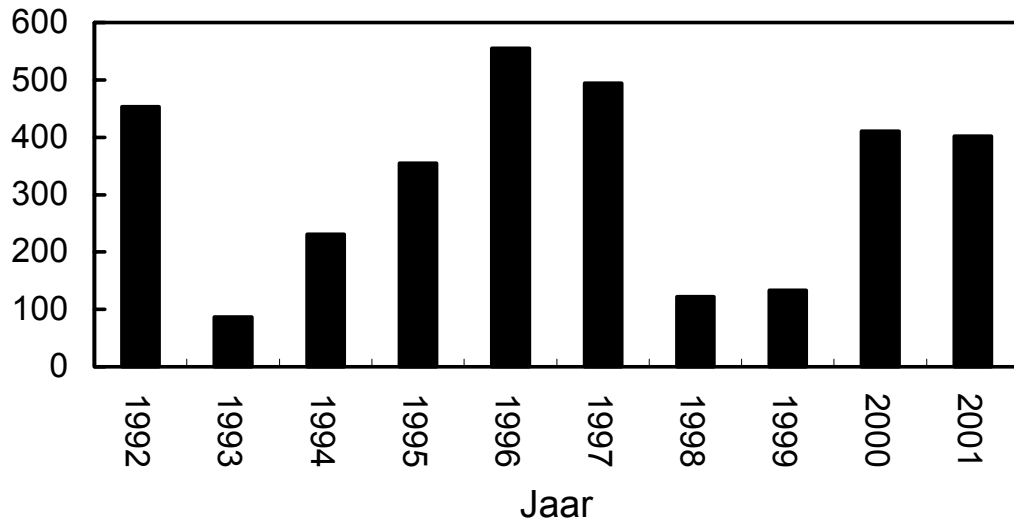
Omschrijving	hoeveelheid	prijs (euro's)	bedrag (euro's)
Opbrengsten			
Afgeleverde biggen (25 kg)	22,6	41,50	938
Slachtzeugen	0,40	140	56
Uitgeselecteerde opfokzeugen	0,02	114	2
Totaal opbrengsten			996
Af: kosten aankoop opfokzeugen en voer			
Aankoop opfokzeugen (7 mnd)	0,45	248	112
Voer opfokzeugen	28 kg	0,18	5
Voer zeugen	1120 kg	0,18	202
Voer biggen	633 kg	0,27	171
Beer	0,01	514	5
Totaal kosten aankoop			495
Voerwinst per gemiddeld aanwezige zeug per jaar			501
Af: overige toegerekende kosten			
KI			20
Gezondheidszorg			41
Heffing gezondheidszorg			6
Elektriciteit			16
Verwarming (brandstoffen en strooisel)			29
Water			7
Totaal overige toegerekende kosten			119
Saldo per gemiddeld aanwezige zeug per jaar¹⁾			382
¹⁾ Zonder rente:			
Rentekosten levende have, voer- en kasgeld per gemiddeld aanwezige zeug per jaar			24,9

10.5 Verloop van het gerealiseerde saldo

Toelichting

Het gerealiseerde saldo per zeug per jaar in de afgelopen jaren is weergegeven in de onderstaande grafiek.

Saldo per gemiddeld aanwezige zeug (euro's)

Bron: SivaComvee

Zeugen

11 Vleesvarkens

11.1	Algemeen	285
11.1.1	Prijzen	285
11.1.2	Afgeleverde vleesvarkens per varken per jaar	285
11.2	Opbrengsten	286
11.3	Toegerekende kosten	287
11.3.1	Aankoop big	287
11.3.2	Voerkosten	287
11.3.3	Uitval	288
11.3.4	Overige toegerekende kosten	288
11.3.5	Rente	289
11.4	Saldeberekening	290
11.5	Verloop van het gerealiseerde saldo	291

Vleesvarkens

11.1 Algemeen

11.1.1 Prijzen

Toelichting

De prijzen van het voer, de biggen en varkensvlees vertonen doorlopend grote schommelingen. Daardoor kunnen de saldo's in de varkenshouderij van jaar tot jaar sterk fluctueren. In begrotingen wordt gewerkt met een saldo waarvan verwacht kan worden dat het over een langere periode gezien, gemiddeld gerealiseerd wordt.

Uit analyse van de deelboekhoudingen (TEA-resultaten) over een reeks van 18 jaren zijn inschattingen gemaakt voor de saldi waarmee in begrotingen gerekend mag worden.

Het saldoniveau voor een langere periode zal naar verwachting redelijk stabiel zijn. Bij structurele veranderingen van de voerprijs zal immers ook het prijsniveau van varkensvlees en biggen veranderen.

De norm voor de voerprijzen is gebaseerd op de gemiddelde netto betaalde voerprijzen uit de TEA-resultaten.

In de paragrafen met de voer-, biggen- en vleesprijzen is een overzicht opgenomen van de prijzen in de jaren 1997 t/m 2001 in de verschillende regio's. Aan de hand daarvan kan beoordeeld worden of het noodzakelijk is de norm aan te passen voor de regionale situatie.

Norm Netto prijzen (inclusief kortingen, toeslagen, BTW, etc.).

Vleesvarkensvoer	€ 18,50	per 100 kg
Biggen (25 kg af-fokker)	€ 41,50	per stuk
Slachtvarkens (netto opbrengstprijis)	€ 1,27	per kg gesl. gew.

11.1.2 Afgeleverde vleesvarkens per varken per jaar

Toelichting

In de volgende paragrafen worden, tenzij anders vermeld, normen gegeven voor het groeitraject van 25 - 115,4 kg en per afgeleverd varken.

<i>Norm</i>	Groei per afgeleverd vleesvarken per dag	770	gram
	Geslacht gewicht	90	kg
	Levend eindgewicht	115,4	kg
	Opleggewicht	25	kg
	Groeitraject	90,4	kg
	Omzetsnelheid per gem. aanwezig vleesvarken	3,11	
	Uitvalspercentage	2,7	%

Aantal afgeleverde vleesvarkens per varken per jaar:

$$\frac{\text{omzetsnelheid} \times (100 - \text{uitval \%}/2)}{100} =$$

$$\frac{3,11 \times (100 - 2,7/2)}{100} = 3,07$$

11.2 Opbrengsten

Statistiek Gecorrigeerde¹⁾ netto²⁾ opbrengstprijis (euro/kg) per regio

Regio	'97	'98	'99	'00	'01	gem.	afwijk. t.o.v. land. gem.
Noord- en West-Ned.	1,60	1,05	0,98	1,28	1,36	1,25	-0,01
Zuid-Ned	1,58	1,04	0,98	1,29	1,37	1,25	-0,01
Nederland	1,60	1,04	0,98	1,29	1,37	1,26	

Bron: SivaComvee

¹⁾ De opbrengstprijzen zijn gecorrigeerd naar het tijdstip van afleveren.

²⁾ De opbrengstprijzen zijn inclusief kortingen, toeslagen, BTW, etc.

Toelichting

Uit de statistiek blijkt dat de prijsverschillen tussen regio's nihil zijn. Het grootste prijsverschil tussen de regio's was € 0,02 per kg (1997).

Het gemiddelde vleespercentage was in 2001 55,9 %. De normen voor de opbrengstprijzen gelden bij het gemiddelde vleespercentage. De netto vleesprijs is, behalve van het vleespercentage, ook afhankelijk van het slachtgewicht, het type, de toeslag voor merkvlees, etc.

<i>Norm</i>	Vleesprijs	€ 1,27 per kg geslacht gewicht
	Geslacht gewicht	90 kg
	Opbrengst per afgeleverd varken	90 kg x € 1,27 = € 114,30

11.3 Toegerekende kosten

11.3.1 Aankoop big

Statistiek Gecorrigeerde¹⁾ netto²⁾ betaalde biggenprijs (euro) per regio

Regio	'97	'98	'99	'00	'96	gem.	afwijk.t.o.v. land. gem.
Noord- en West-Ned.	51,00	33,23	30,60	43,64	43,21	40,34	0,77
Zuid-Nederland	48,20	30,48	27,94	41,37	43,32	38,26	-1,31
Nederland	50,69	32,23	29,23	42,97	42,72	39,57	

Bron: SivaComvee

¹⁾ De betaalde biggenprijzen zijn gecorrigeerd naar een gewicht van 23 kg en het tijdstip van opleggen.

²⁾ De biggenprijzen zijn inclusief kortingen, toeslagen, BTW, etc.

Toelichting

Over een langere periode bedragen de verschillen in de gecorrigeerde biggenprijs tussen de regio's ongeveer 5%. In Zuid-Nederland is de prijs gemiddeld € 1,30 lager dan gemiddeld in Nederland. De verschillen tussen de regio's worden langzaam kleiner.

<i>Norm</i>	Biggenprijs af-fokker voor een big van 25 kg	€ 41,50
	Vervoerskosten	€ 1,30
	Aankoopprijs big	€ 42,80
	Binnen het gewichtstraject van 20 - 27 kg is de waarde van 1 kg hoger of lager opleggewicht	€ 1,10

11.3.2 Voerkosten

Statistiek Netto¹⁾ betaalde prijs vleesvarkensvoer (euro/100 kg) per regio

Regio	'97	'98	'99	'00	'01	gem.	afwijk.t.o.v. land. gem.
Noord- en West-Ned.	19,87	17,95	16,14	17,22	18,90	18,02	-0,05
Zuid-Ned	19,75	17,96	16,26	17,26	19,34	18,11	0,04
Nederland	19,84	17,95	16,20	17,24	19,12	18,07	

Bron: SivaComvee

¹⁾ De voerprijzen zijn inclusief kortingen, toeslagen, BTW, etc.

Vleesvarkens

Toelichting

Het verschil in de voerprijs tussen “Noord- en West-Nederland” en “Zuid-Nederland” fluctueert per jaar en varieert van € 0,01 (1998) tot € 0,44 (2001). De afwijking van de regionale voerprijs ten opzichte van het landelijk gemiddelde is de laatste jaren kleiner geworden.

<i>Norm</i>	Prijs vleesvarkensvoer	€ 18,50 per 100 kg
	Voederconversie	2,62 kg voer per kg groei
	Energiewaarde voerpakket	1,09 EW
	Groeitraject	90,4 kg
	Voerverbruik	237 kg
	Voerkosten per afgeleverd varken	237 x € 0,185 = € 43,80

11.3.3 Uitval

Toelichting

De waarde van een uitgevallen dier wordt gelijkgesteld aan de waarde van een gemiddeld aanwezig varken.

Rekenregel: kosten uitval = $\frac{\text{uitval \%} \times \text{waarde uitgevallen dier}}{100 - \text{uitval \%}}$

<i>Norm</i>	Waarde uitgevallen varken	€ 65,00
	Percentage uitval	2,7 %
	Kosten uitval per afgeleverd varken	€ 1,8

11.3.4 Overige toegerekende kosten

Toelichting

Algemene kosten (verzekeringen, telefoon, heffingen, auto etc.) bestaan veelal uit een vast en variabel deel en zijn bovendien op gemengde bedrijven niet goed toe te rekenen aan de tak. Ook voor de mestkosten geldt dat ze vaak moeilijk zijn toe te rekenen aan een tak en sterk afhankelijk zijn van de bedrijfssituatie. Om die reden is het praktischer deze twee kostenposten buiten het saldo per tak te laten. Hieronder worden kosten genoemd die wel rechtstreeks worden toegerekend.

<i>Norm</i>	Overige toegerekende kosten per afgeleverd varken.	
	Gezondheidszorg	€ 1,80
	Bijzondere gezondheidszorg ¹⁾	€ 0,20
	Verwarming en strooisel	€ 0,90
	Water	€ 0,60
	Elektriciteit	€ 0,90

¹⁾ Bijzondere gezondheidszorgkosten in het kader van incidentele uitbraken van dierziekten. In lange termijn begrotingen moet financiële ruimte gecreëerd zijn om, òf achteraf de kosten van een dierziekte uitbraak te kunnen betalen (via bijvoorbeeld een heffing), òf vooraf de financiële risico's van een uitbraak af te kunnen dekken (via bijvoorbeeld een

Vleesvarkens

financiële reserve of een verzekering). Op dit moment is de systematiek van een heffing achteraf bekend en daarop zijn de bijzondere gezondheidskosten gebaseerd. De huidige heffing kent een maximum van € 2,27. De verwachting is dat deze heffing in 20% van de jaren van toepassing is. De kosten per afgeleverd vleesvarken zijn bepaald op 55/100-deel van de heffing. De jaarlijkse kosten van de bijzondere gezondheidszorg bedragen: $(€ 2,27 - € 0,23) * 45/100 * 20 \% = € 0,20$ per afgeleverd vleesvarken

11.3.5 Rente

Toelichting

De waarde van een gemiddeld aanwezig vleesvarken wordt berekend via de formule

Kosten opgelegde big + 0,5 x (voerkosten + overige toegerekende kosten).

Het gemiddeld vastgelegd vermogen in voer- en kasgeld per 1 000 gemiddeld aanwezige vleesvarkens is, in euro's per jaar.

Voer (gem. 7 dagen)	€ 3 200
Kas	€ 2 300
Totaal	€ 5 500

Rentepercentage is:

5,8 % + 1% (= opslag voor financiering roerende goederen en levende have)

Norm

Rentekosten levende have per gemiddeld aanwezig vleesvarken per jaar	6,8 % x € 65,00	€ 4,42
Rentekosten voer- en kasgeld per gemiddeld aanwezig vleesvarken per jaar	6,8 % x € 5,50	€ 0,37
Totaal		€ 4,79

11.4 Saldoberekening*Toelichting*

Het saldo voor de vleesvarkenshouderij wordt berekend per gemiddeld aanwezig vleesvarken.

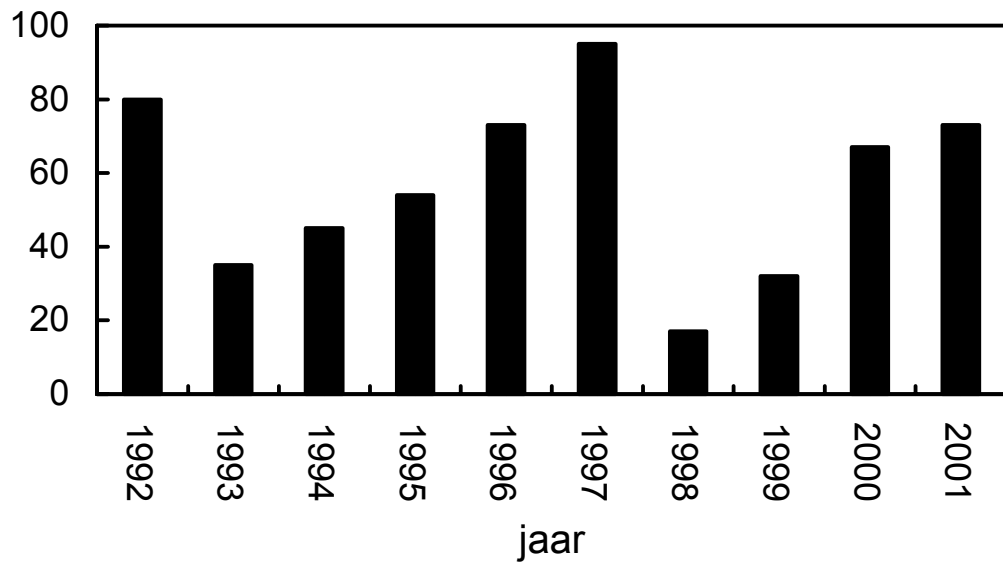
Omschrijving	hoeveelheid	prijs (euro's)	bedrag (euro's)
Opbrengsten			
Afgeleverd vleesvarken	90 kg	1,27	114,3
Totaal opbrengsten			114,3
Af: kosten aankoop big en voer			
Opgelegde big (25 kg)	1	41,5	41,5
Transport	1	1,3	1,3
Voer	237 kg	0,185	43,8
Uitval	2,7 %	65,00	1,8
Totaal kosten aankoop			88,4
Voerwinst per afgeleverd vleesvarken			25,9
Af: overige toegerekende kosten			
Gezondheidszorg			1,8
Heffing gezondheidszorg			0,2
Elektriciteit			0,9
Verwarming (brandstoffen en strooisel)			0,9
Water			0,6
Totaal overige toegerekende kosten			4,4
Saldo per afgeleverd vleesvarken¹⁾			21,50
afgeleverd varken per varken per jaar			x 3,07
Voerwinst per gemiddeld aanwezig vleesvarken per jaar			80
Saldo per gemiddeld aanwezig vleesvarken per jaar¹⁾			66
¹⁾ Zonder rente:			
Rentekosten levende have, voer- en kasgeld per gemiddeld aanwezig vleesvarken per jaar			4,8

11.5 Verloop van het gerealiseerde saldo

Toelichting

Het gerealiseerde saldo per gemiddeld aanwezig vleesvarken per jaar in de afgelopen jaren is weergegeven in de onderstaande grafiek.

Saldo per gemiddeld aanwezig vleesvarken
(euro's)

Bron: SivaComvee

Vleesvarkens

12 Varkens, niet-toegerekende kosten

12.1	Bouwwerken	295
12.1.1	Nieuwbouw zeugenstal	295
12.1.2	Nieuwbouw vleesvarkensstal	299
12.2	Inrichting	300
12.2.1	Voermachines	300
12.2.2	Voeropslag	303
12.2.3	Luchtverdeelsystemen	304
12.2.4	Luchtafvoersystemen	305
12.2.5	Klimaatregelapparatuur	305
12.2.6	Verwarmingssystemen	306
12.2.7	Mestafvoersystemen	307
12.2.8	NH ₃ -emissie reducerende systemen	308
12.3	Kosten onroerende goederen	311
12.4	Overige diverse algemene kosten	312
12.5	Mestafzetkosten	313
12.6	Arbeidsbehoefte	313

Varkens, niet-toegerekende kosten

12.1 Bouwwerken

12.1.1 Nieuwbouw zeugenstal

Toelichting

Prijzen kunnen in de praktijk sterk variëren door:

- verschil in grootte van het gebouw;
- niet geheel vergelijkbare onderdelen;
- verschillen in kwaliteit;
- verschillen per regio;
- verschillen in prijsbeleid per stalbouw- en stalinrichtingsbedrijf.

Per 1 september 1998 is het varkensbesluit ingegaan. Dit betekent dat bij nieuwbouw en verbouw voor dragende zeugen groepshuisvesting moet worden gebouwd. Als uitgangspunten zijn gekozen 1) een stal met een sterke focus op welzijnsbevorderende maatregelen en 2) een stal met een sterke focus op milieubesparende maatregelen.

Welzijn focus

Type	Eén stal voor de guste en drachtige zeugen en één stal voor kraamzeugen en biggen beide verbonden middels verbindingsgang
Omvang	Gemiddeld 375 zeugen, 1 zoekbeer + 1 zoek/dekbeer
Productiesysteem	Wekelijks-productiesysteem De zeugen worden gehouden in wisselgroepen. Opfokzeugen worden op een leeftijd van 6 maanden aangevoerd.
Voederverstrekking	Droogvoer
Mestopslag	Volledige ondiepe (0,8 m) onderkeldering onder biggen- en kraamzeugenafdeling. Totale opslag voor 9 maanden, bestaande uit 158 m ³ onder de stal en 1260 m ³ in een mest silo en stromestopslag van 10 bij 10 meter.
Luchtinlaat	Bij de guste- en drachte zeugen komt de lucht via zijkant van de stal rechtstreeks de stal binnen. Bij de overige via zijkant van de stal onder dichte vloer door. Via controlegang of luchtverdeelroosters komt de lucht de afdeling binnen.
Klimaat	Bij de guste- en dragende zeugen vindt natuurlijke ventilatie plaats. Bij de overige afdelingen bovenafzuiging. Verwarming middels deltabuizen in luchtinlaat.
Guste- en drachtige zeugen	De stal meet 20 bij 35,5 meter en is opgedeeld in een groep voor nulde- en eersteworpszeugen, en een groep voor oudere worps zeugen. De zeugen worden direct na het spenen toegelaten tot de groep. Rond de berigheid worden ze gesepareerd. Hier wordt gebruik gemaakt van stro in het ligbed. Voeding middels 6 voerstations.
Kraamafdeling	Vijf afdelingen met 2 maal 9 kraamhokken (totaal 96 plaatsen)
Biggenafdeling	Zeven afdelingen met ieder 3 hokken voor 60 biggen (totaal 1260 plaatsen)
Bijkomend	Voeropslag in drie voersilo's (15, 10 en 5 ton)

Varkens, niet-toegerekende kosten

Zeugendouche, hogedrukreiniger, kantoor, computer, koelcontainer, erfverharding (350 m²), scheiding schone en vuile weg, toegangspoort, hygiënesluis, noodstroomaggregaat, vergunningen, leges, architect, advisering,

Norm De investering voor nieuwbouw van een zeugenstal met 419 plaatsen (375 gem. aanwezige zeugen) bedraagt: € 2 250 per zeugenplaats, excl. stro-afvoersysteem.

Milieu focus

Type	Eén stal voor zowel guste, dragende en kraamzeugen en biggen
Omvang	Gemiddeld 375 zeugen, 1 zoekbeer + 1 zoek/dekbeer
Productiesysteem	Drie-weeks-productiesysteem De zeugen worden gehouden in stabiele groepen met 55 zeugen per groep. In totaal zijn er 7 groepen. Opfokzeugen worden op een leeftijd van 6 maanden aangevoerd.
Voederverstrekking	Restloos brijvoersysteem
Mestopslag	Volledige ondiepe (0,8 m) onderkeldering. Totale opslag voor 9 maanden, bestaande uit 87,5 m ³ onder de stal en 1320 m ³ in een mestsilo.
Luchtinlaat	Via zijkant van de stal onder dichte vloer door. Via controleingang of luchtverdeelroosters komt de lucht de afdeling binnen.
Klimaat	Centraal afzuigkanaal met bovenafzuiging. Verwarming middels deltabuizen in luchtinlaat.
Dek-/wachtafdeling	Eén afdeling 116 voerligboxen met uitloop, 2 berenhokken, 4 hokken voor gelten. Buitenuitloop van 72 m ² .
Drachtige zeugen	Eén afdeling met plaats voor 220 zeugen verdeeld over 8 hokken. Met behulp van een afsluitbaar hek kan per 7 zeugen een groep worden gemaakt. Het hokoppervlak per zeug is 1,30 m ² dichte vloer en 0,95 m ² metalen driekantrooster. Voeding gebeurt via een lange trog.
Kraamafdeling	Zes afdelingen met 2 maal 9 kraamhokken (totaal 108 plaatsen)
Biggenafdeling	Negen afdelingen met ieder 3 hokken voor 60 biggen (totaal 1620 plaatsen)
Bijkomend	Vier silo's van 50 m ³ voor bijproducten Voeropslag in drie voersilo's (15, 10 en 5 ton) Brijvoerkeuken, zeugendouche, hogedrukreiniger, kantoor, computer, koelcontainer, erfverharding (350 m ²), scheiding schone en vuile weg, toegangspoort, hygiënesluis, noodstroomaggregaat, vergunningen, leges, architect, advisering,

Norm De investering voor nieuwbouw van een zeugenstal met 444 plaatsen (375 gem. aanwezige zeugen); drie weeks-productiesysteem bedraagt: € 2 750 per zeugenplaats.

Varkens, niet-toegerekende kosten

De kosten voor heien bestaan uit:

- materiaalkosten: heipalen en oplangers;
- arbeidskosten;
- extra kosten voor zwaardere constructie van vloeren en funderingen.

Bouwen met heien kost circa 20 % meer per zeugenplaats.

Toelichting

De investering per zeugenplaats en/of per hok voor de nieuwbouw van een zeugenstal varieert afhankelijk van de uitvoering van de mestkelders, de bedrijfsomvang en de grootte van de afdelingen. Ook alternatieve bedrijfsvarianten en aanvullende voorzieningen beïnvloeden de investering per zeugenplaats en/of per hok (KH = kraamhok, BOH = biggenopfokhok en VLB = voerligbox).

Welzijn focus 1 weeks productiesysteem. Investering per dierplaats afhankelijk van de bedrijfsomvang en grootte van de afdelingen.

Gemiddeld aantal zeugen	210	375	550
	€	€	€
1) twee rijen met 5 kraamhokken (KH)	4 025	3 650	3 550
2) twee rijen met 9 kraamhokken (KH)	3 500	3 200	3 125
3) twee rijen met 13 kraamhokken (KH)			2 900
1) één rij met 2 biggenhokken (BOH)	275	275	250
2) één rij met 3 biggenhokken (BOH)	250	225	200
3) één rij met 4 biggenhokken (BOH)			200
1) gemiddeld per zeugenplaats	2 750	2 475	2 350
2) gemiddeld per zeugenplaats	2 475	2 250	2 125
3) gemiddeld per zeugenplaats			2 050

Norm

Milieu focus 3 weeks productiesysteem. Investering per dierplaats afhankelijk van de bedrijfsomvang en grootte van de afdelingen.¹⁾

Gemiddeld aantal zeugen	210	375	550
	€	€	€
1) twee rijen met 5 kraamhokken (KH)	3 975	3 575	3 425
2) twee rijen met 9 kraamhokken (KH)	3 475	3 275	3 100
3) twee rijen met 13 kraamhokken (KH)			3 000
1) één rij met 2 biggenhokken (BOH)	350	300	300
2) één rij met 3 biggenhokken (BOH)	325	275	275
3) één rij met 4 biggenhokken (BOH)			250
1) gemiddeld per zeugenplaats	3 325	3 000	2 875
2) gemiddeld per zeugenplaats	3 100	2 750	2 575
3) gemiddeld per zeugenplaats			2 500

¹⁾ Voor dit systeem zijn beduidend meer reservehokken nodig.

Varkens, niet-toegerekende kosten

Norm Milieu focus 1 weeks productiesysteem. Investering per dierplaats afhankelijk van de bedrijfsomvang en grootte van de afdelingen.

Gemiddeld aantal zeugen	210	375	550
	€	€	€
1) twee rijen met 5 kraamhokken (KH)	4 275	3 725	3 575
2) twee rijen met 9 kraamhokken (KH)	3 825	3 400	3 275
3) twee rijen met 13 kraamhokken (KH)			3 125
1) één rij met 2 biggenhokken (BOH)	350	325	300
2) één rij met 3 biggenhokken (BOH)	325	275	275
3) één rij met 4 biggenhokken (BOH)			250
1) gemiddeld per zeugenplaats	3 400	2 950	2 850
2) gemiddeld per zeugenplaats	3 100	2 750	2 600
3) gemiddeld per zeugenplaats			2 500

Norm Investering voor aanvullende voorzieningen.

omschrijving aanvullende voorziening	investering
	€
eigen opfok opfokzeugen (plus 100 opfokplaatsen)	+ 440 per opfokzeugenplaats
berenhok	545 per hok
geltenhok	590 per hok
noodstroomaggregaat (diesel, halfautomatisch)	6 400 per stuk
hygiënesluis, zeugendouche, berging en kantoor (oppervlakte totaal 25 m ²)	
- met onderkeldering	van 9 100 tot 11 400 per stuk
- zonder onderkeldering	van 6 825 tot 9 100 per stuk
opslag, berging e.d. zonder onderkeldering	225 per m ²
opslag, berging e.d. met onderkeldering	325 per m ²
overdekte buitenuitloop met dichte vloer en muurafrastering	160 per m ²
kadaverplaats/koelcontainer	1 400 per stuk
erfverharding (vorstvrij met klinkers)	van 25 tot 35 per m ²

12.1.2 Nieuwbouw vleesvarkensstal

Toelichting

Prijzen kunnen in de praktijk sterk variëren door:

- verschil in grootte van het gebouw;
- niet geheel vergelijkbare onderdelen;
- verschillen in kwaliteit;
- verschillen per regio;
- verschillen in prijsbeleid per stalbouw- en stalinrichtingsbedrijf.

Vleesvarkensstal

Omvang	2 160 vleesvarkensplaatsen
Indeling	15 afdelingen met twaalf hokken à twaalf varkens per hok. Plus één afdeling is ingericht als berging, kantoor, hygiënesluis en restafdeling.
Hokuitvoering	halfroostervloer met bolle vloer, hokoppervlakte is netto 1 m ² per varken plus 0,5 m ² per hok voor de brijbak. 40% dichte vloer
Voerverstrekking	met een automatische droogvoerinstallatie, per ventiel gestuurd.
Mestopslag	0,8 m diepe mestkanalen met schuine putwanden en riolering onder de gehele stal, mestopslag volledig buiten de stal in mestsilos voor ca. 9 maanden.
Luchtinlaat	ondergrondse luchtinlaat waarbij de lucht via de bolle vloer en vervolgens via de voergang de afdeling binnen komt.
Ventilatie	afzuiging per afdeling, met per twee afdelingen een klimaatcomputer en per afdeling een ventilator, meetventilator en diafragmaschuif.
Verwarming	vloerverwarming in de bolle vloer en ruimteverwarming met deltabuizen in de luchtinlaat.
Bijkomend	Voeropslag in drie voersilo's voor 42 ton, centrale verwarming, berging, kantoor, computer, centrale hoge druk installatie, koeltainer, erfverharding (350 m ²), scheiding schone en vuile weg, toegangspoort, hygiënesluis, noodstroomaggregaat, vergunningen, leges, architect, advisering.

De kosten voor heien bestaan uit:

- materiaalkosten: heipalen en oplangers;
- arbeidskosten;
- extra kosten voor zwaardere constructie van vloeren en funderingen.

Norm De investering voor nieuwbouw van de beschreven vleesvarkensstal met 2 160 vleesvarkensplaatsen bedraagt € 525 per vleesvarkensplaats.

Bouwen met heien kost circa 20 % meer per vleesvarkensplaats.

Toelichting

De investering per vleesvarkensplaats voor de nieuwbouw van een vleesvarkensstal varieert afhankelijk van de uitvoering van de mestkelders, de hokgrootte en de

Varkens, niet-toegerekende kosten

grootte van de afdelingen. Ook alternatieve bedrijfsvarianten en aanvullende voorzieningen beïnvloeden de investering per vleesvarkensplaats.

Norm Investering per vleesvarkensplaats afhankelijk van de hok- en afdelingsgrootte.

aantal plaatsen per hok	12	24
	€	€
96 plaatsen per afdeling (23 afdelingen)	555	535
144 plaatsen per afdeling (15 afdelingen)	525	505
192 plaatsen per afdeling (11 afdelingen)	515	495
240 plaatsen per afdeling (9 afdelingen)	515	495

Norm Verschil in investering per vleesvarkensplaats van alternatieve bedrijfsvarianten en investering voor aanvullende voorzieningen per eenheid.

omschrijving	investering	
	€	
verstrekking van brijvoer in dwarstroggen	+ 14	per vlv pl
noodstroomaggregaat (diesel, halfaut.)	6 400	per stuk
hygiënesluis, berging en kantoor (oppervlakte totaal 15 m ²)		
- met onderkeldering	5 900	per stuk
- zonder onderkeldering	4 600	per stuk
opslag, berging e.d. zonder onderkeldering	225	per m ²
opslag, berging e.d. met onderkeldering	320	per m ²
overkapte afleverplaats met roosters	165	per m ²
kadaverplaats/koelcontainer	1 410	per stuk
erfverharding (vorstvrij met klinkers)	van 25	
	tot 35	per m ²

12.2 Inrichting

12.2.1 Voermachines

Toelichting

De investeringen voor een voermachine is sterk afhankelijk van de bedrijfsomvang en de nauwkeurigheid bij het uitdoseren. In de normbedragen zijn geen kosten opgenomen voor silo's, transport naar de voerstations dan wel mengtank en opslagtank.

Varkens, niet-toegerekende kosten

Norm

Investering voor een droogvoerinstallatie

soort installatie	investering
	€
Zeugenstal	
voerdoseerwagen	615 per stuk
zeugenvoerstations 80 zeugen in 2 groepen	115 per zeugenplaats
90 zeugen in 3 groepen	135 per zeugenplaats
investering voor de onderdelen:	
- computer inclusief printer e.d.	van 3 400
	tot 4 800 per stuk
- voerstation	3 900 per stuk
- oorzender	15 per stuk
voertransport en (volume) dosering VLB	95 per box
voertransport en (volume) dosering KH	210 per hok
voertransport en dosering BOH	115 per hok
computer gestuurd voersysteem BOH	150 per hok
Vleesvarkensstal	
voerdoseerwagen	615 per stuk
enkelvoudig circuit en vullen voerbak	100 per hok
dubbel circuit en vullen voerbak	200 per hok
enkelvoudig circuit met meer soorten voer	295 per hok
computer gestuurd < 1000, 10 per ventiel	45 per plaats
< 2000, 10 per ventiel	30 per plaats
> 2000, 10 per ventiel	25 per plaats
meerkosten per extra ventiel	150 per uitst. plaats

Varkens, niet-toegerekende kosten

Norm

Investering voor een brijvoerinstallatie

soort brijvoerinstallatie	kolom	restloos	
	€	€	
Zeugenstal			
besturings/registratieunit		12 000	per unit
mengkeuken		23 000	per unit
stalaanpassing KH		130	per hok
stalaanpassing BOH		80	per hok
stalaanpassing VLB		40	per hok
Vleesvarkensstal			
besturings/			
registratieunit	4 100	12 000	per unit
mengkeuken	15 000	23 000	per unit
stalaanpassing 10 per ventiel	8,00	11,40	per plaats
stalaanpassing 20 per ventiel	6,85	9,00	per plaats

Varkens, niet-toegerekende kosten

Norm Investering voor een nippelvoerinstallatie

soort installatie	investering
	€
besturings/registratieunit	6 400 per unit
mengkeuken	8 200 per unit
stalaanpassingen	2 per plaats

12.2.2 Voeropslag

Norm Investering voor polyester buitensilo's inclusief uitloop, montage en 4-poots onderstel

capaciteit	investering
	€
3 ton	375 per ton
5 ton	260 per ton
5 - 10 ton	215 per ton
10 - 15 ton	205 per ton
> 15 ton	195 per ton
korte vijzel	670 per silo
silovoet (3 m doorsnede, beton)	625 per silo

Norm Investering voor polyester tanks voor natte bijproducten inclusief uitloop tot afsluiter, ontluchtingspijp, plaatsen en verankeren

capaciteit	investering
	€
40 m ³	170 per m ³
50 m ³	165 per m ³
60 m ³ en 70 m ³	160 per m ³
RVS roerwerk	van 1 955
	tot 2 820
grondstoffenpomp 4 kW (evt. voor > 1 silo's)	4 100
automatische afsluiter	525
schuifafsluiter (messing 6")	175

Varkens, niet-toegerekende kosten

Norm Investering voor andere tanks voor opslag van voedermiddelen exclusief aansluitingen, afsluiters en montage.

materiaal	investering	
	€	
nieuwe stalen tank	0,14 - 0,18	per liter
gebruikte biertank	0,07 - 0,09	per liter
gebruikte melktank	0,07 - 0,11	per liter
geëmailleerde tank	0,07 - 0,09	per liter
gecoate olietank	0,05 - 0,07	per liter
niet gecoate olietank	0,02 - 0,05	per liter
sleufsilovloer	50	per m ²
sleufsilowand	60 - 75	per m ²

12.2.3 Luchtverdeelsystemen

Toelichting

De investeringen voor het luchtverdeelsysteem in de stal is aangegeven per afdeling.

Norm

	afdeling met 8 kraamhokken	afdeling met 144 vleesvarkensplaatsen
	€	
balansklep	205	295
gestuurde klep	545	635
plafondventilatie		
mineraalwol (€ 28/m ²)	1 100	4 595
gootjes (€ 20/m ²)	775	3 285
plastic folie (€ 7/m ²)	275	1 150
aluminium beschermdoek (€ 11/m ²)	475	1 805
deurventilatie	50	50

Varkens, niet-toegerekende kosten

12.2.4 Luchtafvoersystemen

Toelichting

De investeringen voor het luchtafvoersysteem in de stal is aangegeven per afdeling inclusief montagekosten.

Norm

diameter	inbouwventilator	ventilatiekoker
	€	€
35 cm	225 - 270	170
40 cm	270 - 330	180
45 cm	295 - 355	205
50 cm	320 - 375	215
56 cm	360 - 425	230
meerkosten voor toerentalterugmelding		65
meerkosten voor meetventilator		170
centraal afzuigstelsel, compleet		
€ 1 200 per drie afdelingen		
€ 1 350 per vier afdelingen		

12.2.5 Klimaatregelapparatuur

Toelichting

De investeringen voor de klimaatregelapparatuur in de stal is aangegeven per afdeling inclusief montagekosten.

Norm

	€
• 1 elektronische regelaar	180
• 1 computer voor 1 afdeling	500 tot 670
• 1 computer voor 2 afdelingen	385 tot 450
• 1 computer voor 4-6 afdelingen	190 tot 365

De extra investering inclusief montagekosten voor regeling van vloerverwarming, meetventilator en diafragmaschijf is € 500 per afdeling.

Voor investeringen in een Bedrijfs-PC zie hoofdstuk 1.

12.2.6 Verwarmingssystemen

Norm Investering voor centrale verwarming per dierplaats.

Zeugenstal

De investering voor een complete verwarmingsinstallatie met voor-, na- en nestverwarming, incl. verwarming bij de guste en drachtige zeugen voor een stal van 172 zeugenplaatsen bedraagt ca. € 150 per zeugenplaats.

Vleesvarkensstal

De investeringen voor een complete verwarmingsinstallatie met voor-, na- en ligplaatsverwarming bedragen voor een stal van €

480 vleesvarkens	ca 20	per plaats
960 vleesvarkens	ca 18	per plaats
1920 vleesvarkens	ca 15	per plaats
De meerprijs voor eindafdelingen bedraagt	865	per afdeling
De meerprijs voor vloerverwarming bedraagt	75	per hok

Investering overige verwarmingssystemen

Hete lucht kanon incl. regelthermostaat

10 kW	ca 570	per stuk
20 kW	ca 865	per stuk

Gasstralers met waakvlam

of electronische ontsteking	140	
extra per regelaar aan/uit	+ 60	
extra per regelaar hoog/laag	+ 235	
elektronische regeling	+ 430	

Gas/luchtverwarming voor propaangas in stal voor

480 vleesvarkens	ca 11	per plaats
960 vleesvarkens	ca 10	per plaats

Stralingsconvectoren 7 - 11 kW

385 - 480 per stuk

Infrarood lampen compleet

ca 27 per hok

Keramische stralers met regeling per rij

ca 180 per hok

Elektrische vloerverwarming:

- regeling per rij	ca 85	per hok
- regeling per hok	ca 160	per hok

12.2.7 Mestafvoersystemen

Toelichting

De prijzen zijn berekend om in bestaande stallen een rioleringsstelsel aan te leggen. Daarbij is uitgegaan van een zeugenstal met 172 zeugenplaatsen met 1,5 m diepe mestkelders onder de dek- en wachtafdelingen en 0,6 m diep onder de kraam- en biggenafdelingen. Bij de vleesvarkensstal is uitgegaan van 1.840 vleesvarkensplaatsen en 1,5 m diepe mestkelders.

Norm

Investing per hok of dierplaats voor een rioleringsstelsel met een hoofdriool en centrale afsluiter, exclusief opvangput en mestpomp.

	één afvoerpunt per rij hokken	één afvoerpunt per hok c.q. iedere 2 m
	€	€
per KOH	61	114
per BOH	35	75
per VLB	11	32
per vleesvarkensplaats ¹⁾	7	11
compleet rioleringsstelsel in de zeugenstal		
inclusief de opvangput en mestpomp, per zeugenplaats		127
compleet rioleringsstelsel in de vleesvarkensstal		
inclusief opvangput en mestpomp, per vleesvarkensplaats		15

¹⁾ Het rioleringsstelsel voor vleesvarkens is berekend bij een hokoppervlak van 0,7 m² per vleesvarkenplaats. Aangezien het tegenwoordig groter benodigde hokoppervlak vooral verkregen wordt door hokken dieper te maken, zullen de benodigde kosten dichtbij de hier weergegeven bedragen komen te liggen.

12.2.8 NH₃-emissie reducerende systemen

Toelichting

De 'extra' investeringsbedragen van de NH₃-emissie reducerende systemen zijn berekend ten opzichte van een zeugenstal met 172 zeugenplaatsen, 1,5 m diepe mestkelders onder de dek- en drachtafdelingen en 0,6 m diepe kelders onder kraam- en biggenafdelingen. Bij de vleesvarkensstal is uitgegaan van 1840 vleesvarkensplaatsen, 0,7 m² hokoppervlak per vleesvarken en 1,5 m diepe mestkelders onder de afdelingen.

De jaarkosten bestaan uit afschrijving, rente, onderhoud (zie hoofdstuk 12.3) en overige exploitatiekosten zoals energie, 'extra' mestafzetkosten, kosten van eventuele toevoegmiddelen, etc.

De investeringsbedragen en -kosten zijn gemiddelde waarden van meerdere mogelijke uitvoeringen van het betreffende systeem in de varkensstallen. De investeringsbedragen en -kosten zijn berekend voor de situatie nieuwbouw en afhankelijk van de uitvoering van de vloer en mestopslagvoorzieningen, de afdelingsgrootte en de bedrijfsomvang.

Niet alle NH₃-emissie reducerende systemen in onderstaande tabel voldoen aan de maximaal toegestane emissiewaarde vastgelegd in het Ontwerp-Besluit ammoniakemissie huisvesting.¹⁾

Varkens, niet-toegerekende kosten

Norm De investeringsbedragen en -kosten (incl. BTW) van NH₃-emissie reducerende systemen per dierplaats per jaar.

	Emissiewaarde (kg NH ₃ /plaats/jaar) ¹⁾	Invest. bedrag	Jaar- kosten
		€	€
<i>Gespeende biggen</i>			
Haglando mestschuif	0,18	80	15
Spoelgoten volledig rooster	0,30	36	5
Spoelgoten halfrooster	0,21	25	5
Sondag mestgotensysteem	0,13	10	2
DeLVris (Water-mestkanaal)	0,26	7	1
Hepaq-spoelen volledig rooster	0,16	54	9
Hepaq-spoelen halfrooster	0,22	36	7
Non sticking belt (hellende mestband)	0,20	48	8
R & R koeldeksysteem	0,15	30	5
<i>Gespeende biggen in grote groepen</i>			
Water- en mestkanaal volledig rooster	0,20	40	5
Water- en mestkanaal halfrooster	0,18	45	5
<i>Kraamzeugen</i>			
Spoelgotensysteem	3,3	628	101
R & R schuifdeksysteem	3,1	1 014	193
Haglando-mestschuif	4,0	923	173
Brouwers mestschuif	3,1	936	180
Sondag mestgotensysteem	3,2	- 40	- 14
DeLVris (Water-mestkanaal)	4,0	70	1
Hepaq-spoelen	3,1	577	102
R & R koeldeksysteem	2,4	355	64
Mestpan onder kraamhok	2,9	282	48
Hellende bodemplaat met grup en riolering	5,0	305	35
Schuif in halfronde mestgoot	2,5	363	58
<i>Guste en dragende zeugen</i>			
DeLVris (grupstalsysteem) ²⁾	2,4	21	7
Sondag mestgotensysteem ²⁾	1,8	40	10
Spoelgotensysteem	2,5	190	32
Hepaq-spoelen	1,8	161	31
R & R koeldeksysteem	2,2	133	24
Schuif in halfronde mestgoot	2,2	91	20

vervolg tabel op volgende bladzijde

Varkens, niet-toegerekende kosten

Vervolg tabel

	Emissiewaarde (kg NH ₃ /plaats/jaar) ¹⁾	Invest. bedrag	Jaar- kosten
		€	€
<i>Vleesvarkens</i>			
Hepaq-spoelen	1,4	60	14
IC-spoelen	1,4	72	15
R & R koeldekstelsysteem (170%)	1,4	63	12
Farmex-spoelstelsysteem	1,4	57	15
Cevardo spoelen met zuur	0,8	66	18
Cevardo spoelen met water	1,1	70	18
R & R koeldekstelsysteem (200%)	1,2	70	13
IC-V stelsysteem (mestkanaal met schuine putwanden)	1,0	24	5
Optimaal hok met gescheiden mestkanalen	1,8	22	5
Biologisch luchtwassstelsysteem	0,8	57	20
Chemisch luchtwassstelsysteem	0,8	50	16

¹⁾ In het Ontwerp-Besluit ammoniakemissie huisvesting zijn de maximale emissiewaarden vastgesteld. Deze maxima's gelden niet indien de varkens worden gehouden overeenkomstig de bepalingen van de PVV-regeling scharrelvarkens. De maximale waarden zijn:

- gespeende biggen 0,2
(indien biggen worden gehouden in een dierverblijf gezamenlijk met zeugen en ter beperking van de ammoniakemissie een biologisch luchtwassstelsysteem wordt toegepast, bedraagt de maximale emissiewaarde 0,23)
- kraamzeugen 2,9
- guste en dragende zeugen 2,6
- opfokzeugen 1,2
- vleesvarkens 1,2

²⁾ Alleen toepasbaar bij individuele huisvesting

12.3 Kosten onroerende goederen

Toelichting

De afschrijvingen hebben betrekking op de technische levensduur van de afschrijvingsobjecten. Als in de varkenshouderij onderdelen versleten zijn worden deze noodzakelijke investeringen gecombineerd tot uitgebreide vervangingsinvesteringen. De investeringen zijn daarom samengebracht tot clusters waarbij de levensduur van de investeringen 40, 20 of 10 jaar is.

Afschrijven in 40 jaar

Grondwerk, putvloeren, buitenmuren, spanten, gordingen, dakbedekking, erfverharding.

Afschrijven in 20 jaar

betonvloeren, dakisolatie, vaste luchtverdeelsystemen, rioleringsystemen, elektrische installatie, deuren, binnenmuren, stucadoorwerk, ventilatiekokers, silo's.

Afschrijven in 10 jaar

vloerafwerking, roosters (metaal, beton, kunststof), ventilatoren, diafragmaschuif, ventilatiekleppen, folie-achtige luchtverdeelsystemen, hokinrichting, verwarmingsinstallatie, ventilatorregelaar, drinkwaterinstallatie, droogvoerbakken, brijbakken, troggen, voermachine.

Afschrijving van de totale investering, in procenten

	zeugenstal	vleesvarkensstal
afschrijvingsaandeel in 40 jaar	35	34
afschrijvingsaandeel in 20 jaar	32	34
afschrijvingsaandeel in 10 jaar	33	32

De onderhoudskosten bedragen 1,4 % van de totale investering voor een zeugenstal.
De onderhoudskosten bedragen 1,2 % van de totale investering voor een vleesvarkensstal.

Norm

Afschrijving, onderhoud en rente¹⁾ van de totale investering, in procenten van de basisstallen²⁾

	zeugenstal	vleesvarkensstal
afschrijving	5,9	5,7
onderhoud	1,4	1,2
rente	5,8	5,8

¹⁾ De rentekosten worden berekend over het gemiddeld geïnvesteerd vermogen.

²⁾ Als gevolg van een andere uitvoering van deze basisstallen ofwel variant, kan ook het gemiddelde afschrijvings- en/of onderhoudspercentage wijzigen.

12.4 Overige diverse algemene kosten

Toelichting

De overige diverse algemene kosten zijn in de berekening opgesplitst in een vaste post per bedrijf en in een variabele post per 100 zeugenplaatsen en per 1 000 vleesvarkensplaatsen.

Norm

De overige diverse algemene kosten per jaar

omschrijving	per bedrijf	per 100 zeugen- plaatsen	per 1000 vleesvarkens- plaatsen
	€	€	€
boekhouding	3 000		
begeleiding Minas	250		
verzekeringen ¹⁾	1 040	540	975
telefoon	350		
bedrijfskleding	350		
contributie en abonnementen	400		
kantoorbenodigdheden	450		
auto	1 400		
onroerend zaak belasting, polder- en waterschapslasten ²⁾		590	1 135

¹⁾ Deze bedragen zijn berekend voor de volgende situatie (inclusief 7 % assurantiebelasting):

- WA-verzekering, milieuschadeverzekering, rechtsbijstandsverzekering, werktuigenverzekering en een inductieschadeverzekering per bedrijf,
- brand/storm en bedrijfsschadeverzekering voor stallen met brandbare isolatie en een relatief laag stormrisico. Uitgangspunt voor de premie bedrijfsschadeverzekering zijn de kosten voor arbeid, huisvesting en overige niet-toegerekende kosten: per zeugenplaats € 590 en per vleesvarkensplaats € 80

²⁾ De economische waarde wordt voor begrotingen op 2/3 van de nieuwbouwwaarde gesteld.

De uitgebreide toelichting voor de overige diverse kosten staat in hoofdstuk 1.4.13.

12.5 Mestafzetkosten

Toelichting

De mestafzetkosten kunnen van bedrijf tot bedrijf zeer sterk verschillen, afhankelijk van de afzetmogelijkheden op het eigen bedrijf, in de regio, contracten /afspraken, de kwaliteit van de mest, mineralengehaltes etc. Uitgebreide informatie over mestproductie, mestafzet, tarieven, e.d. is opgenomen in hoofdstuk 1.3.

Bij de berekening van de mestafzetkosten is uitgegaan van:

- een bedrijf zonder grond,
- de kosten voor mestafzet aan derden bedragen € 18,00 per ton, waarvan € 6,75 transportkosten en € 11,25 voor mestbewerking, afzetcontracten, tussenopslag, rechten, bemonstering etc.

Norm

Ophaalbijdrage;

- per gemiddeld aanwezig vleesvarken
 $1,1 \text{ m}^3 \times € 18,00 = € 20,00$
- per gemiddeld aanwezige zeug
(incl. biggen tot 25 kg)
 $5,0 \text{ m}^3 \times € 18,00 = € 90,00$

12.6 Arbeidsbehoefte

Norm

Aantal zeugen per volwaardige arbeidskracht	160
Aantal vleesvarkens per volwaardige arbeidskracht	2 000

Zie voor verdere uiteenzetting van de arbeidskosten hoofdstuk 1.4.1.

Varkens, niet-toegerekende kosten

13 Opfok leghennen

13.1	Opbrengsten	317
13.2	Toegerekende kosten	317
13.2.1	Aankoop kuikens	317
13.2.2	Voer	317
13.2.2.1	Voerverbruik	317
13.2.2.2	Voerprijzen	318
13.2.3	Berekende rente	318
13.2.3.1	Overige toegerekende kosten	319
13.3	Saldoberekening	320
13.4	Niet toegerekende kosten	321
13.4.1	Mestafzetkosten	321
13.4.2	Bouwwerken	321
13.4.2.1	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten stallen	321
13.4.2.2	Staloppervlak	322
13.4.2.3	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten inventaris	323
13.4.3	Algemene kosten	324
13.4.4	Arbeidsbehoefte	324

Algemeen

Bij de prijzen van het voer zijn de gemiddelde LEI-prijzen van de laatste 5 jaar vermeld. Daarnaast zijn normprijzen opgenomen. Deze normprijzen zijn een inschatting van de prijzen op middenlange termijn.

Opfok leghennen

13.1 Opbrengsten

Toelichting

Er zijn verschillen tussen de diverse merken. Opfok geschiedt veelal in integratieverband, waarbij via contracten een vaste opfokvergoeding uitgekeerd wordt.

Norm

	Batterij		Strooisel	
	WL	MZ	WL	MZ
<i>Productieperiode (weken)</i>				
opfok	17	17	17	17
leegstand	3	3	3	3
Uitval (incl. selectie) (%)	4,0	4,0	4,0	4,0
Opbrengst 17-w hen (€)	2,82	2,84	3,08	3,10

13.2 Toegerekende kosten

13.2.1 Aankoop kuikens

Norm

Prijs (in euro per kuiken):

WL	€ 0,57
MZ	€ 0,57

13.2.2 Voer

13.2.2.1 Voerverbruik

Toelichting

Tijdens de opfokperiode worden veelal 3 voersoorten verstrekt

Startvoer	(0 – ca. 2½ week)
Opfok I	(2½ - ca. 9 weken)
Opfok II	(ca. 9 - 17 weken)

Norm

Voerverbruik per 17-weekse hen (kg)

	Batterij		Strooisel	
	WL	MZ	WL	MZ
Startvoer	0,3	0,3	0,3	0,3
Opfok I	1,6 - 1,7	1,7 - 1,8	1,7 - 1,8	1,8 - 1,9
Opfok II	3,2 - 3,5	3,4 - 3,7	3,5 - 3,8	3,7 - 4,0
Totaal	5,0 - 5,4	5,3 - 5,7	5,4 - 5,8	5,7 - 6,1

Opfok leghennen

13.2.2.2 Voerprijzen

Statistiek De prijzen (in euro per 100 kg, bij levering van 16 ton in bulk) voor opfokmeel I en opfokmeel II variëren per integratie en per regio.

	1997	1998	1999	2000	2001
Opfok I	22,64	20,92	19,38	20,47	22,10
Opfok II	20,78	19,10	17,65	18,97	20,28

Bron: LEI, omrekening PV

Norm Voerprijs per 100 kg. levering 16 ton in bulk

Startvoer	€ 22,50
Opfok I	€ 21,00
Opfok II	€ 19,50

Voerprijs bij strooiselsystemen ligt € 0,30 hoger vanwege anticoccidiostatica in het voer.

13.2.3 Berekende rente

Toelichting

De rentekosten over het gemiddeld geïnvesteerd vermogen in een opfokken worden benaderd met behulp van de formule:

{Kuikenprijs + (1/2 x toegerekende kosten excl. laad- en transportkosten)} x rente % x (aantal weken opfok : 52).

Norm Berekende rente

	Batterij		Strooisel	
	WL	MZ	WL	MZ
Kuikenprijs per 17-wk hen	0,59	0,59	0,59	0,59
Gem. geïnvesteerd vermogen	1,29	1,32	1,42	1,45
Rente	5,8	5,8	5,8	5,8
Productieperiode (weken)	17	17	17	17
Rentekosten per 17-wk hen per productieperiode	0,02	0,02	0,03	0,03

Opfok leghennen

13.2.3.1 Overige toegerekende kosten

Toelichting

Dit betreft de kosten voor een aantal zaken die rechtstreeks met het productieproces samenhangen, uitgaande van mechanisch geventileerde stallen.

Norm Kosten per 17-weekse hen

	Kooi euro cent	Strooisel euro cent
Elektriciteit	5-9	5-9
Water (10 l) (incl. reinigen)	1	1
Verwarming (0,10/0,20 m ³)	1-5	4-8
Gezondheidszorg (incl. IB/NCD/-enting op 17 w à 19 ct)	21-25	
(incl. IB/NCD/EDS-enting op 17 w à 25 ct)		27-30
Strooisel (0,2 kg)		2-3
Snavelkappen		7
Vang- en laadkosten (incl.transport)	11-14	13-15
Heffingen PPE	0,4	0,4
Ophalen kadavers*	1	2
Totaal	41-56	61-75

- Op basis van tariefvoorstel 4e kwartaal 2002

13.3 Saldoberekening

Het saldo per ronde voor opfok van leghennen wordt berekend per 100 17-weekse hennen in euro's (en gulden). De berekening gaat uit van het gemiddelde voerverbruik en gemiddelde overige kosten. De gehanteerde prijzen zijn de normprijzen.

Saldoberekening in euro's

	Batterij		Strooisel	
	WL	MZ	WL	MZ
Opbrengsten				
Afgeleverde leghennen	282	284	308	310
Af: kosten kuikens en voer				
Kuikens	59	59	59	59
Voer				
Startvoer	7	7	7	7
Opfok I	34	36	36	38
Opfok II	65	68	71	75
Voerwinst	118	114	135	131
Af: overige toegerekende kosten				
Elektriciteit	7	7	7	7
Water (incl. reinigen)	1	1	1	1
Verwarming	3	3	6	6
Gezondheidszorg	23	23	28	28
Strooisel			2	2
Snavelkappen			7	7
Vang- en laadkosten	13	13	14	14
Heffing PPE	0,4	0,4	0,4	0,4
Ophalen kadavers	1	1	2	2
Saldo, excl. berekende rente	69	66	67	63
Berekende rente levende have	2	2	3	3
Saldo per ronde	67	64	64	61
Saldo per 100 17-weekse hennen op jaarbasis	176	166	168	158

13.4 Niet toegerekende kosten

13.4.1 Mestafzetkosten

Toelichting

De mestafzetkosten kunnen van bedrijf tot bedrijf zeer sterk verschillen. De kosten zijn o.a. afhankelijk van de afzetmogelijkheden op het eigen bedrijf of in de regio, eventuele contracten/afspraken, de kwaliteit van de mest, etc. Uitgebreide informatie over mestproductie, mestafzet, tarieven e.d. is te vinden in hoofdstuk 1.2.2.

Bij de berekening van de mestkosten is uitgegaan van:

- een bedrijf zonder grond
- kosten voor opslag, inleggelden en contributie zijn buiten de berekening gelaten
- afzetkosten voor de lange termijn: € 20 per ton (inclusief monsternamen en analyse ca. € 2)

Norm

Ophaalbijdrage in euro's per 100 afgeleverde hennen per ronde voor een bedrijf met:

- batterijhuisvesting (min. 45% ds) 60 000 plaatsen; € 6
- grondhuisvesting 35 000 plaatsen; € 6

13.4.2 Bouwwerken

13.4.2.1 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten stallen

Toelichting

De bouwkosten zijn berekend op basis van het bruto grondoppervlak, inclusief ventilatiekokers, luchtinlaatkleppen, fundering voor voersilo's. De jaarlijkse kosten van stal en inventaris zijn exclusief de verzekeringspremies voor brand- en stormschade.

	Vervangings- waarde (euro/m ²)	Afschrij- ving (%)	Onder- houd (%)
Mechanisch geventileerde stal	160-180	3	1

Voor bijkomende kosten zie hoofdstuk Algemeen-Kosten, onderdeel Bouwwerken, bijkomende kosten.

Opfok leghennen

13.4.2.2 Staloppervlak

Toelichting

Het netto oppervlak is inclusief de kopeinden van de batterijen, maar exclusief de oppervlakte voor muren en voorruimten. De netto staloppervlakte is ongeveer 10 % kleiner dan de bruto oppervlakte.

Norm Aantal 17-weekse hennen per m² staloppervlakte.

	Netto oppervlakte	Bruto oppervlakte
3-etage batterij	38	34
4-etage batterij	50	45
Grondhuisvesting	12	11

Opfok leghennen

13.4.2.3 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten inventaris

Toelichting

Onder inventaris wordt de complete inrichting van de stal verstaan, inclusief voersilo's en uitgaande van mechanische ventilatie. De opfok van scharrelhennen vindt in grondhuisvesting plaats.

Norm Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten van de inventaris

	Vervangingswaarde (€/m ²) spreiding		Afschrij- ving (%)	Onder- houd (%)
Totale inventaris				
3-etage batterij	215	(205 - 225)	7	2
4-etage batterij	250	(225 - 275)	7	2
grondhuisvesting	40	(35 - 50)	6,5	2
Onderdelen				
Drinkwaterinstallatie				
- drinktorens (alleen grondhuisv.)	4	(3 - 5)	5	2
- drinkcups/nippels	7	(6 - 8)	7	2
Verwarming				
- c.v.	13	(12 - 15)	7	2
- heteluchtkanon	7	(6 - 8)	7	2
- convector	7	(5 - 9)	7	2
- gaskappen (alleen grondhuisv.)	7	(6 - 8)	5	2
- gas-lucht verwarming (alleen grondhuisvesting)	9	(8 - 10)	5	2
Alarminstallatie	1		7	2
Klimaatregeling (incl. inlaatbediening)	6	(5 - 7)	7	3
Ventilatoren	9	(8 - 10)	7	3
Verlichting (incl. elektrische inst.)				
- batterij	8	(7 - 9)	7	2
- grond	6	(5 - 7)	5	2
Silo's (2 silo's) (prijs/stuk)	3 000		3	2
1-tons kadaverkoeling (prijs/stuk)	1 250		10	5
2-tons kadaverkoeling (prijs/stuk)	1 800		10	5

Opfok leghennen

13.4.3 Algemene kosten

Toelichting

Zie voor algemene kosten bij vleeskuikens of opfok vleeskuikenouderdieren.

13.4.4 Arbeidsbehoefte

Toelichting

Een volwaardige arbeidskracht verzorgt bij batterijhuisvesting 50 000 tot 60 000 opfokhennen per ronde. Voor opfok op de grond geldt een aantal van 30 000 tot 35 000 opfokhennen per ronde.

<i>Norm</i>	Aantal opfokhennen per v.a.k. bij batterijhuisvesting	60 000
	Aantal opfokhennen per v.a.k. bij grondhuisvesting	35 000
	Zie voor verdere uiteenzetting van de arbeidskosten hoofdstuk 1.4.1.	

14 Leghennen

14.1	Opbrengsten	327
14.1.1	Eierproductie	327
14.1.2	Prijzen	328
14.1.3	Vlees	329
14.2	Toegerekende kosten	329
14.2.1	Aankoop hennen	329
14.2.2	Voer	330
14.2.2.1	Voerverbruik	330
14.2.2.2	Voerprijs	330
14.2.3	Rente	331
14.2.4	Overige toegerekende kosten	331
14.3	Saldeberekening	332
14.4	Verloop van het saldo	333
14.5	Niet toegerekende kosten	334
14.5.1	Mestafzetkosten	334
14.5.2	Bouwwerken	334
14.5.2.1	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten stallen	334
14.5.2.2	Staloppervlak	336
14.5.2.3	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten inventaris	336
14.5.2.4	NH ₃ -emissie reducerende systemen	338
14.5.3	Algemene kosten	340
14.5.4	Arbeidsbehoefte	340
14.6	Biologische legpluimveehouderij	341
14.6.1	Productie	341
14.6.2	Prijzen	341
14.6.3	Toegerekende kosten	341
14.6.3.1	Aankoop hennen	341
14.6.3.2	Voer	342
14.6.4	Saldeberekening	342

Algemeen

Bij de prijzen van eieren, vlees en voer zijn de gemiddelde LEI-prijzen van de laatste 5 jaar vermeld. Daarnaast zijn normprijzen opgenomen. Deze normprijzen zijn een inschatting van de prijzen op middenlange termijn.

Leghennen

14.1 Opbrengsten

14.1.1 Eierproductie

Toelichting

De eiproductie van een koppel hangt samen met de lengte van de productieperiode, de bereikte topproductie en de persistentie van de legcurve. De resultaten zijn koppelgegevens, afkomstig van bedrijven met batterijhuisvesting in administratie bij het LEI. De legperiode is afgesloten in het genoemde jaar.

Statistiek

	WL			MZ		
	1997	1998	1999	1997	1998	1999
Productieperiode (dagen)						
overgang (17 - 20 wkn)	17	18	18	19	19	18
leg (vanaf 20 wkn)	417	418	409	386	382	381
Leegstand (dagen)	16	21	27	29	16	24
Uitval (%)	6,8	6,3	7,3	6,1	5,7	7,1
Eieren per 20 wk hen (st)	346	349	335	319	313	306
Kg ei per 20 wk hen	21,4	21,5	20,8	19,8	19,2	19,2
Eigewicht (g)	61,7	61,4	61,8	61,9	61,2	62,1
Voerverbruik p.d.p.d. (v.a. 20 wkn) (g)	110	109	110	112	111	110
Voerconversie (voer v.a. 20 wkn, eieren v.a. 17 wkn)	2,10	2,08	2,12	2,14	2,17	2,14

Bron: LEI (vanaf 2000 zijn (nog) geen cijfers beschikbaar)

Leghennen

Norm

	Batterij WL	Batterij MZ	Scharrel MZ	Vrije* uitloop MZ
Productieperiode (dagen)				
opfok (17-20 wkn)	20	20	21	21
leg (vanaf 20 wkn)	415	385	385	375
leegstand	16	16	21	21
Uitval (%)				
overgang (17-20 wkn)	0,3	0,3	0,3	0,3
leg (vanaf 20 wkn)	7	6	8	10
Eieren per 20 wk hen (st)	347	317	316	303
Kg ei per 20 wk hen	21,6	19,8	19,7	18,9
Eigewicht (g)	62,2	62,4	62,4	62,4
Voerverbruik p.d.p.d. (v.a. 20 wkn) (g)	109	111	120	122
Voerconversie (voer v.a. 20 wkn, eieren v.a. 17 wkn)	2,03	2,09	2,26	2,30

* Bron: cijfers voor vrije uitloop zijn afkomstig van de DLV en bewerkt door het PV. Uitgangspunt is grondhuisvesting waarbij 9 hennen per m² gehuisvest worden.

14.1.2 Prijzen

Toelichting

De producentenprijzen vertonen een grillig verloop in de tijd. Door het LEI worden de prijzen exclusief contracten vermeld. Voor 2^e soort eieren geldt een korting van 0,5-0,7 eurocent per ei, als deze apart worden geleverd. Bij uitsortering door het pakstation ligt de korting op ongeveer 1 eurocent per ei. Op basis van de prijzen van witte en bruine eieren is een gewogen gemiddelde berekend.

De scharreltoeslag ligt rond de 0,8-1,0 eurocent per ei, afhankelijk van de geldende marktsituatie en geldt meestal alleen voor de 1^e soort eieren. Voor de norm wordt gerekend met een toeslag van 0,85 eurocent per ei voor alle eieren.

Voor eieren uit houderijsystemen met vrije uitloop (Freiland) wordt gerekend met een toeslag van 1,6 eurocent per ei voor alle eieren.

Statistiek Producentenprijs (in euro's per kg)

	1997	1998	1999	2000	2001
Vrije marktprijzen	0,80	0,65	0,56	0,79	0,74

Bron: LEI

Norm

	prijs per kg	prijs per 100 stuks
	€	€
Kooi-eieren	0,72	4,49
Scharreleieren	0,856	5,33
Vrije uitloop eieren	0,976	6,08

Leghennen

14.1.3 Vlees

Toelichting

Bij de slachtopbrengst van de uitgelegde hennen treden grote schommelingen op gedurende het jaar.

Statistiek Producentenprijs (in euro per kg levend gewicht)

	1997	1998	1999	2000	2001
WL	0,29	0,17	-0,005	0,14	0,24
MZ	0,32	0,19	0,04	0,18	0,27

Bron: LEI

Norm

	WL	MZ
Gewicht uitgelegde hen (kg)	1,8	1,9
Prijs in €/kg	0,19	0,21

14.2 Toegerekende kosten

14.2.1 Aankoop hennen

Toelichting

Een **opgehokte hen** is bij leghennen een hen met een leeftijd van **20 weken**.

Norm

	WL	MZ	Scharrel (MZ)	Vrije ¹ uitloop
Aankoopprijs (€/17-wk hen)	2,82	2,82	3,09	3,21
Per opgehokte hen	2,83	2,83	3,10	3,22

¹ opfok zonder uitloop, inclusief Salmonella-enting

Leghennen

14.2.2 Voer

14.2.2.1 Voerverbruik

Toelichting

Tussen de koppels bestaan aanzienlijke verschillen in voerverbruik.

Norm

Voerverbruik per aanwezige hen (tenzij anders aangegeven)

	WL	MZ	Scharrel- hennen MZ	Vrije uitloop MZ
Overgang (17 - 20 wkn) g/dg	70-90	80-100	90-110	90-110
Totaal 17 - 20 wkn in kg per opgehokte hen	1,5-1,9	1,7-2,1	1,9-2,3	1,9-2,3
Leg (vanaf 20 wkn) g/dg	104-114	106-116	116-126	117-127
Totaal p.a.h. ¹⁾ (vanaf 20 wkn) kg	45,4	42,6	46,4	45,8
Totaal p.o.h. ²⁾	43,8	41,3	44,5	43,5
Voerconversie (voer vanaf 20 weken, eieren vanaf 17 weken)	2,03	2,09	2,26	2,30

1) per gemiddeld aanwezige hen

2) per opgehokte hen

14.2.2.2 Voerprijs

Statistiek

De voerprijzen (volledig leg-/batterijmeel) (in euro/100 kg; 16 ton in bulk) variëren per integratie, per regio en in de tijd.

	1997	1998	1999	2000	2001
Fase	20,96	19,42	17,88	19,01	20,42
Fase II	20,56	19,01	17,43	18,51	20,01
Fase III	20,37	18,79	17,15	18,29	19,65

Bron: LEI, omrekening PV

In de praktijk wordt 16 tot 24 ton afgenomen: korting ca € 0,25 / 100 kg bij 24 ton

Norm

Voerprijs per 100 kg (levering 16 ton in bulk):

Gewogen gemiddelde
(kooi-, scharrel- en vrije uitloop huisvesting) € 19,00

Leghennen

14.2.3 Rente

Toelichting

De rentekosten over het gemiddeld geïnvesteerd vermogen in een leghen worden benaderd via de formule:

{aankoopprijs 17-weekse hen + voerkosten (17-20 weken) + opbrengst uitgelegde hen (1-uitval)} : 2 x rente% x (aantal dagen opfok en leg : 365).

Norm

Rentekosten per hen

	WL	MZ	Scharrel MZ	Vrije uitloop MZ
Aankoop 17-wk hen (uitgedrukt per opgehokte hen)	2,82	2,84	3,10	3,22
Gem.geïnv.verm.	1,71	1,79	1,94	2,00
Rente %	5,8	5,8	5,8	5,8
Productieperiode (dgn)	435	405	406	396
Rentekosten per opgehokte hen per ronde	0,12	0,12	0,13	0,13

14.2.4 Overige toegerekende kosten

Toelichting

Overige toegerekende kosten zijn de kosten die worden gemaakt voor enkele zaken die rechtstreeks met het productieproces samenhangen.

Norm

Kosten per opgehokte hen **per ronde**

	Kooi- huisvesting	Scharrel- huisvesting (mech. ventilatie)	Huisvesting met vrije uitloop
	(eurocent)	(eurocent)	(eurocent)
Elektriciteit:			
mestdroging	23		
overig	15	10	20
Water (80 l)	10	10	10
Gezondheidszorg (excl. NCD-entingen à 2 ct)	6	9	11
Strooisel (0,2 kg)		2	2
Inzetten	4	3	3
Vang- en laadkosten	8	8	9
Heffing PPE	6	6	6
Ophalen kadavers*	3	6	6
Totaal	75	54	67

* op basis tariefvoorstel 4e kwartaal 2002

14.3 Saldoberekening

Het saldo per ronde voor de leghennenhouderij wordt berekend per 100 opgehokte hennen. De berekening gaat uit van het gemiddeld voerverbruik en gemiddelde overige kosten. De gehanteerde prijzen zijn de normprijzen. Voor volièrehuisvesting wordt geen saldoberekening gemaakt. Bij berekeningen voor volièrehuisvesting kan het beste een vergelijking gemaakt worden met scharrelhuisvesting.

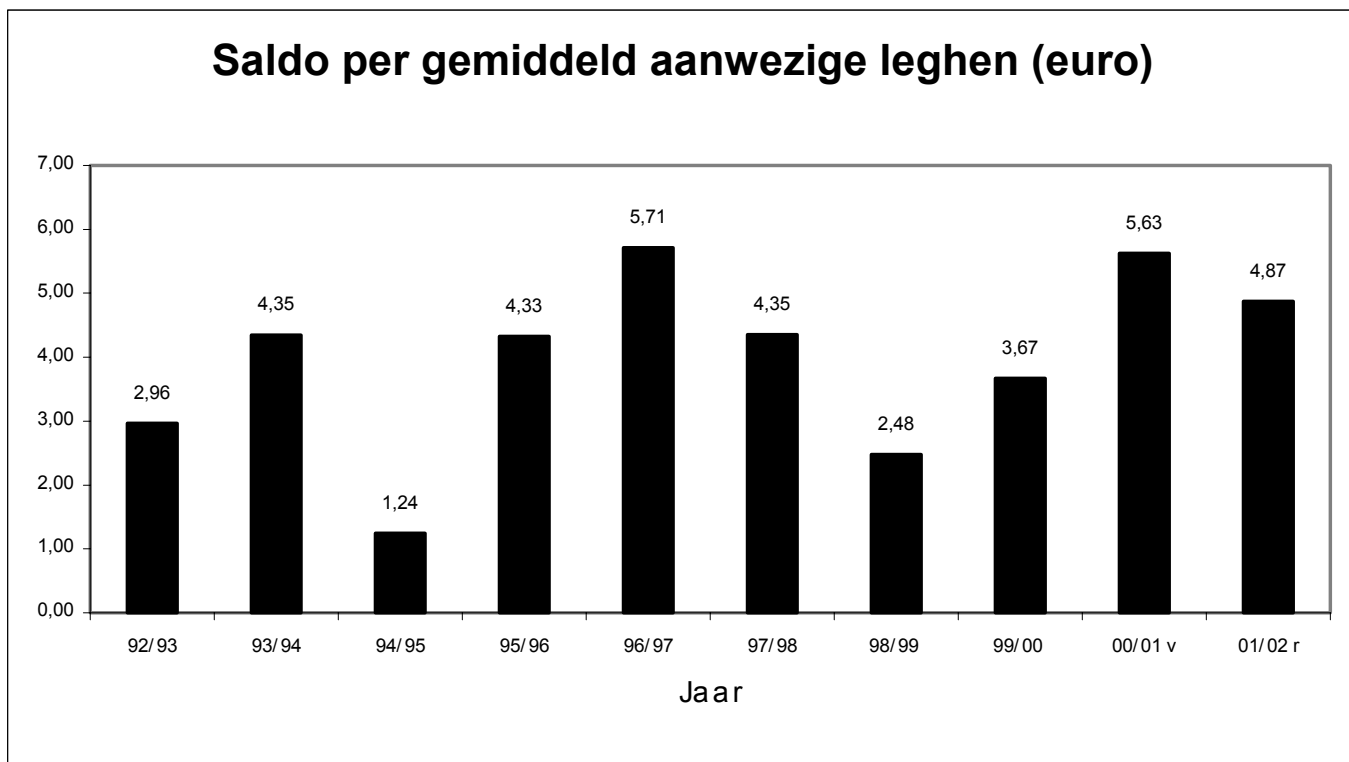
Saldoberekening

Omschrijving	Batterij		Scharrel	Vrije uitloop
	WL	MZ	MZ	MZ
Opbrengsten				
Eieren	1 544	1 435	1 685	1 824
Slachthennen	29	39	39	39
Af: kosten hennen en voer				
Hennen	282	284	310	322
Voer overgangperiode na 20 weken	30	34	40	40
	833	786	845	816
Voerwinst	428	371	528	684
Af: overige toegerekende kosten				
Elektriciteit			10	20
mestdroging	23	23		
overig	15	15		
Water	10	10	10	10
Gezondheidszorg	6	6	9	11
Strooisel			2	2
Inzetkosten	4	4	3	3
Vang- en laadkosten	8	8	9	9
Heffing PPE	6	6	6	6
Ophalen kadavers	3	3	6	6
Saldo, excl. berekende rente	353	296	473	617
Berekende rente	12	11	13	13
Saldo per ronde	341	284	461	604
Saldo per 100 opgehokte hennen op jaarbasis	276	247	394	529

14.4 Verloop van het saldo

Toelichting

Het saldo per gemiddeld aanwezige hen (WL en MZ in batterijhuisvesting) in de afgelopen jaren is weergegeven in onderstaande grafiek.

Bron: LEI, omrekening PV (v) = voorlopig (r) = raming

Opmerking: De voorbeeldberekening en het LEI-saldo zijn niet vergelijkbaar, aangezien de voorbeeldberekening een norm is voor 2002-2003 en de prijzen in de voorbeeldberekening vooraf ingeschat zijn. Deze norm is per 100 opgehokte hennen en het LEI geeft het saldo per gemiddeld aanwezige hen. Verder hanteert het LEI een andere berekeningswijze voor het saldo als in de voorbeeldberekening hierboven. Het LEI neemt kosten voor elektriciteit, water, PPE-heffing, ophalen destructiemateriaal en berekende rente niet mee bij het saldo. De andere kosten uit bovenstaande saldoberekening zijn wel verwerkt in het LEI-saldo.

14.5 Niet toegerekende kosten

14.5.1 Mestafzetkosten

Toelichting

De mestafzetkosten kunnen van bedrijf tot bedrijf zeer sterk verschillen. De kosten zijn o.a. afhankelijk van de afzetmogelijkheden op het eigen bedrijf of in de regio, eventuele contracten/afspraken, de kwaliteit van de mest, etc. Uitgebreide informatie over mestproductie, mestafzet, tarieven e.d. is te vinden in hoofdstuk 1.3.

Bij de berekening van de mestkosten is uitgegaan van:

- een bedrijf zonder grond,
- kosten voor opslag, inleggeden en contributie zijn buiten de berekening gelaten
- afzetkosten voor de lange termijn: € 20 per ton (inclusief monsternamen en analyse ca. € 2)

Norm

Mestafzetkosten in euro's per 100 opgehokte hennen per ronde voor een bedrijf met:

- batterijhuisvesting, 50 000 plaatsen; € 48
- scharrelhuisvesting, 25 000 plaatsen; € 42
- volièrehuisvesting, 30 000 plaatsen; € 42

14.5.2 Bouwwerken

14.5.2.1 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten stallen

Toelichting

Tussen de regio's bestaan verschillen in bouwkosten. De gebouwenkosten zijn berekend inclusief de kosten van ventilatie, luchtinlaat en fundering voor voersilo's. De jaarlijkse kosten van stal en inventaris zijn exclusief de verzekeringspremies voor brand- en stormschade. De bedragen zijn weergegeven per m² op basis van de binnenwerkse maten van de gebouwen. Het staloppervlak is **exclusief** de werkruimte en de eieropslag, maar incl. 40 m² voorruimte.

Leghennen

Norm Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten van gebouwen

Batterijhuisvesting

Met ingang van 1 januari 2003 is het plaatsen of voor het eerst in gebruik nemen van kooihuisvestingssystemen niet meer toegestaan. De leghennen moeten vanaf die datum in bestaande systemen 550 cm² per leghen ter beschikking hebben.

Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten van gebouwen

	Vervangingswaarde		Bedrag per henplaats	Afschrij- ving (%)	Onder- houd (%)
	25 000 hennen (960 m ²)	35 000 hennen (1280 m ²)			
Stal (/m ²)	205	195	7,85 - 7,10	3	1
Werkruimte/eieropslag (/m ²)	400		1,60 - 1,10	3	1
Hygiënesluis	2 300			3	1

Scharrelhuisvesting

De bedragen zijn gebaseerd op 3 stallen met ieder 7 500 hennen. De totale oppervlakte bedraagt 3 620 m², **inclusief** de werkruimte en de eieropslag. Bij de bouwkosten is inbegrepen een verdiept gedeelte van de vloer onder de beun.

	Vervangingswaarde	Bedrag per henplaats	Afschrij- ving (%)	Onder- houd (%)
	€			
Stal (per m ²)	195	31	3	1
Open nok (per m ²)	23	4	3	1
Verbinding stallen (30 m ²)	6 800		3	1
Hygiënesluis	2 300		3	1

Leghennen

Volièrehuisvesting

De vervangingswaarde is gebaseerd op een stal van 14 x 81 m, voor 25 000 leghennen. Dit is **exclusief** de werkruimte en de eieropslag. Kosten voor uitloop zijn niet opgenomen.

	Vervangingswaarde €	Bedrag per henplaats €	Afschrij- ving (%)	Onder- houd (%)
Stal (per m ²)	195	9	3	1
Werkruimte/eieropslag (per m ²)	400	1	3	1
Hygiënesluis	2 300		3	1

Voor bijkomende kosten zie hoofdstuk 1.4.3.6.

14.5.2.2 Staloppervlak

Toelichting

Het netto staloppervlak is inclusief de kopeinden van de batterijen, maar exclusief het oppervlak van de voorruimten.

Norm Aantal opgehokte hennen per m² staloppervlakte (dierruimte)

Huisvestingssysteem	Dieren/m ²
<i>Batterij</i>	
3-etage	22
4-etage	28
5-etage	34
6-etage	40
Verrijkte kooi	17-34
Scharrelhuisvesting (geen verdiepingen)	9
Volière	18-25
Volière met uitloop	16-18

Oppervlakte nodig voor het transport, het verzamelen en het bewaren van eieren:

- Werkruimte met inpakmachine 70 m²
- Werkruimte zonder inpakmachine 25 m²
- Eieropslag (volle en lege containers) 4 m² + 0,5 m² / 1000 leghennen

14.5.2.3 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten inventaris

Toelichting

Onder inventaris wordt de complete inrichting van de stal verstaan, inclusief voersilo's. Bij batterijhuisvesting is uitgegaan van mechanische ventilatie; bij scharrelhuisvesting is uitgegaan van natuurlijke ventilatie. Enkele inventarisonderdelen zijn afzonderlijk vermeld.

KWIN 2002-2003

Leghennen

Norm

Batterijhuisvesting

Stalgrootte: 35 000 leghennen.

De bedragen zijn in euro's weergegeven per m² op basis van de binnenwerkse maten van een stal met 4- etagebatterij, **exclusief** de werkruimte en de eieropslag.

	Vervangingswaarde bedrag		Afschrij- ving (%)	Onder- houd (%)
	(€/m ²)	(€/henplaats)		
Totale inventaris	290	10,60	7	2
Onderdelen				
4-etage batterij met voer- en watervoorziening en mest- en eierafvoer	205	7,50	7	2
Luchtbehandeling (warmtewisselaar of airmix)	18	0,68	7	3
Regelcomputer	9	0,32	13	3
Inlaatbediening incl. motoren	5	0,18	7	3
Ventilatoren	12	0,45	7	2
Alarminstallatie	1	0,05	7	2
Elektrische installatie	40	1,45	7	2
Silo's (2 stuks) (per silo)	3 000		3	2
Noodstroom- voorziening (per stuk)	10 200		7	2
Eierverzameling (per stuk)	29 500		7	3
2-tons kadaverkoeling (per stuk)	1 800		10	5

Scharrelhuisvesting

De vervangingswaarde is gebaseerd op 3 stallen van 7.500 leghennen. De bedragen per m² zijn weergegeven op basis van de binnenwerkse maten van de stallen, **exclusief** de werkruimte en de eieropslag.

	Vervangingswaarde bedrag		Afschrij- ving (%)	Onder- houd (%)
	(€/m ²)	(€/henplaats)		
Totale inventaris	77	11,14	6,5	2
Onderdelen				
Ventilatie en inlaatbediening	14	2,05	9	3
Alarminstallatie	1	0,23	10	3
Voersysteem (incl. electr. weger)	15	1,91	6	2
Drinkwatersysteem	8	1,18	5	2
Automatische legnesten	18	2,50	5	2
Roostervloer (hout)	10	1,36	5	2
Elektrische installatie	10	1,45	5	1
Eierverzameling	29 500		7	3
Silo's (3 stuks) (per silo)	3 000		3	2
Noodstroomvoorziening	10 200		7	2
1-tons kadaverkoeling (per stuk)	1 250		10	5

Leghennen

Volièrehuisvesting

De vervangingswaarde is gebaseerd op 2 stallen voor 17.500 leghennen (18 hennen/m²). Dit is **exclusief** de werkruimte en de eieropslag. Volgens een aantal richtlijnen mogen minder hennen per m² worden gehouden. Dit heeft gevolgen voor de vervangingswaarde per henplaats.

	Vervangingswaarde bedrag		Afschrij- ving	Onder- houd
	(€/m ²)	(€/henplaats)	(%)	(%)
Totale inventaris	245	13,65	7	2
Onderdelen				
Etages ¹⁾	180	10,00	7	2
Luchtbehandeling (warmtewisselaar of airmix)	18	1,00	7	3
Klimaatbeheersing, incl. ventilatoren	16	0,90	11	3
Voervoorziening alg.	8	0,45	7	2 ²⁾
Drinkwatervoorziening alg.	1	0,10	7	2
Elektrische installatie	16	0,90	7	2
Eierverzameling	29 500		7	3
Silo's (per silo)	3 000		3	2
Noodstroomvoorziening	10 200		7	2
2-tons kadaverkoeling (per stuk)	1 800		10	5

¹⁾ Etages, incl. ingebouwde verlichting, voer- en drinkwatervoorziening, mestafvoer, beluchting en legnesten

²⁾ bij voerpannen: onderhoud 1% hoger

14.5.2.4 NH₃-emissie reducerende systemen

Toelichting

Voor zowel batterij-, volière- als scharrelhuisvesting zijn systemen ontwikkeld die de uitstoot van NH₃ (verder) terugdringen. Voor een aantal van de systemen zijn geschatte investeringen en jaarlijkse kosten weergegeven, op basis van de verwachte levensduur. Omdat het gaat over innovatieve systemen die nog weinig in de praktijk voorkomen, kan in verband met nieuwe technische ontwikkelingen gekozen worden voor een afschrijvingstermijn van 10 jaar.

De investeringsbedragen zijn de extra investeringen die moeten worden gedaan om het systeem te installeren op het bedrijf of in de stal. In de publicatie van het voormalig IKC-Landbouw 'Huisvestingskosten pluimveehouderij' (G36) wordt uitgebreid ingegaan op dit onderwerp.

Leghennen

Norm

Batterij- en volièrehuisvesting

De beide genoemde systemen worden toegepast om (voorgedroogde) mest na te drogen. De investeringsbedragen zijn gebaseerd op een stal voor 50 000 leghennen in batterijhuisvesting en 25 000 hennen in een volièrestal.

	Vervangingswaarde /henplaats		Afschrij- ving (%)	Onder- houd (%)
	Batterij €	Volière €		
Droogtunnel	1,70	2,50	6	2
HELI	1,40	1,63	6	2

Scharrelhuisvesting

De genoemde systemen worden gebruikt om de mest die onder de beun komt te drogen. De investeringsbedragen zijn gebaseerd op een stal voor 7 500 leghennen.

	Vervangingswaarde /henplaats €	Afschrij- ving (%)	Onder- houd (%)
Slangen	0,60	10 ¹⁾	2
PVC-buizen	1,10	8	2
Geperforeerde schijnvloer ²⁾	1,20	5	2
Banden met beluchting	9,00	8	2,5
Doek op roosters	10,00	6,5 ¹⁾	2

¹⁾ Deze systemen bevatten onderdelen die sneller worden afgeschreven.

²⁾ Het investeringsbedrag kan hoger worden, afhankelijk van het toegepaste uithaalsysteem voor de mest.

Leghennen

14.5.3 Algemene kosten

Toelichting

Zie voor algemene kosten bij vleeskuikens of vleeskuikenouderdieren

De heffing voor scharrelkippen- en volièrekippenhouders wordt geïnd door het Controlebureau voor Pluimvee, Eieren en eiproducten (CPE).

Eénmalige inschrijfkosten	< 1000 dieren	€ 22,73
	> 1000 dieren	€ 45,45

De bijdrage per m² vloeroppervlak (scharrel) of hokoppervlak (volière) per jaar is

- € 0,23 voor scharrelkippen
- € 0,29 voor scharrelkippen met uitloop
- € 0,33 voor volièrekippen
- € 0,40 voor volièrekippen met uitloop

14.5.4 Arbeidsbehoefte

Toelichting

Het aantal dieren dat door een volwaardige arbeidskracht kan worden verzorgd is afhankelijk van het al of niet gebruiken van een inpakmachine.

Norm

Aantal leghennen (20 wkn) per v.a.k. bij batterijhuisvesting

- met inpakmachine 50 000

Aantal leghennen (20 wkn) per v.a.k. bij scharrelhuisvesting

- zonder inpakmachine 12 000
- met inpakmachine 25 000

Aantal leghennen (20 wkn) per v.a.k. bij volièrehuisvesting

- zonder inpakmachine 15 000
- met inpakmachine 30 000

Aantal leghennen (20 wkn) per v.a.k. bij huisvesting met vrije uitloop

- met inpakmachine 20 000

Aantal biologische leghennen (20 wkn) per v.a.k 8 000

Zie voor uiteenzetting van de arbeidskosten, hoofdstuk 1.4.1.

14.6 Biologische legpluimveehouderij*Toelichting*

De biologische legpluimveehouderij is klein van omvang (in 2001 0,3 % van het totale leghennenbestand in Nederland, CBS).

14.6.1 Productie

Norm

	Biologisch MZ
Productieperiode (dagen)	
opfok (17-20 wkn)	21
leg (vanaf 20 wkn)	360
leegstand	21
Uitval (%)	
leg (vanaf 20 wkn)	12
Eieren per 20 wk hen (st)	270
Kg ei per 20 wk hen	17,1
Eigewicht (g)	63,4
Voerverbruik p.d.p.d. (v.a. 20 wkn) (g)	130
Voerconversie (voer v.a. 20 wkn, eieren v.a. 17 wkn)	2,57

Bron: Praktijkonderzoek Pluimveehouderij uitgave no. 86, verkrijgbaar via het PV te Lelystad

14.6.2 Prijzen

Toelichting

In de praktijk ligt de opbrengstprijs tussen de 10 en 11 cent per ei.

Norm

Prijs per ei:	€ 0,105
Prijs per kg vlees (uitgelegde hennen):	€ 0,34

14.6.3 Toegerekende kosten

14.6.3.1 Aankoop hennen

Norm

Aankoopprijs per 17-wk hen	€ 5,00
Per opgehokte hen	€ 5,02

Bron: DLV

Leghennen

14.6.3.2 Voer

<i>Norm</i>	Voerverbruik per aanwezige hen (g/dag)	130
	Totaal (vanaf 20 wkn) (kg)	46,8
	Per opgehokte hen (kg)	44,0
	Voerconversie	2,57
	Voerprijs /100 kg ¹⁾	€ 32,50

¹⁾ Prijspeil voorjaar 2002

14.6.4 Saldoberekening

Het saldo per ronde voor de leghennenhouderij wordt berekend per 100 opgehokte hennen. De berekening gaat uit van het gemiddeld voerverbruik en gemiddelde overige kosten. De gehanteerde prijzen zijn de normprijzen.

Omschrijving	euro
<i>Opbrengsten</i>	
Eieren	2 837
Slachthennen	57
<i>Af: kosten hennen en voer</i>	
Hennen	502
Voer overgangperiode na 20 weken	75 1 430
Voerwinst	888
Af: overige toegerekende kosten	66
Saldo, excl. berekende rente	822
Berekende rente	19
Saldo per ronde	803
Saldo per 100 opgehokte hennen op jaarbasis	729

15 Opfok vleeskuikenouderdieren

15.1	Opbrengsten	345
15.2	Toegerekende kosten	345
15.2.1	Aankoop kuikens	345
15.2.2	Voerkosten	346
15.2.2.1	Voerverbruik	346
15.2.2.2	Voerprijzen	346
15.2.3	Rente per afgeleverde hen per ronde	346
15.2.4	Overige toegerekende kosten	347
15.3	Saldeberekening	348
15.4	Niet-toegerekende kosten	349
15.4.1	Mestafzetkosten	349
15.4.2	Bouwwerken	349
15.4.2.1	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten stallen	349
15.4.2.2	Staloppervlak	350
15.4.2.3	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten inventaris	351
15.4.3	Algemene kosten	352
15.4.4	Arbeidsbehoefte	352

Algemeen

Bij de prijzen van het voer zijn de gemiddelde LEI-prijzen van de laatste 5 jaar vermeld. Daarnaast zijn normprijzen opgenomen. Deze normprijzen zijn een inschatting van de prijzen op middenlange termijn.

Opfok vleeskuikenouderdieren

15.1 Opbrengsten

Toelichting

Er zijn verschillen tussen de diverse merken. Opfok geschiedt veelal in integratieverband, waarbij via contracten een vaste opfokvergoeding uitgekeerd wordt.

Norm

Productieperiode (weken)

Opfok	18-20
Leegstand	4
Percentage hanen t.o.v. hennen bij opzet	15
Percentage hanen t.o.v. hennen bij afleveren	10
Uitvalpercentage	
hennen	7
hanen (excl. selectie)	14
Prijs per 18 wk hen (incl. hanen, volledig geënt)	€ 9,00

15.2 Toegerekende kosten

15.2.1 Aankoop kuikens

Toelichting

De kuikenprijs is afhankelijk van het merk kuiken. De kuikenprijs heeft betrekking op de prijs van de henkuikens, de haankuikens worden zonder kosten meegeleverd.

Norm Kuikenprijs € 3,05 per kuiken (€ 2,90 - € 3,25 per kuiken)

Opfok vleeskuikenouderdieren

15.2.2 Voerkosten

15.2.2.1 Voerverbruik

Toelichting

Tijdens de opfokperiode worden veelal 2 voersoorten verstrekt

Opfok I	(0 - ca. 5 weken)
Opfok II	(ca. 5 weken – 18 à 20 weken)

Norm

Voerverbruik per afgeleverde hen, inclusief voerverbruik van de hanen; aflevering op 18 weken (kg)

Opfok I	2,00 (1,70 - 2,20)
Opfok II	6,50 (6,20 - 6,90)

15.2.2.2 Voerprijzen

Statistiek

De prijzen, (in euro/100 kg, levering 16 ton in bulk), voor opfokmeel I en opfokmeel II verschillen tussen integraties.

	1997	1998	1999	2000	2001
Opfok I	22,64	20,92	19,38	20,47	22,10
Opfok II	20,78	19,10	17,65	18,97	20,28

Bron: LEI, omrekening PV

Norm

Voerprijs per 100 kg. bij levering 16 ton in bulk

Opfok I	€ 21,00
Opfok II	€ 19,50
Gewogen gemiddelde	€ 19,86

15.2.3 Rente per afgeleverde hen per ronde

Toelichting

De rentekosten over het gemiddeld geïnvesteerd vermogen per afgeleverde hen worden als volgt berekend:

{Aankoopprijs + (1/2 x overige toegerekende kosten)} x rente% x aantal dagen opfok : 365.

Onderstaande bedragen zijn alle per afgeleverde hen inclusief hanen

Aankoopprijs per afgeleverde hen (incl. hanen)	€ 3,27
Overige toegerekende kosten	
excl. vang- en laadkosten	€ 3,26
Rente %	5,8
Aantal dagen opfok	126

Norm Rentekosten per afgeleverde hen per ronde: € 0,10

Opfok vleeskuikenouderdieren

15.2.4 Overige toegerekende kosten

Toelichting

Overige kosten zijn de kosten voor een aantal zaken die rechtstreeks met het productieproces samenhangen. Er wordt uitgegaan van mechanisch geventileerde stallen.

<i>Norm</i>	Kosten per afgeleverde hen	(eurocent)
	Elektriciteit (1,1 kWh)	14
	Water (20 l incl. reiniging)	2
	Verwarming (0,9 m ³ gas)	30
	Gezondheidszorg (incl. ontsmetten)	93
	Strooisel (1 kg)	7
	Snavelbehandeling	5,5
	Heffing;Mg-fonds + PPE	5,5
	Inzet-, vang- en laadkosten	27
	Salmonella en Campylobacter; verzekering + Actieplan pluimveevlees 2000+	6,5
	Ophalen kadavers (SRM)*	3
	Totaal	194

* op basis van tariefvoorstel 4^e kwartaal 2002

15.3 Saldoberekening

Het saldo voor de opfok van vleeskuikenouderdieren wordt berekend per 100 18-weekse hennen (incl. hanen). De berekening gaat uit van het gemiddeld voerverbruik en gemiddelde overige kosten. De gehanteerde prijzen zijn de normprijzen.

Omschrijving	Hoeveelheid	Prijs/eenheid €	Bedrag €
<i>Opbrengsten</i>			
Hennen	100	8,40	840
<i>Af: kosten kuikens en voer</i>			
Aankoop kuikens (incl. hanen)	100	3,27	327
Opfok I (kg; prijs/100 kg)	2,00	21,00	42
Opfok II (kg; prijs/100 kg)	6,50	19,50	127
Voerwinst			404
<i>Af: overige toegerekende kosten</i>			
Elektriciteit			14
Water			2
Verwarming			30
Gezondheidszorg (incl. ontsmetten)			93
Strooisel			7
Snavelbehandeling			5,5
Heffing Mg-fonds			5,5
Inzet-, vang- en laadkosten			27
Salmonella: verzekering + Actieplan 2000+			7
Ophalen kadavers			3
Saldo, excl. berekende rente			150
Berekende rente			10
Saldo			140
Saldo per 100 18-weekse hennen op jaarbasis			332

15.4 Niet-toegerekende kosten

15.4.1 Mestafzetkosten

Toelichting

De mestafzetkosten kunnen van bedrijf tot bedrijf zeer sterk verschillen. De kosten zijn o.a. afhankelijk van de afzetmogelijkheden op het eigen bedrijf of in de regio, eventuele contracten/afspraken, de kwaliteit van de mest, etc. Uitgebreide informatie over mestproductie, mestafzet, tarieven e.d. is te vinden in hoofdstuk 1.3.

Bij de berekening van de mestkosten is uitgegaan van:

- een bedrijf zonder grond,
- kosten voor opslag, inleggelden en contributie zijn buiten de berekening gelaten
- afzetkosten voor de lange termijn: € 20 per ton (inclusief monsternamen en analyse ca. € 2)

Norm

Ophaalbijdrage per 100 afgeleverde hennen per ronde voor een bedrijf met:

- gedeeltelijk rooster, 21 000 plaatsen; € 11
- volledig strooisel, 21 000 plaatsen; € 9

15.4.2 Bouwwerken

15.4.2.1 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten stallen

Toelichting

Er wordt uitgegaan van mechanisch geventileerde stallen (circa 75 m x 14 m) met grondhuisvesting. De gebouwenkosten zijn berekend inclusief de kosten van ventilatiekokers, luchtinlaatkleppen en fundering van silo's. De jaarlijkse kosten van stal en inventaris zijn exclusief de verzekeringspremies voor brand- en stormschade. De kosten zijn aangegeven op basis van het bruto grondoppervlak.

Norm

Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten van gebouwen

	Vervangingswaarde per m ² (€/m ²)	Afschrijving (%)	Onderhoud (%)
Gebouwen	160 – 180	3	1

Voor bijkomende kosten zie hoofdstuk 1.4.3.6.

Opfok vleeskuikenouderdieren

15.4.2.2 Staloppervlak

Toelichting

Het netto staloppervlak is het oppervlak van de voor de dieren beschikbare ruimte, op basis van de binnenwerkse maten van het gebouw. Het bruto staloppervlak is inclusief aanwezige werk- en opslagruimte, en is ongeveer 10 % groter dan het netto oppervlak.

Norm

Bezetting van het staloppervlak

	Netto Oppervlakte	Bruto oppervlakte
Gemengde opfok		
Dieren per m ² bij opzet	10,0	9,0
Hennen per m ² bij opzet	8,7	7,8
Hanen per m ² bij opzet	1,3	1,2
Afgeleverde hennen per m ²	8,1	7,3
Gescheiden opfok		
Hennen per m ² bij opzet	9	8,1
Hanen per m ² bij opzet	5	4,5

Opfok vleeskuikenouderdieren

15.4.2.3 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten inventaris

Toelichting

Onder inventaris wordt de complete inrichting van de stal verstaan, inclusief voersilo's, ventilatoren, verwarming, voerketting, drinktorens, verlichting en alarmapparatuur. De opfok van vermeerderingsdieren vindt plaats in grondhuisvestingssystemen en volledig strooiselvloer. Enkele onderdelen zijn apart weergegeven.

Norm

Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten van de inventaris

	Vervangingswaarde		Afschrij-	Onderhoud
	€/ m ²	spreiding	ving	(%)
			(%)	
Totale inventaris	70	(60 - 75)	6,5 ¹⁾	2
Onderdelen				
Voerinstallatie (incl. weegapp.)				
voerketting	14	(12 - 18)	5	2
voerpannen	27	(20 - 30)	5	3
silo's + vijzels	7	(6 - 8)	5	2
Drinkwaterinstallatie				
drinktorens	5	(4 - 6)	5	2
drinkcups/nippels	7	(6 - 8)	5	2
Verwarming				
heteluchtkanon	7	(6 - 8)	5	2
Alarminstallatie	2	(1 - 2)	5	2
Klimaatregeling	11	(8 - 13)	10	3
Ventilatoren	5	(4 - 6)	5	3
TL-verlichting (incl. regelapp.)	6	(5 - 7)	5	2
1-tons kadaverkoeling ²⁾		1 250		105

1) Het totale afschrijvingspercentage is hoger dan de som van de onderdelen, omdat bepaalde delen van installaties sneller worden vervangen.

2) Uitgaande van wekelijkse ophaal

Opfok vleeskuikenouderdieren

15.4.3 Algemene kosten

Toelichting

De algemene kosten zijn per bedrijf weergegeven.

Norm

De algemene kosten per jaar

Omschrijving	Per bedrijf
	€
Boekhouding	2 800
Voorlichting en advies	455
Begeleiding Minas (inclusief accountantsverklaring)	450
Verzekeringen ¹⁾	2 600
Lid bedrijfsverzorgingsdienst	800
Telefoon	800
Bedrijfskleding	450
Contributie en abonnementen	800
Auto	1 400
Onroerend zaak belasting, polder- en waterschapslasten ²⁾	1 350

¹⁾ Deze bedragen zijn berekend voor de volgende situatie (inclusief 7 % assurantiebelasting):

- WA-verzekering, milieuschadeverzekering, rechtsbijstandsverzekering en een inductieschadeverzekering per bedrijf,
- brand/storm en bedrijfsschadeverzekering voor stallen met brandbare isolatie en een relatief laag stormrisico. Uitgangspunt voor de premie bedrijfsschadeverzekering zijn de kosten voor arbeid, huisvesting en overige niet-toegerekende (= algemene) kosten: per opfokplaats € 4,60 per jaar.

De toelichting op de percentages voor de overige verzekeringen staan in hoofdstuk 1.4.3.4.

²⁾ De economische waarde wordt voor de stal op 70 % en voor de inventaris op 80% van de nieuwbouwwaarde gesteld. (zie hoofdstuk 1.4.13 voor de bedragen per 5000 euro economische waarde).

15.4.4 Arbeidsbehoefte

Toelichting

Een volwaardige arbeidskracht kan 21 000 opfokhennen per ronde verzorgen (grondhuisvesting).

Norm

Aantal dieren bij opzet: 21 000 + ca. 15 % hanen.

Voor uiteenzetting van de arbeidskosten zie hoofdstuk 1.4.1.

16 Vleeskuikenouderdieren

16.1	Opbrengsten	355
16.1.1	Broedeieren	355
16.1.1.1	Productie	355
16.1.1.2	Prijzen	355
16.1.2	Vleesprijzen	356
16.2	Toegerekende kosten	356
16.2.1	Aankoop hennen	356
16.2.2	Voerkosten	356
16.2.2.1	Voerverbruik	356
16.2.2.2	Voerprijzen	357
16.2.3	Rente per opgehokte hen per ronde	357
16.2.4	Overige toegerekende kosten	358
16.3	Saldoberekening	359
16.4	Niet-toegerekende kosten	360
16.4.1	Mestafzetkosten	360
16.4.2	Bouwwerken	361
16.4.2.1	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten stallen	361
16.4.2.2	Staloppervlak	361
16.4.2.3	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten inventaris	362
16.4.2.4	NH ₃ -emissie reducerende systemen	363
16.4.3	Algemene kosten	364
16.4.4	Arbeidsbehoefte	365

Algemeen

Bij de prijzen van eieren, vlees en voer zijn de gemiddelde prijzen van de laatste 5 jaar vermeld. Daarnaast zijn normprijzen opgenomen. Deze normprijzen zijn een inschatting van de prijzen op middenlange termijn.

Vleeskuikenouderdieren

16.1 Opbrengsten

16.1.1 Broedeieren

16.1.1.1 Productie

Toelichting

De broedeiproductie van een koppel hangt nauw samen met de lengte van de productieperiode de bereikte topproductie en de persistentie van de legcurve. Een **opgehokte hen** is bij de vleeskuikenouderdieren een hen op de leeftijd van **22 weken**.

Norm

Productieperiode (dgn)		
opfok 18 à 20 tot 22 weken	28	
legperiode	270	
leegstand	45	
totale productieperiode	343	(315 - 365)
Week bijplaatsing hanen	40 - 45	
Percentage bijgeplaatste hanen (van het aantal opgehokte hennen)	2,5	
Aantal broedeieren per opgehokte hen	146	(140 - 160)
Aantal consumptie-eieren per opgehokte hen	10	
Uitval (%), incl. selectie		
18 - 22 wkn hennen	1	
hanen	3,6	
22 - 61 wkn hennen	10	(5 - 15)
hanen	35	(30 - 45)

16.1.1.2 Prijzen

Statistiek

De prijs per broedei hangt nauw samen met het merk kippen en de marktsituatie. De prijs per broedei is afhankelijk van het bevruchtings- c.q. uitkomstpercentage.

	1997	1998	1999	2000	2001
Prijs per broedei (eurocent)	15,9	17,2	15,4	15,9	17,0

Norm

Prijs per broedei	16,8 eurocent	(14,5 – 17,5 eurocent)
Prijs per consumptie-ei	0,5 eurocent	

Vleeskuikenouderdieren

16.1.2 Vleesprijzen

Statistiek De producentenprijs (per kg levend gewicht) van uitgelegde moederdieren wordt sterk bepaald door de dan geldende marktprijs.

	1997	1998	1999	2000	2001
Prijs (euro/kg)	0,62	0,37	0,24	0,40	0,54

Bron: VHVP/LEI; bovengrens van gepubliceerde range

Norm Producentenprijs per afgeleverde kg: € 0,45

Gewicht hennen	3,6 (3,5 - 3,7)
Gewicht hanen	4,8 (4,6 - 5,0)

Opbrengst uitgeselecteerde dieren: € 0,05 per opgehokte hen

16.2 Toegerekende kosten

16.2.1 Aankoop hennen

Norm Bij aankoop van 18-weekse hennen worden 10 % hanen geleverd zonder aparte aankoopkosten. In de prijs voor de hennen zijn de kosten voor aankoop van de hanen verrekend.

Prijs 18-wk hen (incl. € 0,90 entingen)	€ 9,03
Prijs bij te plaatsen hanen (per stuk)	€ 6,81

16.2.2 Voerkosten

16.2.2.1 Voerverbruik

Toelichting

Tussen koppels bestaan aanzienlijke verschillen in voerverbruik.

Norm Voerverbruik per aanwezig dier per dag (g)

18 - 22 weken	110
vanaf 22 weken (inclusief graan)	152 (140 - 165)
vanaf 22 weken bij gescheiden voeren	
hanen	135
hennen	160

Voerverbruik hanen en hennen per opgehokte hen (kg)

18 - 22 weken	3,5
22 - 61 weken	44,0

Vleeskuikenouderdieren

16.2.2.2 Voerprijzen

Statistiek De voerprijzen (euro/100 kg; 16 ton in bulk) voor foktoommeel II variëren per integratie, per regio en gedurende het jaar.

	1997	1998	1999	2000	2001
Voerprijs	20,33	18,88	17,56	18,88	20,01

Bron: LEI, omrekening PV

Norm Voerprijs per 100 kg, bij levering 16 ton in bulk: € 20,00

16.2.3 Rente per opgehokte hen per ronde

Toelichting

De rentekosten over het gemiddeld geïnvesteerd vermogen per opgehokt moederdier worden als volgt berekend:

{aankoopprijs hen + voerkosten (18-22 weken) + slachtwaarde hen x (1 - uitval%)} :
2 x rente% x (aantal dagen opfok + leg) : 365 .

Kosten per opgehokte hen per ronde in euro (gulden)

Aankoopprijs hen (incl. haan)	€ 9,03
Slachtwaarde hen (incl. haan)	€ 1,64
Voerkosten 18 - 22 weken	€ 0,69
Gemiddeld geïnvesteerd vermogen	€ 5,81
Rente %	5,8
Dagen opfok + leg	298

Norm Rentekosten per opgehokte hen per ronde: € 0,27

Vleeskuikenouderdieren

16.2.4 Overige toegerekende kosten

Toelichting

Overige toegerekende kosten zijn de kosten voor een aantal zaken die rechtstreeks samenhangen met het productieproces.

<i>Norm</i>	Kosten per opgehokte hen per ronde	eurocent	
	Elektriciteit (2,7 kWh)	34	(30 - 38)
	Water (100 l, incl. reiniging)	12	(7 - 14)
	Verwarming (0,28 m ³ gas) ¹⁾	9	(0 - 14)
	Gezondheidszorg (incl. ontsmetten)	30	(11 - 34)
	Strooisel ²⁾	8	(7 - 30)
	Nestmateriaal	7	
	Heffing Productschap voor Pluimvee en Eieren	10	
	Heffing Mg-fonds	14	
	Vang- en laadkosten	18	(14 - 16)
	Salmonella verzekering en Actieplan 2000+	7	
	Ophalen kadavers (SRM) ³⁾	18	
	Totaal	167	

¹⁾ Afhankelijk van de stalinrichting is er wel of geen bijverwarming

²⁾ Afhankelijk van legnesttype en stalinrichting (roosteroppervlakte)

³⁾ Aanname

Vleeskuikenouderdieren

16.3 Saldoberekening

Het saldo voor de houderij van vleeskuikenouderdieren wordt berekend per 100 opgehokte hennen (22 weken leeftijd)

Omschrijving	Hoeveelheid	Prijs/eenheid (€)	Bedrag (€)
<i>Opbrengsten</i>			
Broedeieren	14 600	0,168	2 453
Consumptie-eieren	1 000	0,005	5
Slachtdieren (kg)	364	0,45	165
Selectiedieren			5
<i>Af: kosten hennen en voer</i>			
Hennen (incl. hanen)	100	9,11	911
Bijplaatsen hanen	2,5	5,40	14
Voer (kg; prijs per 100 kg)			
Opfokmeel	352	20,50	72
Foktoommeel	4 405	20,00	894
Voerwinst			737
<i>Af: overige toegerekende kosten</i>			
Elektriciteit			34
Water			12
Verwarming			9
Gezondheidszorg (incl. ontsmetten)			30,5
Strooisel			8
Nestmateriaal			7
Heffing Productschap voor Pluimvee en Eieren			10
Heffing Mg-fonds			14
Vang- en laadkosten			18
Salmonella verzekering en Actieplan 2000+			7
Ophalen kadavers			18
Saldo, excl. berekende rente			569
Berekende rente			28
Saldo			541
Saldo per 100 opgehokte hennen op jaarbasis			576

16.4 Niet-toegerekende kosten

16.4.1 Mestafzetkosten

Toelichting

De mestafzetkosten kunnen van bedrijf tot bedrijf zeer sterk verschillen. De kosten zijn o.a. afhankelijk van de afzetmogelijkheden op het eigen bedrijf of in de regio, eventuele contracten/afspraken, de kwaliteit van de mest, etc. Uitgebreide informatie over mestproductie, mestafzet, tarieven e.d. is te vinden in hoofdstuk 1.3.

Bij de berekening van de mestkosten is uitgegaan van:

- een bedrijf zonder grond
- kosten voor opslag, inleggelden en contributie zijn buiten de berekening gelaten
- afzetkosten voor de lange termijn: € 20 per ton (inclusief monsternamen en analyse ca. € 2)

Norm

Ophaalbijdrage in euro's per 100 opgehokte hennen per ronde voor een bedrijf met:
gedeeltelijk rooster, 10 000 plaatsen, € 37
volledig strooisel, 10 000 plaatsen, € 35

Vleeskuikenouderdieren

16.4.2 Bouwwerken

16.4.2.1 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten stallen

Toelichting

De bouwkosten variëren enigszins per regio. Er wordt uitgegaan van twee stallen, elk 66 x 12 m. Dit zijn binnenwerkse afmetingen, incl. 3 m voorruimte.

De gebouwenkosten zijn berekend op basis van het bruto staloppervlak inclusief de ventilatiekokers, luchtinlaatkleppen en fundering voor voersilo's. De jaarlijkse kosten van stal en inventaris zijn exclusief de verzekeringspremies voor brand- en stormschade.

Norm

Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten van gebouwen

	Vervangingswaarde (€/m ²)	Afschrijving (%)	Onderhoud (%)
Stal	170 – 195	3	1
Bewaarplaats voor broed- eieren (incl. inventaris)	340 – 430	3	1

Voor bijkomende kosten zie hoofdstuk 1.4.3.6.

16.4.2.2 Staloppervlak

Toelichting

Aantal hennen per m² bij grondhuisvesting. Het bruto oppervlak is het oppervlak op basis van de buitenmaten van het gebouw (inclusief eieropslag/werkruimte). Het netto staloppervlak is het oppervlak van de voor de dieren beschikbare ruimte, en is ongeveer 10% kleiner dan het bruto oppervlak.

Norm

Aantal hennen/ m²

	Netto oppervlak	Bruto oppervlak
Hennen per m ² bij opzet	6,50 (5,5 - 7,0)	5,86 (5,0 - 6,3)
Hennen per m ² op 22 weken	6,44	5,79
Dieren (hennen en hanen) per m ² bij opzet	7,15	6,45

Vleeskuikenouderdieren

16.4.2.3 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten inventaris

Toelichting

Onder inventaris wordt de complete inrichting van de stal verstaan, incl. voersilo's, voer- en drinkwaterinstallatie, legnesten, lattenroosters, heteluchtkanon, verlichting en alarmapparatuur. Enkele onderdelen zijn apart weergegeven.

Norm

Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten van de inventaris

	Vervangingswaarde (€/m ²) spreiding		Afschrij- ving (%)	Onder- houd (%)
Totale inventaris (autom. legnesten en drinktorens)	89	(65 - 92)	6,5 ¹⁾	2
<i>Onderdelen</i>				
Legnesten				
automatisch legnest	20	(16 - 23)	5	2
handgeraapt legnest	4	(3 - 5)	5	1
Voerinstallatie				
(incl. weegapparatuur)				
voerpannen (hanen)	5	(5 - 7)	5	3
voerketting grill (hennen)	7	(6 - 7)	5	2
silo's + vijzels	7	(6 - 8)	5	2
Drinkwaterinstallaties				
drinktorens	5	(4 - 6)	5	2
drinkcups/nippels	7	(6 - 8)	5	2
Lattenroosters	12	(10 - 20)		5 2
Verwarming				
heteluchtkanon	3	(2 - 4)	5	2
TL-verlichting	7	(6 - 8)	5	2
Ventilatoren (incl. klimaatregeling)	15	(10 - 18)	5	3
2-tons kadaverkoeling ²⁾ (prijs/stuk)	1 250		10	5

1) Het totale afschrijvingspercentage is hoger dan de som van de onderdelen, omdat bepaalde delen van installaties sneller worden vervangen.

2) Uitgaande van wekelijks ophalen

16.4.2.4 NH₃-emissie reducerende systemen

Toelichting

Voor de huisvesting van ouderdieren zijn systemen ontwikkeld die de uitstoot van NH₃ (verder) terugdringen. Voor een aantal van de systemen zijn geschatte investeringen en jaarlijkse kosten weergegeven, op basis van de verwachte levensduur. Omdat het gaat om innovatieve systemen die nog weinig in de praktijk voorkomen, kan in verband met nieuwe technische ontwikkelingen gekozen worden voor een afschrijvingstermijn van 10 jaar.

In de publicatie van het voormalig IKC-Landbouw 'Huisvestingskosten pluimveehouderij' (G36) wordt uitgebreider ingegaan op dit onderwerp.

Norm

Grondhuisvesting

De genoemde systemen worden gebruikt om mest die in de beun komt te drogen. De investeringsbedragen zijn gebaseerd op een stal voor 6 000 hennen en zijn de extra investeringen die moeten worden gedaan om het systeem te installeren in de stal. De systemen kunnen zowel worden toegepast bij traditioneel 50 % strooisel als bij 30 % strooisel. Bij de laatste variant wordt meer mest opgevangen in de beun. In de investeringsbedragen is bij 30 % strooisel ook de extra investering meegenomen voor het extra oppervlak aan roosters e.d.

De investeringsbedragen zijn de extra investeringen die moeten worden gedaan om het systeem te installeren op het bedrijf of in de stal. Bij het drogen van de mest moet rekening worden gehouden met het feit dat de stal eerder bijverwarmd moet worden en de mest meer volume houdt. Dit laatste kan consequenties hebben bij de toepassing van een aantal systemen in bestaande stallen. Als de mest regelmatig uit de stal wordt verwijderd (zoals bij mestbanden) moet of extra opslag aanwezig zijn op het bedrijf, of de mest direct worden afgevoerd. Deze voorzieningen zijn niet meegenomen in onderstaande investeringsbedragen.

	Vervangingswaarde /henplaats		Afschrijving (%)		Onderhoud (%)
	50 % str.	30 % str.	50 % str.	30 %str.	
	€	€			
Slangen	0,70	1,65	9,5 ¹⁾	6,5 ¹⁾	2
PVC-buizen	1,20	2,40	8	6,5	2
Geperforeerde schijnvloer ²⁾	0,95	2,20	5,5	4,5	2
Banden met beluchting	11,00	14,25	8	8	2,5
Doek op roosters	11,10	12,75	6	6	2

¹⁾ Bij deze systemen zijn onderdelen meegenomen die sneller worden afgeschreven.

²⁾ Het investeringsbedrag kan hoger worden, afhankelijk van het toegepaste uithaalsysteem voor de mest.

Vleeskuikenouderdieren

Volière huisvesting

In de volgende tabel staan de totale investeringen (stal en inventaris) voor het volièresysteem. De investeringsbedragen zijn gebaseerd op een stal voor 12 000 hennen.

	Vervangingswaarde/ henplaats €	Afschrij- ving (%)	Onder- houd (%)
<i>Volièrehuisvesting</i>			
Stal	20,25	3	1
Inventaris	25,75	7	2

16.4.3 Algemene kosten

Toelichting

De algemene kosten zijn per bedrijf weergegeven.

Norm

De algemene kosten per jaar

Omschrijving	Per bedrijf €
Boekhouding	2 800
Voorlichting en advies	455
Begeleiding Minas (inclusief accountantsverklaring)	450
Verzekeringen ¹⁾	2 160
Lid bedrijfsverzorgingsdienst	800
Telefoon	800
Bedrijfskleding	275
Contributie en abonnementen	800
Auto	1 400
Onroerend zaak belasting, polder- en waterschapslasten ²⁾	677

¹⁾ Deze bedragen zijn berekend voor de volgende situatie (inclusief 7 % assurantiebelasting):

- WA-verzekering, milieuschadeverzekering, rechtsbijstandsverzekering en een inductieschadeverzekering per bedrijf,
- brand/storm en bedrijfsschadeverzekering voor stallen met brandbare isolatie en een relatief laag stormrisico. Uitgangspunt voor de premie bedrijfsschadeverzekering zijn de kosten voor arbeid, huisvesting en overige niet-toegerekende (= algemene) kosten: per moederdierplaats € 9,- per jaar.

De toelichting op de percentages voor de overige verzekeringen staan in hoofdstuk 1.3.3.4.

²⁾ De economische waarde wordt voor de stal op 70 % en voor de inventaris op 80 % van de nieuwbouwwaarde gesteld. (zie hoofdstuk 1.4.13 voor de bedragen per 5000 euro economische waarde).

Vleeskuikenouderdieren

16.4.4 Arbeidsbehoefte

Toelichting

Een volwaardige arbeidskracht verzorgt, afhankelijk van de automatiseringsgraad, 9 000 tot 12 000 vleeskuikenouderdieren.

Norm

Aantal moederdieren per v.a.k.: 10 000 + 10 % hanen
Zie voor verdere uiteenzetting van de arbeidskosten hoofdstuk 1.4.1.

Vleeskuikenouderdieren

17 Vleeskuikens

17.1	Opbrengsten	369
17.1.1	Vleesproductie	369
17.1.2	Vleesprijzen	369
17.2	Toegerekende kosten	370
17.2.1	Aankoop kuikens	370
17.2.2	Voerkosten	370
17.2.2.1	Voerverbruik	370
17.2.2.2	Voerprijzen	371
17.2.3	Rente per opgehokt kuiken per ronde	371
17.2.4	Overige toegerekende kosten	372
17.3	Saldoberekening	372
17.4	Verloop van het saldo	373
17.5	Niet-toegerekende kosten	374
17.5.1	Mestafzetkosten	374
17.5.2	Bouwwerken	374
17.5.2.1	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten stallen	374
17.5.2.2	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten inventaris	375
17.5.3	NH ₃ -emissie reducerende systemen	376
17.5.4	Algemene kosten	377
17.5.5	Arbeidsbehoefte	377

Algemeen

Bij de prijzen van vlees en voer zijn de gemiddelde LEI-prijzen van de laatste 5 jaar vermeld. Daarnaast zijn normprijzen opgenomen. Deze normprijzen zijn een inschatting van de prijzen op middellange termijn.

Vleeskuikens

Vleeskuikens

17.1 Opbrengsten

17.1.1 Vleesproductie

Toelichting

Het aflevergewicht van de dieren hangt nauw samen met de lengte van de productieperiode (dagen); er zijn echter ook regionale verschillen. De productieperiode duurt bij uitladen tot het moment dat laatste kuikens worden weggeladen.

Het aantal opgehokte kuikens per m² hangt nauw samen met de te verwachten omgevingstemperatuur (zomer-/winterseizoen) en licht/zwaar afleveren.

Statistiek

	96/97	97/98	98/99	99/00	00/01	01/02 (r)
Productieperiode (dagen)	44	44	44	43	43,5	43,5
Leegstand (dagen)	11	11	12	11	12	12
Aflevergewicht	1980	1960	1950	2000	2040	2100
Uitval (%)	4,5	5,1	4,7	4,2	4,0	3,7
Groei/dier/dag (g)	47	47	47	48	49	50,6
Voerconversie	1,83	1,82	1,80	1,78	1,78	1,77

Bron: LEI (r) = raming

Norm

Productieperiode (dgn)	43	(36 - 48)
Leegstandperiode (dgn)	10	(6 - 16)
Aflevergewicht (levend) (g)	2 050	(1 500 - 2 300)
Uitval (%)	4,2	(3,0 - 6,0)
Groei/dier/dag (g)	49	
Voerconversie	1,75	

Bezettingsdichtheid:

Eendagskuikens per m² netto staloppervlak¹⁾ 22 (18 - 22)

¹⁾ Het netto staloppervlak is het oppervlak van de voor de dieren beschikbare ruimte

17.1.2 Vleesprijzen

Toelichting

In integratieverband worden opbrengstprijzen gehanteerd die gestaffeld zijn op basis van gewicht (bijvoorbeeld 1 400-2 300 g). Afhankelijk van de marktontwikkelingen worden de prijzen van tijd tot tijd aangepast. In de praktijk is de uitbetalingprijs veelal hoger dan de integratieprijs (o.a. door hogere aflevergewichten).

Vleeskuikens

Statistiek gemiddelde producentenprijzen (euro/kg afgeleverd gewicht)

	1997	1998	1999	2000	2001
Integratieprijs (1601 g)	0,78	0,71	0,62	0,64	0,77

Bron: LEI, omrekening PV

Norm Producentenprijs (per kg afgeleverd gewicht): € 0,71

17.2 Toegerekende kosten

17.2.1 Aankoop kuikens

Toelichting

De kuikensprijs is afhankelijk van het merk kuiken, c.q. integratie. De kuikensprijs is verhoogd met een toeslag "Actieplan Salmonella en Campylo-bacter 2000+" van 0,7 cent en een verwijderingsbijdrage van 0,2 cent.

Norm Kuikensprijs (per kuiken): € 0,27

17.2.2 Voerkosten

17.2.2.1 Voerverbruik

Toelichting

Het voerverbruik wordt uitgedrukt door middel van het kengetal voerconversie (vc), dit is voerverbruik (kg)/afgeleverd gewicht (kg).

De hoogte van de vc varieert per koppel. Voor een correcte beoordeling van de voerconversie moet deze gecorrigeerd worden voor het afgeleverde gewicht.

<i>Norm</i>	Aflevergewicht (g)	2 050	(1 500 – 2 300)
	Voerconversie (2 050 g)	1,75	(1,53 - 1,85)
	Correctiefactor vc	0,01	(= 1 punt) per 25 gram levend gewicht
	Voerverbruik per afgel. kuiken per productieperiode (g)	3 588	(2 295 – 4 255)

Vleeskuikens

17.2.2.2 Voerprijzen

Toelichting

In de praktijk wordt op veel bedrijven 16 tot 24 ton geleverd, waarbij 10% tarwe is bijgemengd. Hierdoor is de prijs/100 kg 1,5 tot 2,5 euro lager dan de LEI-prijs.

Statistiek De voerprijzen (euro/100 kg; 16 ton in bulk) variëren per integratie, per regio en gedurende het jaar.

	1997	1998	1999	2000	2001
Vleeskuikenkorrel/kruimel	27,95	26,82	24,14	25,09	27,05
Vleeskuikenkorrel m.a.c	27,54	26,27	23,42	24,41	26,23
Afmestkorrel	27,00	25,73	22,87	23,87	26,55

Bron: LEI, omrekening PV

Norm Voerprijs (per 100 kg; 16 ton in bulk)
Gewogen gemiddelde € 23,00

17.2.3 Rente per opgehokt kuiken per ronde

Toelichting

De rentekosten over het gemiddelde geïnvesteerd vermogen per opgehokt vleeskuiken worden benaderd middels:

{kuikenprijs + (1/2 x voerkosten)} x rente% x (productieperiode : 365)

Voerkosten = aflevergewicht x voerconversie x voerprijs.

- kuikenprijs € 0,27
- voerkosten € 0,79
- rente % 5,8
- productieperiode (dgn) 43

Norm Rentekosten per 100 opgehokte kuikens € 0,45

Vleeskuikens

17.2.4 Overige toegerekende kosten

Toelichting

Overige toegerekende kosten zijn de kosten voor een aantal zaken die rechtstreeks samenhangen met het productieproces.

<i>Norm</i>	Kosten per opgehokt kuiken per ronde	eurocent	spreiding
	Elektriciteit	2	(1,5 - 3)
	Water (7 l, incl. reiniging)	1	
	Verwarming ¹⁾	3	(2 - 6)
	Gezondheidszorg (incl. ontsmetten)	4,5	(2 - 7)
	Strooisel ²⁾ (1 kg per m ²)	1	(1 - 2)
	Vang- en laadkosten	4	(2 - 5)
	Heffing PPE	0,2	
	Ophalen kadavers ³⁾	0,4	
	Totaal	16	

¹⁾Seizoensverschillen ²⁾Regionale verschillen

³⁾Op basis van tariefvoorstel 4^e kwartaal 2002

17.3 Saldoberekening

Het saldo voor de vleeskuikenhouderij is berekend per 100 opgezette kuikens per ronde.

Omschrijving	Hoeveelheid	Prijs/eenheid (€)	Bedrag (€)
<i>Opbrengsten</i>			
Afgeleverde kg kuiken	196,4	0,71	139,44
<i>Af: kosten kuikens en voer</i>			
Kuikens	100	0,27	27,00
Voer (kg)	343,7	0,23	79,05
Voerwinst			33,39
<i>Af: overige toegerekende kosten</i>			
Elektriciteit			2,00
Water			0,80
Verwarming			3,00
Gezondheidszorg			4,50
Strooisel			1,00
Vang- en laadkosten			4,00
Heffing PPE			0,20
Ophalen kadavers			0,40
Saldo, excl. berekende rente			17,39
Berekende rente			0,45
Saldo			16,94
Saldo per 100 opgezette kuikens op jaarbasis			114,44

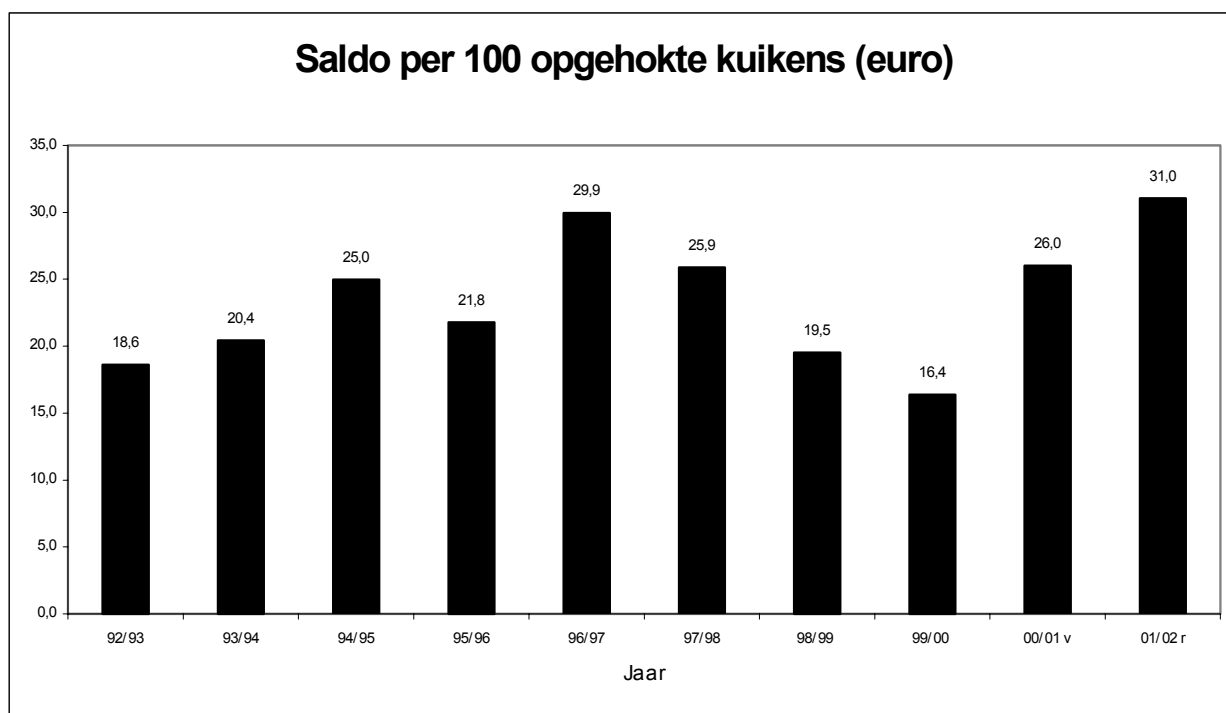
17.4 Verloop van het saldo

Toelichting

Het saldo per 100 opgehokte kuikens in de afgelopen jaren is weergegeven in de onderstaande grafiek.

Bron: LEI, omrekening PV (v) = voorlopig (r) = raming

Opmerking: De voorbeeldberekening en het LEI-saldo zijn niet helemaal vergelijkbaar, aangezien de voorbeeldberekening een norm is voor 2002-2003. Verder hanteert het LEI een andere berekeningswijze voor het saldo dan in de voorbeeldberekening hierboven. Het LEI neemt kosten voor elektriciteit, water en berekende rente niet mee bij het saldo.

17.5 Niet-toegerekende kosten

17.5.1 Mestafzetkosten

Toelichting

De mestafzetkosten kunnen van bedrijf tot bedrijf zeer sterk verschillen. De kosten zijn o.a. afhankelijk van de afzetmogelijkheden op het eigen bedrijf of in de regio, eventuele contracten/afspraken, de kwaliteit van de mest, etc. Uitgebreide informatie over mestproductie, mestafzet, tarieven e.d. is te vinden in hoofdstuk 1.3.

Bij de berekening van de mestkosten is uitgegaan van:

- een bedrijf zonder grond,
- kosten voor opslag, inleggelden en contributie zijn buiten de berekening gelaten
- afzetkosten voor de lange termijn: € 20 per ton (inclusief monsternamen en analyse ca. € 2)

Norm Mestafzetkosten voor een bedrijf met 65 000 plaatsen: € 2,64 per 100 opgezette kuikens.

17.5.2 Bouwwerken

17.5.2.1 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten stallen

Toelichting

Bij nieuwbouw zijn stallengten van 60 tot 80 m en stalbreedten van 16 tot 20 m het meest gangbaar. Door deze verschillen in afmetingen en door regionale verschillen in bouwkosten is er een grote spreiding in bouwkosten.

De gebouwenkosten zijn berekend op basis van het bruto staloppervlak, inclusief de ventilatiekokers en fundering voor voersilo's. De jaarlijkse kosten van stal en inventaris zijn exclusief de verzekeringspremies voor brand- en stormschade. Er is uitgegaan van mechanisch geventileerde stallen.

Norm Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten van gebouwen

	Vervangingswaarde (€/m ²)	Afschrijving (%)	Onderhoud (%)
Stal	160 – 180	3	1

Voor bijkomende kosten zie hoofdstuk 1.4.3.6.

Vleeskuikens

17.5.2.2 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten inventaris

Toelichting

Onder de inventaris wordt verstaan de complete inrichting van de stal, incl. voersilo's, voer- en drinkwaterinstallaties, verwarming, verlichting, ventilatoren en alarmapparatuur. Enkele componenten van de inventaris zijn weergegeven. De waarden in de volgende tabel zijn gebaseerd op een bedrijf met twee stallen, met per stal ca. 30 000 dieren. De stallen zijn mechanisch geventileerd.

Norm

Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten van de inventaris

	Vervangingswaarde		Afschrij-	Onder-
	(€/m ²) spreiding		ving	houd
			(%)	(%)
Totale inventaris (o.a. heteluchtkanon)	69	(60 - 75)	6,5 ¹⁾	2
Onderdelen				
Voerinstallatie				
voerpannen	11	(10 - 12)	5	3
silo + vijzel	9	(8 - 10)	5	2
voerweger	1,5	(1 - 2)	10	2
Drinkwaterinstallaties				
nippels of cups	8	(8 - 10)	5	2
Verwarmingssystemen				
c.v.-buizen	14	(12 - 15)	5	2
heteluchtkanon	7	(6 - 8)	5	2
gas-luchtverwarming	9	(8 - 10)	5	2
Ventilatie				
regelapparatuur	3	(2 - 4)	10	2
ventilatoren (incl kokers)	11	(9 - 13)	5	3
inlaat (incl. liermotoren)	11	(10 - 13)	5	2
Alarminstallatie				
alarmmelder	1,5	(1 - 2)	10	2
noodstroomaggregaat	3	(2 - 5)	5	2
Verlichting	6	(5 - 7)	5	2
Electra algemeen	1,5	(1 - 2)	5	2
Nevelkoeling	5	(3 - 7)	10	2
4-tons kadaverkoeling ²⁾	2 725		10	4
8-tons kadaverkoeling ²⁾	3 875		10	3

¹⁾ Het totale afschrijvingspercentage is hoger dan de som van de onderdelen, omdat bepaalde delen van installaties sneller worden vervangen.

²⁾ Uitgaande van wekelijks ophalen

Vleeskuikens

17.5.3 NH₃-emissie reducerende systemen

Toelichting

Voor de huisvesting van vleeskuikens zijn systemen ontwikkeld die de uitstoot van NH₃ terugdringen. Voor een aantal van de systemen zijn geschatte investeringen en jaarlijkse kosten weergegeven, op basis van de verwachte levensduur. Omdat het gaat om innovatieve systemen die nog weinig in de praktijk voorkomen, kan in verband met nieuwe technische ontwikkelingen gekozen worden voor een afschrijvingstermijn van 10 jaar. De investeringsbedragen zijn de extra investeringen die moeten worden gedaan om het systeem te installeren op het bedrijf of in de stal. In de publicatie van het voormalig IKC-Landbouw 'Huisvestingskosten pluimveehouderij' (G36) wordt uitgebreider ingegaan op dit onderwerp.

Norm

Grondhuisvesting

De genoemde systemen worden gebruikt om het strooisel te drogen. De investeringsbedragen zijn gebaseerd op een stal voor 30 000 kuikens.

	Vervangingswaarde /kuikenplaats €	Afschrij- ving (%)	Onder- houd (%)
Verhoogde strooiselvloer	4,00	5,5	2
Geperforeerde strooiselvloer	4,90	3,5	0 ¹⁾

¹⁾ Bij dit systeem wordt veel geïnvesteerd in bouwkundige onderdelen met geen of weinig onderhoud.

Vleeskuikens

17.5.4 Algemene kosten

Toelichting

De algemene kosten zijn per bedrijf weergegeven.

Norm

De algemene kosten per jaar

Omschrijving	Per bedrijf €
Boekhouding	3 000
Voorlichting en advies	450
Begeleiding Minas (inclusief accountantsverklaring)	900
Verzekeringen ¹⁾	2 700
Lid bedrijfsverzorgingsdienst	800
Telefoon	750
Bedrijfskleding	680
Contributie en abonnementen	790
Auto	1 400
Onroerend zaak belasting, polder- en waterschapslasten ²⁾	1 700

¹⁾ Deze bedragen zijn berekend voor de volgende situatie (inclusief 7 %
assurantiebelasting):

- WA-verzekering, milieuschadeverzekering, rechtsbijstandsverzekering en een inductieschadeverzekering per bedrijf,
- brand/storm en bedrijfsschadeverzekering voor stallen met brandbare isolatie en een relatief laag stormrisico. Uitgangspunt voor de premie bedrijfsschadeverzekering zijn de kosten voor arbeid, huisvesting en overige niet-toegerekende (= algemene) kosten: per vleeskuikenplaats € 1,78 per jaar.

De toelichting op de percentages voor de overige verzekeringen staan in hoofdstuk 1.4.3.4. (verzekeringen)

²⁾ De economische waarde wordt voor de stal op 70 % en voor de inventaris op 80% van de nieuwbouwwaarde gesteld. (zie hoofdstuk 1.4.13 voor de bedragen per 5000 euro economische waarde).

17.5.5 Arbeidsbehoefte

Toelichting

Een volwaardige arbeidskracht (v.a.k.) kan circa 65 000 vleeskuikens per ronde verzorgen.

Norm

Aantal vleeskuikens per v.a.k. per ronde: 65 000.

Zie voor verdere uiteenzetting van de arbeidskosten hoofdstuk 1.4.1.

Vleeskuikens

18 Vleeskalkoenen

18.1	Opbrengsten	381
18.1.1	Vleesproductie	381
18.1.2	Vleesprijzen	381
18.2	Toegerekende kosten	382
18.2.1	Aankoop kuikens	382
18.2.2	Voerkosten	382
18.2.2.1	Voerverbruik	382
18.2.2.2	Voerprijzen	382
18.2.3	Rente per opgehokt dier per ronde	383
18.2.4	Overige toegerekende kosten	383
18.3	Saldoberekening	384
18.4	Niet-toegerekende kosten	385
18.4.1	Mestafzetkosten	385
18.4.2	Bouwwerken	385
18.4.2.1	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten stallen	385
18.4.2.2	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten inventaris	386
18.4.3	NH ₃ -emissie reducerende systemen	387
18.4.4	Algemene kosten	387
18.4.5	Arbeidsbehoefte	387

Algemeen

Bij de prijzen van vlees en voer zijn de gemiddelde prijzen van de laatste 5 jaar vermeld. Daarnaast zijn normprijzen opgenomen. Deze normprijzen zijn een inschatting van de prijzen op middenlange termijn.

Vleeskalkoenen

18.1 Opbrengsten

18.1.1 Vleesproductie

Toelichting

Op het merendeel van de bedrijven komt het twee-leeftijdensysteem voor. De hennen worden eerder afgeleverd dan de hanen. Door verplaatsen van de hanen kan ongeveer iedere 19 weken een nieuwe koppel worden opgezet.

Norm

	Hennen	Hanen
Productieperiode (weken)	16,5 (16 - 17)	21,0 (20 - 22)
Aflevergewicht (kg)	9,5 (9,0 - 10,0)	18,5 (18,0 - 19,0)
Aantal dieren per m ² (bij opzet)		4,2 (4 - 5)
Uitval (%)		8,5 (7 - 12)
Cyclusduur (weken)		19

Bron: TEA en PV

18.1.2 Vleesprijzen

Statistiek

In integratieverband worden opbrengstprijzen gehanteerd die gestaffeld zijn op basis van gewicht. Afhankelijk van de marktontwikkelingen worden de prijzen van tijd tot tijd aangepast.

Op basis van gangbare aflevergewichten (hennen 9,5 kg en hanen 18,5 kg¹) zijn in de loop der jaren de volgende gemiddelde producentenprijzen (euro/kg afgeleverd gewicht) gerealiseerd (exclusief groeitoeslagen en IKB-toeslag van 0,23 eurocent/kg).

	1997	1998	1999	2000	2001
Hennen	1,05	1,01	0,94	1,02	1,12
Hanen	1,07	1,04	0,96	1,04	1,16

¹⁾ Bij lagere aflevergewichten lagen de producentenprijzen tot ca. 5 eurocent/kg lager.

Bron: PV

Norm

Producentenprijs (per kg afgeleverd gewicht):

Hennen € 1,03

Hanen € 1,07

18.2 Toegerekende kosten

18.2.1 Aankoop kuikens

Norm Kuikenprijs (per kuiken): € 1,82

18.2.2 Voerkosten

18.2.2.1 Voerverbruik

Toelichting

Het voerverbruik wordt uitgedrukt door het kengetal voerconversie (v.c.), dit is voerverbruik (kg)/afgeleverd gewicht (kg).

Norm

v.c. hennen	2,55	(2,5- 2,6)
v.c. hanen	2,70	(2,6- 2,8)
Gemiddelde v.c.	2,65	(2,5- 2,8)

18.2.2.2 Voerprijzen

Toelichting

Tijdens de productieperiode worden minimaal vijf verschillende voeders verstrekt. Naarmate de dieren ouder worden, bevat het voer een hoger energiegehalte met telkens lagere eiwit- en mineralengehaltes.

In de praktijk wordt vaak 16 ton afgenomen: prijs bij 8 ton is circa 0,20 euro/100 kg hoger ten opzichte van 16 ton.

Statistiek Voerprijs in euro/100 kg; levering 16 ton in bulk

Kalkoenkorrel	1997	1998	1999	2000	2001
I	28,45	27,77	24,14	25,14	27,41
II	27,41	26,55	23,19	24,64	27,00
III	26,41	25,05	21,51	22,73	25,14
IV	24,05	22,51	19,65	20,83	23,19
V	22,83	21,24	18,79	20,06	22,14

Bron: LEI, omrekening PV

Norm Voerprijs in euro per 100 kilo; levering 16 ton in bulk

Kalkoenkorrel	Prijs €	periode (ongeveer)	Kg totaal hen en haan
I	26,00	wk 1 t/m 2	1
II	25,25	wk 3 t/m 5	4
III	23,25	wk 6 t/m 9	11
IV	21,50	wk 10 t/m 14	22
V	20,50	vanaf wk 15	31
Gewogen gemiddelde	21,60		

Vleeskalkoenen

18.2.3 Rente per opgehokt dier per ronde

Toelichting

De rentekosten worden berekend over het geïnvesteerd vermogen in de koppel. Het geïnvesteerd vermogen bestaat uit de kosten van de aankoop van kuikens en overige toegerekende (voer, strooisel, elektriciteit enz., maar niet de vang- en laadkosten aan het eind). De rentekosten per opgezet kuiken per ronde zijn als volgt berekend:

$\{ \text{aankoopprijs} + (1/2 \times \text{overige toegerekende kosten}) \} \times \text{rente\%} \times$
(productieperiode : 365)

	gemiddeld hennen en hanen
Aankoop kuikens	€ 1,82
Voerkosten (v.c. x aflev.gew. x voerprijs)	€ 3,32
Overige toegerekende kosten	€ 1,06
Het gemiddeld geïnvesteerd vermogen	€ 3,74
Rente %	5,8
Productiedagen	133

Norm Rentekosten per opgezet dier per ronde : € 0,08

18.2.4 Overige toegerekende kosten

Toelichting

Overige toegerekende kosten zijn de kosten voor een aantal zaken die rechtstreeks met het productieproces samenhangen. Hierbij is uitgegaan van natuurlijk geventileerde stallen met mechanische ondersteuning.

Norm

Kosten per opgezet kuiken per ronde	eurocent	spreiding
Elektriciteit	13	(8 - 15)
Water (80 l)	9	
Verwarming	20	(12 - 32)
Gezondheidszorg	34	(27 - 41)
Strooisel (3 kg)	29	(25 - 34)
Vang- en laadkosten	19	(16 - 23)
Heffing PPE	3,7	
Ophalen kadavers*	6	
Totaal	135	

Bron: TEA en PV

* Op basis van tariefvoorstel 4^e kwartaal 2002

Vleeskalkoenen

18.3 Saldoberekening

Het saldo voor de vleeskalkoenenhouderij wordt berekend per 100 opgezette kalkoenen.

Omschrijving	Hoeveelheid	Prijs/eenheid (€)	Bedrag (€)
<i>Opbrengsten</i>			
Afgeleverde kg kalkoen	1 274	1,056	1 346
<i>Af: kosten kuikens en voer</i>			
Kuikens	100	1,82	182
Voer (kg; prijs per 100 kg)	3 374	21,60	729
Voerwinst			435
<i>Af: overige toegerekende kosten</i>			
Elektriciteit			13
Water			9
Verwarming			20
Gezondheidszorg			34
Strooisel			29
Vang- en laadkosten			19
Heffing PPE			4
Ophalen kadavers			6
Saldo, excl. berekende rente			302
Berekende rente			8
Saldo			294
Saldo per 100 opgezette kalkoenen op jaarbasis			806

18.4 Niet-toegerekende kosten

18.4.1 Mestafzetkosten

Toelichting

De mestafzetkosten kunnen van bedrijf tot bedrijf zeer sterk verschillen. De kosten zijn o.a. afhankelijk van de afzetmogelijkheden op het eigen bedrijf of in de regio, eventuele contracten/afspraken, de kwaliteit van de mest, etc. Uitgebreide informatie over mestproductie, mestafzet, tarieven e.d. is te vinden in hoofdstuk 1.3.2.

Bij de berekening van de mestkosten is uitgegaan van:

- een bedrijf zonder grond,
- kosten voor opslag, inleggelden en contributie zijn buiten de berekening gelaten
- afzetkosten voor de lange termijn: € 20 per ton (inclusief monsternamen en analyse ca. € 2)

Norm Mestafzetkosten voor een bedrijf met 14 000 plaatsen:
€ 35 per 100 opgezette kuikens per ronde.

18.4.2 Bouwwerken

18.4.2.1 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten stallen

Toelichting

Er wordt uitgegaan van een bedrijf ter grootte van 1 v.a.k. en van mechanisch geventileerde stallen. De gebouwkosten zijn berekend op basis van het bruto staloppervlak.

Totaal netto staloppervlak¹⁾ ca. 3 020 m², waarvan:

- opfok/hennenstal (12 dieren/m² tot 4 weken, dan 5 hennen/m²) 60 x 20 m
- hanenstal (3,3 henen/m²) 91 x 20 m

1) Netto staloppervlak = oppervlak van de voor de dieren beschikbare ruimte, exclusief muren en opslag- en werkruimtes.

Bruto oppervlak = oppervlak op basis van de buitenmaten van de gebouwen, ongeveer 10 % groter dan het netto staloppervlak

Norm Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten van gebouwen

	Vervangingswaarde €/m ²	Afschrijving (%)	Onderhoud (%)
Gebouw	160 – 180	3	1

Vleeskalkoenen

18.4.2.2 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten inventaris

Toelichting

Onder inventaris wordt de complete inrichting van de stal verstaan, inclusief voersilo's, voersystemen, verwarming, drinkwatersysteem, verlichting. De waarden in de volgende tabel zijn gebaseerd op een bedrijf met twee stallen voor in totaal 14 000 dieren. De stallen zijn mechanisch geventileerd. Enkele onderdelen zijn apart weergegeven.

Norm

Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten van de inventaris

	Vervangingswaarde (€/m ²)	spreiding	Afschrij- ving (%)	Onder- houd (%)
Totale inventaris	55	(50 - 60)	6,5 ¹⁾	2
Onderdelen				
Voerinstallatie				
voerpannen	7	(5 - 8)	5	3
silo + vijzel	6	(5 - 7)	5	2
voerweger	1,5	(1 - 2)	10	2
Drinkwaterinstallatie				
drinktorens	4	(3 - 5)	5	2
Verwarming ²⁾				
heteluchtkanon	4	(3 - 5)	5	2
gaskappen	4	(3 - 5)	5	2
Ventilatie				
regelapparatuur	3	(2 - 4)	10	2
ventilatoren (incl kokers)	11	(9 - 13)	5	3
inlaat (incl. liermotoren)	11	(10 - 13)	5	2
Alarminstallatie				
alarmmelder	1,5	(1 - 2)	10	2
noodstroomaggregaat	3	(1,5 - 5)	5	2
Verlichting				
Electra algemeen	1,5	(1 - 2,5)	5	2
Automatische dierweging	1,5	(1 - 2)	10	2
Nevelkoeling	4	(2,5 - 6)	10	2
4-tons kadaverkoeling ³⁾	2 725		10	4

¹⁾ Het totale afschrijvingspercentage is hoger dan de som van de onderdelen, omdat bepaalde delen van installaties sneller worden vervangen.

²⁾ Investering over het gehele staloppervlak, dus de combinatie van opfok- en afmeststal

³⁾ Uitgaande van wekelijks ophalen

Vleeskalkoenen

18.4.3 NH₃-emissie reducerende systemen

Toelichting

Voor de huisvesting van vleeskalkoenen is een systeem ontwikkeld dat de uitstoot van NH₃ terugdringt, de zogenoemde gedeeltelijk verhoogde strooiselvloer (GVSV). Voor een aantal systemen zijn de geschatte investeringen en jaarlijkse kosten weergegeven, op basis van de verwachte levensduur. Omdat het gaat om een innovatief systeem dat nog weinig in de praktijk wordt toegepast, kan in verband met nieuwe technische ontwikkelingen gekozen worden voor een afschrijvingstermijn van 10 jaar. De investeringsbedragen zijn de extra investeringen die moeten worden gedaan om het systeem te installeren in de stallen.

Norm

Grondhuisvesting

De gedeeltelijk verhoogde strooiselvloer wordt gebruikt om het strooisel te drogen. Van de totale oppervlakte van de stal is ca. 30 % uitgevoerd met een verhoogde vloer. De investeringsbedragen zijn gebaseerd op stallen met dezelfde afmetingen als genoemd bij het onderdeel 'stallen'.

	Vervangingswaarde €/dierplaats	Afschrij- ving	Onder- houd (%)(%)
Opfokstal	5,50	8,5	2
Afmeststal	8,00	8,5	2

18.4.4 Algemene kosten

Toelichting

Zie voor algemene kosten bij algemene kosten vleeskuikens of vleeskuikenouderdieren

18.4.5 Arbeidsbehoefte

Toelichting

Een volwaardige arbeidskracht kan 14 000 vleeskalkoenen per ronde verzorgen.

Norm

Het aantal vleeskalkoenen per v.a.k. per ronde bedraagt 14 000 stuks. Zie voor verdere uiteenzetting van de arbeidskosten hoofdstuk 1.4.1.

Vleeskalkoenen

19 Vleeseenden

19.1	Opbrengsten	391
19.1.1	Vleesproductie	391
19.1.2	Vleesprijzen	391
19.2	Toegerekende kosten	391
19.2.1	Aankoop kuikens	391
19.2.2	Voerkosten	392
19.2.2.1	Voerverbruik	392
19.2.2.2	Voerprijzen	392
19.2.3	Rente	392
19.2.4	Overige toegerekende kosten	393
19.3	Saldoberekening	393
19.4	Niet-toegerekende kosten	394
19.4.1	Mestafzetkosten	394
19.4.2	Bouwwerken	394
19.4.2.1	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten stallen	394
19.4.2.2	Staloppervlak	395
19.4.2.3	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten inventaris	395
19.4.3	Algemene kosten	396
19.4.4	Arbeidsbehoefte	396

Algemeen

Bij de prijzen van vlees en voer zijn de gemiddelde prijzen van de laatste 5 jaar vermeld. Daarnaast zijn normprijzen opgenomen. Deze normprijzen zijn een inschatting van de prijzen op middenlange termijn.

Vleeseenden

19.1 Opbrengsten

19.1.1 Vleesproductie

Toelichting

Op veel bedrijven komt het twee- leeftijdensysteem voor. Meestal wordt iedere 4 weken een nieuwe koppel opgezet.

Norm

Productieperiode (dagen)	48
Leegstandsperiode (dagen)	8
Aantal opzetten per jaar	13
Aflevergewicht (g levend gew.)	3150
Uitval (%)	3,0

19.1.2 Vleesprijzen

Toelichting

Van de producentenprijs bestaat geen officiële notering. Er is de laatste jaren een licht dalende tendens in opbrengstprijzen.

gemiddelde producentenprijzen (euro/kg afgeleverd gewicht)

	1997	1998	1999	2000	2001
Prijs (euro/kg)	1,00	1,00	0,93	0,86	1,00

Norm Producentenprijs (€ per kg lev.gewicht): € 0,94

19.2 Toegerekende kosten

19.2.1 Aankoop kuikens

Toelichting

In de praktijk is er prijsverschil tussen kuikens geschikt van licht of zwaar aflevergewicht.

Norm Kuikenprijs (per kuiken): € 0,56

Vleeseenden

19.2.2 Voerkosten

19.2.2.1 Voerverbruik

Toelichting

Tijdens de productieperiode worden twee tot drie verschillende voeders verstrekt. Naarmate de dieren ouder worden, bevat het voer een hoger energiegehalte, met telkens lagere eiwit- en mineralengehaltes.

<i>Norm</i>	Voerconversie	2,40
	Voerverbruik per afgeleverde eend (kg)	7,56

19.2.2.2 Voerprijzen

Toelichting

De prijs van eendekorrel hangt mede af van het energiegehalte. De prijs van eendekorrel in onderstaande tabel is het gewogen gemiddelde van startkorrel en afmestkorrel (in euro bij levering 8 ton in bulk).

Statistiek

	1997	1998	1999	2000	2001
Eendekorrel	21,78	19,97	19,06	20,19	21,10

<i>Norm</i>	Voerprijs (per 100 kg: 8 ton in bulk):	€ 21,00

19.2.3 Rente

Toelichting

De rentekosten worden berekend over het geïnvesteerd vermogen in de koppel. Het geïnvesteerd vermogen bestaat uit de voerkosten en overige toegerekende kosten tijdens de productieperiode (strooisel, elektriciteit enz., maar niet de vang- en laadkosten aan het eind). Uitgangspunt is dat de aankoop van de kuikens verrekend wordt bij de uitbetaling door de slachterij. De rentekosten per 100 opgezette eenden per ronde worden als volgt berekend:

$\{1/2 \times (\text{voerkosten} + \text{overige toegerekende kosten})\} \times \text{rente\%} \times$
(productieperiode : 365)

Voerkosten per eend	€ 1,54
Overige toegerekende kosten per eend	€ 0,26
Gemiddeld geïnvesteerd vermogen per eend	€ 0,90
Rente %	5,8
Productiedagen	48

<i>Norm</i>	Rentekosten per 100 opgezette eenden per ronde:	€ 0,69

Vleeseenden

19.2.4 Overige toegerekende kosten

Toelichting

Overige toegerekende kosten zijn kosten van een aantal zaken die rechtstreeks met het productieproces samenhangen. In onderstaande tabel is uitgaande van mechanisch geventileerde stallen. In de praktijk komen echter ook veel stallen met natuurlijke ventilatie voor.

Norm

Kosten per opgezet kuiken per ronde	(eurocent)	spreiding
Elektriciteit en water	4,5	(2-7)
Verwarming	4,5	(5-7)
Gezondheidszorg ¹	3	
Strooisel	14	(12-16)
Vang- en laadkosten	3,3	
Heffing PPE	0,8	
Totaal	30	

¹⁾ Inclusief ophalen kadavers (SRM)

19.3 Saldoberekening

Het saldo voor de vleeseendenhouderij wordt berekend per 100 opgezette vleeseenden per ronde.

Omschrijving	Hoeveelheid	Prijs/eenheid €	Bedrag €
<i>Opbrengsten</i>			
Afgeleverde eenden (kg)	306	0,94	287
<i>Af: kosten aankoop kuikens en voer</i>			
Kuikens	100	0,56	56
Voer (kg)	706	0,21	154
Voerwinst			77
<i>Af: toegerekende kosten</i>			
Water en elektriciteit			4,5
Verwarming			4,5
Gezondheidszorg (incl. afvoer kadavers)			3
Strooisel			14
Vang- en laadkosten			3,3
Heffing PPE			0,8
Saldo, excl. berekende rente			48
Berekende rente			0,7
Saldo per 100 opgezette eenden per ronde			47

19.4 Niet-toegerekende kosten

19.4.1 Mestafzetkosten

Toelichting

De mestafzetkosten kunnen van bedrijf tot bedrijf zeer sterk verschillen. De kosten zijn o.a. afhankelijk van de afzetmogelijkheden op het eigen bedrijf of in de regio, eventuele contracten/afspraken, de kwaliteit van de mest, etc. Uitgebreide informatie over mestproductie, mestafzet, tarieven e.d. is te vinden in hoofdstuk 1.3.

Bij de berekening van de mestkosten is uitgegaan van:

- een bedrijf zonder grond,
- kosten voor opslag, inleggelden en contributie zijn buiten de berekening gelaten
- afzetkosten van € 14 per ton
- kosten voor monsternamen en analyse € 2 per ton

Norm Ophaalbijdrage voor een bedrijf met 120 000 afgeleverde eenden per jaar op volledig strooisel: € 16 per 100 opgezette eenden op jaarbasis.

19.4.2 Bouwwerken

19.4.2.1 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten stallen

Toelichting

Eenden kunnen volgens twee systemen worden gehouden: het tweeleeftijdensysteem of all-in all-out.

Bij het tweeleeftijdensysteem worden de eenden op circa 3 weken leeftijd overgeplaatst van een opfok- naar een afmeststal. De opfokstal is een goed geïsoleerde, mechanische geventileerde stal. De afmeststal wordt meestal mechanisch en soms natuurlijk geventileerd. Het all-in all-out systeem wordt veel toegepast op bedrijven met eenden als een tweede tak. De dieren worden hierbij niet overgeplaatst. De stal is goed geïsoleerd en mechanisch geventileerd. Tijdens de (af-) mestperiode wordt dagelijks bijgestrooid. Voor de opslag van de hierbij benodigde hoeveelheid stro moet een goede voorziening aanwezig zijn.

In onderstaande tabel wordt uitgegaan van een bruto oppervlak. De jaarlijkse kosten van de gebouwen zijn **exclusief** de verzekeringspremies voor brand- en stormschade.

Vleeseenden

Norm Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten van gebouwen

	Vervangingswaarde	Afschrijving	Onderhoud
	€/ m ²	(%)	(%)
<i>Tweeleeftijdensysteem</i>			
Opfokstal	150 - 175	3	1
Afmeststal	115 - 125	3	1
<i>All-in/all-out</i>	150 - 175	3	1
<i>Stro- opslag</i>	70 - 115	3	1

19.4.2.2 Staloppervlak

Toelichting

Het bruto oppervlak is het oppervlak op basis van de buitenmaten van het gebouw (inclusief werk- en opslagruimte). Het netto staloppervlak is het oppervlak voor de dieren beschikbare ruimte, en is ongeveer 7 – 10 % kleiner dan het bruto staloppervlak.

Norm Aantal dieren per m² staloppervlak

	Netto oppervlak	Bruto oppervlak	Leeftijd (weken)
<i>Tweeleeftijdensysteem</i>			
Opfokstal	13	11,5	0 - 3,5
Afmeststal	6,5	6	3,5 - 7
<i>All-in/ all-out</i>	7	6,4	0 - 7

Per 1 000 afgeleverde eenden is ca. 1 500 kg stro nodig.

19.4.2.3 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten inventaris

Toelichting

Onder inventaris wordt de complete inrichting van de stal verstaan, inclusief voersilo's, voersystemen, verwarming, drinkwatersysteem en verlichting. De stallen zijn vrijwel allemaal volledig strooiselstallen. De jaarlijkse kosten van stal en inventaris zijn **exclusief** de verzekeringspremies voor brand- en stormschade.

Vleeseenden

Norm Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten van de inventaris

	Vervangingswaarde €/m ² spreiding		Afschrij- ving (%)	Onder- houd (%)
<i>Tweeleeftijdensysteem</i>				
Opfokstal	53	(45 - 60)	6,5	2
Afmeststal	40	(35 - 45)	6,5	2
<i>All-in/all-out</i>				
	50	(45 - 60)	6,5	2
Stroverdeler (prijs/stuk)	23 000		10	3
2-tons kadaverkoeling ¹⁾	1 800		10	5

¹⁾ Uitgaande van wekelijks ophalen

19.4.3 Algemene kosten

Toelichting

Zie voor algemene kosten bij vleeskuikens of vleeskuikenouderdieren.

19.4.4 Arbeidsbehoefte

Toelichting

Een volwaardige arbeidskracht kan bij mechanisch strooien ca. 30 000 vleeseenden per ronde verzorgen (jaarproductie van 195 000 afgeleverde eenden) en bij handmatig strooien ca. 20 000 vleeseenden (jaarproductie van 130 000 afgeleverde eenden).

Norm

Aantal vleeseenden per v.a.k. per ronde:

mechanisch strooien	30 000
handmatig strooien	20 000

Zie voor verdere uiteenzetting van de arbeidskosten hoofdstuk 1.4.1.

20 Broederij

20.1	Opbrengsten	399
20.2	Toegerekende kosten	399
20.2.1	Aankoop broedeieren	399
20.2.2	Overige toegerekende kosten	399
20.3	Niet-toegerekende kosten	400
20.3.1	Bouwwerken	400
20.3.2	Algemene kosten	400
20.3.3	Arbeidsbehoefte	400

Algemeen

In tegenstelling tot de andere hoofdstukken zijn alle bedragen in het hoofdstuk Broederij **exclusief** BTW, tenzij anders vermeld.

Bij aankoop van broedeieren geldt 6 % BTW, bij de overige kosten geldt 19 % BTW, behalve bij de arbeidskosten.

In de berekeningen zijn de aanpassingen in het kader van het "Actieplan Salmonella en Campylobacter 2000+" **niet** opgenomen.

Broederij

20.1 Opbrengsten

Toelichting

Bij bepaling van de opbrengstprijis voor eendagskuikens is uitgegaan van de aankoopprijs die de vleeskuikenhouder betaalt.

<i>Norm</i>	Capaciteit in aantal kuikens per week	640 000
	Capaciteit in ingelegde broedeieren per week	800 000
	Uitkomstpercentage (%)	80,0
	Uitkomst kuikens per jaar (52 weken)	33,3 miljoen
	Opbrengstprijis per eendagskuiken (incl. BTW)	€ 0,27
	(Inclusief toeslag Actieplan Salmonella en Campylobacter 2000+ en verwijderingsbijdrage van 0,23 eurocent)	

20.2 Toegerekende kosten

20.2.1 Aankoop broedeieren

<i>Norm</i>	Prijis per broedei:	€ 0,163

20.2.2 Overige toegerekende kosten

<i>Norm</i>	Toegerekende kosten	€	
	<i>Vervoer</i>		
	vrachtauto's	284 000	(400 000 km)
	personenauto	33 600	(120 000 km)
	Heffing PPE	60 000	(€ 1,44/1000 broedeieren ¹)
	Reiniging+ontsmetting	41 600	(€ 1,00/1000 broedeieren ¹)
	Afvoer afval	75 000	(€ 1,80/1000 broedeieren ¹)
	Rente levende have	27 900	
	Electra, water en verwarming	330 300	(€ 7,90/1000 broedeieren ¹)
	Totaal	852 400	

¹) per 1000 ingelegde broedeieren

20.3 Niet-toegerekende kosten

20.3.1 Bouwwerken

Toelichting

De capaciteitsbenutting van de broedruimte is 85%. Voorbroeden duurt 18 dagen. De jaarlijkse kosten voor de bouwwerken, inventaris, grond en bedrijfswoning bestaan uit een gewogen percentage voor afschrijving, rente en onderhoud van 10%.

Norm

	Hoeveelheid	Prijs/eenheid (euro)	Bedrag (euro's)
Grond (ha)	1		385 000
Bedrijfswoning	1		132 500
Bedrijfsgebouwen (m ²)	4 600	750	3 450 000
Inrichting			
voorbroedruimte (eiplaatsen)	2 420 000	0,46	1 113 200
nabroedruimte (eiplaatsen)	538 000	0,58	312 000
Overige inventaris			784 100
Totale vervangingswaarde			6 176 800

20.3.2 Algemene kosten

Toelichting

De algemene kosten omvat de kosten voor telefoon, administratie, representatie, verzekeringen, bedrijfskleding e.d.

Norm Algemene kosten per jaar: € 121 500

20.3.3 Arbeidsbehoefte

Norm Personele kosten bij een capaciteit van 640 000 kuikens per week

	Aantal personen	Kosten per persoon (euro/jaar)	Kosten per functie (euro/jaar)
Ondernemer	1		71 200
Commercieel medew.	1		46 600
Broedmeester	1		46 600
Chauffeur	3	40 250	120 800
Medewerker	11	28 700	315 900
Administrateur	2	35 950	71 900
Totaal			673 100

21 Nertsen

21.1	Opbrengsten	403
21.1.1	Productie pelzen	403
21.1.2	Prijzen pelzen	403
21.2	Toegerekende kosten	404
21.2.1	Voerkosten	404
21.2.1.1	Voerverbruik	404
21.2.1.2	Voerprijzen	404
21.2.2	Rente per fokteef per jaar	404
21.2.3	Overige toegerekende kosten	405
21.3	Saldoberekening	405
21.4	Niet-toegerekende kosten	406
21.4.1	Mestafzetkosten	406
21.4.2	Bouwwerken	406
21.4.2.1	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten stallen	406
21.4.2.2	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten inventaris	407
21.4.3	Werktuigen	408
21.4.4	Algemene kosten	408
21.4.5	Arbeidsbehoefte	408

Nertsen

21.1 Opbrengsten

21.1.1 Productie pelzen

Toelichting

Dieren die op 1 april aanwezig zijn doen mee aan het productieproces.

Aantal teven op 1 januari	1 283
Aantal fokreuen op 1 januari	305
Aantal teven op 1 april	1 250
Aantal teven met worp	1 156
Worpgrootte bij 2 ^e telling (ca. 15 juni)	6,10
Totaal aantal pups bij 2 ^e telling	7 052
Uitval pups vanaf 2 ^e telling tot pelzen (%)	2,6
Correctie voor niet betaalde pelzen	14
Totaal te pelzen dieren	6 869
Te leveren pelzen per fokteef per jaar	5,49

Norm Aantal afgeleverde pelzen per fokteef per jaar: 5,50

21.1.2 Prijzen pelzen

Statistiek Opbrengstprijzen pelzen, over alle kleurslagen, maten en kwaliteiten gemiddeld (euro)

	96/97	97/98	98/99	99/00	00/01
Opbrengstprijis	23,60	24,05	15,43	23,60	22,69

Norm Opbrengstprijis (per afgeleverde pels): € 22

21.2 Toegerekende kosten

21.2.1 Voerkosten

21.2.1.1 Voerverbruik

Toelichting

Het voer bestaat uit vis- en pluimveeslachtafvallen (voor resp. eiwit- en energievoorziening), aangevuld met meelsupplement (mais tarwe, gerst, vitamine, mineralen). Dit voer wordt verstrekt aan alle dieren.

Norm Voerverbruik per fokteef per jaar (kg): 220

21.2.1.2 Voerprijzen

Toelichting

Het voer wordt als gebruiksklaar mengsel aangeleverd op het bedrijf.

Norm Voerprijs (per kg): € 0,13

21.2.2 Rente per fokteef per jaar

Toelichting

De waarde van een fokteef wordt op 1 januari geraamd op	€ 32,00
De waarde van een reu is op 1 januari	€ 43,00
De verhouding teven : reuen is 4,1 : 1.	

Het geïnvesteerd vermogen neemt in de loop van het jaar toe als gevolg van investeringen in voer, entingen, strooisel etc.

<i>Norm</i> Gemiddelde geïnvesteerd vermogen per fokteef per jaar	€ 73,00
Rente %	5,8
Rentekosten per fokteef per jaar	€ 4,22

Nertsen

21.2.3 Overige toegerekende kosten

Toelichting

Overige toegerekende kosten zijn de kosten die rechtstreeks samenhangen met het productieproces.

<i>Norm</i>	Kosten per fokteef per jaar	euro's
	Water	0,25
	Elektriciteit	0,40
	Gezondheidszorg	2,50
	Strooisel	1,95
	Sterfterisico + pelzenverzekering	0,78
	Losse arbeid tijdens de paar- en pelstijd	2,10
	Pelzen (5,50 x € 2,75)	15,12
	Heffing PPE	0,36
	Deconstructiekosten*	1,60
	Totaal	25,07

* op basis van tariefvoorstel 4^e kwartaal 2002

21.3 Saldoberekening

Het saldo voor de nertsenhouderij wordt berekend per 1375 fokteven, aanwezig op 1 april

Omschrijving	Hoeveelheid	Prijs/eenheid (euro)	Bedrag (euro)
<i>Opbrengsten</i>			
Pelzen	7 563	22,00	166 386
<i>Af: toegerekende kosten</i>			
Voer	302 500	0,13	39 325
Water			344
Elektriciteit			550
Gezondheidszorg			3 438
Strooisel			2 681
Pelzen	7 563	2,75	20 800
Verzekering sterfterisico			1 073
Werk door derden			2 888
Heffing PPE			450
Deconstructiekosten			2 200
Totaal toegerekende kosten			73 655
Saldo, excl. berekende rente			92 731
Berekende rente levende have			5 655
Saldo			87 076

21.4 Niet-toegerekende kosten

21.4.1 Mestafzetkosten

Toelichting

De mestafzetkosten kunnen van bedrijf tot bedrijf zeer sterk verschillen. De kosten zijn o.a. afhankelijk van de afzetmogelijkheden op het eigen bedrijf of in de regio, eventuele contracten/afspraken, de kwaliteit van de mest, etc. Uitgebreide informatie over mestproductie, mestafzet, tarieven e.d. is te vinden in hoofdstuk 1.2.

Bij de berekening van de mestkosten is uitgegaan van:

- een bedrijf zonder grond,
- kosten voor opslag, inleggelden en contributie zijn buiten de berekening gelaten
- afzetkosten € 20 per ton drijfmest

Norm Ophaalbijdrage mest en gier voor een bedrijf met 1 250 fokteven: € 400 per 100 fokteven (incl. reuen en pups) op jaarbasis.

21.4.2 Bouwwerken

21.4.2.1 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten stallen

Toelichting

Bij gebouwen zijn o.a. inbegrepen de spanten, golfplaten, gordingen en zijwanden. In het bedrijfsgebouw worden pelswerkzaamheden uitgevoerd en is een koelvriescel aanwezig. De jaarlijkse kosten van stal en inventaris zijn exclusief de verzekeringspremies voor brand- en stormschade

Tevens is geïnvesteerd in:

- een omheining van dikke golfplaten bij een open huisvestingssysteem
- dakgoten
- verharding (ca. 1 000 m²)

In de pelsdierhouderij komen bedrijven voor met open stallen (sheds), bedrijven met gesloten stallen en bedrijven met kassen

Een volwaardig bedrijf heeft bij een open stal 14 tweerijige sheds van 58,5 m lengte. Bij een gesloten stal gaat het om 2 stallen van 82,5 m x 20 m (10 – rijig).

De hoogte van de investeringen is inclusief de huisvesting van bijbehorende reuen en pups.

Nertsen

Norm Vervangingswaarde van gebouwen

	Vervangingswaarde/ fokteef			Afschrij- ving (%)	Onder- houd (%)
	Open stal (shed)	Gesloten stal	Kas		
	€	€	€		
Gebouwen (shed/stal)	55	190	140	5	2
Bedrijfsgebouw	18	18	18	5	2
Mestsilo	16	16	16	5	2
Omheining	4			5	2
Verharding	20			5	2
Dakgoten	8			5	2
Totaal	121	224	174		

21.4.2.2 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten inventaris

Toelichting

Onder de inventaris vallen o.a. de rennen (gegalvaniseerd gaas of roestvrij staal) met kooiverrijkingen en kooikoppeling, drinkwatervoorziening, nachthok, inleghor, windschermen e.d.

Voor een bedrijf met 1 375 fokteven zijn de volgende rennen nodig:

- 4 813 rennen voor teven die werpen en waar later de gespeende pups in gehuisvest worden (l x b x h: 85 x 30 x 45 cm).

Het aantal rennen per fokteef is 3 tot 3,5 en hangt af van de toepassing van geschakelde rennen. Hier wordt uitgegaan van niet geschakelde rennen met een bezetting van twee dieren per ren en een marge voor zieke dieren.

Norm Vervangingswaarde van de inventaris afhankelijk van de gebruikte materialen

	Vervangingswaarde €/fokteef	Afschrijving €/stuk	Afschrijving (%)	Onderhoud (%)
4 813 rennen à € 23 (gegalvaniseerd gaas)	80		12,5	1,5
4 813 rennen à € 30 (roestvrij staal)	105		5,0	1,5
1-tons kadaverkoeling ¹⁾		1 250	10,0	5,0

¹⁾ uitgaande van wekelijks ophalen

Nertsen

21.4.3 Werktuigen

Toelichting

Dit omvat onder meer voermachine, loutertrommel en diverse andere hulpmiddelen die gebruikt worden bij het pelzen.

Norm Vervangingswaarde van werktuigen

	Vervangingswaarde €/fokteef	Afschrijving (%)	Onderhoud (%)
Machines, werktuigen	16	9	6,5
Mestgoten (vol automatisch)	35	9	6,5

21.4.4 Algemene kosten

Toelichting

Zie hoofdstuk 1.4.13. voor diverse algemene kosten.

Lidmaatschap Nederlandse Vereniging van Fokkers van Edelpelsdieren (NFE):
Contributieheffing

Aantal fokteven	Contributie (euro)		
50 - 250	275,00		
251 - 500	275,00	+34 eurocent /fokteef boven de	250 fokteven
501 - 1 000	360,00	+30 eurocent /fokteef boven de	500 fokteven
1 001 - 1 500	510,00	+23 eurocent /fokteef boven de	1 000 fokteven
1 501 - 3 000	625,00	+18 eurocent /fokteef boven de	1 500 fokteven
3 000 en meer	895,00	+11 eurocent /fokteef boven de	3 000 fokteven

21.4.5 Arbeidsbehoefte

Toelichting

Een volwaardige arbeidskracht (v.a.k.) verzorgt circa 1 375 fokteven met bijbehorende pups (circa 7 760) en reuen (circa 335). Hierbij wordt ervan uitgegaan dat het voer als gebruiksklaar product wordt aangekocht.

Norm Aantal fokteven per v.a.k.: 1 375

Zie voor uiteenzetting van de arbeidskosten hoofdstuk 1.4.1

22 Konijnen

22.1	Opbrengsten	411
22.1.1	Vleesproductie	411
22.1.2	Vleesprijzen	411
22.2	Toegerekende kosten	412
22.2.1	Voerkosten	412
22.2.1.1	Voerverbruik	412
22.2.1.2	Voerprijzen	412
22.2.2	Rente per voedster	412
22.2.3	Overige toegerekende kosten	412
22.3	Saldoberekening	413
22.4	Niet-toegerekende kosten	413
22.4.1.1	Mestafzetkosten	413
22.4.2	Bouwwerken	414
22.4.2.1	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten stallen	414
22.4.2.2	Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten inventaris	414
22.4.3	Algemene kosten	415
22.4.4	Arbeidsbehoefte	415

Konijnen

22.1 Opbrengsten

22.1.1 Vleesproductie

Toelichting

Het aantal afgeleverde konijnen op praktijkbedrijven varieert van circa 35 tot 55 per gemiddeld aanwezige voedster per jaar.

De vleesproductie wordt berekend uit de volgende kengetallen

Aantal worpen		7,2
Worpgrootte		8,5
Levend geboren jongen		61,2
Uitval voor spenen	12,0%	7,3
Aantal gespeende jongen		53,9
Uitval na spenen	10,0%	5,4
Aantal grootgebrachte jongen		48,5
Aangehouden eigen opfok t.b.v. vervanging		1,8
Aantal afgeleverde vleeskonijnen		46,7
Aflevergewicht slachtkonijn (kg)		2,57
Afgeleverde vleeskonijnen (kg)		119,9
(Verkochte) uitgeselekteerde fokdieren (kg)		3,6
Totaal afgeleverde hoeveelheid konijnenvlees (kg)		123,5

Norm Afgeleverde hoeveelheid vlees per voedster per jaar (kg): 123

22.1.2 Vleesprijzen

Statistiek Gemiddelde producentenprijs (in euro/kg levend gewicht, meer dan 1 000 kg) van een aantal slachterijen over de afgelopen jaren

	1997	1998	1999	2000	2001
Producentenprijs	1,68	1,68	1,57	1,63	1,61

Norm Producentenprijs (per kg levend gewicht): € 1,63

22.2 Toegerekende kosten

22.2.1 Voerkosten

22.2.1.1 Voerverbruik

Toelichting

De voerkosten hebben betrekking op het totale voerverbruik voor voedsters, rammen, opfokvoedsters en vleeskonijnen.

<i>Norm</i>	Voerverbruik per kg afgeleverd konijn	3,8
	Kg afgeleverde hoeveelheid konijnenvlees	123
	Voerverbruik per voedster per jaar (kg)	443

22.2.1.2 Voerprijzen

Statistiek Gemiddelde voerprijzen (euro/100 kg bij levering 8 ton in bulk)

	1997	1998	1999	2000	2001
Voerprijs	19,24	17,97	17,02	18,11	19,01

Bron: LEI, omrekening PV

<i>Norm</i>	Voerprijs (per 100 kg):	€ 18,75

22.2.2 Rente per voedster

<i>Norm</i>	Het gemiddeld geïnvesteerd vermogen per voedster per jaar (incl. rammen, opfokvoedsters en vleeskonijnen)	€ 36,50
	Rente %	5,8
	Rentekosten per voedster per jaar	€ 2,12

22.2.3 Overige toegerekende kosten

Toelichting

Overige toegerekende kosten zijn de kosten die rechtstreeks samenhangen met het productieproces.

<i>Norm</i>	De kosten voor elektriciteit, verwarmingwater, gezondheidszorg, ontsmettingsmiddelen, ongediertebestrijding, ruwvoer, neststrooisel en ophalen kadavers bedragen totaal per voedster per jaar € 17. De PPE-heffing bedraagt € 1,79 per voedster en € 13,22 per 100 vleeskonijnen. Dit is € 7,73 per voedster incl. vleeskonijnen.

22.3 Saldoberekening

Het saldo voor de konijnenhouderij wordt berekend per 100 voedsters per jaar.

Omschrijving	Hoeveelheid	Prijs/eenheid (euro)	Bedrag (euro)
<i>Opbrengsten</i>			
Afgeleverde kg konijn	12 300	1,63	20 043
<i>Af: toegerekende kosten</i>			
Voer	44 300	0,19	8 420
Overige		17,00	1 700
PPE-heffing		7,73	773
Saldo, excl. berekende rente			9 150
Rente levende have		2,12	212
Saldo			8 939

22.4 Niet-toegerekende kosten

22.4.1.1 Mestafzetkosten

Toelichting

De mestafzetkosten kunnen van bedrijf tot bedrijf zeer sterk verschillen. De kosten zijn o.a. afhankelijk van de afzetmogelijkheden op het eigen bedrijf of in de regio, eventuele contracten/afspraken, de kwaliteit van de mest, etc. Uitgebreide informatie over mestproductie, mestafzet, tarieven e.d. is te vinden in hoofdstuk 1.3.

Bij de berekening van de mestkosten is uitgegaan van:

- een bedrijf zonder grond,
- kosten voor opslag, inleggeden en contributie zijn buiten de berekening gelaten
- ophaalbijdrage van € 17,50 per ton
- kosten voor monsternamen en analyse € 2 per ton
- plaatsen van container € 50 per stuk

Norm Mestafzetkosten (mest en gier) voor een bedrijf met 500 voedsters: € 9 per voedster op jaarbasis.

22.4.2 Bouwwerken

22.4.2.1 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten stallen

Toelichting

De hoogte van de investeringen in nieuwe gebouwen is afhankelijk van de wijze van de huisvesting van de dieren: traditionele bouw en/of sheds, afdelingen, keuze materiaal, aandeel eigen arbeid. Het investeringsbedrag is inclusief de huisvesting van bijbehorende rammen, opfokvoedsters en vleeskonijnen. De jaarlijkse kosten van de stal zijn exclusief de verzekeringspremies voor brand- en stormschade.

De bezetting bij traditionele huisvesting is ongeveer 1 voedster per 2 m² bruto staloppervlak

Norm Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten van gebouwen

	Vervangingswaarde		Afschrijving	Onderhoud
	€/voedster	spreiding	(%)	(%)
gebouw	340	(275-450)	3	1

22.4.2.2 Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten inventaris

Toelichting

De hoogte van de investering is sterk afhankelijk van de gekozen inrichting (voersysteem, batterijsysteem, meststelsel). De jaarlijkse kosten van inventaris zijn exclusief de verzekeringspremies voor brand- en stormschade.

Onder inventaris wordt de complete inrichting van de stal verstaan incl. ventilatie, kooien, verwarming, nestkasten, voersysteem, uitmestinstallatie, en drinkwatervoorziening.

Het investeringsbedrag is incl. inventaris van de huisvesting van bijbehorende rammen, opfokvoedsters en vleeskonijnen

Norm Vervangingswaarde en jaarlijkse kosten van de inventaris

	Vervangingswaarde		Afschrijving	Onderhoud
	€/voedster	spreiding	(%)	(%)
Inventaris	150	(90 - 185)	7	3

Konijnen

22.4.3 Algemene kosten

Toelichting

Zie voor algemene kosten hoofdstuk 1.4.13.

In de konijnenhouderij bedragen de algemene kosten ca. € 13,75 per voedster.

22.4.4 Arbeidsbehoefte

Toelichting

Een volwaardige arbeidskracht verzorgt 500 voedsters met bijbehorende rammen, vleeskonijnen en opfokvoedsters.

Norm

Aantal voedsters per v.a.k.: 500

Zie voor verdere uiteenzetting van de arbeidskosten hoofdstuk 1.4.1

Konijnen

23 Paling

23.1	Opbrengsten	419
23.1.1	Visproductie	419
23.1.2	Visprijzen	419
23.2	Toegerekende kosten	419
23.2.1	Voerkosten	419
23.2.2	Kosten pootvis	420
23.2.3	Overige toegerekende kosten	420
23.2.4	Rente levende have	420
23.3	Saldeberekening	421
23.4	Niet toegerekende kosten	421
23.4.1	Mestafzetkosten	421
23.4.2	Kosten gebouwen en installaties	421
23.4.3	Algemene kosten	422
23.4.4	Arbeidsbehoefte	422

Paling

23.1 Opbrengsten

23.1.1 Visproductie

De productie-capaciteit van een palingkwekerij is met name gerelateerd aan aan het aantal vierkante meters teeltbassin. Een gemiddelde palingkwekerij produceert momenteel ca. 200 kg per vierkante meter per jaar. Ervaren kwekers kunnen 250 kg halen.

De volgende kengetallen zijn bij de berekening van de productie van belang:

Inzetgewicht (g)	0,3
Afvisgewicht (g)	180
Gemiddelde bezettingsdichtheid bestand (kg/m ²)	100
Aanwezige bestand (% van jaarproductie)	46
Voederniveau (% BW/d)	0,9
Voerderconversie (kg/kg)	1,4
Specifieke groeisnelheid (% BW/d)	0,6
<i>Norm</i> Productiviteit per m ² per jaar	200 kg

23.1.2 Visprijzen

Het afgeleverde gewicht van individuele paling loopt sterk uiteen en is afhankelijk van het geslacht en de groeipotentie van de vis. Er zijn globaal drie gewichtsklassen te onderscheiden: middel (120-180 g); grof (180-250 g) en dik (>250 g). Grote vis brengt per kg meer op dan de kleine maten. Er worden geen statistieken bijgehouden van palingprijzen. De genoemde prijs is een gemiddelde voor alle verkochte maten. Voor 2002 kan gerekend worden met een prijs van 14 gulden per kg.

<i>Norm</i> Producentenprijs per kg levend gewicht	€ 6,35

23.2 Toegerekende kosten

23.2.1 Voerkosten

Het voerverbruik is afhankelijk van de maat vis. Genoemde conversie heeft betrekking op het gehele bestand. De voerprijs is een gemiddelde van alle gebruikte maten op een bedrijf.

Voerderconversie (kg voer/kg)	1,4
Voerprijs per kg	€ 1,20

Paling

23.2.2 Kosten pootvis

Bezettingmateriaal voor palingkweek wordt in de periode november-mei aangekocht in Portugal, Frankrijk en Engeland. Prijzen fluctueerden afgelopen glasaal-seizoen van 90 tot 400 euro/kg. De genoemde prijs is een schatting van een gewogen gemiddelde.

De benodigde hoeveelheid wordt als volgt berekend:

	Inzetgewicht (g)	0,3
	Afvisgewicht (g)	180
	Overleving (%)	70
<i>Norm</i>	Glasaal per ton productie (kg)	2,6
	Prijs per kg	€ 275

23.2.3 Overige toegerekende kosten

Onder deze post vallen de kosten voor elektriciteit water, gas, chemicaliën en lozingsheffing.

	Kosten per kilo product	€
	Elektriciteit	0,68
	Gas	0,14
	Water (Inclusief lozing)	0,14
	Overig	0,09
<i>Norm</i>	Overige toegerekende kosten	1,05

23.2.4 Rente levende have

Het geïnvesteerde vermogen in levende have is sterk afhankelijk van de afmeting van de vis. Gegeven wordt de gemiddelde waarde van een geheel bestand.

	Geïnvesteerd vermogen (/kg bestand)	€ 9
	Rente (%)	5,80
	Rentekosten (/kg product)	0,26

23.3 Saldoberekening

Het saldo wordt berekend per 50 ton levend geproduceerd gewicht.

Omschrijving	Hoeveelheid	Prijs /eenheid	Bedrag
Opbrengsten			
Afgeleverde vis	50 000	14	318 000
Toegerekende kosten			
Voer	70 000	2,64	84 000
Pootvis	130	600	35 000
Overige			52 000
Saldo exclusief berekende rente			147 000
rente levende have	50 000	0,58	13 000
Saldo			134 000

23.4 Niet toegerekende kosten

23.4.1 Mestafzetkosten

Een palingkwekerij pompt over het algemeen één à twee keer per jaar de septictank met zuiveringsslib en mest leeg. De manier van afzetten verschilt plaatselijk sterk en de kosten hiervoor lopen uiteen.

23.4.2 Kosten gebouwen en installaties

Uitgegaan wordt van nieuwbouw hoewel door aanpassing van een bestaande stal ook een goede kweekruimte gecreëerd kan worden. Aanloopkosten voor opbouw van een bestand zijn niet bij de investeringen inbegrepen. De kosten van een teeltinstallatie hangen af van het type systeem (waterzuivering) en de inbreng van eigen arbeid.

Norm Investeringkosten en jaarlijkse kosten

Investering (€ /kg productie capaciteit)	9
Afschrijving (%)	5
Onderhoud (%)	2

23.4.3 Algemene kosten

Norm De algemene kosten in de palingteelt worden geschat op ca. € 0,23/kg.

23.4.4 Arbeidsbehoefte

De benodigde arbeid in een palingkwekerij hangt sterk af van de grootte van het bedrijf. Grote en goed gemechaniseerde bedrijven halen een hogere arbeidsproductiviteit dan de kleinere bedrijven. De trend is momenteel om kwekerijen op te zetten waar twee mensen full-time kunnen werken waardoor een goede arbeidsverdeling valt te bereiken. Dergelijke bedrijven hebben een productiecapaciteit tussen de 150 en 250 ton per jaar.

Norm Een volwaardige arbeidskracht kan een jaarproductie van ca. 80 ton realiseren. Zie voor verdere uiteenzetting van de arbeidskosten hoofdstuk 1.4.1.

Lijst van afkortingen

AOW	Algemene Ouderdomswet
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AWW	Algemene Weduwen en Wezenwet
ANW	Algemene Nabestaanden Wet
BBL	Bureau Beheer Landbouwgronden
BBPR	Bedrijfs Begrotings Programma Rundveehouderij
BD	Biologisch Dynamisch
BGDM	Besluit Gebruik Dierlijke Meststoffen
BOH	biggenopfokhok
BOOM	Besluit gebruik Overige Organische Meststoffen
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BSK	Bedrijfsstandaardkoe
BBZ	Bijstandsbesluit Zelfstandigen
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CCM	Corn Cob Mix
CVAB	Coöperatieve Vereniging van Agrarische Bedrijfsverzorging
CVB	Centraal Veevoeder Bureau
DBL	Directie Beheer Landbouwgronden
DHZ-KI	Doe het zelf-KI
DLV	Dienst Landbouwvoorlichting
DLG	Dienst Landelijk Gebied
ds	Droge stof
DVE	Darm verteerbaar eiwit
EC-LNV	Expertise Centrum Landbouw, Natuurbeheer en Visserij
EIA	Energie Investerings Aftrek
EKO	Ekologisch
ET	Embryo Transplantatie
FARBO	Fiscale aftrekbaarheid ARBO investeringen
FNRS	Federatie van Nederlandse Rijscholen
FOR	Fiscale Oudedagsreserve
FPCM	Fat and Protein Corrected Milk
GATT	General Agreement of Tariffs and Trade
Gem	Gemiddeld(e)
Gg	Geslacht gewicht
Gld	Gulden(s)
GRAS	Geüniformeerd Rekeningschema voor de Agrarische Sector
GVE	Grootvee-eenheid
Ha	Hectare
Hh	Hoeveelheid
Hkg	Hectokilogram = 100 kg
IBR	Infectueuze Bovine Rhinotracheïtis
IMAG	Instituut voor Milieu- en Agritechniek
INET	Index Netto melkgeld
IOAZ	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen

K ₂ O	Kali
KAS	Kalkammonsalpeter
Kg	Kilogram
KI	Kunstmatige inseminatie
KNMvD	Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde
KOH	Kraamopfokhok
KWh	Kilo Watt uur
LD	Landinrichtingsdienst
LEI	Landbouw Economisch Instituut
Ig	Levend gewicht
LW	Lactatiewaarde
Mg	Magnesium
MKS	Maiskolvenschroot
MINAS	MINeralen Aangifte Systeem
MT	Milieu Toeslag
MZ	Middelzwaar
N	Stikstof
Na	Natrium
NAJK	Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt
NEB	Nederlands Eiercontrole Bureau
NFE	Nederlandse Vereniging van Fokkers van Edelpelsdieren
NGE	Nederlandse grootte eenheid
NO	Netto-opbrengst
NOP	Nederlandse Organisatie van Pluimveehouders
NOVO	Nederlandse Overkoepeling van Onderlinge Verzekeringsmaatschappijen
NRS	Nederlands Rundvee Syndicaat
NVM	Nederlandse Vereniging van Makelaars
NVS	Nederlands Varkens Stamboek
NVV	Normen voor de Voeder Voorziening
OEB	Onbestendig Eiwit Balans
OVV	Overzicht VoederVoorziening
P ₂ O ₅	Fosfaat
PC	Personal Computer
Poh	Per opgehokte hen
PPO	Praktijkonderzoek Plant en Omgeving
PV	Praktijkonderzoek Veehouderij
PVE	Productschappen voor Vee, Vlees en Eieren
PZ	Productschap Zuivel
RH	Referentiehoeveelheid
Sbe	Standaard bedrijfseenheid
SIV	Stimuleringsregeling Investerings Varkenshouderij
S&O	Speur- en ontwikkelingswerk
TEA	Technisch Economische Administratie
VAMIL	Vrije Afschrijvingen Milieu-investeringen
V.a.k.	Volwaardige arbeidskracht
VC	Voederconversie
VDRP	Vereniging van Draf- en Rensport Professionals
VEM	Voedereenheid Melk
VEVI	Voedereenheid Vleesvee Intensief

VEWIN	Vereniging van Exploitanten van Waterleidingbedrijven in Nederland
VHVP	Nederlandse Vereniging voor de Handel en Verwerking van Pluimvee, wild en tamme konijnen
VRE	Voedernorm Ruw Eiwit
WAO	Wet op de Arbeidsongeschiktheid
WAZ	Wet Arbeidsongeschiktheid Zelfstandigen
WBR	Wet op Belastingen van Rechtsverkeer
WL	Witte Leghorn
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
WWE	Warm Water Energie
Zbw	Zuurbindende waarde
ZHV	Onderlinge Ziektenkosten Verzekeringsmaatschappij (Goes)
ZW	Ziektewet

Trefwoordenregister

A

Aankoopkosten opfokzeugen, 274
Aankoopkosten stierkalf, 205
Aankoopprijs big, 287
Aankoopprijs opfokzeug van 10 weken, 265
aantal afgeleverde konijnen, 411
Aantal afgeleverde vleesvarkens per varken
per jaar, 285
aantal m² opslagruimte voor snijmaïskuil, 176
Aardappelpersvezels, 178
Aardgas, 132
abonnementen, 15; 130; 156
Accountant, 260
Administratie, 260
Administratie/telefoon/vervoer, 217
afdekkingen mestopslag, 85
aflevergewicht, 369
afleveringskosten, 237
Afleveringskosten, 217
Afmeststal, 208
afrastering, 257; 258
Afrastering per ha grasland, 166
afschrijving, 184; 185; 186
afsluitprovisie, 10; 22; 24
Afstandsvergoeding, 79
afstandsverkorting, 173
Afstandsverkorting, 173
algemene kosten, 130; 226; 236; 246; 312;
352; 364; 377; 400; 415
ANW, 18
AOW, 17
arbeid, 17; 22; 24; 79; 278
arbeidsbehoefte, 172
arbeidskosten, 297; 299; 340; 415
arbeidsopbrengst, 24; 172
Arbeidstijd nodig per paard, 257
AWW, 18

B

Batterijeieren, 328
batterijhuisvesting, 340
Batterijhuisvesting, 331; 335; 337
BbZ, 21
bedrijfshulp, 79
Bedrijfskleding, 130
Bedrijfsschadeverzekering, 86
Bedrijfsstandaardkoe, 147
belastbaar inkomen, 30; 34
belasting, 8; 13; 24; 30; 34; 130
bemesting, 52; 165
Betaalde dienstverlening, 130
Bierbostel, 178
Biggen (25 kg af fokker, 271; 285
biggenprijs, 287
biggenvoer, 271; 276
Bijzondere regelingen, 11
Binnenbak, 259
biologische legpluimveehouderij, 341
boekhouding, 130
Boekhouding, 130; 377
boiler, 191
borgstellingsfonds, 11
Bouwland, 124
bouwvergunning, 87
bouwwerken, 87; 400
Brand/stormverzekering, 85
brandstofkosten, 119
broedeiproductie, 355
BSK, 147
Buitenbak, 259
BVD, 156
C
CAO, 74; 75; 76; 77; 78; 79
CCM, 174; 175; 177
Celgetal-BO programma, 157
computer, 190; 305

Contributie, 130
Contributies, 260

D

dekbeer, 278
dekgeld, 158; 200; 226; 235; 261
destructie, 235
DHZ-KI, 278
dierenartskosten, 156; 199; 255
Dieselolie, 132
Diversen, 260
Doorzaai, 165
draaimelkstal, 190; 248
Drainage, 83
driehoek melkstal, 189
DVE-toeslagprijs, 154

E

EIA, 42
eiproductie, 327
eiwitrijke brok, 155
electrische boiler, 191
Elektriciteit, 131
emelten, 166
Emissiefactoren, 62
Energie, 260
Energie-investeringsaftrek, 42
Energiekosten per kalverplaats, 217
Entingen, 255
erfbeplanting, 87
erfverharding, 83; 299
Extensiveringspremie, 204
Exterieurkeuring, 159

F

FARBO-regeling, 43
financiering, 3; 10
financieringskosten, 24
Fokkerij-Overzicht, 160
fokreuen, 403
forfaitaire mineralenaangifte, 55

G

Garantie, 11

gasboiler, 191
Gasolie, 132
gebouwenkosten, 334; 349; 361; 374
gecombineerd reinigingsmiddel, 191
geslacht gewicht, 203; 213; 231; 273; 286
gesloten melkstal, 189
gezinsinkomen, 24
gier per kalverplaats, 216
Globale berekening opslagruimte, 166
Grasland, 124
graslandkosten, 134; 235
Graslandopbrengstdepressie, 169
graslandverbetering, 164
Groen Labelstal, 39
Groepshuisvesting, 218
grondbank, 12
grondhuisvesting, 349; 352; 361
grondonderzoek, 161
grondwerk, 87
grupstal, 52; 184; 185; 189

H

Harnachementen, 258
heffing, 340
heffingen, 56; 127
Heffingen PZ, 142
heien, 297; 299
Herinzaai, 164
hittereiniging, 191
hittereiniging, water-/energiezuinig, 191
hoefverzorging, 255
huur melktank, 192
Hypotheek, 10

I

IBR, 156
identificatie en registratie, 235
Inet, 148
inkomstenbelasting, 24
inkuilverliezen, 152; 153
Inseminatiegetal, 149
inseminatoren-KI, 278

Interval afkalven -1e inseminatie, 149

investeringsaftrek, 22; 24

IOAZ, 19

K

Kalvermelkpoeder, 155

Kavelwegen, 83

kinderbijslag, 16; 24

klauwverzorging, 157

klimaatregelapparatuur, 90; 305

Koe-Agenda, 159

Koeling, 193

koematras, 185

Kooprijzen van land zonder melk, 124

kosten teelt voedergewassen, 174

kosten voor opslag en bewaring, 177; 178

Kosten zeugenvoer, 275

Krachtvoersilo, 187

Kuikenprijs, 370; 391

Kuilblokschuif, 187

kuilgras, 166; 167

kuilplaat, 177; 178

Kuilplaat, 186

kunstmelk, 155; 205; 206; 219

Kunstmestsilo, 187

kunststof stalmatten, 185

kVEM-prijs, 154

Kwantumtoeslag/, 141

L

L. hardjo, 156

landbouwforfait, 35; 144

Leeftijd afkalven vaarzen, 149

Lesgelden, 253

ligboxenstal, 184; 186; 249

lonen, 75

loonwerk, 134; 172; 173

luchtafvoersysteem, 117; 304; 305

Luifelstal, 227; 239

M

Maisglutenvoer, 178

Maispremie, 174

manege, 259

materiaalkosten, 297; 299

meetmelk, 147

meewerkaftrek, 29; 30

melkcontrole, 160; 246

melkkoeltank, 191; 192

melkprijs, 143; 144; 145; 243

melkproductie, 46; 47; 146

melkquota, 25

melkstal, 184; 194; 249

Melktank, 248

Melkwacht, 192

mengvoer, 154

mest, 44; 45; 52; 53

mestopslag, 84; 85; 184; 185; 186

Mestplaat, 186

mestproductie, 46; 47; 48

Mestschuif aan trekker, 187

Mestschuif in ligboxenstal, 187

meststoffen, 51; 52

milieuvergunning, 87

MINAS, 55

MKS, 174; 175; 177

N

Nabetaling, 141

Nederlands grootte eenheden, 124

Negatieve grondprijs, 141

Netto biggenprijs, 272

netto opbrengst per uitgeselecteerde
opfokzeug, 265

Netto-opbrengst, 147

NGE, 124

Nieuwbouw vleesvarkensstal, 299

Nieuwbouw zeugenstal, 295

Normatieve opbrengst van snijmaïs, 176

notaris, 4; 5; 8

NRS-managementproducten, 159

nutsvoorzieningen, 87

O

Oefenparkoers, 258

omzet en aanwas, 150; 256
ondernemersinkomen, 24
onkruidbestrijding, 166
onroerend goed, 5; 8; 24
Ontwikkeling voerprijzen, 154
Ontwormen, 255
oوپremie, 232
Opbrengst per afgeleverd varken, 286
Opbrengstprijs per eendagskuiken, 399
Opbrengstprijzen pelzen, 403
open melkstal, 189
opfokvergoeding, 317; 345
Ophaalbijdrage, 313
Oppervlakte huiskavel, 173
Opvang/opfokstal, 208
Overige bemesting op klei-en veengrond, 161
Overige bemesting op zandgrond, 161
Overige energieverbruik, 194
overwerkvergoeding, 74

P

pacht, 10; 122
Pachtnormenbesluit, 122
pandrecht, 11
Para-TBC, 156
pelzen per fokteef, 403
Pensiongelden, 253
Percentage correcte inseminaties, 149
Percentage niet terug binnen 56 dagen, 149
Perspulp, 178
Perssapgoot, 186
Perssapput, 186
potstal, 185; 246; 249
Premierechten, 224
Prijs per kg kunstmelkpoeder, 234
Prijs per kg lammerenbrok, 234
Prijs per kg schapenbrok, 234
prijs van melkquota, 124
Prijs vet en eiwit, 142
Prijs vleesvarkensvoer, 288
Prijzen meststoffen, 161

Prijzen paarden, 256
Productschappen, 127
Propaangas, 132

Q

quota, 8; 22; 24; 25
Quotumplan, 159

R

Rechtsbijstandverzekering agrariers, 130
Reclame, 260
Registratiekosten, 217
registratierecht, 9; 24
reiniging, 194
rente, 3
rentekosten, 226; 235
Rentekosten levende have, 289
Rentekosten levende have per gemiddeld
aanwezige opfokzeug, 266
Rentekosten per afgeleverde hen, 346
Rentekosten per geit, 245
Rentekosten per gemiddeld aanwezige zeug,
277
Rentekosten per opgehokt kuiken, 371
Rentekosten per opgehokte hen, 357
Rentekosten per voedster, 412
Rentekosten voer- en kasgeld, 289
Rentekosten voer-en kasgeld, 266; 277
Richtprijs, 146
rouwvlieden, 166
rubber stalmatten, 185
ruitmelkstal, 189
Ruwvoeders, 154; 155
ruwvoer, 205

S

saldo voor de konijnenhouderij, 413
saldo voor de leghennenhouderij, 332; 342
saldo voor de melkgeitenhouderij, 247
saldo voor de nertsenhouderij, 405
saldo voor de opfok van
vleeskuikenouderdieren, 348
saldo voor de opfok van zeugen, 267

saldo voor de vleeseendenhouderij, 393
 saldo voor de vleeskalkoenenhouderij, 384
 saldo voor de vleeskuikenhouderij, 372
 saldo voor de
 vleeskuikenouderdierenhouderij, 359
 saldo voor de vleesvarkenhouderij, 290
 saldo voor de zeugenhouderij, 280
 saldo voor de zoogkoeienhouderij, 228
 saldo voor een melkveehouderijbedrijf, 179;
 181
 saldo voor een schapenhouderijbedrijf, 237;
 238
 saldo voor opfok van leghennen, 320
 Salmonellosebestrijding, 156
 SAP, 159
 SBE, 124
 Scharreleieren, 328
 Scharrelhuisvesting, 331; 335; 337; 339
 scharrelkippen, 50; 340
 scharreltoeslag, 328
 scheren, 157; 237
 schijventarief, 34
 selectie opfokzeugen, 273; 275
 SIV, 44
 slachtpremie, 204; 214; 224
 Slachtvarkens (netto opbrengstprijs, 285
 sleufsilos, 166; 186
 sloopvergunning, 87
 slootonderhoud, 167
 slopen, 86
 snijmais, 174; 205
 'speur- en ontwikkelingswerk', 29
 Stalgebouw, 218
 Stamboom, 160
 Standaard Bedrijfseenheid, 124
 standaardbrok, 155
 Stap/trainingsmolen, 259
 stapelreining, 191
 Stieradviesprogramma, 159
 Stierenbrok, 205
 Stierenpremie, 203
 stierkeuze, 158
 Stimuleringsregeling Investerings
 Varkenshouderij, 44
 strooisel, 235; 246; 254
 Strooiselverbruik, 157
 Stroverbruik, 226
 superheffing, 146
T
 taxatiekosten, 22
 Telefoon, 130; 260
 teven, 403
 Tophypotheek, 10
 Trailer 1½ paards, 258
 Trailer 2 paards, 258
 Trainingskar, 258
 Trainingstuig, 258
 transportakte, 4; 5; 8
 Tussenkalftijd, 149
U
 uitstoot, 149; 273
 uitvalrisico, 206
V
 VAMIL, 40; 41
 vastgeldcontract, 214
 Veebezettingsgetal, 224
 Veedata (EDINRS), 160
 veilingkosten, 5
 veldverliezen, 152; 153
 ventilatie, 184; 217; 331
 Verbeteringen in de cultuurtechnische
 omstandigheden, 172
 verfijnde mineralenaangifte, 54
 Vergroting perceelsoppervlakte, 172
 Verkochte biggen, 272
 Verkoopprijs van een goedgekeurde
 opfokzeug, 265
 Verkopen per gem. aanwezige zoogkoe, 223
 Verliesnormen, 55; 56
 vermogensaftrek, 24

Vermogensbehoefte per gemiddeld
 aanwezige zoogkoe, 226
 vermogensbelasting, 24
 verontreinigingsheffing, 133
 Verpanding, 10
 Verplaatsbaar voerhek, 187
 vervanging zeugen, 272; 273
 Vervangingswaarden bij afkalfpatroon
 gespreid, 151
 vervoederingsverliezen, 155
 Verwachte tussenkalftijd, 149
 verwarming water, 193
 verwarmingssystemen, 306
 verzekering, 256; 260
 vijzels, 351
 visgraat melkstal, 189
 vleesenveloppe, 204; 224
 vleespercentage, 286
 vleesprijs, 203; 286
 Vleesvarkensvoer, 285
 vochtrijke krachtvoerders, 154; 155
 voederbehoefte, 206; 233
 voederbieten, 175; 177
 Voederconversie, 288
 Voerinstallatie, 218
 voerkosten, 134; 152; 154; 244; 266; 412
 Voerkosten per afgeleverd varken, 288
 Voerkosten per opgezette opfokzeug, 265
 voerkosten van zoogkoeien, 225
 Voerverbruik per 17-weekse hen, 317
 Voerverbruik per afgeleverde eend, 392
 Voerverbruik per fokteef, 404
 Voerverbruik per voedster per jaar, 412
 volièrehuisvesting, 336; 338; 339; 340
 voorcoeler, 191
 Voortplantingsplan, 159
 Vrije regeling, 11
 Vrije uitloop eieren, 328
 Vruchtbaarheidsskengetallen, 149

W

warmteterugwinning, 191
 Water, 133
 Waterkosten per kalverplaats, 217
 wateronthardingsapparatuur, 191
 waterschapslasten, 130
 WA-verzekering, 130
 WAZ, 20
 Wedstrijdkar, 258
 Wedstrijdtuig, 258
 Werkplaats, 85
 werktuigen, 11; 408
 Werktuigenberging, 186

Z

zaaien, 174
 zeer eiwitrijke brok, 155
 zelfstandigenaftrek, 29
 Zeugenvoer, 271
 ziektekostenverzekering, 80
 zij-aan-zij melkstal, 189; 248
 zuur reinigingsmiddel, 191

Evaluatie

Geachte lezer,

Waarschijnlijk gebruikt u KWIN-V als naslagwerk voor statistische gegevens of voor het opzoeken van normen voor begrotingen. We hopen dat dit boek aan uw verwachtingen voldoet.

Omdat we de inhoud en vormgeving zo goed mogelijk op de wensen van de gebruiker willen afstemmen, verzoeken we u opmerkingen, suggesties en aanvullingen aan ons door te geven.

U kunt dat doen door uw opmerkingen portvrij te sturen naar:

Praktijkonderzoek Veehouderij, Antwoordnummer 4, 8200 WB Lelystad.

U kunt ons ook bellen op telefoonnummer 0320-293211.

Onze dank voor uw medewerking.

